

STEPHEN
KING

Dolores

EURÓPA KÖNYVKIADÓ
BUDAPEST, 1994

STEPHEN KING: DOLORES CLAIBORNE
VIKING PENGUIN, NEW YORK, 1993
COPYRIGHT © STEPHEN KING, 1993
ALL RIGHTS RESERVED

FORDÍTOTTA
GRESKOVITS ENDRE

HUNGARIAN TRANSLATION
© GRESKOVITS ENDRE, 1994

EURÓPA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST
FELELŐS KIADÓ OSZTOVITS LEVENTE IGAZGATÓ
A TÖRDELÉS A SZÁZADVÉG KIADÓ
SZÁMÍTÓGÉPES RENDSZERÉN KÉSZÜLT
MŰSZAKI VEZETŐ ZSÉLI JÁNOSNÉ
NYOMTA A DABASI NYOMDA RT.
FELELŐS VEZETŐ BÁLINT CSABA VEZÉRIGAZGATÓ
KÉSZÜLT DABASON, 1994-BEN
A NYOMDAI RENDELÉS TÖRZSSZÁMA: 94 00 68
FELELŐS SZERKESZTŐ SZAPPANOS GÁBOR

A FEDÉLTERV SZ. BODNÁR ÉVA MUNKÁJA
MŰSZAKI VEZETŐ MIKLÓSI IMRE
KÉSZÜLT 14,35 (A/5) ÍV TERJEDELEMBEN
ISBN 963 07 5641 2

Anyámnak,

RUTH PILLSBURY KINGNEK

"Mit akar egy nő?"
SIGMUND FREUD

"T-I-SZ-T-E-L-E-T, fejtsd meg, mit jelent ez nekem."
ARETHA FRANKLIN

Mit kérdeztél, Andy Bissette?

Hogy "értem-e ezeket a jogokat, miután elmagyaráztad nekem"?

Istenkém! Mitől olyan ügyefogyottak egyes férfiak?

Nem, te csak ne törődj vele – állítsd le magadat, és figyelj rám egy picit. Az a gyanúm, hogy az este jó részében engem fogsz hallgatni, úgyhogy máris szoktathatod magadat hozzá. *Mer'* én értem, hogy mit olvasol nekem! Hát úgy nézek én ki, mint akinek elment az esze, mióta lekísértelek a piacra? Ez csak hétfő délután volt, ha elfelejtetted volna. Mondtam neked, hogy a feleséged jól lehord majd, hogy megvetted azt a másnapos kenyeret – fogához veri a garast, ahogy mondani szokták –, és fogadok, hogy igazam volt, nem?

Nagyon is jól értem a jogaimat, Andy; anyám nem hülyéket nevelt. És Isten segítségével a kötelességeimet is tudom.

Azt mondod, a bíróságon minden felhasználható ellenem, amit mondok? A jóakarát mindig bámulatba ejt! Te meg, Frank Proulx, letörölheted azt a vigyort a képedről. Lehet, hogy mostanában nagymenő városi zsaru vagy, de még nem olyan rég lötyögő pelenkában láttalak szaladgálni, ugyanezzel az ostoba vigyorral a képeden. Adok neked egy tanácsot – mellőzd ezt a vigyort, ha egy magamfajta öreg tyúk közelébe kerülsz. Könnyebben átlátok rajtad, mint a Se ars-katalógus alsóneműreklámján.

Na jó, eleget szórakoztunk; akár bele is vághatunk. Egy csomó mindent elmesélek most nektek hármótoknak, és ebből valószínűleg egy csomó mindent fel *lehet* használni ellenem a bíróságon, ha valaki ennyi idő után fel akarja használni. A vicc az, hogy a szigeten lakók már a jó részét tudják, engem meg fél fikarcnyit se izgat, ahogy az öreg Neely Robichaud mondta mindig, amikor a pohár fenekére nézett. Ami gyakran előfordult, ezt mindenki megmondhatja, aki ismerte.

De egy dolog *igenis* izgat, és ez az, hogy miért jöttem ide magamtól. Nem én Öltöm meg azt a szipirtó Vera Donovanat, és nem számít, mit gondoltok most, erről akarlak meggyőzni benneteket. Nem én löktem le azon az elcseszett lépcsőn. A másikért lecsukhattok, de annak a szipirtónak a vére nem az én kezemen szárad. És azt hiszem, mire befejezem, te is *elhiszed* ezt, Andy. Mindig elég jó fiú voltál, már ahogy a fiúk jók – úgy értem, jóindulatúak –, és rendes ember lett belőled. Azért nehogy a fejedbe szálljon; úgy nőttél fel, mint a többi férfi, nők mostak rád és törölték meg az orrodát, amikor meg rossz irányba indultál, ők fordítottak vissza.

Még valamit, mielőtt elkezdjük – téged ismerlek, Andy, meg Franket is, de ki ez a nő a magnóval?

Jézusom, Andy, *tudom*, hogy gyorsíró! Nem megmondtam, hogy a mama nem hülyéket nevelt? Lehet, hogy novemberben betöltöm a hatvanhatot, de minden kerekem megvan. Tudom, hogy egy nő, akinek magnója meg jegyzetömbje van, az gyorsíró. *Minden* bírósági közvetítést megnézek, még *Los Angeles*-ből is, ahol mintha senki nem tudna negyedóránál tovább felöltözve maradni egyhuzamban. Mi a neve, kedves? Aha... és hová valósi?

Ó, Andy, hagyd abba! Mi dolgod van még ma este? Azt tervezted, hogy kimész a tengerpartra, és elcsípsz egypár fickót, akik engedély nélkül gyűjtik a kagylót? Hogy bírna ki ekkora izgalmat a szíved, mi? Ha!

Na. Így már jobb. Maga Nancy Bannister Kennebunkból, én meg Dolores Claiborne vagyok innét, Long Tall Island-ról. Szóval, már mondtam, hogy mielőtt ezt itt elintézzük, annyit fogok beszélni, mint egy piaci kofa, és rá fog jönni, hogy kicsit se hazudtam. Úgyhogy ha azt akarja, hogy hangosabban vagy lassabban beszéljek, csak szóljon. Ne legyen szégyenlős. Azt akarom, hogy minden istenverte szót értsen, kezdve ezzel: huszonkilenc évvel ezelőtt, amikor az itt ülő Bissette rendőrfőnök még elemibe járt és a ragasztót nyalta le a képek hátuljáról, megöltem a férjemet, Joe St. George-ot.

Huzat van itt, Andy. Megszűnne, ha befognád az istenverte kereplődet. Különben se tudom, min csudálkozol annyira. Tudod, hogy megöltem Joe-t. Mindenki tudja Little Tallon, és odaát Jonesportban is tudja a fél város. Csak senki nem tudta rám bizonyítani. És nem volnék most itt,

hogy ezt Frank Proulx és a kennebunki Nancy Bannister előtt beismerjem, ha nincs Vera, az a hülye szipirtyó, meg a mocskos kis trükkjei.

Hát, többé már nem trükközik, mi? Legalább ez vigasztal.

Nancy, drágám, tolja azt a magnót egy kicsit közelebb hozzám – ha már föl kell venni, ez jól föl fogja venni, abban biztos vagyok. Hát nem ezek a japánok csinálják a *legaranyosabb* kis holmikat? Bizony ám... de azt hiszem, mind a ketten tudjuk, hogy ami ennek a kis édesnek a szalagján lesz, attól életem hátralévő részére a női börtönben köthetek ki. De akkor sincs más választásom. Esküszöm az égre, mindig tudtam, hogy Vera Donovan visz a sírba – mióta először találkoztam vele, tudtam. És nézzétek meg, mit tett – csak nézzétek meg, mit tett velem az az istenverte vén szipirtyó. Ezúttal tényleg beakasztott a fogaskerekeim közé. De ezt csinálják a gazdagok az emberrel; ha nem bírják halálra rugdosni, kitelik tőlük, hogy a kedvességükkel csokolják a halálba.

Mi?

Ó, *Istenkém!* Azon vagyok, Andy, csak hagyj békén egy kicsit! Csak azt próbálok eldönteni, hogy a végétől meséljem vagy az elejétől. Ugye nem ihatok semmit, vagy igen?

Ó, *cseszd* meg a kávédat! Fogd a kannát és dugd fel magadnak. Adj egy pohár vizet, ha olyan sóher vagy, hogy nem töltesz nekem egy kortyot abból a Beamból, amit az íróasztalodban tartasz. Én nem...

Hogy érted, hogy honnét tudom? Persze, Andy Bisette, aki nem ismer, azt hinné, hogy csak anyatejet iszol. Azt hiszed, a szigeten nincs más téma, mint hogy megöltem a férjemet? A fenébe is, az *régi* dolog. Neked meg... neked meg még maradt egy kis vér a pucádban.

Köszönöm, Frank. Te is mindig elég jó fiú voltál, bár kicsit rossz volt nézni téged a templomban, amíg anyád le nem szoktatott a takony bányászatról. *Istenkém*, az ujjadat néha olyan mélyen dugtad bele az orrodba, hogy csodálkoztam, hogy nem bököd ki az agyadat. Most meg miért vörösödtél el? Volt már élő gyerek, aki nem bányászott időnként egy kis zöld aranyat a porszívójából? Te legalább tudtad, hogy a kezedet távol kell tartanod a zsebedtől meg a mogyoródtól, a templomban legalábbis, pedig egy csomó fiú van, aki *soha*...

Igen, Andy, igen – el fogom mondani. Jesszuská, te sose ráztad ki magadnak, mi?

Tudjátok, mit? Megalkuszok. Ahelyett, hogy az elejétől vagy a végétől mesélném el, belevágok a közepibe, aztán mindkét irányba haladok. És ha ez neked nem tetszik, Andy Bisette, felírhatod a gyónási listára, és elküldheted a káplánnak.

Nekem meg Joe-nak három gyerekünk volt, és amikor Joe '63 nyarán meghalt, Selena tizenöt éves volt, a kis Joe tizenhárom, a kis Pete meg csak kilenc. Hát, Joe aztán egy bilit se hagyott rám, amibe belepisáljak, és ablakot is alig, hogy kiöntsem rajta...

Azt hiszem, Nancy, ezt egy kicsit rendbe kell szednie, mi? Én csak egy mocskos természetű és még mocskosabb szájú öregasszony vagyok, de így van ez, amikor az embernek mocskos az élete.

Na, hol is tartottam? Csak nem vesztettem el máris a fonalat?

Ja... igen. Köszönöm, édeském.

Joe után csak az a roskadozó kis ház maradt, kint a Keleti-foknál, meg három hektár föld, aminek a java szederbozót meg olyan hitvány gaz, ami az irtás után visszánő. Mi más? Lássuk csak. Három teherautó, amiből egy se működött – két kisteherautó meg egy vontató –, négy öl fa, számla a fűszeresnél, számla a vaskereskedésben, számla az olajtársaságnál, számla a temetkezési vállalatnál... és tudjátok, mi volt a hab az istenverte tortán? Még egy hete se volt a földben, amikor az a rumoshordó Harry Doucette átjött egy elcseszett adóslevéllel, miszerint Joe húsz dollárral tartozott neki egy baseballfogadás miatt!

Mindezt rám hagyta, de azt hiszik, hogy maradt utána valami istenverte biztosítási pénz is? Nem, uraim! Bár lehet, hogy ez titokban áldás volt, ahogy a dolgok alakultak. Azt hiszem, erre is sor kerül, mielőtt befejezem, de most csak azt akarom mondani, hogy Joe St. George egyáltalán nem volt férfi; egy istenverte malomkő volt a nyakamban. Még annál is rosszabb, mert egy malomkő nem rúg be, nem jön haza sörtől bűzölögve, és nem akar megbaszni éjjel egykor. Nem emiatt öltem meg azt a stricit, de azt hiszem, indulásnak ez is elég jó.

Egy sziget, megmondhatom, nem a legjobb hely arra, hogy *bárkit* megöljön az ember. Mintha mindig volna valaki a közelben, aki ég a vágtyól, hogy az ember dolgába üsse az orrát, épp amikor a legkevésbé van rá szükség. Ezért csináltam, amit csináltam, és majd erre is sort keríték. Mostanra elég annyi, hogy körülbelül három évvel azután tettem, hogy Vera Donovan férje autóbalesetben meghalt Baltimore mellett, mert ott laktak, amikor nem Little Tallon nyaraltak. Akkoriban Vera legtöbb kereke ki volt még.

Azzal, hogy Joe kikerült a képből, és nem jött be pénz, pácban voltam, ezt megmondhatom – arra gondoltam, az égvilágon senki nem érzi magát olyan kétségbeesettnek, mint egy nő, aki magára marad a kölkeivel, akik tőle függnék. Már azon voltam, hogy átmegegyek a szoroson és megnézem, találko-e eladói állást Jonesportban a Shop 'n' Save hálózat fűszerüzleteiben vagy pincérnőként egy étteremben, amikor az a hülye picse egyszer csak úgy döntött, hogy egész évre a szigetre költözik. Majd mindenki úgy gondolta, hogy kicsapott az agyában a biztosíték, de engem nem lepett meg annyira – addigra már különben is egy csomó időt töltött itt fenn.

Az a fickó, aki akkor nála dolgozott – nem emlékszek a nevére, de tudod, kire gondolok, Andy, az a hülye jöttment, aki mindig elég szorosra húzta magán a gatyát, hogy az egész világ lássa, akkora töke van, mint egy agyagköcsög –, beugrott hozzám, és azt mondta, a naccsága (mindig így hívta, naccságának; hát nem hülye?) azt szeretné tudni, beállnék-e hozzá főállású házvezetőnőnek. Hát, 1950 óta dolgoztam én már a családnál nyaranként, és asszem, elég természetes volt, hogy először mindenki más előtt nekem szólt, de akkor ez úgy jött, mintha imáim meghallgatásra találtak volna. Azon helyt igent mondtam, és nála dolgoztam egészen tegnap délelőttig, amikor a buta üres fejére esett az elülső lépcsőn.

Mit is csinált a férje, Andy? Repülőgépeket gyártott, nem?

Ó. Egen, azt hiszem, ezt tényleg hallottam, de tudod, miket beszélnek az emberek a szigeten. Én csak azt tudom biztosan, hogy jól voltak eleresztve, csuda jól, és a nő az egészet megkapta, amikor a férje meghalt. Kivéve, persze, amit a kormány elvett, és én kétlem, hogy ez akár csak megközelítette is, amennyivel valószínűleg tartoztak neki. Michael Donovan kemény volt, mint a kő. Meg ravasz is. És bár senki nem hinné abból, ahogy Vera az elmúlt tíz évben viselkedett, ő is olyan ravasz volt, mint a férje... és egészen a haláláig voltak ravasz napjai. Kíváncsi vagyok, tudta-e, miféle slamasztikába kerülök attól, ha nem ágyban, csendes kis szivrohamban hal meg. A nap jó részét lenn töltöttem a Keleti-foknál, ücsörögtem azon a roskatag lépcsőn, és ezen gondolkoztam... ezen meg ezer más dolgon. Először arra gondoltam, nem, egy tál zabkásának több esze volt, mint Vera Donovannek a vége felé, aztán ha eszembe jut, hogy volt a porszívóval, akkor arra gondolok, talán... igen, talán...

De ez már nem számít. Most már csak az számít, hogy a serpenyőből a tűzbe pottyantam, és isteni lenne kikerülni onnét, mielőtt még jobban megégetem a seggemet. Ha még lehet.

Vera Donovan házvezetőnőjeként kezdtem, és valami olyasmiként fejeztem be, amit "fizetett társnak" hívnak. Nem tartott túl sokáig, hogy rájőjjenek a különbségre. Vera házvezetőnőjeként egy héten ötször, nyolc órában kellett nyelnem a szart. Fizetett társaként éjjel-nappal.

Az első rohama 1968 nyarán volt, amikor a demokraták chicagói gyűlését nézte a televízióban. Ez még "könnyű" roham volt, és mindig Hubert Humphreyt hibáztatta érte.

– A végén már a kelleténél többször láttam azt a boldog seggfejet – mondta –, és kipukkadt egy istenverte véredényem. Tudhattam volna, hogy ez lesz belőle, de ilyen erővel lehetett volna Nixon miatt is.

Komolyabb volt az 1975-ös, de akkor nem tudott politikust hibáztatni. Dr. Freneau azt mondta neki, jobban tenné, ha leszokna a dohányzásról meg az ivásról, de kár volt vesződnie – a Vera Csókold-Meg-A-Szebbik-Felem Donovan-féle kényeskedő cicuskák nem hallgatnak egy olyan egyszerű, öreg, vidéki doktorra, mint amilyen Chip Freneau.

– Ott leszek a temetésén – mondta mindig –, és szódás whiskyt iszom a sírkövén ülve.

Egy darabig úgy nézett ki, talán igaza lesz – a doktor egyre csak szidta, ő meg úgy siklott ide-oda, mint a Queen Mary. Aztán 1981-ben kapta az első gutaütést, a jöttment meg a rá következő

évben meghalt odaát a kontinensen, egy karambolban. Akkor költöztem oda hozzá – 1982 októberében.

Hogy kellett-e? Nem t'om. Nem hiszem. Megvolt a társasbiztosításom, ahogy az öreg Hattie McLeod mondta mindig. Nem volt sok, de a gyerekek akkor már rég eltűntek – a kis Pete még a föld színéről is, szegény kis elveszett bárány-, és sikerült félretennem pár dollárt is. A szigeten mindig olcsó volt az élet, és bár ma már nem annyira, mint valaha, még mindig jóval olcsóbb, mint a kontinensen. Úgyhogy azt hiszem, nem kellett Verához költöznom, nem.

De akkorra ő meg én már megszoktuk egymást. Nehéz ezt egy férfinak elmagyarázni. Gyanítom, hogy Nancy ott, a blokkjaival, a tollaival meg a magnójával, érti, de nem hiszem, hogy beszélhet. Úgy szoktuk meg egymást, ahogy két öreg denevér megszokhatja, hogy egymás mellett lógnak ugyanabban a barlangban, még ha távol állnak is attól, hogy a legjobb barátoknak nevezzük őket. És ez tényleg nem volt nagy változás. A legtöbb az volt, hogy a házi ruháim mellett az ünneplőm is ott lógott a szekrényben, mert '82 őszére már minden napot és a legtöbb éjszakát is ott töltöttem. A pénz egy kicsit több lett, de nem annyival, hogy befizethettem volna az első Cadillacemre, ha értitek, mire gondolok. Ha!

Azt hiszem, főleg azért csináltam, mert senki más nem csinálta. Volt egy ügynöke odalenn, New Yorkban, egy Greenbush nevű ember, de Greenbush nem jött el Little Tallra, hogy Vera a hálószoabaablakból kiabáljon le neki, hogy biztosan hat csipesszel teregesse fel azokat a lepedőket, ne meg négygel, és a vendégszobába se költözött be, hogy kicserélje Vera pelenkáját és kitörölje a szart a dagadt öreg seggéből, miközben Vera azzal vádolja, hogy ellopta a tízcenteseket az istenverte cserépmalacából, és ezért börtönbe juttatja. Greenbush megvámolta a csekkeket; én kivakartam a szarból, és hallgattam az őrzöngését a lepedőkről, a porcicákról meg az istenverte cserépmalacról.

Hogy mit kaptam érte? Nem vártam érte kitüntetést, még egy sebesülési érmet se. Egy csomó szart takarítottam már el életemben, és hallgattam többet is (ne felejtsetek el, tizenhat évig voltam Joe St. George felesége), és sose lettem angolkóros. Azt hiszem, végül azért ragadtam ott, mert nem volt senkije; vagy én, vagy az öregek otthona. A kölykei sose látogatták meg, és ezért sajnáltam. Nem azt vártam, hogy odaköltözzenek, erre nem gondoltam, de nem értem, mért nem tudták rendezni a régi vitát, és mért nem jöttek el hébe-hóba, hogy velem töltsenek egy napot vagy esetleg hétvégét. Nyomorult szipirtó volt, ehhez kétség nem fér, de mégiscsak a mamájuk volt. És akkorra már meg is öregedett. Persze most sokkal többet tudok, mint akkor, de...

Mi?

Igen, igaz. Haljak meg, ha hazudok, ahogy az unokáim szeretik mondani. Csak hívjátok fel azt a Greenbush nevű fickót, ha nem hisztek nekem. Arra számítok, hogy amikor a hír kitudódik – és mindig kitudódik –, lesz egy olyan nyálas cikk a bangori Daily News-ban arról, hogy milyen gyönyörű ez az egész. Hát, van egy hírem számotokra – de ez nem gyönyörű. Egy tetves lidércnyomás, az. Nem számít, itt mi történik, a népek azt fogják mondani, kimostam az agyát, hogy azt tegye, amit tett, aztán megöltem. Tudom, Andy, és te is tudod. Nincs olyan hatalom földön és égben, ami megakadályozhatja, hogy az emberek, ha akarják, a legrosszabbat gondolják.

Hát, ebből egyetlen istenverte szó nem igaz. Én nem kényszerítettem őt semmire, és biztos nem azért tette, amit tett, mert szeretett vagy akár csak kedvelt engem. Gyanítom, azért tehetette, mert úgy gondolta, tartozik nekem – a maga sajátos módján úgy gondolhatta, egy csomóval tartozik nekem, és nem vallott volna rá, ha mond valamit. Még az is lehet, hogy így akart köszönetet mondani... nem azért, mert a szaros pelenkáit cseréltem, hanem azért, mert ott voltam azokon az éjszakákon, amikor drótok másztak ki a sarkokból vagy porcicák az ágy alól.

Nem értitek, tudom, de majd megértitek. Megígérem, mielőtt kinyitjátok azt az ajtót és kimentek a szobából, mindent megértetek.

Háromféleképpen is szipirtó volt. Ismertem nőket, akik még több módon voltak azok, de három éppen elég egy szenilis Öregasszonynak, aki ideje nagy részét tolószékben vagy ágyban tölti. Három bőven elég egy ilyen nőnek.

Először is azért volt szipirtyó, mert nem tehetett róla. Emlékeztek, mit mondtam a ruhacsipeszkekről, hogy hattal kellett felcsíptetnem a lepedőket, sose csak négygel? Hát, az csak egy példa volt.

Ha az ember Mrs. Csókold-Meg-A-Szebbik-Felem Vera Donovannál dolgozott, bizonyos módon kellett a dolgokat csinálnia, és nem szívesen felejtett el ezek közül egyetlenegyét se. Ő ott megmondta, hogyan működnek rendesen a dolgok, én meg azért vagyok itt, hogy elmondjam, hogyan működtek a dolgok. Ha egyszer elfelejtettem valamit, megismerhettem a nyelve csípősebb oldalát. Ha kétszer felejtettem el, megkurtította a fizetésem. Ha háromszor felejtettem el, akkor annyi – kinn voltam az utcán, és semmilyen kifogást nem hallgatott meg. Ez volt Vera törvénye, és ez nekem rendben is volt. Úgy gondoltam, kemény, de igazságos. Kétszer elmondta, hogy melyik polcra tegyem a kenyeret, miután kivettem a kemencéből, és hogy sose lökjem oda a konyhai ablakpárkányra hűlni, ahogy a csóró írek tennék, és ha még mindig nem emlékeztem, jó esély volt rá, hogy már sohase emlékezzek.

Három dobás, és az ember röpül, ez volt a törvény, ez alól egyáltalán nem volt kivétel, és én az évek során emiatt egy sor különböző emberrel dolgoztam abban a házban. A régi időkben többször is hallottam, hogy Donovanéknél dolgozni olyan, mint belépni egy olyan forgóajtóba. Az ember fordulhat egyet-kettőt, és vannak, akik tízszer vagy egy tucatszor is körbemennek, de a végén mindig a járdán kötsz ki. Úgyhogy amikor először mentem hozzá dolgozni – ez 1949-ben volt –, úgy mentem oda, mint a sárkánybarlangba. De azért nem volt olyan rossz, mint amilyenek az emberek szerették feltüntetni. Ha az ember nyitva tartotta a fülét, maradhatott. Én nyitva tartottam, és a jöttment is. De folyton készenlétben kellett állni, mert kemény volt, mert mindig jobban tudta, mi folyik a sziget népe közt, mint bármelyik nyaraló... és mert aljas tudott lenni. Még mielőtt az a sok baj érte, akkor is aljas tudott lenni. Mintha ez lett volna a bolondériája.

– Mit keresel te itt? – kérdezi tőlem azon az első napon. – Nem kéne neked otthon lenned, hogy az újszülött gyerekeddel törődj, és nagy, finom ebédeket főzz életed párjának?

– Mrs. Cullum szívesen vigyáz Selenára napi négy órát – mondtam. – Csak részmunkaidőt tudok vállalni, asszonyom.

– Csak részmunkaidőre van szükségem, azt hiszem, így szólt a hirdetésem a helyi újságutánzatban – vágott vissza rögtön, csak hogy megmutassa azt az éles nyelvét, bár akkor még nem vágott meg velem, mint később annyiszor. Aznap kötött, úgy emlékszek. Az a nő úgy tudott kötni, mint a villám – nem jelentett neki problémát egy pár zokni egyetlen nap alatt, még akkor se, ha csak tízkor kezdett hozzá. De azt mondta, hogy olyan hangulatban kell lennie.

– Igenis – mondtam. – Így szólt:

– Az én nevem nem Igenis – mondta, és letette a kötését.

– Vera Donovan vagyok. Ha felveszlek, hívj Donovan nagyságának, legalábbis míg meg nem ismerjük egymást annyira, hogy változtassunk, én pedig Doloresnek hívlak téged. Világos?

– Igen, Donovan nagysága – mondtam.

– Rendben van, ez kezdetnek elég. És most válaszolj a kérdésekre. Mit keresel te itt, Dolores, amikor saját háztartásod is van?

– Egy kis különpénzt akarok keresni karácsonyra – mondtam. Már odafelé menet eldöntöttem, ha megkérdi, ezt fogom mondani. – És ha addig meg lesz velem elégedve, és persze tetszik nekem magánál, lehet, hogy kicsit tovább is maradok.

– Ha neked tetszik nálam – ismételte meg, aztán úgy forgatta a szemét, mintha ez lett volna a legbutább dolog, amit életében hallott – hogy nem tetszhet valakinek a nagy Vera Donovannál? Aztán megismételte: – Karácsonyi pénz.

– Szünetet tartott, közben egyfolytában rám nézett, aztán még gúnyosabban mondta: – Karácsonyi pénz!

Mintha arra gyanakodott volna, hogy valójában azért vagyok ott, mert alighogy bekötötték a fejemet, máris bajok vannak a házasságommal, és csak azt akarta volna, hogy elpiruljak és lesüssem a szememet, hogy biztosan tudja. De én nem pirultam el és nem sütöttem le a szememet,

bár csak huszonkét éves voltam, és közel álltam hozzá. És azt se ismertem volna el egy teremtet léleknek se, hogy tényleg máris bajok vannak a házasságommal – ezt hat lóval se lehetett volna kihúzni belőlem. Mindegy, milyen gúnyosan mondta, a karácsonyi pénz elég jó érv volt Verának, és mindössze azt az állítást engedtem meg magamnak, hogy azon a nyáron kicsit szűkös a konyhapénz. Csak évekkkel később ismertem el annak igazi okát, hogy mért mentem el aznap a sárkány barlangjába: pótolnom kellett valamennyit abból a pénzből, amit Joe a héten elivott, és péntek estétként, a Fudgy kocsmájában rendezett pókerpartikon elvesztett a kontinensen. Akkoriban még hittem benne, hogy egy férfi szerelme egy nő iránt és egy nő szerelme egy férfi iránt erősebb, mint az ivás és a tivornya szeretete – hogy végül a szerelem kerül felszínre, mint a föl egy üveg tejben. A következő tíz évben aztán megtanultam. A világ néha egy siralmas osztályterem, hát nem?

– Nos – mondta Vera –, kipróbáljuk egymást, Dolores St. George... bár azt hiszem, ha beválsz is, úgy egy éven belül megint teherbe esel, és akkor látjuk egymást utoljára.

Az az igazság, hogy már akkor két hónapos terhes voltam, de ezt se lehetett volna hat lóval se kihúzni belőlem. Kellett az a heti tíz dollár, amit fizetett, és meg is kaptam, és elhihetitek, hogy minden vacak centjéért megdolgoztam. Majd megszakadtam azon a nyáron, és amikor szeptemberben eljött a munka ünnepe, Vera megkérdezte, akarok-e vigyázni a házra, miután ők visszamennek Baltimore-ba – tudjátok, valakinek egész évben szemmel kell tartania egy ekkora házat –, mire én azt mondtam, jó.

Egy hónappal a kis Joe születése előttig dolgoztam szünet nélkül, és még azelőtt visszamentem, hogy abbahagyta volna a szopit. Nyáron Arlene Cullumra hagytam – Vera nem túrt volna egy síró babát a házban, ő aztán nem –, de amikor ő meg a férje elment, odavittem a kicsit is, meg Selenát is. Selenát nagyjából egyedül lehetett hagyni – ő már két-három évesen megbízható volt. A kis Joe-t magammal hurcoltam a napi körútjaimon.

Első lépéseit a nagy hálósobában tette meg, bár Vera ezt sose tudta meg, képzelhetitek.

Egy héttel a szülés után hívott (majdnem nem küldtem neki értesítést, aztán úgy döntöttem, ha azt hiszi, hogy cifra ajándékot akarok, az az ő dolga), gratulált, hogy fiút szültem, aztán mondta, amiért, azt hiszem, valójában hívott – hogy fenntartja a helyemet. Azt hiszem, azt akarta, hogy büszke legyek, és az is voltam. Ez a legnagyobb bók volt egy Vera-féle nőtől, és sokkal többet jelentett nekem, mint az a huszonöt dolláros jutalomcsekk, amit postán kaptam tőle annak az évnek a decemberében.

Kemény volt, de igazságos, és a házában mindig ő volt a főnök. A férje különben se volt ott, talán csak tíz napban egyszer, még nyáron se, amikor minden idejüket ott kellett volna tölteniük, de amikor ott volt, az ember akkor is tudta, ki parancsol. Lehet, hogy két-háromszáz tisztviselője volt, akik a gatyájukba csináltak, valahányszor felcsattant, de a Little Tall Island-i bagázs főnöke Vera volt, és amikor azt mondta a férjének, vegye le a cipőjét, hogy ne koszolja össze a szép, tiszta szőnyeget, a férje levette.

És ahogy már mondtam, Verának megvoltak az elképzelései arról, hogy kell a dolgokat csinálni. De mindig ám! Nem tudom, honnét szedte az ötleteit, de azt tudom, hogy a foglyuk volt. Ha a dolgokat nem egy bizonyos módon csináltam meg, fejfájást kapott vagy gyomorgörcsöt. Annyi időt töltött naponta a dolgok ellenőrzésével, hogy sokszor arra gondoltam, nagyobb lenne a lelki békéje, ha abbahagyná, és maga tartaná rendben azt a házat.

Minden kádat Spic 'n' Spannel kellett kisikálni, ez volt az egyik. Nem Lestoillal, nem Top Jobbal, nem Mr. Cleannel. Csak Spic 'n' Spannel. Ha rajtakapott, hogy az egyik kádat valami mással sikálom ki, Isten irgalmazhatott nekem.

Amikor vasalásra került a sor, egy különleges keményítőszerű palackot kellett használnom az ingek és blúzok gallérjához, és egy darab gézt kellett a gallérra tennem, mielőtt befújtam. Az az elcseszett géz az égadta világon semmit se ért, már amennyire meg tudtam állapítani, és valószínűleg legalább tízezer inget meg blúzt vasaltam ki abban a házban, de ha bejött a

mosókonyhába és látta, hogy az ingeket a nélkül a kis darab szövet nélkül vasalom, vagy legalábbis nem lóg ott a vasalódeszka végén, Isten irgalmazhatott nekem.

Ha sütéskor elfelejtettem bekapcsolni az elszívót a konyhában, Isten irgalmazhatott nekem.

A szemétládák a garázsban, az egy másik dolog volt. Hat volt belőlük. Sonny Quist hetente egyszer eljött, hogy elvigye a szemetet, és vagy a házvezetőnőnek, vagy az egyik cselédnek – amelyik éppen kéznél volt – abban a percben, abban a másodpercben kellett visszavinnie azokat a ládákat a garázsba, amikor ő elment. És nem lehetett csak úgy behúzni és ott hagyni őket a sarokban; kettesével sorba kellett állítani őket a garázs keleti fala mellett, tetejükön felfordított fedővel. Ha ezt elfelejtettem így megcsinálni, Isten irgalmazhatott nekem.

Aztán a lábtörlők. Három volt belőlük – egy a bejárati ajtó, egy a verandaajtó, egy meg a hátsó ajtó előtt, amin olyan felvágós ÜGYNÖKBEJÁRAT felirat volt egész a múlt évig, amikor már untam nézni, és leszedtem. Hetente egyszer Össze kellett szednem és egy nagy kőre terítenem ezeket a lábtörlőket a hátsó udvar végén, úgy negyven méterre az úszómedencétől, és egy seprűvel ki kellett vernem belőlük a koszt. Tényleg szállnia kellett a pornak. És ha késtem, kitelt tőle, hogy elkapott. Nem mindig nézte, hogy kiporolom-e a lábtörlőket, de egy csomószor igen. A verandán állt, a férje látszóvél. És úgy volt, hogy amikor visszavitem a lábtörlőket a házhoz, az ISTEN HOZOTT feliratnak a megfelelő irányba kellett mutatnia. A megfelelő irány az volt, hogy ha valaki bármelyik ajtóhoz érkezett, el tudja olvasni. Ha fejjel lefelé raktam vissza a lábtörlőt a tornácra, Isten irgalmazhatott nekem.

Lehetett vagy négy tucat ehhez hasonló dolog. Régen, amikor bejárónőként kezdtem, egy csomó morgolódást hallottam Vera Donovanról lent, a boltban. Donovanék sok vendéget fogadtak, az ötvenes években egy csomó alkalmazottjuk volt, és lehangosabban rendszerint valami kislány morgott, akit részmunkaidőben foglalkoztattak, aztán elbocsátottak, mert háromszor szegte meg a szabályt egymás után. Az ilyen mindenkinek, aki hallani akarta, elmondta, hogy Vera Donovan egy aljas, csípős nyelvű, vén sárkány, aki örült, mint egy holdkóros, amikor alkuszik. Hát, lehet, hogy örült volt, lehet, hogy nem, de egyet mondhatok – ha az ember nem felejtett el semmit, nem került bajba nála. És én úgy gondolom, hogy aki nem felejt el, hogy ki kivel fekszik le azokban a szappanoperákban, amiket délutánonként vetítenek, az ne felejtse el azt se, hogy Spic 'n' Spannel sikálja ki a kádakat, és a megfelelő irányban tegye vissza a lábtörlőket.

Na és a lepedők. Az olyan dolog volt, amit az ember soha nem akart elrontani. Tökéletesen simán kellett őket felteríteni a kötélre – tudjátok, hogy a szegélyek passzoljanak –, és mindegyikhez hat ruhacsipeszt kellett használni. Sohase négyet; mindig hatot. És ha az ember az egyiket beleejtette a sárba, nem kellett arra várnia, hogy háromszor rontson el valamit. A szárítókötél mindig az oldalsó udvarban volt, pont a hálószoabaablak alatt. Évről évre odament ahhoz az ablakhoz, és rám kiabált:

– Hat csipesszel, Dolores! Jólfigyelj! Hattal, ne négyvel! Számolom, és a szemem most is van olyan jó, mint régen! – Aztán...

Hogyan, édes?

Ó, az eszed tokja, Andy – hagyd őt békén. Ez elég becsületes kérdés, olyan, amihez egyetlen férfinak se lenne elég esze.

Megmondom magának, Nancy Bannister, a maine-i Kennebunkból – igenis, volt szárítógépe, szép nagy, de tilos volt beletenni a lepedőket, hacsak nem jeleztek előre ötnapos esőt.

– Egy rendes ember ágyában csak olyan lepedő lehet, ami odakint száradt – mondta Vera –, mert ezeknek jó szaguk van. Atvesznek egy kis szagot a szélből, ami meglegyinti őket, és megtartják, aztán ez édes álomba ringatja az embert.

Tiszta hülyeségeket beszélt egy csomó dologról, de a friss levegő illatáról nem; abban, azt hiszem, teljesen igaza volt. Mindenki érzi a különbséget egy Maytagben szárított lepedő meg egy olyan között, amit jó déli szél legyezgetett. De rengeteg olyan téli reggel volt, amikor mínusz tíz fok volt, az erős és nyirkos szél keletről, egyenest az Atlanti-óceánról jött. Az ilyen reggeleken erről a kellemes illatról minden vita nélkül lemondtam volna. A lepedőteregetés maró fagyban

szinte kínszenvedés. Senki se tudja, milyen az, ha nem csinálta, és ha egyszer csinálta, soha az életben nem felejt el.

Az ember kiviszi a kosarat a szárítókötélhez, a tetejéről föl száll a gőz, az első lepedő még meleg, és lehet, hogy az ember azt gondolja magában – ha még sohase csinálta addig –, "á, ez nem is olyan rossz". De mire az elsőt felrakja, a szegélyek simák, és fenn van a hat csipesz is, már nem gőzölög. Még mindig vizes, de már hideg is. És az ember ujjai is vizesek, és fáznak. De folytatja a következővel, aztán a következővel, aztán megint a következővel, és az ujjai kivörösödnek és lelassulnak, és fáj a válla, és a szája begörcsöl, mert azzal tartja a csipeszeket, hogy a keze szabadon igazgathassa szépre és simára azt az elcseszett lepedőt, de a legnagyobb gyötrelmem az ujjaké. Ha meggémberednének, az egy dolog. Az ember szinte kívánja, hogy gémberedjenek. De csak kivörösödnek, és ha elég lepedő van, azon is túlmennek, és halványlila színt öltenek, mint valami lilium széle. Mire az ember befejezi, a keze tényleg csak egy karom marad. A legrosszabb mégis, hogy tudja, mi történik, ha végre bemegy azzal az üres ruháskosárral, és a meleg megérinti a kezét. Bizseregni kezd, aztán csuklóban lüktet – csak hogy olyan erős az érzés, hogy valójában inkább jajgat, mint lüktet; bárcsak le tudnám írni, hogy tudd, Andy, de nem tudom. Nancy Bannister úgy néz ki, mintha ő tudná, legalábbis egy kicsit, de ég és föld a különbség aközött, hogy az ember a kontinensen teregeti télen a mosást vagy a szigeten. Amikor az ember ujjai kezdenek felmelegedni, az olyan, mintha méhek költöznének beléjük. Úgyhogy mindenhol bedörzsöli őket valami kézkenőccsel, és várja, hogy szűnjön a viszketés, de tudja, hogy nem számít, mennyi bolti kenőcsöt vagy egyszerű régi birkafürdetőt dörzsöl a kezébe; február végére a bőr akkor is olyan durván kirepedezik, hogy ha ökölbe szorítja a kezét, kinyílik és vérzik. Néha pedig, már miután felmelegedtél és tán ágyba is bújtál, a kéz az éjszaka közepén felébreszt, mert zokog annak a fájdalomnak az emlékétől. Azt hiszitek, viccelek? Nevethettek, ha akartok, de nem viccelek, egy kicsit se. Az ember szinte hallja, olyan, mint a kisgyerek, aki nem találja a mamáját. Belülről jön, mélyről, te meg fekszel ott és hallgatod, s közben egyfolytában tudod, hogy ugyanúgy kimész megint, semmi se akadályozhat meg, és ez része a női munkának, amiről egyetlen férfi se tud, és nem is akar tudni.

És miközben az egészet végigcsinálod, elgémberedett kézzel, lila ujjakkal, fájó vállal, és keményre fagyott takony lóg az orrodról az ajkadra, ő többnyire ott áll vagy ül a hálószoobaablakban, és téged néz. A homlokát ráncolja, ajka lefittyed, és két keze egymással babrál – teljesen megfeszül, mintha ez valami bonyolult kórházi operáció volna, nem meg csak a lepedők fölteregetése a téli szélben. Látod, hogy megpróbálja visszatartani magát, hogy ezúttal tartsa a nagy pofáját, de egy idő után már képtelen rá, feltépi az ablakot, úgy kihajol, hogy a hideg keleti szél hátrasöpri a haját, és leüvölt:

– Hat csipesszel. Ne felejtse el, hat csipeszt használj! Nehogy az udvar sarkába fújja a szél az én jó lepedőimet! Jól figyelj! Jobb, ha figyelsz, mert nézem és számolok!

Mire eljött a március, arról álmodtam, hogy fogom a baltát, amivel én meg a jöttment hasogattuk a fát a konyhai kemencéhez (vagyis amíg a jöttment meg nem halt; azután teljesen rám maradt a munka, én mázlista), és jókora rést vágok vele a nagyszájú szipirtyon, pont a szemek közt. Néha tényleg láttam magam, ahogy megteszem, ilyen örültet csinált belőlem, de azt hiszem, mindig tudtam, valami őbenne is ugyanúgy gyűlöl úgy leüvölteni, ahogy én gyűlöltem hallani.

Elsőféleképpen így volt szipirtó – nem tehetett ellene. Neki ez tényleg rosszabb volt, mint nekem, különösen a gutaütései után. Addigra már sokkal kevesebb volt a teregetnivaló, de ebben a dologban ugyanolyan örült maradt akkor is, amikor a ház legtöbb szobáját már lezártuk, a legtöbb vendégágyat már lehúztuk, az ágyneműt nejlomba csomagoltuk és elraktuk a fehérneműs szekrénybe.

Attól lett neki nehéz, hogy úgy 1985-re már nem tudta meglepni a népeket – rám kellett támaszkodnia, hogy jönni-menni tudjon. Ha én nem voltam ott, hogy kivegyem az ágyból és betegyem a tolószékbe, ágyban maradt. Egy csomót hízott, tudjátok – a hatvanas évek elejének hatvan kilójáról felhízott kilencvenre, és a legtöbb felesleg az a sárgás, vaskos hár volt, amit egyes

öregeken lehet látni. Úgy lógott a karjáról, a lábáról meg a faráról, mint kenyértészta a fakanálról. Bizonyos emberek csontig lesoványodnak eltesebb korukban, de Vera Donovan nem ilyen volt. Dr. Freneau szerint ez azért volt, mert nem működött a veséje. Én is azt hiszem, de egy csomószer úgy gondoltam, csak azért hízott így meg, hogy engem bosszantson.

És a súly még nem minden; félig vak is volt. A gutaütésektől. Ami látása megmaradt, az hol jobb volt, hol rosszabb. Néhanapján látott egy kicsit a bal szemével, és átkozott jól a jobbal, de legtöbbször azt mondta, olyan, mintha egy súlyos, szürke függönyön nézne át. Gondolom, megértitek, miért őrijtette ez meg őt, aki mindig rajta akarta tartani a szemét mindenben. Néha még sírt is emiatt, és higgyétek el, sok kellett ahhoz, hogy egy hozzá hasonló kemény lány sírva fakadjon... és ő még azután is kemény lány maradt, hogy az évek térdre kényszerítették.

Hogy mit. Frank?

Szenilis?

Nem t'om biztosan, és ez az igazság. Nem hiszem. És ha az volt, biztosan nem olyan köznapi módon, ahogy az öregek szenilisek. És ezt nemcsak azért mondom, mert ha kiderül, hogy az volt, a végrendelete érvényesítésével megbízott bírótól kitelik, hogy az orrát fújja a végakaratóba. Kitörölheti vele a seggét, mit érdekel engem; én csak ki akarok mászni ebből az átkozott slamasztikából, amibe Vera belökött. De akkor is meg kell mondanom, hogy valószínűleg nem volt teljes üresedés a fejében, még a végén se. Talán kiadó volt néhány szoba, de nem volt teljes üresedés.

Azt mondom, ennek az volt a fő oka, hogy bizonyos napokon majdnem olyan kemény volt, mint régen. Rendszerint azokon a napokon, amikor látott egy kicsit, és segített, hogy felültessem az ágyban, sőt még azt a két lépést is megtette az ágytól a tolószékig, ahelyett, hogy cipeltette volna magát, mint egy liszteszákot. Beraktam a tolószékbe, hogy áthúzhassam az ágyát, ő meg ott akart maradni, hogy az ablakhoz gurulhasson – amelyik az oldalsó udvarra meg mögötte, a kikötőre nézett. Egyszer azt mondta nekem, hogy eszét vesztené, ha egész nap és egész éjjel az ágyban kéne feküdnie, és csak a plafont meg a falakat nézhetné, és én hittem neki.

Voltak zavaros napjai is, igen – amikor nem tudta, ki vagyok, sőt, azt is alig, hogy ő kicsoda. Azokon a napokon olyan volt, mint egy horgonyról leszakadt hajó, csak az idő volt az óceán, amin hanykolódott – kitélt tőle, hogy reggel azt higgye, 1947 van, délután meg, hogy 1974. De tiszta napjai is voltak. Az idő előrehaladtával egyre kevesebb, és állandóan voltak azok a kis rohamai is – sokkok, így hívják őket az öregek –, de voltak jó napjai. Nekem viszont ezek gyakran rossz napot jelentettek, mert visszatért volna minden régi szipirtóságához, ha hagyom.

Aljas lett. Ez volt a második módja a szipirtóságának. Az a nő olyan aljas tudott lenni, ha akart, mint a macskapiszok. Igazi görény tudott lenni még úgy is, hogy az idő java részében ágyhoz volt kötve, és pelenkát meg gumibugyit viselt. A mocsok, amit nagytakarításkor csinált, jó példa arra, hogy mire gondolok. Nem minden héten, de Istenemre mondom, csütörtökönként túl gyakran csinálta ahhoz, hogy az puszta véletlen legyen.

A csütörtök volt a nagytakarítás napja Donovanéknél. Óriási ház az – nem tudjátok elképzelni, míg tényleg körül nem járjátok –, de a java le van zárva. Már húsz éve, vagy még régebben volt, hogy vagy fél tucat kendős lány törölgetett itt, mosta az ablakot ott, és pókhálózza a plafont emitt. Néha végigsétáltam azokon a sivár szobákon, néztem a huzattal letakart bútorokat, és arra gondoltam, hogy nézett ki ez az ötvenes években, amikor a nyári vendégségeket rendezték – mindig színes lampionok voltak a gyepen, erre jól emlékszek! –, és a legfurább borzongást éreztem. A ragyogó színek végül mindig megfakulnak, észrevettétek már? A dolgok végül mindig szürkének látszanak, mint az agyonmosott ruha.

Az utóbbi négy évben a házban a konyhát, a szalont, az ebédlőt, a medencére meg a verandára néző, napos szobát meg az emeleti négy hálósobát használtuk – az övét, az enyémet meg a két vendégszobát. A vendégszobákat nem nagyon fűtöttük, de mindig rendben tartottuk, hátha a gyerekei mégis eljönnek egy kis időre.

Még ebben az utolsó néhány évben is mindig volt két lány a városból, akik a nagytakarításban segítettek. Mindig elég rendszeresen cserélődtek, de vagy 1990 óta Shawna Wyndham meg Frank húga, Susy jött. Nélkülük nem tudtam volna elvégezni, de még így is egy csomó mindent magamnak kellett csinálnom, és mire a lányok csütörtök délután négykor hazamentek, alig álltam a lábamon. De akkor még egy csomó hátravolt – a vasalás vége, a pénteki vásárolnivaló összeírása, meg persze Öméltósága vacsorája. Ahogy mondani szokták, a gonoszoknak nem jár pihenő.

De még mindezek előtt, az esetek nagy többségében rendbe kellett tenni valamelyik disznóságát.

Többnyire rendszeresen végezte a szükségét. Háromóránként alája csúszttam az ágytálat, ő meg belecsurgatta. És délben legtöbbször kocsz is volt a pisi mellett.

Kivéve persze a csütörtököt.

Nem minden csütörtököt, de azokon a csütörtökökön, amikor tiszta volt a feje, elég gyakran számíthattam bajokra... és olyan hátfájásra, amitől éjfélig nem tudtam elaludni. A végén még az Anacin-3 se csillapította. Egész életemben egészséges voltam, mint a makk, és még mindig egészséges vagyok, mint a makk, de hatvanöt év az hatvanöt év. Az ember nem tudja már úgy lerázni magáról a dolgokat, ahogy annak idején.

Csütörtökön reggel hatkor ahelyett, hogy félig tele lett volna az ágytál, alig volt benne egy csöpp. Ugyanaz kilenckor. Délben meg, a pisi és a kocsz helyén leginkább semmi se volt. Akkor már tudtam, lehet, hogy bajban leszek. De teljesen csak akkor tudtam, hogy bajban vagyok, amikor szerdán délben se volt kocsz.

Látom, Andy, megpróbálsz nem nevetni, de mindegy – nevethetsz is, ha muszáj. Akkor nem volt nevetni való, de túl vagyunk rajta, és amire gondolsz, az semmi más, mint az igazság. A mocskos vén szatyornak szartakarékbetétszámlája volt, és mintha bizonyos heteken feltöltötte volna, hogy besöpörje a kamatot... csak hogy én voltam az, akire a veszteségek hárultak. Megkaptam Őket, akár akartam, akár nem.

A csütörtök délutánom javát azzal töltöttem, hogy rohangásztam az emeletre, megpróbáltam időben elcsípni, és néha még sikerült is. De bármilyen állapotban volt is a szeme, a fülével semmi baj se volt, és tudta, hogy sohase hagyom a városi lányokra a szalonban lévő Aubusson-szőnyeg porszívózását. És amikor meghallotta, hogy beindul a porszívó, ő is beindította elhasznált, régi csokigyárát, és az a szartakarékbetét fizetni kezdte az osztalékot.

Aztán kitaláltam, hogy kaphatom el. Odakiabáltam az egyik lánynak, hogy azt hiszem, következőnek a szalont porszívózom ki. Még akkor is kiabáltam, ha mind a ketten a szomszédos ebédlőben voltak. Bekapcsoltam a porszívót rendben, de ahelyett hogy használtam volna, odamentem a lépcsőhöz, ott álltam fél lábbal az alsó lépcsőfokon, kezem a korlátpillér gombján, mint a futó, aki lekuporodva várja, hogy a startpisztoly eldördüljön..

Egyszer-kétszer túl korán mentem fel. Az nem volt jó. Mintha egy versenyzőt kizárnának a korai rajt miatt. Úgy kellett felélnem, hogy a motort már ne tudja leállítani, de még ne is sikerüljön kiürítenie a terhét abba a nagy, régi gumibugyiba, amit hordott. Ebben elég jó voltam. Ti is jók lennétek, ha tudnátok, hogy ha rosszul időzítetek, a végén egy kilenccvenkilós öregasszonyt kell körbehurcolásznatok. Mintha egy olyan kézigránáttal kéne foglalkozni, ami szarral van töltve robbanóanyag helyett.

Felmentem, ő meg abban a kórházi ágyában hevert, az arca tiszta vörös, a száját összepréseli, könyökét a matracba döfi, kezét ökölbe szorítja, és nyög:

– Ömmh! Ömmmmhhhh! ÖMMMMMMMMHHHH!

Mondok valamit – mindössze pár tekercs, a plafonról lógó légyapapírra meg egy, az ölében fekvő Sears-katalógusra volt szükség ahhoz, hogy teljesen úgy nézzen ki, mintha éppen trónolna.

Ó, Nancy, ne harpdálja már a szája szélét – jobb, ha kiengedi, és vállalja a szégyent, mint ha benn tartja, és vállalja a kint, ahogy mondani szokták. Amellett ennek tényleg megvan a vicces oldala; a szárasnak mindig megvan. Kérdezze meg bármelyik gyereket. Most, hogy vége, még nekem is vicces egy kicsit, és ez már valami, nem? Nem számít, mekkora slamasztikában vagyok, Vera Donovan szaros csütörtökjeivel már nem kel! foglalkoznom.

Hogy hallotta-e, amikor felmentem, és begurult-e? Pont úgy begurult, mint a medve, ha mancsával a méhkasban rajtacsípi.

– Mit csinálsz te itt? – kérdezte azon a fontoskodó hangon, amin mindig beszélt, amikor az ember rajtakapta, hogy rosszkodik, mintha még mindig a Vassarba vagy a Holy Oaksba vagy valamelyik leányneveldébe járna, amibe a családja küldte. – Nagytakarítás van, Dolores! Menj a dolgokra! Nem csöngettem érted, és nincs szükségem rád!

Egy csöppet se ijesztett meg.

– Azt hiszem, igenis szükséged van rám – mondtam. – Az nem Chanel 5, amit a hátsód felől érzek, ugye?

Néha még a kezemre is megpróbált rácsapni, amikor lehúztam a lepedőt meg a takarót. Úgy bámult rám, mintha kővé akarna változtatni, ha nem hagyom abba, és olyan kutyásan biggyesztette le az alsó ajkát, mint egy kisgyerek, aki nem akar iskolába menni. De én sose hagytam, hogy megakadályozzon. Patricia Claiborne lánya, Dolores aztán nem ilyen. Körülbelül három másodperc alatt leszedtem a lepedőt, és sose tartott tovább öt másodpercnél, hogy lehúzzam a bugyogóját, és lerántsam a rajta lévő pelenka madzagját, akár csapkodta a kezemet, akár nem. Ezt legtöbbször néhány kísérlet után úgyis abbahagyta, mert rajtakaptam, és ezt mind a ketten tudtuk. A készüléke olyan Öreg volt, hogy amint beindította, a dolgok csak mentek a maguk útján. Szépen alácsúszttam az ágytálat, ahogy kell, és amikor ott hagytam, hogy lemenjek és tényleg kiporszívózzam a szalont, képes volt úgy káromkodni, mint egy kikötői rakodómunkás – akkor egy kicsit se hasonlított a Vassar-lányokra, ezt meg kell mondanom! Mert tudta, hogy ezúttal elvesztette a játszmat, és Vera ennél semmit se utált jobban. Még vénségében is ádázul utált veszíteni.

Így mentek a dolgok jó darabig, és kezdtem azt hinni, hogy nemcsak egypár csatát, de az egész háborút megnyertem. Pedig több eszem is lehetett volna.

Jött egy nagytakarítás – ennek vagy másfél éve –, amikor készen álltam, hogy rohanok az emeletre, és megint elkapom. Még valahogy meg is kedveltem ezt; kárpótolt egy csomó régi alkalomért, amikor mögötte végeztem. És úgy kalkuláltam, ezúttal egy igazi szarvihart tervez, ha sikerül neki. Minden jel erre utalt, és még mások is. Először is, nemcsak tiszta napja, de tiszta hete is volt – azon a hétfőn még arra is megkért, hogy fektessem a táblát a szék karfájára, hogy néhány parti pasziánszt játszhasson, mint a régi időkben. És ami a beleit illeti, pokolian száraz fordulója volt; a hétvége óta semmit se pottyantott a gyűjtőedénybe. Úgy kalkuláltam, azon a csütörtökön azt tervezi, hogy az istenverte karácsonyi spórját is benyújtja nekem a takarékbetét mellé.

Amikor aznap délben kivettem alóla az ágytálat, és láttam, hogy csontszáraz, azt mondtam neki:

– Nem gondolod, Vera, hogy tudnál csinálni valamit, ha kicsit erősebben próbálnád?

– Ó, Dolores – válaszolta, és felnézett rám fátyolosan kék szemmel, ami olyan ártatlan volt, mint Mária báránycájája –, már olyan erősen próbáltam, ahogy csak tudtam... olyan erősen, hogy fájt. Azt hiszem, egyszerűen székrekedésem van.

Tökéletesen egyetértettem vele.

– Én is úgy gondolom, drága, és ha nem múlik el hamarosan, egy egész doboz Ex-Laxet kell adjak, hogy kirobbantsam belőled.

– Ó, azt hiszem, magától is elintéződik időben – mondta, és egy mosolyt küldött felém. Addigra persze már egy foga se maradt, és ha nem ült a székében, nem viselte az alsó műfogsorát, hogy a torkára ne csússzon és meg ne fojtsa, ha köhög. Amikor mosolygott, úgy nézett ki, mint egy öreg fatörzs, amin egy korhadó göbluk van. – Ismersz, Dolores... hiszek abban, hogy a természet elvégzi a dolgát.

– Persze, hogy ismerlek – mormoltam, és elfordultam.

– Mit mondtál, drága? – kérdezett vissza olyan édeskésen, hogy az ember azt hitte, a cukor nem olvad el a szájában.

– Azt mondtam, csak ácsorgok itt és várom, hogy elvégezd a nagydolgot – mondtam. – Dolgom van. Nagytakarítás van, tudod.

– Ó, tényleg? – kérdezett vissza, mintha az első másodperctől fogva, hogy aznap reggel felébredt, nem tudta volna, milyen nap van. – Akkor folytasd, Dolores. Ha érzem, hogy megmozdulnak a beleim, majd hívlak.

Az biztos, gondoltam, körülbelül öt perccel azután, hogy megtörténik. De nem mondtam ki; csak visszamentem a földszintre.

Elővettem a porszívót a konyhai szekrényből, bevitettem a szalonba, és bedugtam. De nem fogtam hozzá azonnal; először pár percig port töröltem. Addigra már hozzászoktam, hogy az ösztöneimre hallgassak, és vártam, hogy valami belül megsúgja, itt az idő.

Amikor ez megszólalt és azt mondta, most, odaordítottam Susynak meg Shawnának, hogy kiporszívózzom a szalont. Elég hangosan kiáltottam, úgyhogy úgy képzeltem, hallotta a fél falu is az emeleten fekvő anyakirálynőn kívül. Beindítottam a Kirbyt, aztán a lépcsőhöz mentem. Aznap nem időztem sokáig; harminc-negyven másodpercig, ennyi volt az egész. Úgy kalkuláltam, biztos csak egy cérnaszálon függ. Úgyhogy fölmentem, kettesével vettem a lépcsőket, és mit gondoltok, mi volt?

Semmi!

Egyetlen... darab... se.

Valamit kivéve.

Kivéve, ahogy nézett rám, annyi. Olyan nyugodtan és édeskésen, ahogy kell.

– Elfelejtettél valamit, Dolores? – turbékolta.

– Aha – válaszoltam –, elfelejtettem itthagyni ezt az állást öt évvel ezelőtt. Hagyjuk ezt abba, Vera.

– Mit hagyjunk abba, drága? – kérdezte, és úgy rezegtette a szempilláit, mintha halvány fogalma se lett volna arról, amiről beszélek.

– Elő a farbával, erre gondolok. Mondd csak meg egyenesen: szükséged van az ágy tálra vagy se?

– Nincs – mondta legjobb, legbecsületesebb hangján. – Mondtam már! – És csak mosolygott rám. Nem szólt egy szót se, de nem is kellett. Az arca elárulta mindazt, amit nem mondott ki. Megfogtalak, Dolores, ezt mondta. Alaposan megfogtalak.

De még nem győzött le. Tudtam, hogy ragaszkodik ehhez az óriási bélrobbanáshoz, és tudtam, pokolian megfizetek érte, ha jó startot vesz, mielőtt alája tudnám csúsztatni az ágytálat. Úgyhogy lementem, és álltam a porszívó mellett, vártam öt percet, aztán megint felrohantam. Csak ezúttal nem mosolygott rám, amikor beléptem. Ezúttal az oldalán feküdt, és mélyen aludt... vagyis azt hittem. Tényleg azt hittem. Alaposan és rendesen átvert, és tudjátok, mit szoktak mondani – ha átvernek egyszer, az az ő szégyenük; ha átvernek kétszer, az az enyém.

Amikor másodszor mentem le, tényleg kiporszívóztam a szalont. Amikor elkészültem a munkával, elraktam a Kirbyt, és visszamentem, hogy megnézzem. Ült az ágyban teljesen ébren, a takarót lerúgta, a gumibugyit nagy, lottyadt, öreg térdére tolt, és a pelenkát levette. Hogy csinált-e mocskot? Te jó Isten! Az ágy tele volt szarral, őt is szar borította, szar volt a szőnyegen, a tolószéken, a falakon. Még a függönyön is szar volt. Mintha fogott volna egy maréknyit, és széjjelhajigálta volna, ahogy a gyerekek dobálják meg egymást sárral, amikor az ököritatóban fürdenek.

Hogy dühös voltam-e? Annyira, hogy fröcsögtem!

– Ó, Vera! Ó, te mocskos CAFAT! – üvöltöttem rá. Nem öltem meg, Andy, de ha megöltem volna, aznap tettem volna meg, amikor láttam azt a mocskot, és éreztem annak a szobának a szagát. Meg akartam ölni, így van; ezt nincs értelme letagadni. És csak nézett rám azzal az elfuserált arckifejezéssel, amit akkor vett fel, amikor az esze tréfát üzött vele... de én láttam, hogy az ördög táncol a szemében, és nagyon is jól tudtam, hogy ezúttal kivel üznek tréfát. Ha átvernek kétszer, az az én szégyenem.

– Ki az? – kérdezte. – Brenda, drágám, te vagy az? Megint elszöktek a tehenek?

Beszéltem már az ágyneműről, hogy milyen volt, és láttam az arcotokon, hogy valamit megértettetek ebből. Nehezebb a mocskát megérteni. Szóval, a szart én nem nézem rossz szemmel. Egész életemben azt töröltem, és sohase néztem rossz szemmel. Persze nincs rózsaillata, és óvatosnak kell lenni vele, mert betegségeket hordoz, mint a takony, a köpet meg a kiömlött vér, de tudjátok, kijön. Akinek valaha volt gyereke, tudja, hogy a szar kijön. Úgyhogy nem ettől volt olyan rossz az egész.

Azt hiszem, az volt a baj, hogy olyan gonosz volt. Hogy olyan sunyi. Kivárta az idejét, és amikor alkalma volt, olyan mocskot csinált, amelyet csak tudott, és olyan gyorsan, ahogy csak tudta, mert tisztában volt vele, hogy nem hagyok rá sok időt. Szándékosan csinálta azt a disznóságot, értitek, mire akarok kilukadni? Amennyire az az elborult agya engedte, kitervelte a dolgot, ez nehezedett a szívemre, és ez árnyékolta be a kilátásaimat, miközben összetakarítottam utána. Miközben lehúztam az ágyat; miközben leeresztettem a szaros matrachuzatot meg a szaros lepedőket meg a szaros párnahuzatokat a szennyescsúszdán; miközben a padlót, a falakat meg az ablaktáblákat sikáltam; miközben leszedtem a függönyöket, és tisztákat tettem fel; miközben újra megvettem az ágyát; miközben a fogamat csikorgatva próbáltam meg nem beszakítani a hátamat, amikor lemosdattam és tiszta hálóinget adtam rá, aztán kiemeltam a székől és beraktam az ágyba (és ő egy kicsit se segített, csak lógott a karomban, mint holt teher, pedig átkozott jól tudtam, hogy ez olyan nap, amikor tudott volna segíteni, ha akar); miközben a padlót mostam; miközben lemostam az istenverte toloszékét, és addigra tényleg sikálni kellett, mert a dolog rászáradt – miközben mindezt csináltam, a szívem nehéz volt, a kilátásaim meg sötétek. Ezt ő is tudta.

Tudta, és ez boldoggá tette.

Amikor aznap este hazamentem, bevettem pár Anacin-3-at a fájó hátamra, aztán lefeküdtem és kis gombóccá gömbölyödtem bár ettől is fáj a hátam, és sírtam, sírtam, sírtam. Mintha nem tudtam volna abbagyni. Soha – legalábbis a Joe-val való régi ügylet óta – nem éreztem magam ilyen letörtnek és kétségbeesettnek. Vagy ilyen cseszettül öregnek.

Ez volt a második módja a szipirtóságának – hogy gonosz volt.

Mit mondtál, Frank? Hogy csinálta-e máskor is?

Ördögöd van. Csinálta a következő héten is meg az azutánin. Nem volt olyan rossz, mint az első eset, részben azért, mert nem tudott olyan osztléket megspórolni, de főleg azért, mert már fel voltam készülve. De azután is sírva feküdtem le, hogy másodszor megtörtént, és ahogy ott feküdtem az ágyban, érezve azt a kínt végig a hátamban, elhatároztam magamat, hogy kilépek. Nem tudtam, mi történne vele, ki viselné gondját, de akkor egy hangyafasznyit se törődtem vele. Tőlem aztán éhen is dögölhetett a szaros ágyában.

Még akkor is sírtam, amikor elaludtam, mert a kilépés gondolatától – attól, hogy Vera fölém kerekedett – minden addiginál rosszabbul éreztem magamat, de amikor fölbredtem, jól voltam. Azt hiszem, igaz, hogy az ember esze nem alszik el, még ha azt hiszi is, hogy elaludt; csak tovább gondolkodik, és néha még jobb munkát is végez, amikor az illető nincs ott, hogy elcsessze a fejében zajló szokásos locsogással – az elvégzendő házimunka, a megfőzendő ebéd, a megnézendő tv-műsor, ilyenek. Biztos igaz, mert az ok, amit éreztem, olyan alapos volt, hogy ébredéskor tudtam, hogyan ver át engemet Vera. Az igazi okot azért nem láttam előtte, mert hajlamos voltam alábecsülni őt – aha, még én is, pedig én tudtam, milyen sunyi tud lenni időnként. És mihelyst megértettem a trükköt, tudtam, mit kell tennem.

Bántott a tudat, hogy rá kell bíznom az egyik csütörtöki lányra az Aubusson kiporszívózását – és attól a gondolattól, hogy Shawna Wyndham csinálja, az jött rám, amit a nagypapám hidegrángásnak hívott. Tudod, Andy, milyen tohonya az a lány – minden Wyndham tohonya, há' persze, de ő hétszer lekörözi a többieket a belvárosig. Mintha dudorokat növesztene a testén, amikkel leveri a dolgokat, amikor elmegy mellettük. Nem ő tehet róla, a vérében van, de nem bírtam rágondolni, hogy Shawna felügyeli a szalont, ahol Vera pompás vázái meg Tiffanyjai szinte könyörögnek, hogy leverje őket.

De valamit akkor is csinálnom kellett – ha átvernek kétszer, az az én szégyenem –, és szerencsére ott volt Susy, akire számíthattam. Ő se volt egy balerina, de a következő évben ő porszívózta az Aubussont, és sohase tört össze semmit. Rendes lány az, Frank, és megmondhatom, mennyire örültem, amikor azt a házassági értesítőt kaptam tőle, még ha a fickó nem volt is idevalósi. Hogy vannak? Mit tudsz róluk?

Hát, akkor jó. Jó. Örülök neki. Nem hinném, hogy máris dagad valami a pocakjában, mi? Mostanában a népek mintha már-már készen állnának az öregek otthonára, amikor...

Igen, Andy, máris! Csak szeretném, ha eszetekbe jutna, hogy én itt az életéről beszélek – az istenverte életéről! Úgyhogy csak roskadj vissza abba a jó nagy székedbe, tedd föl a lábadat, és lazíts. Ha egyfolytában így nógatsz, még sérvet kapsz.

Na, mindegy, Frank, add át a jókívánságaimat, és mondd meg neki, hogy '91 nyarán megmentette Dolores Claiborne életét. Elmondhatod neki a csütörtöki szarviharok igaz történetét, meg hogy hogyan állítottam le ezeket. Soha nem mondtam el nekik pontosan, mi folyik; csak annyit tudtak biztosan, hogy összeakasztottam a szarvam Őfelségével. Most már tudom, hogy szégyelltem megmondani nekik, mi folyik. Azt hiszem, én se szeretek jobban alulmaradni, mint Vera.

A porszívó hangja volt, értitek? Erre jöttem rá, amikor aznap reggel felébredtem. Mondtam nektek, hogy a fülének semmi baja se volt, és a porszívó hangja árulta el neki, hogy én tényleg a szalont porszívózom-e vagy a lépcső aljánál állok, a rajtvonalon. Amikor egy porszívó egy helyben áll, csak egyféle hangot ad, értitek? Csak azt, hogy zúúúúúúú, így. De amikor az ember a szőnyeget porszívózza, kétféle hangot ad, föl meg le, hullámokban. VÚÚP, ezt csinálja, amikor tolod. És zúúp, amikor visszahúzod magadhoz a következő lökéshez. VÚÚP-zúúp, VÚÚP-zúúp, VÚÚP-zúúp.

Ne vakarjátok tovább a fejeteket, nézzétek inkább, hogy mosolyog Nancy. Ha valaki tudni szeretné, melyikőtök töltött egy kis időt azzal, hogy egy porszívót tologatott, csak az arcotokra kell néznie. Ha tényleg úgy érzed, Andy, hogy ez ilyen fontos, próbáld csak meg. Azon nyomban hallani fogod, bár azt hiszem, Maria holtan esne össze, ha bemenne, és látná, hogy a nappali szőnyegét porszívózd.

Arra jöttem rá aznap reggel, hogy Vera már nemcsak azt figyelte, mikor indul be a porszívó, mert rájött, hogy ez már nem elég. Azt hallgatta, megy-e a hang föl meg le, mint amikor egy porszívó tényleg dolgozik. Addig nem csinálta a mocskos kis trükkjét, amíg azt a VÚÚP-zúúp hullámot nem hallotta.

Alig vártam, hogy kipróbáljam az új ötletemet, de nem tehettem azonnal, mert éppen akkoriban rossz időszaka következett, és jó darabig, ha kellett neki, csak elvégezte a dolgát az ágytálba, vagy pisilt egy kicsit a pelenkájába. Félni is kezdtem, hogy ez lesz az az időszak, amiből már nem mászik ki. Tudom, ez viccesen hangzik, mivel sokkal könnyebb volt bánni vele, amikor zavart volt a gondolkodása, de amikor valakinek ilyen remek ötlete támad, valahogy ki akarja próbálni. És tudjátok, én éreztem is valamit az iránt a szipirtó iránt, amellet, hogy meg akartam fojtani. Miután több mint negyven éve ismertem, átkozott fura lett volna, ha nem érzek. Egyszer kötött nekem egy afgán takarót, tudjátok – ez jóval azelőtt volt, hogy igazán beteg lett, de az még mindig az ágyamon van, és melegít egy kicsit azokon a februári éjszakákon, amikor a szél olyan randán fúj.

Aztán, úgy egy-másfél hónappal azután, hogy az ötletemre ébredtem, megint kezdett magához térni. A Kockázat-ot nézte a kis hálósobai tévén, és szidta a versenyzőket, ha azok nem tudták, ki volt az elnök a spanyol-amerikai háború alatt, vagy ki játszotta Melanie-t az Elfújta a szél-ben. Elkezdte a régi dumát arról, hogy a gyerekei eljönnek meglátogatni őt a szeptemberi munkaünnep előtt. És persze azzal szekált, hogy tegyem be a székébe, hogy nézhesse, ahogy a lepedőket teregetem, és meggyőződjön róla, hogy hat csipeszt használok, nem meg csak négyet.

Aztán jött egy csütörtök, amikor délben kihúztam alóla az ágytálat, ami csontszáraz volt és üres, mint egy autógünyök ígéretei. Nem tudom elmondani, hogy örültem, amikor láttam azt az üres

ágytálat. Na, ez az, te ravasz vén róka, gondoltam. Most majd meglátjuk. Lementem a földszintre, és behívtam Susy Proulx-t a szalonba.

– Szeretném, ha máma te porszívóznál itt, Susy – mondtam neki.

– Oké, Claiborne-né – mondta. Mind a ketten így hívtak, Andy – ahogy a legtöbben a szigeten ez idáig. Sose csináltam ügyet belőle a templomban vagy másutt, de így van. Mintha azt hinnék, hogy egy Claiborne nevű fickóhoz mentem férjhez valamikor, változatos múltam során... vagy lehet, csak azt szeretném hinni, hogy legtöbbször nem emlékszik Joe-ra, bár, gondolom, sokan vannak, akik igen. Végül is nem számít túl sokat, hogy így vagy úgy; gondolom, jogom van azt hinni, amit akarok. Végző soron én mentem hozzá ahhoz a disznóhoz.

– Nem bánom – folytatta –, de miért suttog?

– Ne törődj vele – mondtam –, csak te is beszélj halkán. És semmit ne törj itt össze, Susan Emma Proulx – nehogy vedd magadnak a bátorságot.

Hát, olyan vörös lett, mint az önkéntes tűzoltók autójának oldala; tulajdonképpen elég komikus volt.

– Honnan tudja, hogy Emma a második nevem?

– Semmi közöd hozzá – mondtam. – Ezer évet töltöttem Little Tallon, és számtalan olyan dolog van, amiről tudok, meg olyan ember, akit ismerek. Te csak vigyázz a könyököddel a bútorok meg az istenasszony pompás üvegvázái körül, különösen, amikor hátrálsz, és akkor semmi miatt nem kell izgulnod.

– Nagyon fogok vigyázni – mondta. Bekapcsoltam neki a Kirbyt, aztán bementem a hallba, tölcsért formáltam a kezemből a szám előtt, és azt ordítottam:

– Susy! Shawna! Most kiporszívózom a szalont!

Susy persze ott állt, és én mondom, a lány egész arca egy adta kérdőjel volt. Csak legyintettem felé, hogy menjen a dolgára, és ne törődjön velem. Amit Ő meg is tett.

Lábujjhegyen a lépcsőhöz mentem, és megálltam a szokásos helyemen. Tudom, hogy butaság, de nem izgultam ennyire, mióta a papám tizenkét éves koromban először vitt el vadászni. Ugyanaz az érzés volt, erősen vert a szívem, a mellem meg a nyakam olyan erőtlen lett. A nőnek több tucat értékes régisége meg drága vázája volt a szalonban, de egy pillanatig se gondoltam Susy Proulx-ra, aki ott forgott-pörgött közöttük, mint egy dervis. Elhiszitek?

Olyan sokáig ott maradtam, amíg csak bírtam, vagy másfél percig, azt hiszem. Aztán nekivágtam. És amikor benyitottam a szobába, ott feküdt vörös arccal, szemrése összeszűkülte, kezét ökölbe szorította, és nyögött:

– Ömhh! Ömhyyy! ÖMHHHHH!

De azért sietve kinyitotta a szemét, amikor a hálószoobaajtó kivágódott. Ó, ha lett volna egy fényképezőgépem – megfizethetetlen volt.

– Dolores, azonnal menj ki innen! – nyüszítette. – Szunyókálni próbálok, de nem tudok, ha te húszpercenként becsörtetsz ide, mint egy begerjedt bika!

– Jó – mondtam –, megyek, de azt hiszem, előbb berakom alád ezt az öreg seggtálat. A szagból úgy ítélem, csak egy kis ijedtség kell, hogy megoldódjon a székrekedésed.

A kezemre csapott, és szidott – valami kegyetlenül tudott átkozódni, ha akart, és mindig akart, ha valaki szembeszállt vele –, de én nem figyeltem rá. Fürgén, mint a gyík, alácsúsztatam a tálat, és ahogy mondani szokták, minden rendben napvilágra került. Amikor kész volt, én ránéztem, ő meg rám, és egyikünknek se kellett egy szót se szólania. Jó ideje ismertük már egymást, tudjátok.

Nesze, te randa vén dáma, ez volt az arcomra írva. Megint elkaptalak, mit szólsz hozzá?

Nem sokat, Dolores, volt az övére írva, de rendben van; az, hogy most elkaptál, nem jelenti azt, hogy mindig elkapsz.

Igen, gondoltam – most elkaptalak. Párszor még volt mocsok, de sose akkora, mint amekkoráról meséltem, amikor még a függönyökön is szar volt. Az tényleg az utolsó hajrája volt. Azután már egyre ritkábban volt tiszta a feje, és akkor is csak rövid ideig. Ez megmentette a fájó háttól, de el is szomorított. Az a nő egy kinszenvedés volt, de már hozzászoktam, ha értitek, mire gondolok.

Kaphatnék még egy pohár vizet, Frank?

Köszönöm. A beszéd kiszárítja az ember torkát. És ha úgy döntesz, Andy, hogy adsz egy kis friss levegőt annak a palack Jim Beam uraságnak, ami az asztalodban van, én nem mondok nemet.

Nem? Hát, nagyjából ezt vártam az ilyenektől, amilyen te vagy.

Na... hol is tartottam?

Ó, tudom már. Hogy milyen is volt. Hát, a szipirtóságának a harmadik módja volt a legrosszabb. Azért volt szipirtó, mert egy nyomorult öregasszony volt, akinek semmi dolga azonkívül, hogy meghaljon egy emeleti hálósobában, egy szigeten, messze az általa ismert helyektől és emberektől. Ez is elég rossz volt, de neki még az agya is elborult eközben... és az egyik fele tudta, hogy a másik fele olyan, mint egy alámosott folyópart, ami készül beleomlani a sodrásba.

Magányos volt, tudjátok, és én azt nem értettem... soha nem értettem, miért dobta el magától az egész életét, hogy éppen erre a szigetre jöjjön. Legalábbis tegnapig nem értettem. De rettegett is, és ezt nagyon jól megértettem. De még így is rettenetes, rémisztő ereje volt, mint egy haldokló királynőnek, aki még a végén se engedi el a koronáját; mintha magának Istennek kellene róla egyenként lefejtetnie az ujjait.

Voltak jó napjai, és voltak rosszak – ezt már mondtam. Amit én a rohamainak hívok, az mindig félúton történt, amikor pár napos józanság után átváltott egy-két hetes borultságra, vagy egy-két hetes borultságról egy józan időszakra. Amikor váltott, mintha seholy se lett volna... és az egyik fele ezt is tudta. Ezekben az időszakokban voltak hallucinációi.

Ha ezek tényleg hallucinációk voltak. Ebben már nem vagyok olyan biztos, mint régen. Lehet, hogy majd elmondom ezt a részét, de lehet, hogy nem – meglátom, hogy érzem, ha eljön az ideje.

Gondolom, nem mind vasárnap délután vagy az éjszaka közepén jött; azt hiszem, csak azért emlékszek ezekre a legjobban, mert a ház olyan csöndes volt, és én úgy megrémültem, amikor elkezdett sikoltozni. Mintha valaki egy vödör jéghideg vizet öntene az emberre egy forró nyári napon; amikor sikoltozni kezdett, mindig arra gondoltam, megáll a szívem, meg arra, hogy ott találok haldokolva, ha bemegyek a szobájába. De a dolgoknak, amiktől megrémült, sose volt értelmük. Szóval, tudtam, hogy fél, és nagyon jól el tudtam képzelni, mitől, de azt soha, hogy mért.

– A drótok! – sikította néha, amikor beléptem. Teljesen összeroppanva feküdt az ágyban, kezét összeszorította a két melle között, odvas vén száj a megfeszült és remegett; olyan fehér volt, mint egy kísértet, és könnyek csorogtak le a szemé alatti ráncokon. – A drótok, Dolores, vágd el a drótokat! – És mindig ugyanarra a helyre mutatott... a szembe fordított sarokban lévő lambériára.

Semmi se volt ott, há' persze, csak az ő szemében. Láta, hogy azok a drótok kijönnek a falból, és az ágya felé kígyóznak a padlón – legalábbis azt hiszem, ezt látta. Erre én lerohantam a földszintre, elvettem a konyhai szárítóról az egyik henteskést, és visszamentem vele. Letérdeltem a sarokba – vagy közelebb az ágyához, ha úgy viselkedett, mintha már eléggé előrejutottak volna –, és úgy tettem, mintha elvágnám őket. Addig csináltam ezt, finoman és óvatosan érintve a kést a padlóhoz, hogy meg ne karcoljam azt a jó juhart, amíg abba nem hagyta a sírást.

Aztán odamentem hozzá, letöröltem az arcáról a könnyeket a kötélyemmel vagy egy papírsebkendővel, amit folyton a párnája alá tömött, egyszer-kétszer megpusztítottam, és azt mondtam:

– Na, drága... eltűntek. Minden randa drótot elvágtam. Nézd meg te is.

Megnézte (bár ilyenkor, én mondom, tényleg nem látott semmit), többnyire sírt még egy kicsit, aztán megölelt, és azt mondta:

– Köszönöm, Dolores. Azt hittem, most biztosan elérnek. Néha aztán, mikor megköszönte, Brendának hívott – ő volt Donovanék házvezetőnője a baltimore-i házukban. Máskor Clarice-nek nevezett, aki a nővére volt, és 1958-ban halt meg.

Néha, amikor fölmentem a szobájába, félig lent volt az ágyról, és azt sikoltozta, hogy kígyó van a párnájában. Máskor a takarókat a fejére húzta, és azt ordította, hogy az ablakok nagyítóként összegyűjtik a napfényt, meg hogy ez elégeti őt. Néha megesküdött rá, hogy a haja máris sötétebb.

Nem számított, hogy odakinn esett az eső, vagy hogy nagyobb köd volt, mint egy részeg fejében; biztosan és határozottan állította, hogy a nap elevenen megsüti, úgyhogy lehúztam minden rolót, aztán átöleltem, amíg abba nem hagyta a sírást. Néha tovább is ölelgettem, mert miután lecsendesedett, még akkor is éreztem, hogy remeg, mint egy kiskutya, amivel rosszul bántak a vásott kölykök. Újra és újra megkért, hogy nézzem meg a bőrét, és mondjam meg, hogy felhólyagzott-e valahol. Újra és újra megmondtam neki, hogy nem, és kevéssel azután időnként el is aludt. Máskor meg nem – csak kábulatba zuhant, és olyanokhoz motyogott, akik nem voltak ott. Néha franciául beszélt, de nem ám azt a szigeti parlivu franciát használta. Ő meg a férje imádták Párizst, és ha lehetőségük volt rá, mindig odamentek, néha a gyerekekkel, néha meg magukban. Volt, hogy beszélt róla, amikor élénknek érezte magát – a kávéházakról, az éjszakai bárókról, a galériákról meg a Szajrán úszó hajókról –, és én imádtam hallgatni. Értett a szavakhoz, Vera aztán igen, és amikor igazán magasztalt valamit, az ember szinte látta.

De a legrosszabb – amitől mindennél jobban félt – nem volt más, mint a porcica. Tudjátok, mire gondolok; azokra a kis porlabdákra, amik az ágyak alatt, az ajtók mögött meg a sarkokban gyűlnek Össze. Kicsit hasonlítanak a gyermekláncfüre, igen. Tudtam, hogy erről van szó, még ha nem tudta is megmondani, és legtöbbször meg tudtam nyugtatni, de hogy miért fél annyira egy nyaláb kísértetganajtól – mert valójában annak hitte –, azt nem tudom, bár egyszer támadt egy ötletem. Ne nevesetek, de álomban jutott eszembe.

A porcicák dolga szerencsére nem került elő olyan gyakran, mint a bőrét égető nap vagy a sarokban lévő drótok, de amikor előkerült, tudtam, hogy rosszra számíthatok. Amikor elkezdett sikoltozni, tudtam, hogy porcicákról van szó, még az éjszaka közepén is, amikor a szobámban, csukott ajtó mögött, mélyen aludtam. Amikor más dolgok miatt tört rá a rögeszméje...

Hogy, édes?

Ó, hogy én?

Nem, nem kell közelebb raknia az aranyos kis magnóját; ha azt akarja, hogy hangosabban beszéljek, úgy fogok. Általában én vagyok a legordítósból nőtény, aki létezik -

Joe mindig azt mondta, hogy vattát szeretne dugni a fülébe, valahányszor a házban vagyok. De ahogy Vera a porcicákkal viselkedett, attól végigfutott a hátamon a hideg, és ha elhalkult a hangom, azt hiszem, csak azt bizonyítja, hogy még mindig végigfut. Még ha már halott, akkor is. Néha korholtam miatta.

– Miért törödsz ilyen bolondsággal, Vera? – kérdeztem. De ez nem volt bolondság. Legalábbis Verának nem. Nemegyszer gondoltam rá, hogy tudom, hogyan fogja végezni – halálra rémíti magát az elcseszett porcicák miatt. És most, hogy belegondolok, ez nincs is olyan messze az igazságtól.

Azt kezdtem el mondani, hogy amikor más dolgok miatt tört rá a rögeszméje – a kígyó a párnahuzatban, a nap, a drótok –, akkor sikoltott. Amikor a porcicák miatt, akkor visított. Legtöbbször még csak nem is szavakat mondott. Csak olyan hosszút és hangosat visított, hogy az ember szíve megdermedt tőle.

Odarohantam, és ő a haját tépte vagy a körmeivel szántotta az arcát, és úgy nézett ki, mint egy boszorkány. A szeme olyan tágra nyílt, hogy szinte lágytojásnak látszott, és mindig az egyik vagy a másik sarokba bámult.

Néha ki tudta nyögni:

– Porcicák, Dolores! Ó, Istenem, porcicák! – Máskor csak sírt és öklendezett. Egy-két másodpercre a szeme elé kapta a kezét, de aztán megint elvette. Mintha nem bírná látni, de nem látni se bírta. És a körmeivel megint kaparni kezdte az arcát. Olyan rövidre vágtam őket, amilyen rövidre csak tudtam, de egy csomósor így is véresre karmolta magát, én meg minden alkalommal elcsodálkoztam, ha egyszer olyan öreg és kövér, hogy bírja a szíve a tiszta rettenetet.

Egyszer egyenest kiesett az ágyból, és csak hevert ott maga alá gyúródott lábbal. A lelkem majd kiszakadt a rémülettől, tényleg. Berohantam, ő meg ott feküdt a padlón, az öklével ütötte a lambériát, mint egy hisztis gyerek, és az üvöltése szinte megemelte a tetőt. A sok év alatt, amíg nála dolgoztam, ez volt az egyetlen alkalom, hogy az éjszaka közepén kihívtam dr. Freneau-t.

Collie Violette motorcsónakján jött át Jonesportból. Azért hívtam, mert azt hittem, Vera lába eltört, el kellett törnie, ahogy alája hajlott, és majdnem biztos volt, hogy belehal a sokkba. De nem így volt – nem tudom, mért nem, de Freneau azt mondta, csak kificamodott –, és másnap megint tiszta időszak következett, és semmire se emlékezett az egészből. Párszor kérdeztem a porcicákról, amikor többé-kevésbé élesen látta a világot, de úgy nézett rám, mintha megőrültem volna. A leghalványabb fogalma se volt, miről beszélek.

Miután ez párszor megtörtént, már tudtam, mit tegyek. Amint meghallottam, hogy úgy visít, kiugrottam az ágyból, és már kint is voltam az ajtón – a hálósobám csak két ajtóra volt az övétől, tudjátok, csak a gardrób volt közöttünk. Amióta csak az első hisztit csapta a porcicák miatt, tartottam egy seprűt a hallban, aminek szemétlapát volt a nyelére tűzve. Teljes gőzzel berohantam a szobájába, hadonásztam a seprűvel, mintha megpróbálnék megállítani egy istenverte postavonatot, és magam is üvöltöttem (ez volt az egyetlen módja, hogy hallani lehessen a hangom).

– Elkapom őket, Vera! – ordítottam. – Elkapom őket. Csak fogd azt az elcseszett telefont!

Azzal kisöpörtem azt a sarkot, amelyikbe bámult, aztán ráadásul a másikat is. Ezután néha megnyugodott, de többnyire elkezdett ordítani, hogy még az ágy alatt is van. Úgyhogy négykézlábra ereszkedtem, és úgy csináltam, mintha ott is kisöpörnék. Egyszer a hülye, ijedt, szánalmas, vén kétbalkezes majdnem rám esett az ágyból, mert megpróbált lehajolni, hogy maga is megnézze. Valószínűleg szétlapított volna, mint egy legyet. Az micsoda komédia lett volna!

Amikor minden helyet kisöpörtem, ami megrémítette, megmutattam neki az üres szemétlapát, és azt mondtam:

– Na, drága, látod? Összeszedtem ezeket a buta dolgokat.

Először a szemétlapátra nézett, aztán rám, egész testében remegett, úgy elárasztották a könnyek a szemét, hogy az úszott bennük, mint egy szikla, amikor az ember felülről belenéz egy folyóba, és azt suttogetta:

– Ó, Dolores, olyan szürkék. Olyan ocsmányok! Vidd innen őket. Kérlek, vidd innen őket!

Visszaraktam a seprűt meg a szemétlapát az ajtóm elé, hogy kéznél legyenek a következő alkalommal, aztán visszamentem, hogy tőlem telhetően lecsillapítsam. És hogy magamat is lecsillapítsam. És ha azt hiszitek, nekem nem kellett egy kis csillapodás, akkor ti próbáljatok meg egy szál magatokban felébredni egy ilyen nagy, régi múzeumban az éjszaka közepén, úgy, hogy odakint a szél süvölt, odabent meg egy örült öregasszony. A szívem úgy vert, mint a gőzkalapács, és alig kaptam levegőt... de nem mutattam, milyen állapotban vagyok, mert akkor kételkedni kezdett volna bennem, és az meg hova vezetett volna?

Legtöbbször a haját keféltam az ilyen csaták után – mintha ez nyugtatta volna meg a leggyorsabban. Először nyögdécselt és sírt, néha kinyújtotta a karját és megölelt, aztán a hasamhoz nyomta az arcát. Emlékszek, milyen forró volt mindig az arca meg a homloka egy ilyen porcicaroham után, és hogy a könnyei hogy átnedvesítették néha a hálóingemet. Szegény Öregasszony! Nem hiszem, hogy itt bármelyikünk is tudná, milyen lehet olyan öregnek lenni, és milyen lehet, ha az ember nyomában olyan ördögök járnak, amikről nem tud magyarázatot adni, még önmagának se.

Néha még fél óra se telt el, és a hajkefe el végezte a dolgát. Egyfolytában elnézett mellettem, a sarok felé, többször is elakadt a lélegzete, és nyüszített. Vagy bedugta a kezét a sötétbe, az ágy alá, aztán vissza is kapta, mintha arra számított volna, hogy valami meg akarja harapni. Egyszer-kétszer még én is azt hittem, valami mozog odalenn, és össze kellett szorítanom a számat, hogy ne sikítsak magam is. Csak a keze mozgó árnyékát láttam persze, én tudom, de ez is mutatja, milyen állapotba hozott, nem? Aha, még engem is, pedig én rendszerint olyan józan vagyok, amilyen nagyszájú.

Amikor semmi más nem segített, bebújtam melléje az ágyba. Körbefont a karjával, az oldalához tapadt, és a fejét ráfektette arra, ami a mellemből megmaradt, én meg őt fogtam át a karommal, és addig tartottam, amíg el nem aludt. Aztán kicsusszantam az ágyból, nagyon lassan és óvatosan, hogy föl ne ébresszem, és visszamentem a szobámba. Párszor még ennyit se tettem.

Ilyenkor – ez mindig akkor volt, amikor az éjszaka közepén ébresztett fel a vonításával – vele aludtam el.

Az egyik ilyen éjszakán történt, hogy a porcicákról álmodtam. Csakhogy az álomban én nem én voltam. Ő voltam, ahhoz a kórházi ágyhoz szögezve, olyan kövéren, hogy még megfordulni is alig tudtam segítség nélkül, és a punám teljes hosszában égett a húgyfertőzéstől, ami soha nem múlt el teljesen, mert Vera mindig nedves volt ott lent, és semmivel szemben nem volt igazán ellenálló. A lábtörő kint volt – mondhatni – minden arra járó bogár vagy bacilus szabad prédájára, és mindig a megfelelő irányba volt fordítva.

A sarokba néztem, és valami olyat láttam ott, ami úgy nézett ki, mintegy porból lévő fej. Szeme teljesen kifordult, szája nyitva, és teli hosszú, csorba porfogakkal. Elindult az ágy felé, de lassan, és amikor felém fordult az arc, a szem egyenest rám meredt, és láttam, hogy Michael Donovan az, Vera férje. De amikor másodszor fordult felém, akkor már az én férjem volt. Joe St. George, gonosz vigyorral az arcán és egy csomó, csattogó porfoggal. Amikor harmadszor fordult felém, ismeretlen, de élő, éhes arc volt, és oda akart gurulni hozzám, hogy felfaljon.

Olyan istentelen rándulással ébresztettem fel magamat, hogy majdnem én is leestem az ágyról. Kora reggel volt, az első napsugár csíkban húzódott végig a padlón. Vera még aludt. Az egész karomat összenyálazta, de először még ahhoz se volt elég erőm, hogy letöröljem. Csak hevertem ott remegve, elborított az izzadság, megpróbáltam elhíttetni magammal, hogy tényleg ébren vagyok és tényleg minden rendben – tudjátok, ahogy az ember egy igazán szörnyű lidércnyomás után szokta. És egy pillanatig még láttam, ahogy az a porfej a nagy, üres szemével meg a hosszú, poros fogaival ott hever a padlón, az ágy mellett. Ilyen rossz volt az az álom. Aztán elmúlt; a padló meg a szoba sarkai olyan tiszták és üresek voltak, mint máskor. De azóta mindig azon tűnődök, nem Vera küldte-e azt az álmot, nem abból láttam-e egy kicsit, amit ő látott akkor, amikor sikoltott. Lehet, hogy átragadt rám egy kevés a félelméből, és ebből teremtettem a sajátomat. Gondoljátok, hogy ilyen dolgok megtörténnek az életben, vagy csak azokban az olcsó újságokban, amiket a fűszeresnél árulnak? Nem t'om... de azt tudom, hogy attól az álomtól a szívem is megdermedt.

Na, mindegy. Elég az hozzá, hogy ez volt a harmadik módja a szipirtyóságának, az, hogy a lelkét is kiordította vasárnap délutánonként meg az éjszaka közepén. De ez akkor is szomorú, nagyon szomorú volt. Minden szipirtyósága lényegében szomorú volt, bár ez nem akadályozott meg engem abban, hogy néha ki akarjam tekerni a nyakát, mint egy libának, és azt hiszem, senki se érzett ilyet, csak az elcseszett Orleans Szent Johannája. Gondolom, amikor aznap Susy meg Shawna hallotta, hogy azt kiabálom, meg akarom ölni... vagy amikor mások hallottak engemet... vagy amikor hallották, hogy galád dolgokat vágunk egymás fejéhez... hát, biztos azt hitték, hogy fölemelt szoknyával dziggelek majd a sírján, ha végül beadja a kulcsot. El tudom képzelni, hogy némelyiküktől ezt hallottad tegnap meg ma, mi, Andy? Nem kell válaszolnod; minden válasz ott van az arcodon. Szabályos hirdetőtábla. Amellett tudom, hogy szeretnek az emberek beszélni. Beszéltek rólam meg Veráról, és egy vásárra való pletyka szólt rólam meg Joe-ról is – mielőtt meghalt, de még utána is. Itt, a világvégén, a legérdekesebb, amit valaki tehet, hogy hirtelen hal meg, észrevettétek már?

Szóval, megérkeztünk Joe-hoz,

Ettől a résztől félek, de gondolom, nincs értelme hazudni. Már mondtam, hogy megöltem, úgyhogy ez kész, de a neheze még hátravan: hogyan... és mért... és mikor kellett megtörténnie.

Sokat gondolkodtam máma Joe-ról, Andy – az igazat megvallva, többet, mint Veráról. Mindenekelőtt egyfolytában azt próbáltam kitalálni, mért is mentem hozzá, és először nem jöttem rá. Egy idő után valamiféle pánikba estem emiatt, mint Vera, amikor az az ötlete támadt, hogy kigyó van a párnájában. Aztán rájöttem, mi a baj – a szerelmi oldalát kerestem, mintha én is egy volnék az ostoba kislányok közül, akiket Vera júniusban felfogadott, aztán a nyár derekán kirúgott, mert nem tudták betartani a szabályait. A szerelmi oldalt kerestem, abból pedig vajmi kevés volt még 1945-ben is, amikor én tizenhét éves voltam, ő tizenkilenc, és még nem ismertem a világot.

Tudjátok, mi volt az egyetlen dolog, ami eszembe jutott, miközben máma ott ültem a lépcsőn, befagyott a seggem, és megpróbáltam visszaemlékezni a szerelmi oldalra? Hogy szép homloka volt. A közelében ültem a tanteremben, amikor együtt jártunk középiskolába – még a második világháborúban –, és emlékszek a homlokára, hogy milyen simának látszott, egyetlen pattanás nem volt rajta. Volt pár az arcán meg az állán, és az orra tövén könnyen képződtek mitesszerek, de a homloka márványsimának látszott. Emlékszek, meg akartam érinteni... az igazat megvallva, álmodoztam róla, hogy megérintem; tudni akartam, olyan sima-e, mint amilyennek látszik. És amikor meghívott a diákbálra, én igent mondtam, és alkalmam volt megérinteni a homlokát, és tisztára olyan sima volt, amilyennek látszott, a haja meg olyan szépen hullámozott hátrafelé. A haját meg a sima homlokát cirógattam a sötétben, míg a Samosat Inn báltermében a zenekar a "Holdfény-koktél"-t játszotta... Miután ültem pár órát azon az átkozott, rozoga lépcsőn, legalább ez eszembe jutott, úgyhogy, látjátok, egy kis valami végül is volt. Há' persze, röpke pár hét alatt azon kaptam magamat, hogy egy csomó mindent érintek meg, nemcsak a homlokát, és ezzel követtem el a hibát.

Na most, egy dolgot tisztázzunk – nem azt akarom mondani, hogy csak azért töltöttem a legjobb éveimet azzal a vén rumoshordóval, mert a középiskolai tanteremben tetszett a homloka, amikor a fény ferdén esett rá. De azt igenis el akarom mondani, hogy a szerelmi oldalból ma csak ennyire emlékszek, és hogy ettől rosszul érzem magamat. Amikor máma a lépcsőn ültem a Keleti-foknál, és végiggondoltam azokat a régi időket... az átkozott kemény feladat volt. Most értettem meg először, hogy talán olcsón adtam magamat, és lehet, hogy ezt azért tettem, mert azt hittem, a magamfajta legföljebb olcsó árra számíthat magáért. – Tudom, először merem arra gondolni, hogy több szerelmet érdelek, mint ahogy Joe St. George tud szeretni bárkit is (talán Önmagát kivéve). Lehet, hogy azt hiszitek, egy magamfajta keményszavú vén szipirtyó nem hisz a szerelemben, de az az igazság, hogy ez az egyetlen dolog, amiben igenis hiszek.

De nem volt sok közöm ahhoz, amiért hozzámentem – ezt kereken meg kell mondanom. Egy hathetes lánygyerek volt a pocakomban, amikor azt mondtam neki, igen, míg a halál el nem választ. És ez volt a legokosabb része... szomorú, de igaz. A többi mind csak a szokásos hülye indok, és azt az egyet megtanultam életemben, hogy a hülye indokokból hülye házasságok lesznek.

Untam már, hogy az anyámmal veszekszek.

Untam már, hogy az apám szid.

Minden barátnőm ezt csinálta, saját otthonot teremtettek, én meg felnőtt akartam lenni, mint ők; untam már, hogy butuska kislány vagyok.

Azt mondta, akar engemet, én meg hittem neki.

Azt mondta, szeret, én meg ezt is elhittem... és miután ezt mondta, és megkérdezte, én is ugyanígy érzek-e, az látszott udvariasnak, ha azt válaszolom, igen.

Féltem attól, mi történne velem, ha nem szeretném – hová mennék, mit csinálnék, ki viselné gondját a gyerekeknél, pedig én viseltem.

Az egész nagyon bután néz majd ki, Nancy, ha egyszer leírja, de a legbutább dolog az, hogy egy tucat nőt ismerek, akikkel együtt jártam iskolába, akik ugyanilyen okokból házasodtak, és legtöbbjük még mindig férjnél van, és jó páran csak várnak, azt remélve, hogy túléljük az öreget és eltemethetik, aztán örökre kirázzák a sörfingot az ágynevekből.

Úgy 1952-re egész rendesen elfelejtettem a homlokát, és 1956-ra már a többi részéből se volt sok hasznom, és gondolom, akkor kezdtem el gyűlölni, amikor Kennedy felváltotta Ike-ot, de sohase gondoltam arra, hogy megölöm, csak később. Úgy gondoltam, mellette maradok, mert a gyerekeimnek apára van szükségük, ha másért nem is. Hát nem nevetséges? De ez az igazság. Esküszök, hogy ez. És másvalamire is megesküszök: ha Isten másodszor is adna esélyt, megint megölném, még ha ez a pokol kínjait és az örök kárhozatot jelenti is... ami valószínű.

Azt hiszem, Little Tallon a tejfölösszájúakon kívül mindenki tudja, hogy megöltem, és legtöbbjük valószínűleg azt hiszi, tudja is, miért – merthogy kezét emelt rám. De nem az sodorta bajba, hogy rám kezét emelt, és az az egyszerű igazság, hogy függetlenül attól, amit a sziget népe

akkor hitt, házasságunk utolsó három évében soha, egyetlenegyszer se ütött meg. Abból az esztelenségből már 1960 végén vagy '61 elején kigyógyítottam.

Addig sokszor elvert, igen. Nem tagadhatom. Én meg türtem – ezt se tagadhatom. Először házasságunk második estéjén. Lementünk Bostonba a hétvégére – ez volt a nászutunk –, és a Parker House-ban laktunk. Egész idő alatt alig mozdultunk ki. Tudjátok, mi csak egy vidéki házaspár voltunk, és féltünk, hogy eltévedünk. Joe azt mondta, kutya legyen, ha azt a huszonöt dollárt, amit a családom vészhelyzet esetére adott, taxira költi csak azért, mert nem találunk vissza a szállodába. Istenkém, de ostoba volt! Persze én is az voltam... de egyvalami volt Joe-ban, ami bennem nem (és ennek örülök is), az örökké gyanakvó természete. Azt képzelte, hogy az egész emberi faj arra tör, hogy őt bemocskolja, tényleg, én meg sokszor arra gondoltam, talán azért rüg be, mert csak így tud elaludni anélkül, hogy a fél szeme nyitva volna.

Na, hát ez sehova se vezet. Hanem azt akartam elmondani, hogy azon a szombat estén lementünk az étterembe, jól bevacsoráltunk, aztán visszamentünk a szobánkba. Emlékszek, Joe erősen dülöngélt a folyosón – négy vagy öt sört megivott a vacsorához, arra a kilenc-tízre, amit a délután folyamán benyakalt. Amikor már a szobánkban voltunk, csak állt, és olyan sokáig nézett, hogy megkérdeztem, lát-e valami furcsát rajtam.

– Nem – mondta –, de azt láttam, hogy egy férfi odalent az étteremben a ruhád alá nézett. Egyszerűen kocsányon lógott a szeme. És te tudtad, hogy néz, mi?

Majdnem azt mondtam neki, hogy tölem akár Gary Cooper is ülhetett volna a sarokban, Rita Hayworthszel, én azt se tudtam volna, aztán arra gondoltam, bánom is én. Semmi jó nem sült ki belőle, ha az ember Joe-val vitatkozott, amikor ivott; nem voltam teljesen vak, amikor belementem ebbe a házasságba, és nem akarom elhíttetni veletek, hogy az voltam.

– Joe, ha egy férfi a ruhám alá nézett, miért nem mentél oda, és mondtad meg neki, hogy csukja be a szemét? – kérdeztem. Csak vicceltem – lehet, hogy megpróbáltam elterelni, tényleg nem emlékszek –, de ő nem vette viccnek. Erre jól emlékszek. Joe nem az az ember volt, aki érti a viccet; tulajdonképpen meg kell mondanom, szinte egyáltalán nem volt humorérzéke. Ez olyasvalami volt, amit nem tudtam, amikor Összeálltam vele; akkor azt hittem, a humorérzék olyan, mint egy orr vagy két fül – hogy van, akinek jobban működik, mint másnak, de mindenkinek van.

Megragadott, a térdére fektetett, és a cipőjével elkalapált.

– Egy életre megtanulod, Dolores, hogy senki nem tudhatja, milyen színű alsónemű van rajtad, csak én – mondta. – Hallottad? Senki, csak én.

Tulajdonképpen azt hittem, ez egyfajta szerelmi játék, úgy tesz, mintha féltékeny lenne, hogy hízelegjen nekem – ilyen kis tökfej voltam. Féltékenység volt, az igaz, de a szerelemnek semmi köze nem volt hozzá. Inkább olyan volt, mint amikor a kutya ráteszi a mancsát a csontjára, és morog, ha valaki a közelébe megy. Ezt akkor még nem tudtam, úgyhogy beletörődtem. Később azért türtem el, mert azt hittem, csak a házasság része, hogy egy férfi időről időre elveri a feleségét – nem kellemes része, de a vécépucolás se kellemes része a házasságnak, mégis minden nő alaposan kiveszi belőle a részét, miután a menyasszonyi ruhát és fátylat elcsomagolta a padlásra. Nem igaz, Nancy? A saját papám is időről időre kezét emelt a mamámra, és gondolom, ezért képzeltem azt, hogy ez rendben van – valami, amibe bele kell törödni. Nagyon szerettem a papámat, és ők is nagyon szerették egymást, de könnyen eljárt a keze, ha egy szőrszál keresztben állt a seggében.

Emlékszek egy alkalomra, olyan... na, mondjuk, kilencéves lehettem, amikor a papa kaszálásból jött George Richards földjéről, a Nyugati-foktól, és a mama nem csinálta meg a vacsoráját. Már nem emlékszek rá, mért nem, de arra nagyon jól emlékszek, mi történt, amikor megjött. Csak a kezeslábas volt rajta (a csizmáját meg a zokniját kint, a verandán levette, mert teli voltak pelyvával), és az arca meg a válla élénkvörösre sült. Haja a halántékára tapadt, és egy szál széna ragadt a homlokára, pont a szemöldöke között húzódó ráncok közepén. Felhevültnek meg fáradtnak látszott, készen arra, hogy beguruljon.

A konyhába ment, de semmi nem volt az asztalon, csak virágok egy üvegkancsóban. A mamához fordult, és azt mondta:

– Hol a vacsorám, ostoba néember? – A mama kinyitotta a száját, de mielőtt szólhatott volna egy szót, a papa az arcára tette a tenyerét, és a sarokba lökte. Én a konyhaajtóban álltam, és mindent láttam. Felém jött lehajtott fejjel és szemébe lógó hajjal – valahányszor egy férfit látok így hazafelé menni, a napi munkától fáradtan és ételesbödönrel a kezében, a papa jut róla eszembe –, és nagyon megrémültem. Ki akartam térni előle, mert úgy éreztem, engem is fellök, de a lábam túl nehéz volt, hogy megmoccanjak. De nem lökött fel. Csak megfogott a nagy, meleg, kérges kezével, félrerakott, és kiment. Leült a favágótönkre, ölébe ejtette a kezét, és lehorgasztotta a fejét, mintha azt nézné. Először elhessegette a csirkéket, de azok egy idő után visszamentek és csipegetni kezdtek a cipője körül. Azt hittem, közéjük rúg, hogy majd repülnek a tollak, de azt se tette.

Egy idő után megnéztem a mamát. Még mindig a sarokban ült. Egy konyharuhát borított az arcára, az alatt sírt. Karját összefonta a mellén. Erre emlékszek az egészből a legjobban, bár nem tudom, miért – ahogy úgy összefonta a karját a mellén. Odamentem, megöleltem, és amikor megérezte a karomat a derekán, ő is megölelt. Aztán levette a konyharuhát az arcáról, megtörölte vele a szemét, és azt mondta, menjek ki, és kérdezzem meg a papát, hogy kér-e egy pohár hideg limonádét vagy egy üveg sört.

– Ne felejtse el megmondani neki, hogy csak két üveg sör van – mondta. – Ha többet akar, jobb, ha elmegy a boltba, vagy hozzá se kezd.

Kimentem és megmondtam, erre ő azt felelte, nem kér sört, de egy pohár limonádé pont megfelelne. Rohantam érte. A mama főzte a vacsorát. Arca még mindig duzzadt volt a sírástól, de egy dalt dudorászott, és aznap éjjel ugyanúgy nyikorogtak az ágy rugói, ahogy a legtöbb éjszakán. Soha semmit nem szóltak róla, és ügyet se csináltak belőle. Az ilyesfajta dolgot abban az időben házi fenyítésnek hívták, része volt a férfi feladatainak, és ha egyáltalán gondoltam rá később, csak azt gondoltam, hogy a mamának biztosan szüksége volt rá, különben a papa sose tett volna ilyet.

Párszor még láttam, hogy megfenyíti, de erre emlékszek a legjobban. Sose láttam, hogy ököllel ütötte volna, ahogy Joe néha engem megütött, de egyszer egy darab vizes vitorlavászonnal vágott végig a lábán, és az valószínűleg rohadtul fájt. Tudom, hogy vörös csíkok maradtak utána, amik egész délután nem tűntek el.

Ezt ma már senki se hívja házi fenyítésnek – amennyire meg tudom állapítani, ez a kifejezés eltűnt a nyelvből, és jó, hogy megszabadultunk tőle –, de én azzal az elképzeléssel nőtem fel, hogy amikor a nők és a gyerekek letérnek a keskeny és egyenes útról, a férfi feladata, hogy visszaterelje őket rá. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy csak azért, mert ezzel az elképzeléssel nőtem fel, ezt helyesnek is gondolom – nem adom magam ilyen könnyen. Tudtam, ha egy férfi kezét emel egy nőre, annak nincs sok köze a fenyítéshez... de sokáig hagytam, hogy Joe ezt tegye velem, pont ugyanezt. Gondolom, a háztartástól, a nyaralók házainak takarításától, a gyerekneveléstől meg a Joe és a szomszédok közti rendteremtéstől egyszerűen túl fáradt voltam ahhoz, hogy sokat gondolkozzak róla.

A házasság Joe-val... Ó, a francba! Milyen bármelyik házasság? Különbözőek, gondolom, de egyik se olyan, amilyennek kívülről látszik, ezt megmondhatom. Amit az emberek egy házasságból látnak, és ami valójában folyik benne, annak rendszerint alig van köze egymáshoz. Néha borzasztó, néha muris, de rendszerint olyan, mint az élet más dolgai – a kettő egyszerre.

Az emberek azt hiszik, Joe alkoholista volt, aki vert engem, amikor berúgott – és valószínűleg a gyerekeket is. Azt hiszik, végül túl gyakran vert, én meg benyújtottam ezért a számlát. Az igaz, hogy Joe ivott, és hogy néha átment Jonesportba az anonim alkoholisták találkozóira, de nem volt alkoholistább nálamnál. Berúgott ugyan négy-öt havonta, főleg olyan szemetekkel, mint Rick Thibodeau vagy Stevie Brooks – azok tényleg alkoholisták voltak –, de aztán abbahagyta, csak néha ivott egy-két kortyot, amikor este hazajött. Annál többet nem, mert amikor volt egy üveg valamije, szerette, ha sokáig tart. Az igazi piások közül, akiket életemben ismertem, egyiket se érdekelt, hogy bármilyen üveg sokáig tartson – se a Jim Beam, se az Old Duke, de még az a

gatyaszaggató se, ami nem más, mint vattán átszűrt fagyálló. Az igazi részegest csak két dolog érdekli: hogy elintézzze a kezében lévő korsót, és hogy megkeresse a soron következőt.

Nem, nem volt alkoholista, de nem bánta, ha az emberek azt hiszik róla, hogy régen az volt. Ez segített neki munkát szerezni, különösen nyáron. Azt hiszem, az évek során megváltozott az emberek véleménye az anonim alkoholistákról – tudom, jóval többet beszélnek róluk, mint azelőtt –, de az nem változott, hogy megpróbálnak segíteni azon, aki azt állítja, ő már hozzátartozott, hogy segítsen magán. Joe egy egész évig nem ivott – vagy legalábbis nem beszélt róla, amikor mégis –, és odaát, Jonesportban, ünnepséget tartottak a tiszteletére. Adtak neki egy tortát meg egy emlékérmét, tényleg. Úgyhogy amikor munkáért ment az egyik nyaralóhoz, az első dolog, amit elmondott, hogy ő egy gyógyuló alkoholista.

– Ha emiatt nem akar felfogadni, nem veszem rossz néven – mondta –, de ezt nem hallgathatom el. Már több mint egy éve járok az anonim alkoholisták gyűléseire, és ők azt mondták, ha nem vagyunk becsületesek, nem tudunk józanok maradni.

Aztán elővette az arany emlékérmét, és megmutatta nekik, miközben úgy nézett, mintha egy örökkévalóság óta egyfolytában bocsánatot kérne. Azt hiszem, egyikük-másikuk egyszerűen elsimta magát, amikor Joe elmondta, hogy küszködött naponta a szomjával, aztán nem csinált gondot belőle, és otthagyt a csapot-papot, valahányszor rájött az ihatnék... ami szerinte vagy negyedóránként rájött. Rendszerint majd összetörték magukat, hogy felfogadják, és többnyire ötven centtel vagy egy dollárral többért, mint amit fizetni szándékoztak. Azt hihetnék, hogy a trükk ösztől már nem jött be, de csuda jól működött még itt, a szigeten is, ahol az emberek nap mint nap látták, és több eszük is lehetett volna.

Az az igazság, hogy Joe legtöbbször színjőzanon ütött meg. Amikor beszívott, nem nagyon foglalkozott velem, se így, se úgy. Aztán '60-ban vagy '61-ben egy este, miután segített Charlie Dispenzierinek kihúzni a csónakját a vízből, hazajött, és amikor lehajolt, hogy kivegyen egy kólát a hűtőből, láttam, hogy a nadrágja derékig felhasadt. Nevettem. Nem bírtam visszatartani. Nem szólt egy szót se, de amikor odamentem a tűzhelyhez, hogy megnézzem a káposztát – meleg vacsorát csináltam aznap este, úgy emlékszek, mintha tegnap lett volna –, kivett egy juharfadarabot a fásládából, és a vékonyamra csapott vele. Az aztán fáj. Tudjátok, mire gondolok, amikor valaki az ember veséjére üt. Attól kicsi lesz, meg forró, és olyan súlyos, mintha le akarna szakadni arról a valamiről, ami ott tartja, ahol van, és csak süllyed, mint az ólomgolyó a vödörben.

Elbicegtem egész az asztalig, és leültem egy székre. A padlóra zuhantam volna, ha az a szék egy kicsit messzebb van. Csak ültem ott, vártam, hogy elmúljon a fájdalom. Nem sírtam kifejezetten, mert nem akartam megijeszteni a gyerekeket, de pont úgy csurogtak a könnyek az arcomon. Nem tudtam elállítani. A fájdalom könnyei voltak, olyanok, amiket az ember senkinek és semminek a kedvéért nem bír visszatartani.

– Soha ne neved ki, te cafat – mondta Joe. A fadarabot, amivel megütött, visszahajította a fásládába, aztán leült, hogy elolvassa az American-t. – Ezt már tíz éve tudnod kéne.

Húsz percbe telt, amíg fel tudtam állni arról a székről. Selenát kellett hívnom, hogy zárja el a lángot a zöldség meg a hús alatt, bár a tűzhely csak négy lépésre volt onnét, ahol ültem.

– Mért nem zártad te el, mama? – kérdezte. – Én rajzfilmet néztem Joeyval.

– Pihenek – mondtam neki.

– Így van – mondta Joe az újságja mögül –, addig jártatta a száját, amíg teljesen ki nem merült. – És nevetett, Ez megtette a magáét; már csak az az egy nevetés hiányzott. Azon nyomban eldöntöttem, hogy soha nem üt meg még egyszer, hacsak nem akar drágán megfizetni érte.

Megvacsoráztunk, mint rendesen, aztán néztük a tévét, mint rendesen, én meg a nagyok a heverőről, a kis Pete meg az apja öléből, a nagy karosszékéből. Pete ott bóbiskolt el ugyanúgy, ahogy majdnem mindig, fél nyolc körül, Joe meg berakta az ágyba. A kis Joe-t egy órával később küldtem el, Selena meg kilenckor ment el. Én rendszerint tíz körül feküdtem le, Joe pedig talán éjfélig volt fenn, szunyókált közben, nézte egy kicsit a tévét, elolvasta az újságból azokat a

részeket, amiket előszörre elmulasztott, és piszkálta az orrát. Szóval, Frank, látod, te nem is vagy olyan rossz; van, aki sose szokik le róla, még felnőttkorában se.

Aznap este nem akkor feküdtem le, amikor általában. Inkább fennmaradtam Joe-val. A hátam már nem fáj annyira. Mindegy, elég jól voltam ahhoz, hogy megtegyem, amit meg kellett tennem. Lehet, hogy ideges voltam, de ha az voltam is, nem emlékszek rá. Főleg arra vártam, hogy elszundítson, és végül el is aludt.

Felálltam, a konyhába mentem, és elvettem az asztalról a kis tejszínes kancsót. Nem kifejezetten azt kerestem; az csak azért volt ott, mert aznap este a kis Joe-nak kellett letakarítania az asztalt, és elfelejtette berakni a hűtőszekrénybe. A kis Joe mindig elfelejtett valamit – elrakni a tejszíneskancsót, visszatenni az üvegtetőt a vajtartóra, behajtani alulra a kenyeresruhát, hogy az első szelet reggelre ne száradjon ki teljesen –, és most, amikor a tv-híradóban látom, hogy beszél vagy interjút ad, leginkább erre gondolok... és azon tűnődök, mit szólnának a demokraták, ha tudnák, hogy a Maine állam szenátusában ülőtöbbségi párt vezetője tizenegy éves korában sohase volt képes arra, hogy Teljesen letakarítsa az asztalt. De azért én büszke vagyok rá, és soha, de soha ne gondoljátok, hogy nem. Büszke vagyok rá még akkor is, ha egy istenverte demokrata.

Mindegy, aznap este biztosan a megfelelő dolgot sikerült elfelejtenie; kicsi volt, de nehéz, és pont beleillett a kezembe. A fásládához mentem, és fogtam azt a rövidnyelű baltát, amit fölötte tartottunk, a polcon. Aztán visszamentem a nappaliba, ahol Joe aludt. A jobb kezemben fogtam a kancsót, meglengettem, és fültövön csaptam vele. Vagy ezer darabra törött.

Elég fűgén felült, Andy, amikor ezt csináltam. És hallanod kellett volna. Hogy hangos volt-e? Istenem, atyám és fia, Jézus! Mint egy bika, aminek a fasza beszorult a kertajtóba. Tágra nyitotta a szemét, és a kezét a füléhez kapta, ami máris vérzett. Kis tejszínpöttyök voltak az arcán meg azon a csenevész dolgon, amit barkónak nevezett.

– Tudod mit, Joe? – kérdeztem. – Többé nem leszek fáradt.

Hallottam, hogy Selena kiugrik az ágyból, de nem mertem körülnézni. Bajba kerülhettem volna, ha megteszem – Joe, ha akart, sunyin gyors tudott lenni. A bal kezemben szorongattam a baltát, az oldalamnál, úgy, hogy a kötényem szinte eltakarta. És amikor Joe kezdett feltápászkodni a székből, előhúztam, és megmutattam neki.

– Jobb lesz, ha visszaülsz, ha nem akarod ezt a fejedbe – mondtam.

Egy pillanatig azt hittem, akkor is feláll. Ha feláll, az azon nyomban a végét jelentette volna, mert én nem tréfáltam. Ezt látta ő is, és a seggével vagy tíz centire a széktől megmerevedett.

– Mama – szolt Selena a szobája ajtajából.

– Feküdj vissza, édesem – mondtam, s közben egyetlen másodpercre le nem vettem a szememet Joe-ról. – Van egy kis megbeszélőnk az apáddal.

– Minden rendben?

– Aha – mondtam. – Ugye, Joe?

– Ühüm – mondta. – A legnagyobb rendben.

Hallottam, hogy Selena párat hátralép, de egy darabig – tíz, talán tizenöt másodpercig – nem csukta be a szobája ajtaját, és tudtam, hogy ott áll, és minket néz. Joe úgy maradt, ahogy volt, fél keze a szék karfáján, segge meg az ülés fölött. Aztán hallottuk, hogy becsukódik az ajtó, Joe meg mintha rájött volna, milyen hülyén néz ki, félig a székben, félig kint belőle, másik keze a fülén, miközben kis tejszíncepppek peregnek le az arcáról.

Visszaült, és elvette a kezét. Az is meg a füle is csurom vér volt, de a keze nem dagadt meg, csak a füle.

– Ó, te cafat, megfizetsz te még ezért – mondta.

– Hogy én? – kérdeztem. – Hát akkor jobb lesz, ha az eszedbe véssed, Joe St. George: amit adsz nekem, azt duplán kapod vissza.

Rám vigyorgott, mintha nem hitte volna, amit hall.

– Akkor azt hiszem, egyszerűen meg kell hogy öljelek, nem?

Szinte még ki sem mondta ezeket a szavakat, odanyújtottam neki a baltát. Nem ezt forgattam a fejemben, de amint láttam, hogy megfogja, tudtam, csakis ezt tehettem.

– Rajta – mondtam. – Csak intézz el az elsővel, hogy ne kelljen szenvednem.

Rólam a baltára nézett, aztán vissza rám. Az arcán tükröződő meglepetés komikus lett volna, ha az ügy nem olyan komoly.

– Aztán, ha kész vagy, melegítsd meg a vacsorát, és egyél még belőle – mondtam neki. – Edd tele magadat pukkadásig, mert börtönbe kerülsz, és én úgy hallottam, hogy a börtönben nem adnak jó házi kosztot. Először odaátra, Belfastba visznek, gondolom. Fogadok, van a méretedben egy olyan narancsszínű ruhájuk.

– Kuss legyen, picca – mondta. De én nem kussoltam.

– Aztán legvalószínűbb, hogy Shawshankben leszel, és tudom, hogy ott nem viszik ki az ételt melegen az asztalhoz. Nem engednek el pöntekenként se, hogy pókerezz a cimboráiddal a sörözőben. Csak arra kérlek, hogy gyorsan csináld, és ha megvagy, a gyerekek ne lássák a mocskot.

Aztán behunytam a szememet. Egész biztos voltam benne, hogy nem teszi meg, de az, hogy az ember biztos valamiben, nem sok vizet zavar, ha az életéről van szó. Erre jöttem rá aznap este. Álltam ott csukott szemmel, és azon tűnődtem, milyen érzés lesz, ha a balta keresztülhasítja az orromat, az ajkamat, meg a fogaimat. Emlékszek, arra gondoltam, hogy mielőtt meghalok, valószínűleg érezni fogom a faforgácsok ízét a pengén, és emlékszek, örültem, hogy csak két-három napja köszörültem meg. Ha megöl, nem akartam, hogy tompa baltával öljön meg.

Mintha vagy tíz évig álltam volna ott úgy. Aztán gorombán és begurulva megkérdezte:

– Készülsz már lefeküdni, vagy csak állsz ott, mint Helen Keller, aki épp elévezett álmában?

Kinyitottam a szememet, és láttam, hogy berakta a baltát a szék alá – láttam, ahogy a nyél vége kilóg a fodor alól. Az újságja a lábán feküdt, olyan sátorformán. Lehajolt, felvette és szétrázta – megpróbált úgy viselkedni, mintha az egészről semmi se történt volna meg –, de a füléből vér csurgott az arcára, és a keze éppen eléggé remegett ahhoz, hogy az újság lapjai icipicit zörögjenek. Vörös ujjlenyomatot hagyott az első és az utolsó oldalon is, én meg elhatároztam, hogy elégetem azt az átkozott dolgot, mielőtt lefekszik, hogy a gyerekek ne lássák, és ne kíváncsiskodjanak, mi történt.

– Mindjárt belebújok a hálóingembe, de először ebben kell egyezsége jutnunk, Joe.

Fölnézett, és összeszorított szájjal azt mondta:

– Ne akarj túl szemtelen lenni, Dolores. Az nagy, nagy hiba volna. Ne akarj ugratni.

– Nem ugratlak – mondtam. – Vége azoknak az időeknek, hogy versz, csak ezt akarom mondani. Ha még egyszer megütsz valaha, egyikünk kórházba kerül. Vagy a hullaházba.

Sokáig, sokáig nézett rám, Andy, én meg visszanéztem rá. A balta nem volt a kezében, hanem a szék alatt, de ez nem számított; tudtam, ha én sütöm le előbb a szememet, sose lesz végük a nyakleveseknek meg a hátbaveréseknek. De nagy sokára visszanézett az újságjára, úgy morogta:

– Hasznosítsd magadat, asszony. Hozz a fejemre egy törülközőt, ha nincs más dolgod. Teljesen összevéreztem az istenverte ingemet.

Akkor ütött meg utoljára. A szíve mélyén gyáva volt, tudjátok, bár én ezt sohase mondtam neki – se akkor, se máskor. Azt hiszem, ez a legveszélyesebb dolog, amit az ember tehet, mert egy gyáva jobban fél attól, hogy leleplezik, mint bármi mástól, akár a haláltól is.

Persze én tudtam, hogy van benne valami gyávaság; sohase mertem volna fültövön vágni azzal a tejszínes kancsóval, ha nem éreztem volna, hogy nagyon jó eséllyel győztesen kerülök ki a dologból. Amellett rájöttem valamire, miután megvert, és azon a széken ültem, várva, hogy elmúljon a vesefájdalmam: ha akkor nem szállok szembe vele, valószínűleg soha nem szállok szembe vele. Úgyhogy megtettem.

Tudjátok, Joe-hoz vágni a tejszínes kancsót, az tényleg a könnyebbik fele volt a dolognak. Mielőtt megtettem, egyszer s mindenkorra felül kellett emelkednem a papám emlékére, aki ellökte a mamámat, és végigvágott a térdhajlatán azzal a vizes vitorlavászonnal. Nehéz volt legyűrni ezeket az emlékeket, mert mind a kettőt nagyon szerettem, de végül sikerült... talán mert muszáj volt. És

hálás vagyok, hogy sikerült, ha csak azért is, mert Selenának sose kell emlékeznie arra, hogy az anyja egy sarokban bömbölt, konyharuhával az arcán. A mamám elfogadta a férje büntetését, de én nem fogok ítélkezni egyikük felett se. Lehet, hogy anyámnak el kellett fogadnia, és lehet, hogy apámnak meg kellett büntetnie, különben lefitymálták volna a férfiak, akikkel nap mint nap együtt kellett élnie és dolgoznia. Akkoriban más idők jártak – a legtöbben nem is tudják, mennyire mások –, de ez nem jelentette azt, hogy nekem el kellett fogadnom Joe-tól csak azért, mert elég nagy liba voltam ahhoz, hogy éppen hozzá mentem. Az nem házi fenyítés, ha egy férfi az öklével veri a nőt, vagy egy, a fászládából vett fadarabbal, és én végül úgy döntöttem, hogy nem fogom ezt elfogadni a Joe St. George-féléktől vagy bármelyik férfitől.

Voltak alkalmak, amikor rám emelte a kezét, de aztán meggondolta magát. Néha, amikor fent volt a keze, és akart, de nem mert ütni, láttam a szemében, hogy eszébe jut a tejszínes kancsó... és lehet, hogy a balta is. Aztán úgy tett, mintha csak azért emelte volna fel a kezét, mert meg akarta vakarni a fejét vagy meg akarta törölni a homlokát. Ez olyan lecke volt, amit először kapott. És lehet, hogy csak egyetlenegyszer.

Valami más is származott abból az estéből, amikor megütött a fadarabbal, én meg megütöttem a tejszínes kancsóval. Nem szívesen hozakodok elő ezzel – én még olyan régimódi vagyok, aki azt hiszi, hogy ami a hálószoobaajtó mögött folyik, az maradjon is ott –, de gondolom, most muszáj, mert lehet, hogy hozzátartozik ahhoz, hogy mért alakultak úgy a dolgok, ahogy alakultak.

Bár házasság voltunk, és egy fedél alatt élünk a következő két évben is – de lehet, hogy inkább három, erre tényleg nem emlékszek –, azután csak egypárszor próbálta meg rajtam a jogát gyakorolni. Joe...

Hogy mi, Andy?

Há' persze hogy úgy értem, impotens volt! Mi másról beszélnek, hogy joga volt fölvenni az alsóneműmet, ha rájött a dolog? Sose utasítottam vissza; egyszerűen már nem tudta csinálni. Nem olyan férfi volt, akit mindenéjszakásnak hívnak, még az elején se, és nem nyújtotta hosszúra se – mindig csak durr-durr, kösz, szivi. Leginkább csak annyira érdekelte a dolog, hogy hetente egyszer kétszer rám másszon... legalábbis, amíg meg nem ütöttem a tejszínes kancsóval.

Részben valószínűleg a pia miatt – sokkal többet ivott azokban az utolsó években –, de nem hiszem, hogy csak azért volt. Emlékszek, egyik éjjel vagy húszpercnyi hiábavaló lihegés és szuszogás után legurult rólam, és az a kis vacak még mindig csak lifegett petyhüdten, mint a tészta. Nem t'om, mennyivel lehetett az után az este után, amiről beszéltem, de tudom, hogy utána volt, mert emlékszek, hogy ott hevertem lüktető vesével, és arra gondoltam, mindjárt felkelek és beveszek egy aszpirint, hogy lecsillapítsam.

– Tessék – mondta majdnem sírva –, remélem, elégedett vagy, Dolores. Az vagy?

Egy szót se szóltam. Néha bármit mond egy asszony a férfinak, az csak rossz lehet.

– Az vagy? – kérdezte. – Elégedett vagy, Dolores? Még mindig nem szóltam semmit, csak feküdtem ott, néztem a plafont, és hallgattam a szelet odakinn. Aznap éjjel keletről fújt, és hallottam benne az óceánt. Ezt a hangot mindig szerettem. Megnyugtat.

Odafordult, és éreztem az arcomon a sörszagú leheletét, áporodott volt és savanyú.

– Azelőtt segített, ha eloltottam a villanyt – mondta –, de most már nem. Még a sötétben is látom a ronda képedet. – Odanyúlt, megragadta a cicimet, és megrázta. – Ez meg – mondta. – Lóg és lapos, mint a palacsinta. A picsád még rosszabb. Jézusom, még harmincöt éves se vagy, és olyan veled baszni, mintha iszapba dugná az ember.

Arra gondoltam, azt mondok neki, "ha iszap volna, Joe, te lágyan belemerülnél, és az könnyítene a lelkeden", de befogtam a számat. Patricia Claiborne nem hülyéket nevelt, ahogy már mondtam.

Kis ideig csönd volt, és én úgy gondoltam, elég durvaságot mondott, hogy végül elaludjon tőle, és azon voltam, hogy kicsusszanok és beveszem az aszpirint, amikor megint megszólalt... és ezúttal, ebben egész biztos vagyok, tényleg.

– Bárcsak sohase láttam volna a képedet – mondta, aztán folytatta: – Miért nem arra használtad azt a tetves baltát, Dolores, hogy lecsapd vele? Ugyanaz lenne az eredmény. Szóval, látjátok, nem én voltam az egyetlen, aki arra gondolt, annak, hogy megütöttem a tejszínes kancsóval – meg azt mondtam neki, hogy megváltoznak a dolgok a házban –, lehetett valami köze a problémájához. De még mindig nem szoltam egy szót se, csak vártam, hogy elalszik-e, vagy megpróbál megint kezem emelni rám. Ott feküdt meztelenül, és én tudtam, hová megyek először, ha megpróbálja. De nemsokára hallottam, hogy hortyog. Nem tudom, a legutolsó alkalom volt-e ez, hogy megpróbált velem férfiként viselkedni, de ha nem volt is az, közel járt hozzá.

Persze egyik barátja se sejtett semmit ezekből a dolgokból – ő holtbiztosan nem mesélte el nekik, hogy a felesége egy tejszínes edénnyel a lelket is kiverte belőle, meg hogy a kukaca nem dugta ki a fejét többé, ugye? Ő aztán nem! Úgyhogy amikor a többiek nagy hangon arról beszéltek, hogy bánnak a feleségükkel, ő is nagy hangon velük tartott, és elmondta, hogy csapott rám egyet, mert nagyszájú voltam, vagy mert egy ruhát vettem odaát, Jonesportban anélkül, hogy megkérdeztem volna tőle, vehetek-e pénzt a süteményesdobozból.

Hogy honnan tudom? Hát, mert van, amikor a fületem tartom nyitva a szám helyett. Tudom, nehéz elhinni az után, amit ma este végighallgattok tőlem, de igaz.

Emlékszek, egyszer, amikor Marshalléknál dolgoztam – emlékszel John Marshallra, Andy, aki mindig arról beszélt, hogy a kontinenssel összekötő hidat kéne építeni? –, csengettek. Egy szál magamban voltam a házban, rohantam, hogy kinyissam az ajtót, megcsúsztam a futószőnyegen, és csúnyán nekiestem a kandallópárkány sarkának. Nagy zúzódás lett a karomon, közvetlenül könyök fölött.

Vagy három nappal később, pont amikor az a zúzódás sötétbarnáról zöldessárgára váltott, ahogy az ilyenek szoktak, összefutottam Yvette Andersonnal a faluban. Épp a fűszerestől jött kifelé, amikor én bementem. Nézte a zúzódást a karomon, és miközben beszélt velem, a hangja csak úgy csöpögött az együttérzéstől. Csak egy nő tud így csöpögni, ha lát valami olyat, ami boldogabbá teszi a szarban turkáló disznónál is.

– Hát nem szörnyűek a férfiak, Dolores? – kérdezte.

– Hát, néha igen, néha meg nem – feleltem. A leghalványabb fogalmam se volt, miről beszél – legfőképpen azzal foglalkoztam, hogy vegyek egy kis leárazott disznóhúst, mielőtt elfogy.

Olyan kedveskén megütögette a karomat – amelyik ép volt –, és azt mondta:

– Erősnek kell lenned. Minden jóra fordul. Én is keresztülmentem ezen, úgyhogy tudom. Imádkozni fogok érted, Dolores. – Ezt az utolsót úgy mondta, mintha azt mondta volna, hogy ad nekem egymillió dollárt, aztán továbbment az utcán. Még mindig zavartan bementem a piacra. Azt gondoltam volna, hogy elment az esze, de aki valaha eltöltött már egy napot Yvette-tel, az tudja, hogy nincs valami sok neki, ami elmehetne.

Már félig bevásároltam, amikor belém nyilallt. Ott álltam és figyeltem, ahogy Skippy Porter méri a húsomat, a bevásárlókosaram a karomon, és a fejemet hátravetve nevettem mélyen a gyomromból, ahogy az ember akkor nevet, amikor tudja, hogy semmi mást nem tehet, csak hagyja, hogy kiszakadjon belőle. Skippy végigmért, és megkérdezte:

– Jól van, Claiborne-né?

– Jól – mondtam. – Csak valami vicces jutott eszembe. – És megint kiszakadt belőlem.

– Gondoltam is – mondta Skippy, aztán visszament a mérlegéhez. Isten áldja meg Porteréket, Andy; amíg ők a szigeten laknak, legalább egy család tudja, hogyan végezze a dolgát. Közben tovább nevettem. Mások is megnéztek, mintha bediliztem volna, de én nem törődtem velük. Néha az élet olyan istenverte muris, hogy az embernek muszáj nevetnie.

Yvette, persze, Tommy Anderson felesége, Tommy meg Joe egyik sör- és pókercimborája volt az ötvenes évek végén meg a hatvanas évek elején. Többen közülük jártak nálunk egy-két nappal azután, hogy megsérült a karom, megpróbálták beindítani Joe legújabb alkalmi vételét, azt az Őreg Ford teherautót. Szabadnapom volt, úgyhogy vittem nekik egy kanna jeges teát, főleg abban a reményben, hogy legalább addig távol tartom őket a sörtől, amíg a nap le nem megy.

Tommy valószínűleg látta a zúzódást, amikor a teát töltöttem. Lehet, hogy miután kimentem, megkérdezte Joe-t, mi történt, vagy lehet, hogy csak megjegyzést tett. Akárhogy is, Joe St. George nem olyan fickó volt, aki kihagyta a lehetőségeket – legalábbis egy ilyen. Amikor a piacról hazafelé menet végiggondoltam, csak egy dologra voltam kíváncsi, vajon mit mondott Joe Tommynak meg a többieknek arról, hogy mit tettem – elfelejtettem-e talán a papucsát berakni a kályha alá, hogy megmelegedjen, mire belebújik, vagy túl puhára főztem-e a babot szombat este. Akármit mondott, Tommy hazament, és elmesélte Yvette-nek, hogy Joe St. George-nak egy kis házi fenyítésben kellett részesítenie a feleségét. Én meg csak annyit csináltam, hogy nekimentem Marshallék kandallójának, amikor rohantam, hogy megnézzem, ki van az ajtónál!

Erre gondoltam, amikor azt mondtam, a házasságnak két oldala van – egy külső meg egy belső. Az emberek a szigeten úgy láttak engem meg Joe-t, ahogy a legtöbb korunkbeli házaspárt: nem túl boldognak, nem túl szomorúnak, leginkább olyanak, mint két szekérhúzó ló... akik lehet, hogy nem figyelnek úgy egymásra, mint azelőtt, és lehet, hogy nem jönnek ki olyan jól egymással, mint akkor, amikor igenis figyeltek egymásra, de egymás mellé vannak befogva, és ugyanúgy mennek az úton továbbra is, nem harapják meg egymást, nem ficáncolnak, és semmi olyasmit nem csinálnak, amitől előkerülne az ostor.

De az emberek nem lovak, és a házasság nem nagyon hasonlít a szekérhúzásra, bár tudom, kívülről néha úgy néz ki. A szigeten lakók nem tudtak a tejszínes kancsóról, se arról, hogyan sírt Joe a sötétben, amikor azt mondta, bárcsak sose látta volna a ronda képemet. És ez még nem is a legrosszabb volt. A legrosszabb vagy egy évvel azután kezdődött, hogy beszüntettük a dolgainkat az ágyban. Hát nem vicces, hogy a népek látnak valamit, és teljesen hibás következtetést vonnak le arról, hogy az mért történt? De elég természetes, ha eszetekbe jut, hogy kívülről és belülről rendszerint nem nagyon hasonlít a házasság. Amit most elmesélek nektek, az a miénk belülről, és mindmáig azt hiszem, hogy ez nem tudódik ki.

Ha visszagondolok, azt hiszem, a baj igazából '62-ben kezdődött. Selena épp elkezdte a középiskolát odaát, a kontinensen. Csinos lánnyá serdült, és emlékszek rá, hogy az első éve utáni nyáron jobban kijött a papájával, mint az azelőtti pár évben. Rettegtem a kamaszkorától, előre láttam egy csomó civódást kettőjük közt, amikor majd felnő, és egyre inkább kezdi megkérdőjelezni az apja elképzeléseit meg azt, amit Joe a vele szembeni jogainak tekintett.

Ehelyett a béke, a nyugalom és a jóindulat rövid időszaka köszöntött rájuk, amikor Selena kiment a ház mögé és nézte, ahogy az apja a tragacsait szereli, vagy mellette ült a díványon, amikor este a tévét néztük (a kis Pete-nek nem volt nagy véleménye erről a hely elosztásról, azt mondhatom), és a reklámok alatt a napjáról kérdezgette. Joe nyugodtan, figyelmesen válaszolt neki, amihez nem voltam hozzászokva... de valahogy emlékeztem rá. A középiskolából emlékeztem rá, abból az időből, amikor megismertem, és ő úgy határozott, hogy igen, udvarolni akar nekem.

Selena ugyanakkor eltávolodott tőlem. Ő, elvégezte ő a házimunkát, amit adtam neki, és néha az iskoláról is beszélt... de csak akkor, ha nekiláttam, és kihúztam belőle. Hidegség volt benne, ami azelőtt nem, én meg csak később kezdtem látni, hogy passzol minden, hogy nyúlik minden vissza arra az éjszakára, amikor kijött a szobájából, és ott látott minket, a papáját fülére szorított kézzel, miközben vér szivárgott az ujjai között, meg a mamáját, aki egy baltával áll előtte.

Joe sose volt olyan ember, aki kihagyott bizonyos lehetőségeket, ezt már mondtam, és ez most csak még inkább így volt. Tommy Andersonnak elmesélt egy történetet; a lányának egy másikat, amelyik egy másik pad volt, de ugyanabban a templomban. Azt hiszem, semmi más nem járt a fejében, csakis a bosszú; tudta, mennyire szeretem Selenát, és valószínűleg úgy gondolta, ha elmondja neki, milyen gonosz és házsártos vagyok – talán még azt is, hogy milyen veszedelmes –, az jó kis bosszú lesz. Megpróbálta ellenem fordítani, és bár sose sikerült neki, közelebb tudott kerülni hozzá, mint kislánykora óta bármikor. Miért is ne? Selena mindig vajszívú volt, én meg sose értem a nyomába valakinek, aki olyan jó volt az önsajnáltságban, mint Joe.

Belemászott a lányom életébe, és mihelyt benn volt, végül valószínűleg észrevette, hogy csinosodik, és úgy gondolta, többet akar belőle pusztán annál, hogy Selena hallgassa, amikor

beszél, vagy odaadja neki a következő szerszámot, amikor derékig valami régi, ócska teherautó motorházába bújik. És végig, amíg ez folyt és a változások történtek, én csak rohangáltam, vagy négy különböző állásban voltam, és megpróbáltam annyival a számlák előtt járni, hogy hetente megspórolhassak egy keveset a gyerekek iskoláztatására. Semmit se láttam addig, míg már majdnem késő lett.

Eleven, cserfes lány volt az én Selenám, és mindig nagyon vágyott tetszeni. Ha az ember azt kérte tőle, hogy vigyen oda valamit, nem sétált; rohanvást hozta. Amikor nagyobb lett, vacsorát tett az asztalra, ha én dolgozni voltam, és sose kellett kérnem rá. Először odaégette párszor, Joe meg ócsárolta vagy kigúnyolta – többször is sírva szaladt a szobájába –, de ez az idő tájt, amiről beszélek, már nem fordult elő. Akkoriban, 1962 tavaszán és nyarán, Joe úgy viselkedett, mintha a lánya által készített minden sütemény tiszta ambrózia lett volna, még akkor is, ha a tészta olyan volt, mint a cement, és úgy lelkesedett a Selena húspogácsája fölött, mintha francia módra készült volna. Ő boldog volt az apja dicséretétől – há' persze, hogy az volt, mindenki az lett volna –, de nem fújta fel magát tőle. Nem olyan lány volt. De egyet azért megmondok: amikor Selena végül elköltözött otthonról, legrosszabb formájában jobban főzött, mint én a legjobbjamban.

Amikor segíteni kellett a ház körül, anyának nem lehetett jobb lánya... különösen egy olyan anyának, aki ideje nagy részét azzal töltötte, hogy mások mocskát takarította. Selena sose felejtette el ellenőrizni, hogy a kis Joe-nak és a kis Pete-nek megvan-e az uzsonnája, amikor reggel kiléptek az ajtón, és minden iskolaév elején ő kötötte be a könyveiket. Ezt a feladatot legalább a kis Joe elvégezhette volna magának, de Selena sose adott rá lehetőséget.

Az első évben kitűnő tanuló volt, de sose vesztette el az érdeklődését az iránt, ami otthon folyt, ahogy pedig az okos gyerekek szokták ebben a korban. A legtöbb tizenhárom-tizennégy éves gyerek úgy gondolja, hogy mindenki, aki elmúlt harminc, az begyepesedett, és hajlamosak elhúzni otthonról két perccel azután, hogy a begyepesedettek hazaérnek. De Selena nem. Kávét hozott, elmosogatott vagy akármi, aztán leült a Franklin kályha mellett álló székre, és hallgatta a felnőttek beszélgetését. Akár én voltam ott egykét barátnőmmel, akár Joe három-négy barátjával, ő figyelt. Ha hagyom, még akkor is ott maradt volna, amikor az apja meg a barátai pókereztek. De én nem hagytam, mert olyan ocsmányul beszéltek. Az a gyerek úgy majszolta a beszélgetést, ahogy egy egér a sajt héját majszolja, és amit nem tudott megenni, azt elraktározta.

Aztán megváltozott. Nem tudom, mikor kezdődött pontosan ez a változás, de először nem sokkal azután láttam, hogy megkezdte második évét. Szeptember vége felé, azt mondanám.

Az első, amit észrevettem, hogy nem a korai komppal jön haza, mint a legtöbbször egy évvel azelőtt, bár ez nagyon jó volt neki – meg tudta csinálni a leckéjét, mielőtt a fiúk előkerültek, aztán kicsit takarított vagy odatette a vacsorát. A kétórás helyett azzal jött, amelyik háromnegyed ötkor indul a kontinensről.

Amikor megkérdeztem erről, azt mondta, úgy döntött, iskola után a tanulószobában csinálja meg a leckéjét, ennyi az egész, és olyan fura kis oldalpillantást vetett rám, ami azt mondta, hogy nem akar tovább beszélni róla. Azt hiszem, szégyent láttam abban a tekintetben, meg talán hazugságot is. Ezek a dolgok aggasztottak, de elhatároztam magamat, hogy nem erőltetem tovább, hacsak biztosan nem tudom, hogy valami baj van. Nehéz volt vele beszélni, tudjátok. Éreztem a távolságot, ami kialakult köztünk, és elég jól el tudtam képzelni, hová nyúlik ez az egész vissza: Joe félig felállva a székből, véresen, én meg előtte a baltával. És először jöttem rá, hogy Joe valószínűleg beszélt vele erről meg más dolgokról. Belerakta a saját csavarját, hogy úgy mondjam.

Úgy gondoltam, ha túl erőszakosan faggatom Selenát arról, hogy miért marad későig az iskolában, a bajom vele csak rosszabbodhat. Akárhogyan akartam kérdezni, az mind úgy hangzott, mintha azt mondtam volna, miben töröd a fejed, Selena, és ha nekem, egy harmincöt éves asszonynak így hangzott, akkor hogy hangozhatott egy alig tizenöt éves lánynak? Nagyon nehéz a gyerekekkel ilyen korokban beszélni; az embernek lábujjhegyen kell körbejárnia őket, ahogy egy nitroglicerines kannát a padlón.

Na, nem sokkal ezután az iskolában volt egy olyan, hogy fogadóóra, és én nem kíméltem a fáradságot, elmentem. Selena osztályfőnökénél nem kerülgettem úgy a kását, mint magánál Selenánál; egyenesen odaléptem hozzá, és megkérdeztem, ismeri-e az okát, hogy miért várja meg Selena idén a késői kompot. Az osztályfőnök azt mondta, nem tudja, de úgy gondolja, azért, hogy meg tudja csinálni a leckéjét. Hát, gondoltam, de nem mondtam, tavaly nagyon jól meg tudta csinálni a kisasztalnál a szobájában, akkor mi változott? Mondhattam volna, ha úgy gondolom, hogy az a tanár válaszolni tud nekem, de elég világos volt, hogy nem tud. A pokolba, valószínűleg abban a percben elpályázott, hogy az utolsó csengő megszólalt.

A többi tanár se volt segítségemre. Hallgattam, ahogy az egekig feldicsérik Selenát, ami egyáltalán nem esett nehezemre, aztán hazamentem, és nem éreztem magam előrébb, mint amikor a szigetről elindultam.

Leültem a komp belsejében az ablak mellé, és néztem, ahogy egy fiú meg egy Selenánál nem sokkal nagyobb lány kézen fogva áll kinn a korlátnál, az óceán fölött felkelő holdat figyelve. A fiú a lányhoz fordult és mondott valamit, mire az ránevetett. Bolond vagy, fiacskám, ha kihagysz egy ilyen lehetőséget, gondoltam, de ő nem hagyta ki – a lányhoz hajolt, megfogta a másik kezét, és megcsókolta, olyan szépen, ahogy kell. Istenkém, hát nem vagyok én bolond, mondtam magamban, miközben néztem Őket. Vagy bolond, vagy túl öreg, hogy emlékezek rá, milyen tizenöt évesnek lenni, mert mintha minden idegemet vadul cibálnák mindennap és a legtöbb éjjel. Selena találkozott egy fiúval, ennyi az egész. Találkozott egy fiúval, és valószínűleg együtt tanulnak abban a szobában iskola után. Nagyon valószínű, hogy inkább egymást tanulmányozzák, mint a könyveiket. Egy kicsit megkönnyebbültem, mondhatom.

A következő pár napban végiggondoltam ezt – ha az ember ágyneműt mos, inget vasal és szőnyeget porszívóz, közben egy csomó ideje van gondolkozni –, és minél többet gondolkoztam, annál kevésbé voltam nyugodt. Először is, semmilyen fiúról nem beszélt, és egyáltalán nem vallott Selenára, hogy hallgasson arról, mi folyik az életében. Nem volt olyan nyílt és barátságos velem, mint azelőtt, nem, de a hallgatás fala se állt közöttünk. Amellett mindig úgy gondoltam, hogy ha Selena szerelmes lesz, valószínűleg felad egy hirdetést az újságban.

A nehéz – a rettenetes – az volt, ahogy rám nézett. Mindig észrevettem, hogy amikor egy lány megőrül egy fiúért, a szeme olyan fényes lesz, mintha valaki fényt gyújtott volna a belsejében. Amikor ezt a fényt kerestem Selena szemében, nem találtam... de nem ez volt a legrosszabb. A fény már ott világított a szemében, de aztán ki is hunyt – ez volt a legrosszabb. Amikor belenéztem a szemébe, az olyan volt, mintha egy ház ablakain néztem volna be, ahonnan az emberek úgy mentek el, hogy elfelejtették lehúzni a redőnyöket.

Ezt látva nyílt ki végül az én szemem, és kezdtem mindenfélét észrevenni, amit már korábban látnom kellett volna – amit már láttam volna, azt hiszem, ha nem dolgozok olyan keményen, és ha nem vagyok annyira meggyőződve arról, hogy Selena dühös rám, mert akkor bántottam az apját.

Az első, amit láttam, hogy már nemcsak rólam van szó – Joe-tól is elhúzódott. Már nem ment ki beszélgetni vele, amikor az valamelyik öreg tragacsát vagy valakinek a csónakmotorját szerelte, és esténként már nem ült mellette a díványon, amikor a tévét néztük. Ha a nappaliban maradt, a kályha melletti hintaszékben ült, ülésben valami kötnivalóval. De a legtöbb este nem is maradt ott. A szobájába ment, és becsukta az ajtót. Úgy látszott, Joe nem bánja, sőt észre se veszi. Csak visszaült a nagy foteljébe, és az ülésbe ültette a kis Pete-et, míg Pete-nek le nem kellett feküdnie.

A haja volt a másik – már nem naponta mosta, ahogy azelőtt. Néha olyan zsírosnak látszott, hogy tojást lehetett volna sütni benne, és ez nem vallott Selenára. Az arcára mindig olyan szép volt – az a hamvas, krémszínű bőr, amit valószínűleg az apja oldaláról örökölt –, de abban az októberben pattanások fakadtak az arcán, mint pitypang a városban a háborús hősök emléknapja után. Eltűnt a színe meg az étvágya is.

Néhanapján még meglátogatta a legjobb barátnőit, Tanya Caront meg Laurie Langillt, de korántse olyan gyakran, mint az első évben. Akkor vettem észre, hogy se Tanya, se Laurie nem jött át hozzánk, mióta megkezdődött az iskola... és talán a nyári vakáció utolsó hónapjában se. Ez

megijesztett, Andy, és arra készítetett, hogy még jobban megnézzem az én édes lányomat. De amit láttam, attól még inkább megijedtem.

Ahogy például a ruháit kicserélte. Nemcsak egy pulóvert egy másikra, vagy egy szoknyát egy ruhára; megváltoztatta az öltözködése egész stílusát, és minden változtatás rossz volt. Először is, nem lehetett látni az alakját. Ahelyett, hogy szoknyát vagy ruhát vett volna az iskolába, főleg bőszabású blúzokat viselt, és ezek mind túl nagyok voltak neki. Kövérnek látszott tőlük, pedig nem is volt az.

Otthon nagy, lötyögő pulóvereket hordott, amik a térdéig lógtak, és sose láttam rajta mást, csak farmert meg gumicsizmát. Amikor elment, valami ronda rongysálat tekert a fejére, ami olyan nagy volt, hogy lelógott a szemöldökére, a szeme meg úgy kandikált ki belőle, mint két állat a barlangjából. Úgy nézett ki, mint egy fiú, de én úgy gondoltam, majd túl lesz rajta, ha betölti a tizenötöt. És egy este, ami kor elfelejtettem kopogni, mielőtt beléptem a szobájába, majd összetörte magát, hogy leszedje a köntösét a szekrényajtóról, pedig kombinét viselt – szóval nem volt csupasza a segge, meg semmi.

De a legrosszabb az volt, hogy már nem beszélt sokat. Nemcsak velem nem; ha figyelembe veszem, hogy milyen viszonyban voltunk, azt meg tudtam volna érteni. De nemigen beszélt ő senkivel se. Ült a vacsoraasztalnál lehajtott fejjel, belelógott a szemébe azok a hosszú fürtök, amiket megnövesztett, és amikor megpróbáltam beszélgetni vele, megkérdeztem, hogy milyen volt a napja az iskolában meg ilyenek, csak azt kaptam válaszul, hogy "jó" meg "asszem", nem azt a villámgyors zuhatagot, ami azelőtt ömlött belőle. A kis Joe is megpróbálta, de ugyanolyan kőfalba ütközött. Egyszer-kétszer olyan kérdően rám is nézett. Én csak vállat vontam. És amint befejeztük a vacsorát meg elmosogattunk, Selena kivonult, és fölment a szobájába.

És, Isten a tanúm rá, miután eldöntöttem, hogy nem fiú van a dologban, arra gondoltam, hogy marihuána... ne nézz úgy rám, Andy, mintha nem tudnám, mit beszélek. Abban az időben vadkendernek vagy marinak hívták, nem fünek, de ugyanaz az anyag volt, és a szigeten rengetegen adták-vették, ha lement a homár ára... sőt nemcsak akkor. Egy csomó vadkender jött át akkoriban a parti szigeteken, mint ahogy ma is, és valamennyi itt is maradt. Nem volt kokain, ami áldás volt, de ha az ember füvet akart szívni, mindig talált. Marky Benoitot pont azon a nyáron tartóztatta le a parti őrőség – négy bála anyagot találtak a Maggie Öröme rakterében. Valószínűleg ez ütött szöveget a fejembe, de még most, sok-sok év után is csodálkozok, hogy sikerült ilyen bonyolult dolgot csinálnom abból, ami valójában olyan egyszerű. Volt az igazi probléma, aki minden este szemben ült velem az asztalnál, rendszerint mosdatlanul és borotvátlanul, és voltam én, aki visszanezett rá – Joe St. George, Little Tall legnagyobb ezermestere, aki semmihez se értett –, és azon tűnődtem, hogy délutánoként a kislányom talán az iskola mögött szívja a füvet. És még én szoktam mondani, hogy anyám nem hülyéket nevelt. Istenkém!

Már azon gondolkoztam, hogy bemegyek a szobájába, és átkutatom a szekrényét meg az asztalfiókjait, de aztán megundorodtam magamtól. Talán sok mindent lehet rólam mondani, Andy, de besurranó, remélem, sohase voltam. És hiába volt meg az ötlet, láttam, túl sok időt töltöttem azzal, hogy kerülgettem azt a valamit, ami folyt, remélve, hogy a probléma megoldódik, vagy hogy Selena magától jön oda hozzám.

Aztán jött egy nap – nem sokkal mindenszentek előtt, mert emlékszek, a kis Pete papírboszorkányt tett a bejárati ablakba –, amikor ebéd után át kellett menjek a Strayhorn-házba. Lisa McCandless-szel meg akartuk fordítani azokat a flancos perzsaszőnyegeket a földszinten – ezt félévente meg kellett csinálni, nehogy kifakuljanak, vagy hogy egyenletesen fakuljanak, vagy valami ilyen hülye okból. Felvettem a kabátomat, begomboltam, és már majdnem az ajtóban voltam, amikor arra gondoltam: mit csinálsz te ezzel a nehéz kabáttal, te bolond? Odakint legalább tizenhét fok van, igazi vénasszonyok nyara. És ez a másik hang visszajött, és azt mondta: az öbölben nem lesz tizenhét fok; talán ha tíz. És nyirok is. És akkor jöttem rá, hogy aznap délután a közelébe se megyek a Strayhorn-háznak. Inkább felszállok a jonesporti kompra, és tisztázom a dolgokat a lányommal. Felhívtam Lisát, megmondtam neki, hogy a szőnyegetek majd máskor

csináljuk meg, és elindultam a kompikötőbe. Éppen időben értem oda, hogy elkapjam a fél hármast. Ha lekésem, lehet, hogy lekéstem volna őt is, és ki tudja, mennyire másként alakultak volna akkor a dolgok.

Én szálltam ki elsőnek a kompból – még az utolsó kötelet vetették az utolsó cölöpre, amikor én már a rakpartra léptem –, és egyenesen a középiskolába mentem. Útközben eszembe jutott, hogy hiába mondta az osztályfőnöke, esetleg nem találok a tanulószobában, hogy végül is az iskola mögött lesz a többi kölyökkel... nevetgélnek meg hülyülnek, és talán papírzacskóban egy üveg olcsó bort adogatnak körbe. Ha még sose voltatok ilyen helyzetben, nem tudjátok, milyen az, én meg nem tudom leírni. Csak annyit mondhatok, rájöttem, hogy az ember sehogy se tud felkészülni arra, hogy megszakad a szíve. Csak masírozni kell előre, és reménykedni, hogy a fenébe is, nem történik meg.

De amikor kinyitottam a tanulószoba ajtaját és belestem, ott volt, egy ablak melletti asztalnál ült, és az algebrakönyve fölé hajtotta a fejét. Nem vett észre, én meg csak álltam ott, és néztem. Nem keveredett rossz társaságba, Andy, ahogy tartottam tőle, de a szívem majdnem ugyanúgy megszakadt, mert úgy nézett ki, hogy egyáltalán semmilyen társaságba nem keveredett, és lehet, hogy az még rosszabb. Lehet, hogy az osztályfőnöke semmi rosszat nem látott abban, hogy egy lány egyes-egyedül tanul iskola után abban a nagy teremben; lehet, hogy még nagyszerűnek is találta. De én semmi nagyszerűt nem láttam ebben, de még egészségeset se. Még azok se voltak vele, akiket bezártak, mert a jonesporti Beals középiskolában a könyvtárban tartották a rosszcsondotokat.

A barátnőivel kellett volna lennie, talán lemezeket hallgatva vagy egy fiúról ábrándozva, de ő ehelyett ott ült a délutáni nap poros sugarában, a krétának, a padlópasztának meg annak az ocsmány vörös fűrészpornak a szagában, amit azután szórnak szét, hogy az összes kölyök hazamegy, és olyan közel hajtotta a fejét a könyvhöz, hogy az ember szinte azt gondolta, az élet és halál minden titka abban van.

– Szia, Selena – mondtam. Összerezcent, mint a nyúl, és amikor megfordult, hogy lássa, ki köszönt neki, a könyvei felét lesodorta az asztalról. A szeme olyan tágra nyílt, hogy szinte az arca egész felső részét betöltötte, és amit az arcából meg a homlokából láttam, az olyan sápadt volt, mint az író fehér csészében. Illetve, ahol nem voltak új pattanások. Azok olyan élénkpirosan meredeztek, akár az égési sebek.

Aztán látta, hogy én vagyok. A rémület elmúlt, de nem került mosoly a helyére. Mintha redőny hullt volna az arcára... vagy mintha egy várban lett volna, ahol fölhúzzák a csapóhidat. Igen, úgy. Értitek, mit akarok mondani?

– Mama! – mondta. – Te mit keresel itt?

Arra gondoltam, azt válaszolom: "azért jöttem, hogy hazavigyelek a kompon, kis aranyom, és kiszedjek belőled pár dolgot", de valami azt súgta, hogy ez rosszul hangzana abban a szobában – abban az üres szobában, ahol olyan tisztán éreztem, hogy mi a baj a lánnyal, ahogy a kréta meg a vörös fűrészpornak szagát. Éreztem, és ki akartam találni, mi az. Ahogy kinézett, már így is túl sokáig vártam. Már nem hittem, hogy narkó, de akármi volt is, az éhes volt. Elevenen falta őt fel.

Azt mondtam neki, úgy döntöttem, sutba vágom a délutáni munkámat, átjövök, és kirakatot nézegetek, de nem találtam semmit, ami tetszett.

– Úgyhogy gondoltam, talán együtt mehetnénk vissza a komppal – mondtam. – Nem bánod, Selena?

Végre elmosolyodott. Ezer dollárt adtam volna azért a mosolyért, mondhatom... a mosolyért, ami csak nekem szólt.

– Dehogy, mami – mondta. – Jó lesz, ha nem megyek egyedül.

Úgyhogy lesétáltunk együtt a dombraól a kompikötőbe, és amikor az óráiról kérdeztem, többet mesélt, mint addig hetek alatt. Azok után, ahogy az előbb nézett rám – ahogy egy sarokba szorított nyúl néz egy kandúrra –, már jobban hasonlított régi önmagára, mint azelőtt hónapokig, és én reménykedni kezdtem.

Hát, lehet, hogy Nancy itt nem tudja, milyen üres a Little Tallra meg az Outer Islandsre tartó háromnegyed Ötös, de gondolom, Andy, te meg Frank tudjátok. A szigeteken lakó munkások többsége a fél hatossal megy haza, és a háromnegyed ötössel főleg csomagok, levelek, árucikkek meg zöldségek jönnek a piacra. Úgyhogy még akkor is, ha ez egy szép, közel se olyan hideg és nyirkos délután volt, mint amilyennek gondoltam, a hátsó fedélzet főleg a mienk volt.

Ott álltunk egy darabig, néztük, ahogy hullámszik vissza a víz a kontinens felé. Addigra a nap már nyugaton járt, csapást hasított a vízen, amit a hullám megtört, és amitől arany színekben játszott. Amikor kislány voltam, a papám azt mondta, tényleg arany, meg hogy néha feljönnek a sellők, és elviszik. Azt mondta, a késő délutáni napfénynek azokkal a törött darabjaival zsindelezik búvós, tengeralatti váraikat. Amikor láttam a vízen azt a töredezett aranycsapást, mindig a sellőket lestem, és míg csak akkora nem lettem, mint Selena, sose kételkedtem az ilyen dolgokban, mert a papám mesélte nekem, hogy léteznek.

A víz aznap egészen mélykék volt, amilyennek csak nyugodt, októberi napokon látni, és a motorok hangja nyugtatóan hatott. Selena levette a kendőt a fejről, felemelte a karját, és nevetett.

– Hát nem gyönyörű, mama? – kérdezte.

– De igen – mondtam –, az. És te is gyönyörű voltál azelőtt, Selena. Most mért nem vagy az?

Rám nézett, és mintha két arcot viselt volna. A felső zavart volt és még mindig nevetett... de alatta óvatos, bizalmatlanforma tekintet volt. Azon az alsó arcon ott láttam mindent, amit Joe mesélt neki azon a tavaszon meg nyáron, mielőtt Selena tőle is kezdett eltávolodni. Nincsenek barátaim, ezt mondta ez az alsó arc. Te biztosan nem, de ő se. És minél tovább néztük egymást, az az arc annál jobban felülre került.

Abbahagyta a nevetést, elfordult tőlem, és elnézett a távolba. Ettől rosszul éreztem magamat, Andy, de nem hagytam, hogy ez gátoljon, még annyira se, mint amennyire később Vera szipirtyságát hagytam kibontakozni, függetlenül attól, milyen szomorú volt ez a mélyén. Az a helyzet, hogy néha igenis kegyetlennek kell lennünk ahhoz, hogy jók legyünk – ahogy a doktor injekciót ad a gyerekeknek, még akkor is, ha tudja, hogy a gyerek sírni fog, és nem fogja érteni. Magamba néztem, és láttam, hogy tudok ilyen kegyetlen lenni, ha muszáj. Ennek tudata akkor megrémisztett, és ma is rémiszt egy kicsit. Rémisztő tudni, hogy olyan kemény tudsz lenni, amilyen keménynek lenned kell, és előtte egy pillanatig se habozol, utána meg nem nézel vissza, és nem kérdőjelezed meg, mit csináltál.

– Nem értem, mire gondolsz, mami – mondta, de óvakodva nézett rám.

– Megváltoztál – mondtam. – Ahogy kinézel, ahogy öltözködöl, ahogy viselkedsz. Mindezek azt sugják, valamilyen bajban vagy.

– Semmilyen bajban – mondta, de míg mondta, egyfolytában hátrált tőlem. Megragadtam a kezét, mielőtt túl távol került volna ahhoz, hogy elérjem.

– De igen, bajban – mondtam –, és egyikünk se száll le erről a kompról, míg el nem monddod, mi az.

– Semmi – kiáltotta. Megpróbálta elrántani a kezét, de én nem engedtem. – Semmi baj, eressz már! Eressz el!

– Még nem – mondtam. – Bármilyen bajban vagy, Selena, az nem változtat az irántad való szeretetemen, de nem tudlak kiszedni belőle, amíg el nem monddod, mi az.

Akkor feladta a küzdelmet, és csak nézett rám. És egy harmadik arcot láttam az első kettő alatt – egy alattomos, nyomorult arcot, ami nem nagyon tetszett. Az arcbőrét leszámítva Selena az én családomra ütött, de akkor úgy nézett ki, mint Joe.

– Előbb mondj meg valamit – mondta.

– Megmondom, ha tudom – válaszoltam.

– Miért ütötted meg? – kérdezte. – Miért ütötted meg akkor?

Kinyitottam a számat, hogy megkérdezzem, "mikor?" – főleg azért, hogy pár pillanat gondolkodási időt nyerjek –, de hirtelen rájöttem valamire, Andy. Ne kérdezd, hogyan – lehet, hogy egy sejtés volt, vagy az, amit asszonyi megérzésnek hívnak, vagy lehet, hogy csak megértettem

valahogy és olvastam a lányom gondolataiban –, de rájöttem. Tudtam, ha habozok, akár egy pillanatig is, elveszítem. Lehet, hogy csak aznapra, de nagyon valószínű, hogy örökre. Olyan dolog volt, amit egyszerűen tudtam, és egy pillanatot se haboztam.

– Mert azon az estén előbb ő vágott hátba engemet egy hasábfával – mondtam. – Majdnem leverte a vesémet. Azt hiszem, egyszerűen elhatároztam, hogy nem csinálom úgy tovább. Soha többé.

Pislogott, mint mikor valaki az ember szeme felé kap, a szája meg egy nagy, csodálkozó Ó-ra nyílt.

– Azt mondta, hogy nem emiatt, ugye? A fejét rázta.

– Mit mondott ő? Az ivás miatt?

– Azért, meg a kártyázás miatt – mondta olyan halkán, hogy szinte hallani se lehetett. – Azt mondta, te nem akarsz, hogy ő vagy más szórakozzon. Ezért nem akartad, hogy pókerezzon, és ezért nem engedted el tavaly Tanyához aludni. Azt mondta, azt akarsz, hogy mindenki heti nyolc napot dolgozzon, mint te. És amikor ő szembeszállt veled, te kupán vágta a tejszíneskancsóval, aztán azt mondtad, levágod a fejét, ha tenni próbál ez ellen. Hogy akkor csinálod majd, amikor alszik. Nevettem volna, Andy, ha nem lett volna olyan szörnyű.

– Elhitted?

– Nem tudom – mondta. – Amikor arra a baltára gondoltam, úgy megijedtem, hogy nem tudtam, mit higgyek.

Mintha kést döftek volna a szívembe, de ezt nem árultam el.

– Selena – mondtam –, hazudott neked.

– Hagyj már békén! – mondta, és elhúzódott. Az arcán megint a sarokba szorított nyúl tekintete, és rájöttem, nemcsak azért takargat valamit, mert szégyelli magát vagy aggódik – halálra volt rémülve. – Elintézem magam is! Nem akarom, hogy segíts, csak hagyj békén!

– Nem tudod magad elintézni, Selena – mondtam. Olyan halk, csillapító hangon mondtam, mint ahogy akkor beszél az ember, ha egy ló vagy egy bárány fennakad a szögesdrót kerítésen. – Ha tudnád, már elintézted volna. Most figyelj rám – sajnálom, hogy láttad azt a baltát a kezemben; sajnálom mindent, amit aznap este láttál és hallottál. Ha tudtam volna, hogy ettől ilyen rémült és boldogtalan leszel, nem csinállok úgy, mint ő, bárhogy idegesít.

– Nem tudod abbahagyni? – kérdezte, aztán végre kirántotta a kezét az enyémből, és a fülére szorította. – Nem akarom ezt tovább hallgatni, nem hallgatom tovább.

– Nem tudom abbahagyni, mert annak már visszahozhatatlanul vége – mondtam –, de ennek még nincs. Úgyhogy segíts nekem, édes szívem. Kérlek. – Megpróbáltam átölelni és magamhoz húzni.

– Ne! Ne üss meg! Ne is érj hozzám, te cafat! – sikította, és hátrahúzódott. A korlátnak ütközött, és én biztos voltam benne, hogy átbukfencezik rajta, egyenest bele a vízbe. A szívverésem megállt, de Istennek hála, a kezem nem. Kinyújtottam, elkaptam a kabátja hajtókájánál, és visszarántottam magam felé. Megcsúsztam valami nedves folton, és majdnem elestem. De visszanyertem az egyensúlyomat, és amikor felnéztem, ő lendületet vett, és pofon vágott.

Egyáltalán nem bántam, csak megint megragadtam és magamhoz öleltem. Ha az ember ilyenkor hagy ott egy Selena korú gyereket, akkor, azt hiszem, azzal a gyerekkel örökre vége a kapcsolatának. Azonkívül, az az ütés egy kicsit se fájt. Egyszerűen féltem, hogy elveszítem – és nem is csak a szívemből. Abban a pillanatban biztos voltam benne, hogy átbukik a korláton, fejjel lefelé. Olyan biztos voltam ebben, hogy szinte láttam magam előtt. Csoda, hogy minden hajam szála meg nem ősült nyomban.

Aztán sírt, és azt mondta, bocsánat, egyáltalán nem akart megütni, soha, de soha nem akart, én meg azt mondtam, tudom.

– Hallgass egy picit – mondtam, de amit erre válaszolt, attól majdnem kövé dermedtem.

– Hagynod kellett volna, mami, hogy kiessek – mondta. – Hagynod kellett volna.

Kartávolságra eltoltam magamtól – akkorra már mind a ketten sírtunk –, és azt mondtam:

– Semmi se tudna rávenni, hogy ilyet tegyek, drágám. Előre-hátra ingatta a fejét.
– Nem bírom tovább, mami... nem bírom. Olyan mocskosnak és zavarodottnak érzem magam, és nem tudok boldog lenni, akárhogy próbálok.

– Mi a baj? – kérdeztem, és kezdtem megint teljesen megrémülni. – Mi a baj, Selena?

– Ha elmondom – mondta –, akkor lehet, hogy magad löksz át a korláton.

– Te tudod – mondtam. – De mondok még valamit, drága szívem: addig nem teszed a lábadat a szárazföldre, amíg ezt nem tisztázzuk. Ha az kell, hogy az év hátralévő részében fel és alá járjunk ezzel a komppal, akkor ezt fogjuk tenni... bár azt hiszem, mind a ketten jegesre fagyunk még november vége előtt, ha nem ételmérgezésben fogunk meghalni attól, amit ebben a szaros kis büfében adnak.

Azt hittem, ez megnevetteti, de nem. Ehelyett lehajtotta a fejét, úgyhogy a fedélzetet nézte, és mondott valamit, nagyon halkán. A szél meg a motorok hangjától nem egészen hallottam, mit.

– Mit mondtál, édesem?

Megint elmonda, és másodszorra már hallottam, bár nem beszélt sokkal hangosabban. Hirtelen mindent megértettem, és attól a pillanattól fogva Joe St. George napjai meg voltak számlálva.

– Soha semmit nem akartam megtenni. Ő kényszerített. – Ezt mondta.

Egy percig csak álltam ott, és amikor végül kinyújtottam a kezemet, ő elhátrált. Arca olyan fehér volt, mint a fal. Aztán a komp – az öreg Sziget hercegnője, az volt – megbillent. A világ már így is bizonytalan volt, és azt hiszem, a csontos öreg seggemen kötöttem volna ki, ha Selena el nem kap a derekamnál. A következő pillanatban már megint én szorítottam, ő meg a nyakamba borulva sírt.

– Gyere – mondtam. – Gyere ide, és ülj le mellém. Eleget verődünk már a hajó egyik oldalától a másikig.

Egymást átölelve a tattedélzeti kabinlejáró melletti padhoz mentünk, csoszogva, mint két nyomorék. Nem tudom, Selena is úgy érezte-e magát, mint egy nyomorék, de én biztos. Az én szememből csak szivárgott a könny, de Selena úgy bömbölt, hogy úgy látszott, ha nem hagyja abba idejében, a belei elszabadulnak a cölöpökről, amikhez ki vannak kötve. De azért örültem, hogy úgy sír. Csak amikor zokogni hallottam és láttam a könnyeket lecsorogni az arcán, akkor jöttem rá, mennyi eltűnt az érzelmeiből is, ahogy eltűnt a fény a szeméből meg a forma a ruháiból. Veszettül jobban szerettem volna, ha nevetni, mint sírni hallom, de hajlandó voltam elfogadni, amit kapok.

Leültünk a padra, és hagytam, hogy sírjon még egy darabig. Amikor a sírás végül kezdett kicsit enyhülni, odaadtam neki a zsepit a táskámból. Először még csak nem is használta. Csak nézett rám, arca csurom könny, a szeme alatt mély, fekete karika, és azt mondta:

– Nem gyűlölsz engem, mami? Tényleg nem?

– Nem – mondtam. – Se most, se máskor. Becsületszavamra. De ezt tisztázni akarom. Azt akarom, hogy az egésztest mondd el, elejétől a végéig. Látom az arcodon, azt hiszed, nem tudod elmondani, de én tudom, hogy igen. És ne felejtsd el: soha többé nem kell megint elmondanod, még a tulajdon férjednek se, ha nem akarod. Olyan lesz, mintha egy szálkát húznál ki. Ezt is becsületszavamra ígérem. Érted?

– Igen, mami, de ő azt mondta, ha valaha elmesélem... te néha úgy bevadulsz, azt mondta... mint aznap este, amikor megütötte a tejszínes kancsóval... azt mondta, ha valaha szeretném elmondani, csak jusson eszembe a balta... és...

– Nem, ennek nem ez a módja – mondtam. – Az elejétől kell elkezdened, és végig kell menned rajta. De biztos akarok lenni benne, hogy egyet jól értek az ügyből. A papa kikezdett veled, ugye?

Csak lógatta a fejét, és egy szót se szólt. Nekem csak erre a válaszra volt szükségem, de azt hiszem, neki meg arra, hogy hallja Önmagát, ahogy ezt hangosan kimondja.

Az álla alá tettem az ujjamat, és fölemeltem a fejét, míg egyenest egymás szemébe nem néztünk.

– Ugye?

– Igen – mondta, és megint zokogásban tört ki. De ezúttal nem tartott olyan sokáig, és olyan mélyről se jött. Hagytam, hogy folytassa egy darabig, mert nekem is eltartott egy darabig, hogy lássam, én hogyan folytassam. Nem kérdeztem meg, hogy "mit csinált veled?", mert úgy

gondoltam, elég valószínű, hogy nem tudja biztosan. Egy kis ideig csak arra tudtam gondolni, hogy "megbaszott?", de úgy gondoltam, lehet, hogy nem tudja biztosan, még akkor se, ha így, ilyen nyersen kérdem. És olyan átkozott ocsmányul hangzott a fejemben.

Végül megkérdeztem:

– Beléd dugta a farkát, Selena? Beledugta a puncidba?

A fejét rázta.

– Nem engedtem. – Lenyelte a zokogását. – Legalábbis még nem.

Hát, ezután mind a ketten lazíthattunk egy kicsit – legalábbis egymás közt. De én belül szintiszta dühöt éreztem. Mintha lett volna belül egy szemem, amiről addig a napig egyáltalán nem tudtam, és amivel csak Joe hosszú, lóforma képét láttam, a mindig cserepes ajkát meg a mindig sárgás fogsorát, a mindig kirepedezett arcát, ami fönt, az arcsontnál mindig vörös volt. Azután már mindig elég közlőrlől láttam az arcát, az a szem akkor se csukódott be, amikor a másik kettő alvás közben igen, és kezdtem rájönni, hogy addig nem csukódik be, míg ő meg nem hal. Mintha szerelmes lettem volna, csak fordítva.

Közben Selena elmesélte a történetet, elejétől a végéig. Hallgattam, egyszer se szóltam közbe, és persze, hogy azzal az estével kezdődött, amikor megütöttem Joe-t a kancsóval, Selena meg időben jött oda az ajtóhoz, hogy lássa, ahogy ő vérző fülére szorítja a kezét, meg ahogy én tartom fölötte a baltát, mintha le akarnám vágni vele a fejét. Csak azt akartam Joe-tól, hogy hagyja abba, Andy, és az életemet kockáztattam ezért, de Selena ebből semmit se értett. Amit látott, abból mindent az apja oldalára írt a lajstromban. Azt mondják, a pokolba vezető út jó szándékkal van kiköveve, és tudom, hogy ez igaz. Keserű tapasztalatból tudom. Csak azt nem tudom, mért – mért van az, hogy ha az ember megpróbál jót tenni, az olyan gyakran rosszra vezet? Ez nagyobb koponyáknak való, mint az enyém, asszem.

Nem fogom itt elmesélni az egész történetet, nem a Selena iránti tiszteletből, hanem mert túl hosszú és túlságosan fáj, még most is. De elmesélem az első dolgot, amit mondott. Sose fogom elfelejteni, mert megint megcsapott, hogy micsoda különbség van a dolgok kinézete és a valóság között... a külső és a belső között.

– Olyan szomorúan nézett – mondta. – Vér szivárgott az ujjai között meg könny a szeméből, és egyszerűen olyan szomorúan nézett. Jobban gyűlöltelek azért a tekintetért, mami, mint a vérért meg a könnyekért, és elhatároztam, hogy kárpótolom. Mielőtt lefeküdtem, térdre ereszkedtem, és imádkoztam. "Istenem – mondtam –, ha megakadályozod anyámat abban, hogy bántsa, kárpótolom apát. Esküszöm. Jézus nevében, ámen."

Van valami fogalmatok róla, hogy éreztem magamat, amikor ezt hallottam a lányomtól egy évvel vagy még többel azután, hogy azt hittem, lezártuk ezt az ügyet? Van fogalmad, Andy? Frank? Hát magának, Nancy Bannister, Kennebunkból? Nem – látom, hogy nincs. Imádkozok Istenhez, hogy sose legyen a

Kezdett vele kedves lenni – különleges finomságokat vitt neki, amikor ő kint a fészerben valakinek a szán- vagy csónakmotorján dolgozott, mellette ült, amikor esténként a tévét néztük, üldögélt vele a verandalépcsőn, míg ő farigcsált, hallgatta, ahogy mondja a Joe St. George-féle szokásos hülyeségeket a politikáról – hogy Kennedy hagyja, hogy a zsidók meg a katolikusok vezessenek mindent, hogy odalenn, délen a komcsik próbálták meg a niggereket betömni az iskolákba meg a vendéglőkbe, és hogy nemsoká az ország összeomlik. Selena hallgatta, nevetett a viccein, kenőcsöt kent a kezére, amikor kirepedezett, Joe meg nem volt annyira süket, hogy ne hallja, itt a lehetőség. Már nem a politikáról világosította fel, inkább rólam, hogy milyen örült tudok lenni, amikor felbosszantanak, meg mindenről, ami rossz volt a házasságunkban. Szerinte főleg miattam.

1962 késő tavaszán kezdett úgy hozzáérni, amit már nem nagyon lehetett atyainak tartani. De először csak ennyi volt – kis lábsimogatások, míg egymás mellett ültek a díványon és én nem voltam a szobában, kis fenékre paskolások, amikor Selena kivitte a sörét a fészerbe. Itt kezdődött, és innét folytatódott. Július közepére szegény Selena már úgy félt tőle is, ahogy tőlem. Mire én

végül a fejembe vettem, hogy átmegyek a kontinensre, és kiszedek belőle valami választ, Joe már nagyjából mindent megtett velem, amit egy férfi egy nővel meg tud tenni, kivéve a baszást... és megfélemlítéssel rávette Selenát arra is, hogy ő csináljon velem néhány dolgot.

Azt hiszem, még szeptember előtt elveszi a szüzességét, ha a kis Joe meg a kis Pete iskolában van, nem meg ott egy csomószor láb alatt. A kis Pete csak ott volt az útban, de azt hiszem, a kisebbik Joe-nak nagyjából fogalma volt róla, mi folyik, és hozzálátott, hogy az útjába álljon. Isten áldja meg, ha megtette, csak ezt tudom mondani. Én biztosan nem segítettem, akkoriban tizenkét, néha tizennégy órát is dolgoztam naponta. És amikor nem voltam otthon, Joe folyton a lány körül sündörgött, simogatta, puszikat kért tőle, megkérte, hogy érintse meg ott, "azon a helyen" (így nevezte), és azt mondta neki, hogy nem tehet róla, muszáj megkérnie – ő kedves velem, én meg nem, egy férfinak bizonyos igényei vannak, és csak ennyit kell tennie. De nem szólhat róla. Ha szól, mondta, lehet, hogy mindkettejüket megölem. Állandóan emlékeztette a tejszínes kancsóra meg a baltára. Folyton azt mesélte neki, milyen hideg, kiállhatatlan szipirtó vagyok, meg hogy ő nem tehet róla, egy férfinak bizonyos igényei vannak. Belesulykolta ezeket a dolgokat, Andy, míg a lányom már félőrült lett tőlük. Joe...

Hogy mit, Frank?

De igen, dolgozott, úgy van, de az a fajta munka nem nagyon tartotta vissza, amikor arra került a sor, hogy a lányát kajtassa. Ezermeister, így hívtam, és pontosan az volt. Rengeteg nyaralónak végzett munkát, és két házat tartott karban (remélem, akik erre felfogadták, alapos leltárt csináltak a vagyontárgyaikról); négy vagy öt halász hívta a hajójára, amikor sok dolguk volt – Joe a legjobbakkal együtt vonta a hálót, amikor nem volt túl másnapos –, és persze ott voltak a kis motorjai mellékfoglalkozásnak. Más szóval, a sziget népének munkáját végezte (bár nem olyan keményen, mint a legtöbbben) – egy kicsit itt, egy kicsit ott. Az ilyen elég jól be tudja osztani az idejét, és azon a nyáron meg kora őszön Joe úgy osztotta be az időt, hogy amikor én nem vagyok otthon, annyit legyen a ház körül, amennyit csak tud. Hogy Selena mellett legyen.

Kíváncsi vagyok, értitek-e, amit meg akarok értetni veletek. Értitek-e, hogy ugyanolyan keményen akart behatolni a gondolatai közé, mint a bugyijába? Azt hiszem, a legfőbb hatalma fölötté az volt, hogy Selena látott engem azzal az istenverte baltával a kezemben, úgyhogy ezt használta ki a legjobban. Amikor látta, hogy tovább már nem nyerheti meg velem a rokonszenvét, arra használta, hogy megijessze. Újra meg újra elmondta neki, hogy elkergetem a háztól, ha rájövök, mit csinálnak.

Amit ők csinálnak! Istenkém!

Selena azt mondta, ő nem akarja megcsinálni, Joe meg azt mondta, nagy kár, de késő abbahagyni. Azt mondta a lánynak, addig csigázta, míg félőrült nem lett tőle, aztán azt mondta, az ilyen csigázások miatt történik a legtöbb nemi erőszak, és a rendes nők (gondolom, úgy értette, hogy a magamfajta kiállhatatlan, baltasuhogató szipirtók) ezt tudják. Joe folyton azt mondogatta, ő tartja a száját, amíg Selena is tartja az övét...

– De – mondta neki – meg kell értened, kislány, hogyha valami kitudódik, akkor minden kitudódik.

Selena nem tudta, mit ért azon, hogy minden, és nem értette, hogy attól, hogy délután visz neki egy pohár jeges teát, és Laurie Langill új kiskutyájáról mesél neki, miért támad az apjának az az ötlete, hogy valahányszor csak akarja, az ő lába közé nyúljon, és ott szorongassa, de meg volt győződve róla, hogy ő követett el valamit, amitől az apja olyan durván viselkedik, és ettől szégyellte magát. Azt hiszem, ez volt a legrosszabb – nem a félelem, hanem a szégyen.

Azt mondta, egyszer elhatározta, hogy az egész történetet elmeséli Mrs. Sheetsnek, a tanácsadótanárnak. Már időpontot is kért, de az előszobában elvesztette a fejét, amikor az előző lány beszélgetése egy kicsit hosszabbra nyúlt. Ez alig egy hónappal azelőtt volt, éppen mikor az iskola elkezdődött.

– Gondolkozni kezdtem, hogy hangzana a dolog – mondta nekem, amikor ott ültünk a padon, a tatljárónál. Addigra már félúton jártunk, láttuk a délutáni napfényben fürdőző Keleti-fokot. Selena

végre abbahagyta a sírást. Időnként nagyot, szortyogósat szipogott, és a zsepim teljesen átázott, de alapjában véve tartotta magát, én meg átkozott büszke voltam rá. De azért egy pillanatra se engedte el a kezemet. Satuként szorította, végig, míg beszélünk. Másnap véraláfutások voltak rajta. – Gondolkoztam, milyen lesz, ha leülök, és azt mondom: "Mrs. Sheets, a papám megpróbált velem tudja, mit csinálni." Ő meg olyan sötét – és olyan öreg –, valószínűleg azt mondta volna: "Nem, Selena, nem tudom, mit. Miről beszélsz?" Vagyis úgy mondta volna, BEE-széész, ahogy akkor szokta, amikor magas lóra ül. Aztán el kellett volna mondanom neki, hogy a tulajdon apám megpróbált megdugni, ő meg nem hitte volna el, mert ahonnan ő származik, ott nem csinálnak ilyet az emberek.

– Azt hiszem, ez mindenütt a világon megesik – mondtam. – Szomorú, de igaz. És azt hiszem, ezt egy iskolai tanácsadótanár is tudja, hacsak nem egy kötözni való bolond. Mrs. Sheets kötözni való bolond, Selena?

– Nem – mondta Selena –, nem hiszem, mami, de...

– Édesem, azt hiszed, te vagy az első lány, akivel ez megtörtént? – kérdeztem, mire mondott valamit, amit megint nem hallottam, mert olyan halkán beszélt. Meg kellett kérnem, hogy mondja el még egyszer.

– Nem tudom, hogy az vagyok-e vagy se – mondta, és megölelt. Én is megöleltem. – Mindegy – folytatta végül –, amikor ott ültem, rájöttem, hogy nem tudom elmondani. Lehet, hogy ha rögtön bemehetek, akkor ki tudom nyögni, de úgy nem, hogy volt időm leülni és törni rajta a fejem, meg azon gondolkodni, hogy igaza van-e a papának, és te azt fogod gondolni, hogy rossz lány vagyok...

– Ilyet sose gondolnék – mondtam, és megint megöleltem.

Visszamosolygott rám, és ez a szívemet melengette.

– Most már tudom – mondta –, de akkor nem voltam olyan biztos benne. És miközben ott ültem és néztem az üvegen át, míg Mrs. Sheets végez az előttem lévő lánnyal, jó okot találtam rá, hogy ne menjek be.

– Igen? – kérdeztem. – Mi volt az?

– Hát – mondta –, hogy ez nem iskolai ügy.

Ezt viccesnek találtam, és vihogni kezdtem. Nemsokára Selena is velem vihogott, és a vihogás egyre csak erősödött, míg ott ültünk azon a padon, kézen fogva és nevetve, mint két búbos vöcsök nászidőszakban. Olyan hangosak voltunk, hogy az odalenn szendvicset és cigarettát áruló ember egyikét pillanatra kidugta a fejét, hogy meggyőződjön róla, nincs-e valami bajunk.

Még két dolgot mondott a visszafelé úton – az egyiket a szájával, a másikat a szemével. Hangosan azt mondta, azon gondolkodott, hogy összecsomagol és megszökik; az legalább valami kiútnak látszott. De a szökés nem oldja meg az ember problémáit, ha nagyon megsérült – végül is bárhová menekül, viszi magával a fejét meg a szívét –, a szemében meg azt láttam, hogy az Öngyilkosság gondolata nemcsak átsuhant a fején.

Erre gondoltam – hogy látom az öngyilkosság gondolatát a lányom szemében –, aztán még tisztábban láttam Joe arcát azzal a belső szemmel. Láttam, hogy nézhetett ki, amikor egyre csak nyaggatta és nyaggatta Selenát, megpróbált a szoknyája alá nyúlni, míg önvédelemből az már nem viselt mást, csak farmert, és nem értette, mit akar az apja (vagy nem mindent értett abból, amit akart), szerencséjére – bár Joe-nak ez balszerencse volt –, pedig az apja aztán próbálkozott. Azon gondolkoztam, mi történt volna, ha a kis Joe párszor nem hagyja abba korábban a játékot Willy Bramhallnál, és nem megy haza korábban, vagy ha nem nyílik ki végül a szemem eléggé ahhoz, hogy tényleg jól megnézzem Selenát. De a legtöbbet azon gondolkoztam, hogyan kényszerítette a lányt. Úgy, ahogy egy szívtelen ember ostorral vagy vesszővel lovat hajt, és se szeretetből, se könyörületből nem hagyja abba, míg az állat dögölten nem fekszik a lábánál... ő meg valószínűleg csak áll fölötte a vesszővel a kezében, és azon tűnődik, ez hogy a pokolba történhetett meg. Ekkor ötlött fel bennem, hogy meg akarom érinteni a homlokát, látni akarom, hogy olyan sima-e, amilyennek látszik; ekkor derült ki minden. A szemem teljesen kinyílt, és azt láttam, hogy egy

szereket nélküli, könyörtelen emberrel élek, aki úgy hiszi, hogy minden, amit elér és meg tud kaparintani, az az övé, még a tulajdon lánya is.

Körülbelül idáig jutottam a gondolataimmal, amikor először suhant át a fejemen, hogy megölöm. Nem akkor határoztam el magamat erre – istenkém, dehogy –, de hazudnék, ha azt mondanám, hogy csak álmodoztam. Ez annál sokkal több volt.

Selena valószínűleg látott ebből valamit a szememben, mert a karomra tette a kezét, és azt mondta:

– Baj lesz belőle, mami? Kérlek, mondd, hogy nem... tudni fogja, hogy elmondtam, és dühös lesz!

Enyhíteni akartam szíve fájdalmán azzal, hogy azt mondom, amit hallani akart, de nem bírtam. Tudtam, hogy baj lesz belőle – de hogy mennyi és mekkora, az valószínűleg Joe-tól függ. Aznap este, amikor megütöttem a tejszínes kancsóval, meghunyászkodott, de ez nem jelentette azt, hogy meghátrál.

– Nem tudom, mi lesz – mondtam –, de két dolgot mondok neked, Selena: erről te egyáltalán nem tehetsz, annak meg, hogy taperol és nyaggat, vége. Érted?

Megint megtelt a szeme könnyel, és egy könnycsepp kibuggyant, aztán lecsorgott az arcán.

– Nem akarom, hogy baj legyen – mondta. Megállt egy pillanatra, a szája mozgott, aztán kitört belőle: – Ó, hogy utálok ezt! Miért ütötted meg? Miért kellett kikezdenie velem? Miért nem maradhattak úgy a dolgok, ahogy voltak?

Megfogtam a kezét.

– Sose maradnak úgy, drágám... néha elromlanak, és akkor rendbe kell hozni őket. De ezt te is tudod, ugye?

Bólintott. Fájdalmat láttam az arcán, de kételyt nem.

– Igen – mondta. – Azt hiszem, tudom.

Akkor értünk a kikötőbe, és nem volt több időnk beszélni. Ennek örültem; nem akartam, hogy olyan könnyes szemmel nézzen rám, hogy azt akarja, amit, gondolom, minden gyerek akar, hogy minden rendbe jöjjön, de fájdalom nélkül, úgy, hogy senki se sérüljön. Hogy azt akarja, tegyek ígéreteket, amiket nem tehetek, mert ezek olyan ígérek, amikről nem tudom, hogy be tudom-e tartani őket. Nem voltam biztos benne, az a belső szem engedi-e, hogy betartsam őket. Kiszálltunk a komból anélkül, hogy még egyszer szóltunk volna egymáshoz, aminek én nagyon örültem.

Amikor Joe aznap este hazaért Carstairséktól, ahol épp egy hátsó verandát épített, mind a három gyereket leküldtem a piacérre. Láttam, hogy Selena végig az úton gyors pillantásokkal néz vissza rám, és olyan fehér volt az arca, mint egy pohár tej. Valahányszor hátrafordult, Andy, azt a kétszer elátkozott baltát láttam a szemében. De mást is láttam benne, és azt hiszem, ez a más a megkönnyebbülés volt. Arra gondolhatott, hogy a dolgok már nem járnak majd úgy körbe-körbe, mint eddig; amilyen rémült volt, azt hiszem, énjének egyik felével valószínűleg erre gondolt.

Joe a kályha mellett ült és az American-t olvasta, ahogy minden este. Én a fászládánál álltam, őt néztem, és az a belső szem mintha minden eddiginél tágabbra nyílt volna. Nézd csak, gondoltam, úgy ül ott, mint Őfostossága FelsŐ-Segg-házáról. Úgy ül ott, mintha ő nemcsak az egyik lábával lépne egyszerre a gatyába, mint mink. Úgy ül ott, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne az, hogy ráteszi a kezét az egyetlen lányára, és mindenki nyugodtan alhat, miután ilyet tesz. Megpróbáltam elgondolni, hogy jutottunk el a Samoset Innben tartott diákbáltól odáig, ahol most tartunk, ő, aki a kályha mellett ül és újságot olvas régi, foltos farmerjében és koszos atlétatrikójában, meg én, aki a fászládánál állok, szívem gyilkosságra vágyik, amit nem tudok megtenni, Mintha varázserőben járnék, ahol amikor a vállam fölött visszanezék, azt látom, hogy eltűnt az ösvény mögülem.

Közben az a belső szem egyre többet látott. Láta azt a cikcakkos forradást a fülén, ami attól volt, hogy megütöttem a kancsóval; látta a kacskaringós kis ereket az orrán; látta, ahogy lebiggyeszti az alsó ajkát, amitől szinte mindig úgy nézett ki, mintha duzzogóroham jött volna rá;

látta a korpát a szemöldökén, meg ahogy húzgálta az orrából kilógó szőrszálakat, vagy ahogy időről időre jól megrántotta a nadrágot a lába között.

Minden rossz volt, amit az a szem látott, és rájöttem, hogy a házasságom sokkal több, mint életem legnagyobb tévedése; ez volt az egyetlen tévedés, ami igazán számított, mert nemcsak nekem kellett végül megfizetnem érte. Akkor Selenával volt elfoglalva, de a lány után közvetlenül jött a két fiú is, és ha nem mondott le arról, hogy megpróbálja a nővérüket megerősöskolni, mit csinál majd velük?

Elfordítottam a fejemet, és az a belső szem látta a baltát, ami ugyanúgy feküdt a fászláda fölötti polcon, mint mindig. Kinyújtottam a kezem, összezártam az ujjaimat a nyelén, és arra gondoltam, hogy ezúttal nemcsak a kezembe adom, Joe. Aztán Selenára gondoltam, aki megfordult és rám nézett, amikor ők hárman mentek az úton, és úgy határoztam, bármi történik, az az istenverte balta egyáltalán nem játszik majd szerepet benne. Inkább lehajoltam, és kivettem egy juharfahasábot a fászládából.

Balta vagy tűzifa, szinte mindegy volt – Joe élete akkor és ott egy hajszálon függött. Minél tovább néztem, ahogy a koszos trikójában ül, ráncigálja az orrából kilógó szőrszálakat, és olvassa a viccrovatot, annál erősebben gondoltam arra, hogyan is áll Selenával; minél erősebben gondoltam erre, annál jobban bedühödtem; minél jobban bedühödtem, annál közelebb jutottam ahhoz, hogy egyszerűen odamenjek és betörjem a koponyáját azzal a fadarabbal. Még a helyet is láttam, ahová az első ütést mérem. A haja kezdett erősen gyérülni, különösen hátul, és a széke mellett álló lámpa fénye valamiféle ragyogásba vonta. Látni lehetett a szeplőket a fejbőrén, a pár megmaradt hajtincs között. Pont oda, gondoltam, arra a helyre. A vér majd előtör, és az egész lámpaernyőt összespicceli, de nem érdekel; ronda, régi darab úgylis. Minél többet gondolkoztam rajta, annál inkább akartam látni a vért, amikor majd úgy röppen fel az ernyőre, ahogy én képzelem. Aztán arra gondoltam, hogyan fröccsenek a cseppek a villanykörtére is, halk, sisterszó hangot hallatva. Ezekre a dolgokra gondoltam, és minél többet gondolkoztam, annál többet kalandoztak az ujjaim azon a tűzifahasábon, a legjobb fogást keresve. Örültség volt, igen, de mintha nem bírtam volna elfordulni tőle, és tudtam, az a belső szem tovább nézi őt, még akkor is, ha elfordulok.

Azt mondtam magamban, gondolj arra, hogy érezné magát Selena, ha megtenném – a legnagyobb félelmei válnának valóra –, de ez se működött. Hiába szerettem, és hiába akartam tekintettel lenni rá, nem ment. Az a szem túl erős volt a szeretethez képest. Még ha eltűnődtem rajta, mi történe hármójukkal, ha Joe meghalna, én meg South Windhamben ülnék a meggyilkolásáért, az a szem akkor se csukódott be. Továbbra is tágra nyílt, és egyre randább dolgokat látott Joe képén. Ahogy fehér bőrpikkelyeket kapart le az arcáról, amikor borotválkozott. Az ebédéről maradt, száradó mustárfolt az állán. A nagy, lófogszerű protézis, amit postán rendelt, és ami nem passzolt neki. És valahányszor újabb dolgot láttam azzal a szemmel, a szorításom csak keményedett azon a fadarabon.

Az utolsó percben meggondoltam magamat. Ha itt és most teszed meg, nem Selenáért csinálod, gondoltam. És a fiúkért se. Azért teszed, mert az egész hajsza az orrod előtt zajlott három hónapig vagy tovább, te meg túl ostoba voltál, hogy észrevedd. Ha megölsz és börtönbe kerülsz, és csak szombat délutánonként látod a kölykeidet, jobb lesz megérintened, mért teszed: nem azért, mert Selenát kajtatja, hanem azért, mert átvert, és ebből a szempontból te pont olyan vagy, mint Vera – mindennél jobban utálsz, ha átvernek.

Ez végül eltántorított. A belső szem nem csukódott be, de látása elhomályosult, és az erejéből is vesztett egy kicsit. Megpróbáltam kinyitni a kezemet, hogy leejtsem azt a juharfadarabot, de túl görcsösen szorítottam, és mintha nem akart volna leesni. Oda kellett nyúlnom a másik kezemmel, és két ujjamat le kellett feszítenem róla, csak akkor esett vissza a fászládba, és a másik három ujjam behajlítva maradt, mintha még mindig fogná. Háromszor-négyszer be kellett hajlítanom a kezemet, mielőtt megint rendesen érezni kezdtem volna.

Ezután odaléptem Joe-hoz, és megütöttem a vállát.

– Beszélni akarok veled – mondtam.

– Akkor beszélj – mondta az újság mögül. – Én nem szólok bele.

– Azt akarom, hogy rám nézz, amikor beszélek – mondtam. – Rakd le azt a szart.

Az ölébe ejtette az újságot, és rám nézett.

– Hát, mostanában nagyon felvágta a nyelvedet – mondta.

– Csak bízd rám a nyelvedet – mondtam –, te meg csak törődj a kezeddal. Ha nem, akkora bajt hoz rád, hogy soha nem keveredsz ki belőle.

Felszaladt a szemöldöke, és megkérdezte, mit is akarok ezzel mondani.

– Azt, hogy azt akarom, hagyd békén Selenát – mondtam.

Úgy nézett ki, mintha a térdemmel egyenest a legféltettebb kincsébe rúgtam volna. Ebben a kínos ügyben ez volt a legjobb, Andy – a kifejezés Joe képén, amikor rájött, hogy rájöttem. Elsápadt, száját kítátotta, és valahogy egész testében összerándult a szaros régi hintaszékében, ahogy az ember teste összerándul néha, amikor éppen elaludna, és közben valami kellemetlen gondolat suhan át rajta.

Megpróbálta elütni a dolgot azzal, hogy úgy csinált, mintha szúrna a háta, de egyikünket se tudott lóvá tenni.

Tulajdonképpen úgy látszott, mintha kicsit szégyellné is magát, de ezzel egy csöpp jóindulatot se csikart ki tőlem. Még egy buta vadászkutyában is van annyi érzés, hogy szégyent mutasson, ha rajtakapják, hogy tojást lop a tyúkölből.

– Nem tudom, miről beszélsz – mondta.

– Akkor mitől nézel ki úgy, mintha az ördög most nyúlt volna bele a nadrágodba, és tekerte volna meg a tőködöt? – kérdeztem.

Akkor kezdett elborulni a tekintete.

– Ha az az átkozott kis Joe hazudozott rólam... – kezdte.

– A kis Joe nem mondott rólad az égvilágon semmit – mondtam –, és abbahagyhatod a színjátékot, Joe. Selená mondta el. Mindent elmondott... hogyan próbált meg veled kedves lenni az után az este után, hogy megütöttelek a tejszínes kancsóval, hogyan viszonzod ezt neki, és mit mondtál, mi történne, ha valaha elmeséli.

– A kis hazug! – mondta, és a padlóra dobta az újságot, mintha ez igazolná. – Az átkozott kis hazug, ingerkedő perszóna! Fogom a nadrágszíjat, és ha megint idetolja a képét... ha egyszer ide meri tolni megint...

Készült felállni. Fél kézzel visszalöktem. Borzasztó könnyű visszalökni valakit, aki megpróbál felállni egy hintaszékből; kicsit meg is lepett, milyen könnyű. Há! persze, még három perce se volt, hogy be akartam verni a fejét egy fahasábbal, és ennek lehetett valami köze hozzá.

Szeme keskeny kis réssé szűkült, és azt mondta, jobb, ha nem szórakozok vele.

– Ezt már csináltad – mondta –, de ez nem azt jelenti, hogy mindig csengőt köthetsz a macska nyakába, amikor csak akarod.

Ezen már magam is gondolkoztam, és nem is olyan sokkal azelőtt, de aligha ez volt az alkalmas pillanat, hogy megmondjam neki.

– A nagy dumádat megtarthatod a barátaidnak – mondtam inkább. – Most nem beszélned kell, hanem figyelned... és hallgasd meg, amit mondok, mert minden szót komolyan gondolok. Ha még egyszer szórakozol Selenával, az állami börtönbe juttatlak gyermekkel való durva bánásmódért vagy erőszakos nemi közöselésért, attól függően, hogy melyik vádpont tart a legtovább hűvösön.

Ez megdöbbenette. Megint kítátotta a száját, és csak ült ott egy percig, rám bámulva.

– Ezt nem teszed meg – kezdte, aztán abbahagyta. Mert látta, hogy megtenném. Úgyhogy öleb lett belőle, és alsó ajkát minden eddiginél jobban lebiggyesztette. – Az ő pártján állsz, ugye? – kérdezte. – Az én álláspontomat még csak meg se kérdezted, Dolores.

– Van neked olyan? – kérdeztem vissza. – Amikor egy mindössze négy év híján negyvenéves férfi megkéri a tizennégy éves lányát, húzza le a bugyiját, hogy lássa, mennyi szőr nő a punciján, akkor mondhatod, hogy ennek a férfinak álláspontja van?

– Tizenöt lesz a jövő hónapban – mondta, mintha ez valahogy mindent megváltoztatna. Szép kis alak volt, hát igen.

– Hallod magadat? – kérdeztem. – Hallod, mi szalad ki a tulajdon szádon?

Bámult rám még egy kicsit, aztán lehajolt és felvette az újságot a padlóról.

– Hagyj békén, Dolores – mondta legjobb, duzzogó, önsajnáló hangján. – Be akarom fejezni ezt a cikket.

Szerettem volna kitépni azt az átkozott újságot a kezéből és belevágni az arcába, de ha így teszek, véres verekedés lett volna belőle, és nem akartam, hogy a gyerekek – különösen Selena – valami ilyesmire jöjjenek be. Úgyhogy csak kinyújtottam a kezemet, és a hüvelykujjammal óvatosan lehúztam a tetejét.

– Először is, megígéred, hogy békén hagyod Selenát – mondtam –, hogy magunk mögött tudjuk már ezt a szaros, nyomorult ügyet. Megígéred, hogy életedben nem érsz hozzá többé.

– Dolores, te nem... – kezdte.

– Ígérd meg, Joe, különben pokollá teszem az életedet.

– Azt hiszed, ezzel megijesztesz? – kiabálta. – Tizenöt éve pokollá teszed az életemet, te cafat... a ronda képed elbújhat a ronda természeted mellett! Ha nem tetszik, ahogy viselkedek, magadat okold!

– Te nem tudod, mi a pokol – mondtam –, de ha nem ígéred meg, hogy békén hagyod, teszek róla, hogy megtudd.

– Jól van! – kiabálta. – Jól van, megígérem! Tessék! Megvan! Elégedett vagy?

– Igen – mondtam, bár nem voltam. Soha nem lett volna képes arra, hogy megint elégedetté tegyen. Nem számított volna, ha megcselekszi a kenyér és hal csodáját. Még újév előtt ki akartam menekíteni a gyerekeket abból a házból, vagy holtan akartam Őt látni. Hogy milyen módon, az nekem mindegy volt, de nem akartam, hogy tudja, valami vár rá, csak ha már késő, hogy bármit tehessen ellene.

– Jó – mondta. – Akkor mindent elrendeztünk és dűlőre vittünk, ugye, Dolores? – De valami fura kis csillogással a szemében nézett rám, ami nem nagyon tetszett. – Azt hiszed, fene okos vagy, mi?

– Nem t'om – mondtam. – Azelőtt azt hittem, elég eszem van, de nézd meg, végül is kivel élek egy fedél alatt.

– Ugyan már – mondta, de még mindig olyan fura, nagyokos módon nézett rám. – Azt hiszed, olyan nagyagyú vagy, hogy mielőtt kitörlöd a seggedet, hátra kell nézned, nem füstöl-e. De mindent te se tudsz.

– Hogy érted ezt?

– Találd ki – mondta, és úgy rázta ki az újságját, mint valami gazdag fickó, aki meg akar bizonyosodni róla, hogy a tőzsde aznap nem meríti ki túlságosan. – Ez nem okozhat gondot egy magadfajta nagyokosnak.

Ez nem tetszett, de annyiban hagytam. Részben azért, mert nem akartam a kelleténél tovább piszkálni a darázsfszket, de ez még nem minden. Tényleg úgy gondoltam, hogy okos vagyok, mindenképp okosabb nála, épp ez volt a másik fele. Úgy gondoltam, ha megpróbál ellenem szegülni, rájövök, miben töri a fejét, körülbelül Öt perccel azután, hogy elkezd. Büszkeség volt ez más szóval, szintiszta büszkeség, és az a gondolat, hogy máris elkezdte, át se suhant a fejemen.

Amikor a gyerekek megjöttek az üzletből, a fiúkat beküldtem a házba, én meg Selenával hátrasétáltam. Van ott egy sűrű, szederbokrokból álló bozótos, ami elég kopár az évnek abban a szakában. Szellő támadt, ettől megzörrent. Magányos hang volt. Kicsit hátborzongató is. Nagy, fehér kő áll ki ott a földből, arra ültünk le. Félhold kelt föl a Keleti-fok fölött, és amikor Selena megfogta a kezemet, ujjai pont olyan hidegek voltak, mint amilyenek az a félhold látszott.

– Nem merek bemenni, mami – mondta remegő hangon. – Elmegyek Tanyához, jó? Kérlek, mondd, hogy mehetek.

– Semmitől se kell félned, aranyom – mondtam. – Mindent elintéztem.

– Nem hiszek neked – suttogta, bár az arca arról árulkodott, hogy hinni akar; arról árulkodott, hogy mindennél jobban el akarja hinni.

– Igaz – mondtam. – Megígérte, hogy békén hagy. Nem mindig tartja be az ígéreteit, de ezt be fogja tartani, most, hogy tudja, én figyelek, és nem számíthat rá, hogy hallgatsz. És halálra is rémült.

– Halálra ré... miért?

– Mert azt mondtam neki, ha még egy mocskos ügybe be akar vonni, Shawshankben találkozunk.

Elállt a lélegzete, és a keze megint lecsapott az enyémre.

– Mami, ezt nem tehetted!

– De megtettem, és komolyan gondoltam – mondtam. – Jobb, ha ezt tudod, Selena. De én nem aggódnék túlságosan; Joe valószínűleg a közeledbe se megy a következő négy évben... és addigra már egyetemre jársz. Ha van valami ezen a kerek világon, amit tisztel, az a tulajdon irhája.

Selena lassan, de határozottan elengedte a kezemet. Láttam, hogy remény költözik az arcára, meg valami más is. Mintha a fiatalsága tért volna vissza, és csak ott, a holdfényben, a szederbokrok mellett ülve vettem észre, milyen öregnek látszott azon az őszön.

– Nem ver meg szíjjal vagy ilyesmi? – kérdezte.

– Nem – mondtam. – El van intézve.

Akkor már tényleg elhitte, a fejét a vállamra hajtotta, és sírva fakadt. A szintiszta megkönnyebbülés könnyei voltak azok. Attól, hogy úgy sírt, még jobban meggyűlöltem Joe-t.

Azt hiszem, a következő pár éjszakán egy lány a házamban jobban aludt, mint a megelőző több mint három hónapban... de én ébren feküdtem. Hallgattam, ahogy Joe hortyog mellettem, néztem őt azzal a belső szemmel, és legszívesebben odafordultam volna, és átharaptam volna az istenverte torkát. De már nem voltam örült, mint amikor majdnem letaglóztam azzal a tűzifadarabbal. Ha a gyerekekre gondoltam, meg arra, mi történne velük, ha engem gyilkosságért letartóztatnának, annak semmi hatalma nem volt azon a belső szemem, de később, miután megmondtam Selenának, hogy biztonságban van, és magam is lehülhettem kissé, annak már igen. Mégis tudtam, hogy amit Selena leginkább szeretne – hogy úgy menjenek tovább a dolgok, mintha sose történt volna meg, amiben a papája a fejét törte –, az nem lehetséges. Ha betartja az ígéretét, és sose ér többé a lányhoz, még akkor se... és annak ellenére, amit Selenának mondtam, nem voltam teljesen biztos benne, hogy megtartja az ígéretét. A Joe-hoz hasonló férfiak előbb-utóbb meggyőzik magukat, hogy legközelebb megússzák szárazon; hogy ha csak egy kicsit is óvatosabbak, mindent megkaphatnak, amit szeretnének.

Amikor ott feküdtem a sötétben, és végre megnyugodtam, a válasz elég egyszerűnek látszott: fognom kell a gyerekeket, és át kell költöznöm a kontinensre, méghozzá sürgősen. Akkor elég nyugodt voltam, de tudtam, hogy ez nem marad így; az a belső szem nem hagyja. Amikor legközelebb dühös leszek, még jobban lát majd, Joe még rondábbnak látszik, és lehet, hogy az égvilágon semmi se tart majd vissza attól, hogy megtegyem. Új formája volt ez a haragnak, legalábbis számomra, és elég bölcs voltam ahhoz, hogy lássam, milyen kárt okozhat, ha hagyom. El kellett tűnnöm Little Tallról, mielőtt ez a düh teljesen kitör. És amikor az első lépést tettem ebbe az irányba, rájöttem, mit jelentett az a fura, nagyokos tekintet Joe szemében. Ha tudtam volna!

Egy darabig vártam, hogy helyrezökkenjenek a dolgok, aztán egy péntek reggel felszálltam a tizenegy órás kompra. A gyerekek iskolában voltak, Joe meg kint a tengeren Mike Stargilllel meg az öccsével, Gordonnal, a rákfogó kosarakkal játszodozott – napnyugta előttig nem volt várható.

Magammal vittem a gyerekek takaréketkönyvét. Mióta csak megszülettek, félretettünk pénzt az egyetemi éveikre... én mindenestre; Joe rá se baszintott, járnak-e egyetemre vagy se. Valahányszor felmerült a dolog – és mindig én hoztam elő, há' persze –, leginkább csak üldögélt a szaros hintaszékében, arcát az ellsworthi American mögé rejtette, és csak addig dugta elő, míg azt mondta:

– Az isten szerelmére, Dolores, miért ragaszkodsz annyira ahhoz, hogy ezeket a gyerekeket egyetemre küldd? Én sose jártam, mégis jól megvagyok.

Hát, vannak dolgok, amiken nem lehet vitatkozni, ugye? Ha Joe úgy gondolta, hogy az újságolvasás, a fika bányászása meg az, hogy azután beletörli a hintaszéke huzatába, azt jelenti, jól megvan, akkor egyáltalán nem volt helye vitának; már az elején reménytelen volt. De ez mégse okozott gondot. Amíg rá tudtam venni, hogy rendesen kivegye a részét, ha történetesen valami jóba csöppent, mint amikor bekerült az útépitőkhöz, szart se törődtem vele, hogy azt gondolja, az ország minden egyetemét a komcsik uralják. Azon a télen, amikor az útépitőknél dolgozott a kontinensen, ötszáz dollárt tettem vele a takarékbetétkönyvekbe, de úgy nyüszített, mint egy kiskutya. Azt mondta, elszedem az összes jutalékát. De nekem több eszem volt, Andy. Ha az a strici azon a télen nem keresett kétezret, talán kétezeröttszázat is, megeszem a kalapomat.

– Miért kell mindig így nyagatnod, Dolores? – kérdezte.

– Ha férfi volnál, és mindenekelőtt azt tennéd, ami a gyerekeidnek jó, akkor nem kéne – mondtam, és így folyt tovább, bla-bla-blaba-bla. Időnként már nagyon untam, Andy, de majdnem mindig kiszedtem belőle azt, amiről úgy gondoltam, a gyerekeknek jár. Nem unhattam rá, mert senki más nem gondoskodott róla, hogy a jövőjük még meglegyen, amikor felnőnek hozzá.

Mai mérték szerint nem volt sok azon a három számlán – vagy kétezer a Selenáén, körülbelül nyolcszáz a kis Joe-én, négy-ötszáz a kis Pete-én –, de 1962-ről beszélek, és abban az időben ez elég rendes kis aprópénz volt. Több mint elég ahhoz, hogy meg lehessen lépni vele, az biztos. Úgy gondoltam, hogy a kis Pete-ét készpénzben veszem ki, a másik meg csekkben. Már elhatároztam, hogy tiszta lappal indulunk, és leköltözzünk Portlandbe – keresünk lakást és rendes állást. Egyikünk se szokott városi élethez, de az emberek akármi frászhoz hozzá tudnak szokni, ha kell. Amellett Portland akkoriban alig volt sokkal több egy nagybacska községnél – nem úgy, mint ma.

Amint berendezkedtem, elkezdhetem visszarakosgatni a pénzt, amit kivettem, és úgy gondoltam, ezt meg tudom tenni. De ha mégse, a gyerekek okosak, és tudtam, hogy vannak olyan dolgok, mint az ösztöndíj. Elhatároztam, ha majd nem kapnak, nem leszek túl büszke pár kölcsönigénylést kitölteni. A fő az volt, hogy elvigyem őket – akkor ez sokkal fontosabbnak látszott az egyetemnél. Csak mindent sorjában, ahogy ez Joe öreg Farmall traktorjának hátulján állt.

Majdnem háromnegyed órán át rágódtam Selenán, de nemcsak ő szenvedett Joe-tól. Ő kapta a legrosszabbat, de jócskán rájárt a rúd a kis Joe-ra is. Ő tizenkét éves volt 1962-ben, prima kor az, de ha az ember ránézett, nem hitte volna. Alig mosolygott vagy nevetett, és ez tényleg nem volt nagy csoda. Csak bement a szobába, és a papája máris lecsapott rá, mint menyét a tyúkra, és azt mondta, tűrje be az ingét, fésülködjön meg, ne csoszogjon, nőjön már fel, ne viselkedjen úgy, mint anyámasszony katonája, aki az orrát mindig egy könyvbe dugja, legyen már férfi. Amikor a kis Joe nem került be a kis liga válogatottjába az azelőtti nyáron, hogy rájöttem, mi baja Selenának, az apját hallgatva azt hitte volna az ember, hogy az olimpiai csapatból rúgták ki, mert ajzószert szedett. Hozzáteve még ehhez, mit látott abból, amit az apja művelt a nővérel, igazi zűrzavar lehetett a fejében. Néha elnéztem a kis Joe-t, amikor az apjára nézett, és igazi gyűlöletet láttam az arcán – szintiszta gyűlöletet. És egy-két héttel azelőtt, hogy azokkal a betétkönyvekkel a zsebemben átmentem a kontinensre, rájöttem, hogy a kis Joe-nak is megvan a maga belső szeme, amikor az apjáról van szó.

Aztán ott volt a kis Pete. Mire négyéves lett, Joe nyomában járkált fel-alá, nadrágját csípőnél felhúzta, ahogy Joe viselte az övét, és pont úgy húzogatta az orrát meg a fülét, ahogy Joe. A kis Pete-nek persze nem volt kirángatnivaló szőrszála, úgyhogy csak úgy csinált. Az első iskolai napján picsogva jött haza, a nadrágja ülepe koszos volt, az arcán meg karcolás. Leültem mellé a veranda lépcsőjére, átöleltem a vállát, és megkérdeztem, mi történt. Azt mondta, hogy az az istenverte kis bibsi, Dicky O'Hara ellökte. Mondtam neki, hogy az istenverte az káromkodás, meg hogy ne mondja, aztán megkérdeztem tőle, tudja-e, mi az, hogy bibsi. Az igazat megvallva, nagyon kíváncsi voltam, mi bukik ki a száján.

– Persze, hogy tudom – mondta. – A bibsi az olyan hülye mitugrász, mint Dicky O'Hara. – Mondtam, hogy nem, téved, mire ő megkérdezte, hogy akkor igazából mit jelent. Azt mondtam, ne törődjön velem, ez egy csúnya szó, és azt akarom, hogy ne mondja többé. Csak ült ott és bámult rám lebiggyesztett ajakkal. Pont úgy nézett ki, mint az öregje.

Selena félt az apjától, a kis Joe gyűlölte, de engem valahogy a kis Pete ijesztett meg legjobban, mert ő pont ugyanolyan akart lenni, mint az apja.

Szóval kivettem a betétkönyveket a kis ékszeresdobozom alsó fiókjából (ott tartottam őket, mert akkoriban egyedül ezen volt lakat; a kulcsot egy láncon hordtam a nyakamban), és olyan fél egy tájban beléptem a jonesporti Coastal Northern Bankba. Amikor rám került a sor, odatoltam a betétkönyveket a pénztárosnőnek, azt mondtam, mind a három számlát meg kívánom szüntetni, és hogy a pénzt akarom.

– Egy pillanat, Mrs. St. George – mondta, és elment a hátsó traktusba, hogy hozza a számlákat. Há' persze ez jóval a számítógépek előtt volt, és sokkal több babramunkával járt.

Megtalálta – láttam, hogy hozza mind a hármat –, aztán kinyitotta és megnézte őket. Kis barázda jelent meg a szemöldöke közt, és mondott valamit az egyik nőnek. Aztán mindketten keresgéltek egy darabig, én meg csak álltam ott a pult másik oldalán, figyeltem őket, és mondtam magamban, hogy az égvilágon semmi okom az idegeskedésre, ugyanakkor átkozottul ideges voltam.

Aztán a pénztárosnő ahelyett, hogy visszajött volna hozzám, bement egy olyan vacak kis odúba, amit ők irodának hívnak. Üvegfa volt, és láttam, hogy egy kis, kopasz emberrel beszél, aki szürke öltönyt és fekete nyakkendőt viselt. Amikor visszajött a pulthoz, már nem voltak nála a számlakönyvek. A kopasz fickó íróasztalán hagyta őket.

– Azt hiszem, Mrs. St. George, jobb lenne, ha a gyermekei takarékbetétjét Mr. Pease-zel beszélné meg – mondta, és visszatolta a betétkönyveket elem. A tenyere élével tolt, mintha bacisak lettek volna, és megfertőznék, ha túl erősen vagy hosszan érne hozzájuk.

– Mért? – kérdeztem. – Mi a baj velük? – Addigra feladtam azt az elképzelést, hogy semmi miatt nem kell idegeskednem. A szívem irtózatossá iramban vert, a szájam meg teljesen kiszáradt.

– Nem igazán tudom megmondani, de biztos vagyok benne, ha valami félreértés van, Mr. Pease azonnal tisztázza – mondta, de nem nézett a szemembe, és láttam, hogy nem gondolja komolyan.

Úgy léptem be abba az irodába, mintha tízkilós cementtömb lett volna a lábamon. Már elég világos elképzelésem volt róla, mi történt, de nem értettem, hogy a csudába történhetett meg. Istenkém, hát nálam voltak a betétkönyvek, nem? Joe se vette ki az ékszeresdobozomból, és tette aztán vissza, mert a lakat szétment volna, de nem ment szét. De még ha kiveszi is valahogy (ami egy vicc; az az ember egy kanál limababot nem tudott úgy a tányérjáról a szájához emelni, hogy a felét ne ejtse az Ölébe), a betétkönyvekben vagy a kivét jelent volna meg, vagy a bankban használt vörös tintával belepecsételték volna, hogy SZÁMLA LEZÁRVA... és egyiknek se volt nyoma bennük.

Mindegy, tudtam, hogy Mr. Pease elmondja majd, hogy a férjem átbaszott, és amint beléptem az irodájába, pontosan ezt mondta el. Azt mondta, hogy a kis Joe és a kis Pete folyószámláját két hónapja, a Selenáét meg alig két hete szüntették meg. Joe ezt azért csinálta akkor, mert tudta, hogy a szeptemberi munkanap után sose rakok pénzt a számlákra, míg nem gondolom úgy, hogy eleget spájzoltam már be karácsonyra a konyha felső polcán álló nagy levesestálba.

Pease megmutatta nekem azokat a zöld, vonalkás papírlapokat, amiket a könyvelők használnak, és láttam, hogy Joe az utolsó nagy adagot – ötszáz dollárt Selena számlájáról – az azutáni nap emelte le, hogy megmondtam neki, tudom, miben sántikál a lányával kapcsolatban, ő meg ült a hintaszékében, és azt mondta, hogy én nem tudok semmit. Ebben aztán igaza volt.

Fél tucatszor átfutottam a számokon, és amikor felnéztem, Mr. Pease ott ült velem szemben, dörzsölgette a kezét, és aggódni látszott. Kopasz fején kis izzadságcseppeket láttam. Ugyanúgy tudta, mi történt, ahogy én.

– Amint látja, Mrs. St. George, ezeket a számlákat a férje szüntette meg és...

– Hogy lehet az? – kérdeztem. Odadobtam a három betétkönyvet az asztalára. Hatalmas zajt csaptak, mire ő pislogott és összerándult. – Hogy lehet az, amikor itt vannak nálam az átkozott takarékbetétkönyvek?

– Nos – mondta az ajkát nyalogatva és hunyorogva, mint a forró kövön sütkérező gyík –, tudja, Mrs. St. George, ezek olyan számlák – voltak –, amelyeket mi "letéti takarékszámláknak" nevezünk. Ez azt jelenti, hogy a gyermek, akinek a nevében a számla van, az ön vagy a férje aláírásával vehet – vehetett – le pénzt a számláról. Ez azt is jelenti, hogy szülőként bármelyikük vehet le pénzt mindhárom számláról, akkor és úgy, amikor és ahogy akar. Ahogy ön vehetett volna le ma, ha a pénz, hm, még a számlákon volna.

– De ezeken nincs semmilyen istenverte kivét! – mondtam, és biztosan kiabáltam, mert a bankban lévő emberek felénk néztek. Láttam őket az üvegfalon át. Nem mintha érdekelt volna. – Hogy juthatott a pénzhez az istenverte betétkönyvek nélkül?

Egyre gyorsabban dörzsölgette össze a két kezét. Ezek dörzspapírszerű hangot adtak, és azt hiszem, ha egy száraz bot lett volna köztük, lánggra gyújtotta volna a hamutartóban heverő rágógumipapírokat.

– Mrs. St. George, ha megkérhetném, hogy halkítson a hangján...

– Bizza csak rám, hogy milyen hangosan beszélek – mondtam még hangosabban. – Maga foglalkozzon azzal, öregem, ahogy ez a szaros bank az ügyeket intézi! Ahogy én látom, egy csomó mindennel kell foglalkoznia.

Felemelt egy papírlapot az íróasztaláról, és megnézte.

– Eszerint a férje azt állította, hogy a betétkönyvek elvesztek – mondta végül. – Azt kérte, adjunk ki újakat. Ez elég gyakori...

– GYAKORI, AZ ISTEN VERJE MEG?! – kiabáltam. – Még csak fel se hívtak! Senki fel nem hívott a bankból! Ezeket a számlákat ketten birtokoltuk – így magyarázták nekem, amikor '51-ben megnyitottuk Selena és a kis Joe számláját, és ugyanez volt '54-ben, amikor a Peterét nyitottuk meg. Azt akarja mondani, hogy azóta megváltoztak a szabályok?

– Mrs. St. George... – kezdte, de ilyen erővel megpróbálhatott volna keksszel a szájában füttyülni is; én be akartam fejezni a mondókámat.

– Beadott magának egy mesét, maga meg elhitte... új betétkönyveket kért, maga meg adott neki. Az isten szerelmére! Először is, mit gondol, ki a fene rakta be azt a pénzt a bankba? Ha azt hiszi, hogy Joe St. George, akkor sokkal ostobább, mint amilyennek látszik!

Addigra a bankban már senki nem is tettette, hogy a dolgát végzi. Csak álltak, ahol voltak, és minket néztek. Arckifejezésükből ítélve a legtöbben bizonyára úgy gondolták, hogy ez remek műsor, de kíváncsi vagyok, hogy akkor is ilyen jól szórakoztak volna-e, ha az ő kölykeik egyetemre szánt pénze repül úgy el, mint egy dög nagy madár. Mr. Pease olyan vörös volt, mint a rák. Még az izzadt, öreg, kopasz feje búbja is belevörösödött.

– Kérem, Mrs. St. George – mondta. Addigra már úgy nézett ki, mint aki sírva fakad. – Biztosítom róla, hogy amit tettünk, az nemcsak tökéletesen törvényes volt, hanem a mindennapos banki gyakorlatnak is megfelelt.

Akkor lecsendesedtem. Úgy éreztem, minden harci kedvem elszáll. Joe átvert, rendben van, alaposan átvert, és ezúttal nem kellett kétszer megtörténnie, hogy szégyelljem magamat.

– Lehet, hogy törvényes, lehet, hogy nem – mondtam. – A bíróság elé kéne hurcolnom, hogy megtudjam, ugye, és nekem erre se időm, se pénzem. Azonkívül nem a törvényesség kérdése köt engem itt gúzsba... hanem hogy egy percig se gondolnak arra, valaki mást is érdekelhet, mi történt azzal a pénzzel. A "mindennapos banki gyakorlat" nem engedi meg maguknak, hogy egy istenverte telefont megeresszenek? Szóval, a szám itt van minden úrlapon, és nem változott meg.

– Mrs. St. George, nagyon sajnálom, de...

– Ha fordítva lett volna – mondtam –, ha én állítok be egy mesével, hogy elvesztek a betétkönyvek, és kérek újakat, ha én veszem ki a pénzt, amit tizenegy-tizenkét évig rakosgattunk be... akkor nem hívná fel Joe-t. Ha még mindig itt volna a pénz, hogy máma vegyem ki, ahogy

szándékoztam, nem hívná fel abban a percben, ahogy kiteszem a lábam az ajtón, hogy – csak udvariasságból, jól figyeljen! – tudassa vele, miben töri a fejét a felesége?

Mert pont erre számítottam, Andy – ezért választottam olyan napot, amikor elment Stargillékkel. Arra számítottam, hogy visszamegyek a szigetre, összeszedem a gyerekeket, és rég eltűnünk, mire Joe megjelenik a felhajtón, egyik kezében egy hatos karton sörrel, a másikban az ételhordójával.

Pease nézett rám, és kinyitotta a száját. Aztán becsukta, és nem mondott semmit. Nem kellett. A válasz az arcára volt írva. Há' persze, hogy ő – vagy valaki más a bankból – felhívta volna Joe-t, és addig próbálkozott volna, míg nem sikerül neki. Mért? Mert Joe volt a ház ura, azért: És annak az oka, hogy senki se vesződött azzal, hogy nekem elmondja, az volt, hogy én csak a felesége voltam. Mi a fenét kellett volna nekem tudnom a pénzről, attól eltekintve, hogy kell megkeresni térden csúszva, padlót meg lambériát meg vécécsészét sikálva? Ha a ház ura úgy döntött, hogy kiveszi a gyerekei összes, egyetemre szánt pénzét, akkor bizonyára átkozott jó oka volt rá, de még ha nem volt is, nem számít, mert ő a ház ura és parancsolója. A felesége csak egy kis nő és ő csak a lambériáért, a vécécsészékért meg a vasárnapi csirkeebédékért felelős.

– Ha valami probléma van, Mrs. St. George – mondta Pease –, nagyon sajnálom, de...

– Ha még egyszer azt mondja, hogy sajnálja, úgy rúgom farba, hogy felcsúszik a hátára, és úgy fog kinézni, mint aki púpos – mondtam, de nem állt fenn a veszély, hogy ilyesmit teszek vele. Akkor úgy éreztem, ahhoz sincs elég erőm, hogy egy sörösdobozt átrúgjak az úton. – Csak egyet áruljon el, és leszállok magáról: elköltötte Joe a pénzt?

– Honnan tudhatnám?! – kérdezte olyan finomkodóan megütközve. Az ember azt hihette volna, azt mondtam neki, hogy megmutatom, ami nekem van, ha ő is megmutatja, ami neki.

– Ez az a bank, ahová Joe egész életében járt – mondtam. – Elmehetett volna Machiasba vagy Columbia Fallsba, és berakhatta volna ott az egyik bankba, de nem ment – túl ostoba meg lusta, és ragaszkodik a szokásaihoz. Nem, vagy betömte a pénzt egypár kőkorsóba, és elásta valahol, vagy visszarakta ide. Ezt akarom tudni: hogy a férjem nyitott-e itt valamilyen új számlát az elmúlt pár hónapban. – Csak inkább úgy éreztem, hogy muszáj tudnom, Andy. Rájönni, hogy átvert, attól a gyomrom kavargott, és ez rossz volt, de nem tudni, hogy elszarta-e az egészséget valahogy... az gyilkos dolog volt.

– Ha... ez bizalmas információ! – mondta, és addigra már az ember azt hihette volna, azt mondtam neki, hogy megfogom az övét, ha ő is megfogja az enyémet.

– Aha – mondtam. – Gondoltam. Arra kérem, hogy szegjen meg egy szabályt. Tudom, ha magára nézek, hogy nem olyan ember, aki ezt gyakran megteszi; látom, hogy ez ellentétes a meggyőződésével. De ez a gyerekeim pénze, Mr. Pease, és Ő hazudott, hogy megszerezze. Maga tudja, hogy hazudott; ott a bizonyíték a mappájában. Ez a hazugság nem működött volna, ha ez a bank – a maga bankja – megtette volna azt az elemi szívességet, hogy megereszt egy telefont.

A torkát köszörülte, és rákezdte:

– Nekünk nem kötelességünk...

– Tudom, hogy nem az – mondtam. Meg akartam ragadni, hogy megrázzam, de láttam, hogy nem lenne haszna – egy ilyen embernél nem. Azonkívül anyám mindig azt mondta, hogy mézzel több legyet lehet fogni, mint ecettel, és rájöttem, hogy ez igaz. – Tudom, de gondoljon arra, mennyi bánatot és szívfájdalmat spórolt volna meg nekem azzal az egy hívással. És ha szeretne kárpótolni valamivel – tudom, hogy nem kell, de ha szeretné –, kérem, mondja meg, hogy nyitott-e itt számlát, vagy el kell kezdenem gödröket ásni a ház körül. Kérem... sohase árulom el. Isten nevére esküszök, hogy nem.

Ott ült és engem nézett, ujjaival dobolt azokon a zöld könyvelői lajstromokon. A körmei patyolattiszták voltak, és úgy látszott, mintha manikűröztette volna, bár gondolom, ez nem túl valószínű – végül is az 1962-es Jonesportról van szó. Gondolom, a felesége csinálta. Azok a szép tiszta körömök, valahányszor leejtette őket, tompán dobbantak a papírokon, én meg azt gondoltam, semmit se fog tenni értem, egy ilyen ember aztán nem. Mit törődik ő a szigeten lakókkal meg a problémáikkal? A segge jó helyen van, csak ezzel törődik.

Úgyhogy amikor mégis megszólalt, szégyelltem magamat azért, amit a férfiakról általában, meg amit róla gondoltam.

– Nem nézhetek utána ilyesminek úgy, hogy ön itt ül, Mrs. St. George – mondta. – Menjen le a Fecsegő Bójába, rendeljen magának süteményt meg egy jó forró kávé. Látszik, hogy jólesne magának valami. Negyedórán belül követem. Nem, inkább fél óra múlva.

– Köszönöm – mondtam. – Nagyon szépen köszönöm. Felsóhajtott, és elkezdte összerakni a papírokat.

– Nyilván elment az eszem – mondta, aztán olyan ideges-formán felnevetett.

– Nem – mondtam. – Segít egy asszonyon, akinek nincs hova fordulnia, ennyi az egész.

– A szenvedő hölgyek mindig a gyöngéim voltak – mondta. – Adjon fél órát. Talán egy kicsivel többet is.

– De lejön?

– Igen – mondta. – Lemegyek.

Le is jött, de ez közelebb volt a háromnegyed órához, mint a félhez, és mire végül belépett a Bójába, már-már úgy gondoltam, benne hagy a csávéban. Aztán, amikor végül bejött, azt hittem, rossz hírt hoz. Azt hittem, ez van az arcára írva.

Állt az ajtóban néhány másodpercig, jól körülnézett, hogy meggyőződjön róla, senki nincs a vendéglőben, aki bajba sodorhatná, ha együtt látnak minket a botrány után, amit a bankban rendeztem. Aztán odajött a sarokbokszhoz, ahol ültem, becsusszant a szembenső ülésre, és azt mondta:

– Még mindig a bankban van. Legalábbis a nagyobb része. Majdnem háromezer dollár.

– Hála istennek! – mondtam.

– Nos – mondta –, ez a jó hír. A rossz hír az, hogy az új számla csak az ő nevében van.

– Há' persze, hogy az övében – mondtam. – Biztos, hogy nem íratott alá velem egy új betétszámla-úrlapot. Az figyelmeztetett volna a kisdéd játékára, nem?

– Sok nő nem tudná, se így, se úgy – mondta. A torkát köszörülte, megrántotta a nyakkendőjét, aztán gyorsan körülnézett, hogy lássa, ki jöttbe, amikor megszólalt a csengő az ajtó fölött. – Sok nő mindent aláír, amit a férje elérek.

– Hát én nem vagyok sok nő – mondtam.

– Észrevettem – válaszolta szárazon. – Mindegy, megtettem, amit kért, és most már tényleg vissza kell mennem a bankba. Szerettem volna meginni önnel egy kávé, ha volna időm.

– Tudja – mondtam –, ezt valahogy kétfélek.

– Tulajdonképpen én is – válaszolta. De kezét nyújtott, mintha én is férfi volnék, én meg ezt olyan bókfélének vettem. A helyemen maradtam, amíg el nem ment, és amikor jött a lány és megkérdezte, kérek-e még kávé, azt mondtam, nem, köszönöm, már az előzőtől is megnőtt a gyomorsavam. Megnőtt, igaz, de nem a kávéból.

Az ember mindig találhat valamit, amiért elégedett lehet, mindegy, milyen sötéten állnak a dolgok, és a kompon visszafelé menet én elégedett voltam azért, hogy legalább semmit se csomagoltam be; így nem kellett az egész munkát visszacsinálnom. Annak is örültem, hogy nem szóltam Selenának. Akartam, de végül is féltem attól, hogy túl nehéz lesz neki a titok, elmondja az egyik barátnőjének, és úgy kerül vissza Joe-hoz a dolog. Még az is átfutott a fejemen, hogy megmakacsolja magát, és azt mondja, hogy nem akar jönni. Nem tartottam valószínűnek annak alapján, ahogy hátrált Joe elöl, amikor az közelített hozzá, de amikor az ember egy kamasz lánnyal kerül szembe, minden lehetséges – a világon minden.

Úgyhogy pár dologért áldhattam magamat, de ötletem nem volt. Abból a közös takarékbetétből, ami Joe-nak meg nekem volt, nem nagyon vehettem ki pénzt; körülbelül negyvenhat dollár volt benne, és a csekszámlánk még viccesebb volt – ha nem voltunk is mínuszban, átkozott közel álltunk hozzá. Nem akartam csak úgy fogni a gyerekeket, és lelépni; nem, uram, nem, asszonyom. Ha ezt teszem, Joe bosszúból elkölti a pénzt. Ezt olyan jól tudtam, akár a tulajdon nevemet. Mr. Pease szerint máris sikerült háromszáz dollárnak a nyakára hágnia... és abból a nagyjából

háromezerből, ami maradt, legalább kétezeröttszázat magam tettem félre – úgy kerestem, hogy padlót sikáltam, ablakot mostam, meg annak az átkozott szipirtónak, Vera Donovannek a lepedőit teregettem – hat csipesz, nem négy – egész nyáron át. Nem volt olyan rossz, mint télen, de akkor se egy játszótér, távolról se.

Nekem meg a gyerekeknek mindenképpen mennünk kell, a gondolataim csak ezen jártak, de úgy gondoltam, süllyedjek el, ha tönkremegyünk. Azt akartam, hogy a gyerekeim kapják meg a pénzüket. A szigetre visszafelé tartva, amikor a Hercegnő előfedélzetén álltam, és a friss tengeri szél kettévált az arcomon, a hajamat meg hátrafújta a halántékból, tudtam, hogy kiszedem belőle azt a pénzt. Csak azt nem tudtam, hogyan.

Az élet ment tovább. Ha az ember csak a felszín nézte, mintha semmi se változott volna. A szigeten a dolgok mintha sohase változnának sokat... vagyis, ha az ember a felszín nézi. De az életben sokkal több dolog van, mint amit a felszínen látni lehet, és az én szememben legalábbis a mélyben rejlő dolgok azon az őszön teljesen másnak látszottak. Másképpen láttam a dolgokat, és azt hiszem, ez volt ebben a legfontosabb. Most nemcsak arról a harmadik szemről beszélek; mire akis Pete papírboszorkányát leszedtük, és felraktuk a pulykákat meg az alapító atyákat ábrázoló képeit, már a két jó igazi szememmel is mindent láttam, amit kellett.

Azt a mohó, disznó tekintetet például, amivel Joe néha Selenát nézte, amikor ez pongyolát viselt, vagy ahogy a fenekét nézte, amikor lehajolt, hogy kivegyen egy konyharuhát a mosogató alól. Ahogy Selená messze kikerülte, amikor átvágott a nappalin, hogy a szobájába menjen, Joe meg a székében ült; ahogy megpróbálta, hogy soha ne érjen a keze az apjához, amikor egy tányért adott neki a vacsoraasztalnál. A szívem belesajdult a szégyenbe meg a szánalomba, de ugyanakkor úgy fel is dühödtem tőle, hogy legtöbbször kavargó gyomorral járkáltam fel-alá. Az apja volt, az isten szerelmére, az ő vére folyt a lány ereiben, akinek ugyanolyan fekete, ír haja és hajlékony kis ujjai voltak, de Joe szeme már akkor is tágra és kerekre nyílt, ha a lány melltartójának pántja csak lecsúszott.

Láttam, ahogy a kis Joe is messze kikerüli, és ha megúszhatta, nem válaszolt arra, amit Joe kérdezett, de ha nem, akkor is csak dűnyögött valamit. Emlékszek a napra, amikor a kis Joe hazahozta a Rooseveltnél írt dolgozatát, miután visszakapta a tanárnőtől. Csillagos ötöst kapott rá, és a tanár az írt az elejére, hogy ez az egyetlen csillagos ötös, amit húszéves tanári pályáján egy történelemdolgozatra adott, meg hogy azt hiszi, elég jó ahhoz, hogy megjelenjen egy újságban. Megkérdeztem a kis Joe-t, szeretné-e, hogy elküldjük az ellsworthi *American*-nek, vagy esetleg a Bar Harbor-i *Times*-nak. Azt mondtam, én szeretném kifizetni a postaköltséget. Csak rázta a fejét és nevetett. Nem nagyon tetszett ez a nevetés; kemény volt és cinikus, mint az apjé.

– Hogy ő le se szálljon rólam a következő félévben? – kérdezte. – Nem, köszönöm. Nem hallottad még, hogy a papa Franklin D. Bibsiveltnak hívja?

Látom magam előtt, Andy, csak tizenkét éves, de máris majdnem száznyolcvan centi, áll a hátsó verandán mélyen a zsebébe dugott kézzel, lenéz rám, miközben én fogom a csillagos ötös dolgozatát. Emlékszek az apró kis mosolyra a szája szögletében. Nem volt jóindulat abban a mosolyban, se jókedv, se boldogság. Az apja mosolya volt, bár ezt sohase mondhattam volna meg neki.

– A papa az összes elnök közül Rooseveltet utálja a legjobban – mondta. – Ezért választottam őt a dolgozatomhoz. Most pedig add vissza, kérlek. Elégetem a kályhában.

– Dehogyan égeted, Okos Jim – mondtam neki –, és ha tudni akarod, milyen érzés, ha a saját anyád lök át a veranda korlátján az udvarba, csak próbáld meg elvenni tőlem.

Vállat vont. Ezt is úgy csinálta, mint Joe, de már szélesebben mosolygott, és kedvesebben, mint apja valaha is életében.

– Oké – mondta. – Csak ne engedd, hogy lássa, oké? Nem engedem, mondtam, ő meg elszaladt kosarazni a barátjával, Randy Gigeure-rel. Néztam, ahogy megy, fogtam a dolgozatát, és azon gondolkodtam, ami az előbb lejátszódott köztünk. Főleg arra gondoltam, hogy a tanárnője neki adta

az egyetlen csillagos ötöst húsz év alatt, meg hogy azt az elnököt választotta dolgozata tárgyául, akit az apja a legjobban utált.

Aztán ott volt a kis Pete, aki mindig behúzott fenékkal és lebiggyesztett ajakkal járkált fel-alá, bibsinek hívta az embereket, és öt délutánból három bezárták iskola után, mert valami bajba keveredett. Egyszer el kellett mennem érte, mert verekedett, és úgy megütött egy kisfiút, hogy annak vérzett a füle. Aznap este azt mondta neki az apja:

– Azt hiszem, ha legközelebb meglát, tudni fogja, hogyan álljon félre az utadból, mi, Pete? – Láttam, hogy ragyogott fel a fiú szeme, amikor Joe ezt mondta, és láttam, milyen gyöngéden vitte Joe az ágyba vagy egy órával később. Azon az őszön mintha mindent láttam volna, de egyet akartam a legjobban látni... hogyan szabadulhatnék meg tőle.

Tudjátok, végül ki adta meg a választ? Vera. Így van, maga Vera Donovan. Ő volt az egyetlen, aki tudta, mit tettem, legalábbis mostanáig. És ő volt az, aki az ötletet adta.

Az ötvenes években Donovanék – hát, legalábbis Vera meg a gyerekek – a legnyaralóbb nyaralók voltak; a hősök májusi emléknapijának hétvégéjén bukkantak fel, egész nyáron nem hagyták el a szigetet, és a szeptemberi munkaünnep hétvégéjén mentek vissza Baltimore-ba. Nem tudom, az órát hozzájuk lehetett-e igazítani, de azt átkozott jól tudom, hogy a naptárat igen. A távozásuk utáni szerdára takarítóbrigádot fogadtam, és pincétől a padlásig kipucoltuk a házat, lehúztuk az ágyakat, letakartuk a bútorokat, összeszedtük a gyerekek játékeit, és halomba raktuk a kirakósokat lenn, az alagsorban. Azt hiszem, hogy 1960-ra, amikor az úr meghalt, több mint háromszáz ilyen kirakós lehetett odalenn, kartonpapírdarabok és növekvő penész közé halmozva. Csinálhattam ilyen komplett takarítást, mert tudtam, jó esély van arra, hogy senki se teszi be a lábát abba a házba a hősök következő évi emléknapijára.

Há' persze, hogy volt pár ki vétel; abban az évben, amikor a kis Pete született, hálaadás napján feljöttek, és a szigeten töltötték az ünnepet (a ház teljesen téliesítve volt, amit mi viccesnek találtunk, de persze a nyaralók legtöbbször tényleg viccesek), és pár évvel később feljöttek karácsonyra. Emlékszek, karácsony délutánján a Donovan gyerekek elvitték magukkal Selenát meg a kis Joe-t szánkázni, és amikor Selena három óra múltán hazajött a Sunrise Hillről, az arca olyan piros volt, mint az alma, a szeme meg ragyogott, mint a gyémánt. Nem lehetett több nyolc- vagy kilencévesnél, de akkor is egész biztos vagyok benne, hogy úgy belezúgott Donald Donovanbe, mint egy ház.

Szóval az egyik évben a hálaadás ünnepét töltötték a szigeten, egy másikban a karácsonyt, de ennyi volt az egész. Nyaralók voltak... vagy legalábbis Michael Donovan meg a gyerekek azok voltak. Vera messziről jött, de végül kiderült róla, hogy annyira szigeti nő, mint amennyire én. Talán jobban is.

1961-ben ugyanúgy indultak a dolgok, ahogy más években, még akkor is, ha a férje az előző évben meghalt egy autóbalesetben – Vera meg a gyerekek a hősök emléknapiján felbukkantak, és Vera tovább kötött megjátszott a kirakósokkal, gyűjtötte a kagylót, cigarettázott, és rendezte a különleges, Vera Donovan-féle koktélparkot, amik ötkor kezdődtek, és fél tíz körül fejeződtek be. De ez nem volt ugyanaz, ezt még én is láttam, pedig én csak bejárónő voltam. A gyerekek nyüzögtek voltak és csendesek, gondolom, még mindig a papájukat gyászolták, és július negyedike után nem sokkal egy igazi, ünneprontó vitájuk volt, amikor a kikötői vendéglőben vacsoráztak. Emlékszek, Jimmy DeWitt, aki akkoriban ott szolgált fel, azt mondta, azt hiszi, hogy az autóhoz volt valami köze.

De akármilyen volt is, a gyerekek másnap elmentek. A jöttment vitte át őket a kontinensre a nagy motorcsónakon, amijük volt, és úgy képzem, ott is pár fizetett ember tette rájuk a kezét. Egyiküket se láttam azóta. Vera maradt. Látszott rajta, hogy nem boldog, de maradt. Rossz volt ezen a nyáron körülötte lenni. Vagy fél tucat lányt rúgott ki, míg végre eljött a munkaünnep, és amikor láttam, hogy a Hercegnő kifut vele a kikötőből, arra gondoltam, biztosan nem látjuk a következő nyáron, vagy legalábbis sokáig nem. Kibékül a gyerekeivel – muszáj, most csak ők

maradtak neki –, és ha nekik már elégük van Little Tall-ból, meghajlik előttük, és valami más helyre mennek. Végül is, most az ő idejük jön, és ezt Verának is fel kell ismernie.

Ami csak azt mutatja, milyen kevésbé ismertem én Vera Donovant akkoriban. Ami ezt a macskát illeti, neki szart se kellett felismernie a sok gubája közt ülve, ha nem akart. 1962-ben, a hősök napjának délutánján felbukkant a kompon – magában –, és itt maradt egészen a munkaünnepig. Egyedül jött, nem volt egy jó szava se hozzám, se senki máshoz, többet ivott, mint valaha, és legtöbbször úgy nézett ki, mint az ördög öreganyja, de jött és maradt és játszott a kirakósaival és lement a tengerpartra – most már teljesen egyedül – és begyűjtötte a kagylóit, pont úgy, mint azelőtt mindig. Egyszer azt mondta nekem, hogy azt hiszi, Donald és Helga az augusztust a Fenyőházban tölti (ők mindig így hívták a helyet; te valószínűleg tudod ezt, Andy, de kétlem, hogy Nancy is tudja), de egyáltalán nem jöttek.

1962-ben kezdett rendszeresen feljönni a munkaünnep után is. Október közepén hívatott, és megkért, hogy nyissam ki a házat, amit én meg is tettem. Három napig maradt – hozta magával a jöttmentet is, aki a garázs fölötti lakrészben aludt –, aztán elment. Mielőtt elindult, felhívott telefonon, és azt mondta, nézesse meg Dougie Tapperttel a kazánt, és vegyem le a porfogókat a bútorokról.

– Sokkal többet fogunk találkozni most, hogy a férjem ügyei végre elrendeződtek – mondta. – Talán többet, mint szeretné, Dolores. És remélem, hogy a gyerekekkel is találkozik majd. – De hallottam valamit a hangjában, amitől arra gondoltam, tudja, hogy ez vágyálom, már akkor is tudta.

Legközelebb november vége felé jött, körülbelül egy héttel hálaadás után, és azonnal hívatott, azt akarta, hogy porszívózzak ki, és vessek meg az ágyakat. A gyerekek persze nem voltak vele – ez is iskolahéten volt –, de azt mondta, lehet, hogy az utolsó pillanatban úgy döntenek, mégis inkább vele töltik a hétvégét, nem pedig a kollégiumban, ahol tanulnak. Valószínűleg jobban tudta, miről van szó, de Vera alapvetően kiscserkész volt – hitt a résenlétben, tényleg.

Azonnal mentem, mert ez laza időszak volt az olyan szigetlakóknak, akik az enyémhez hasonló munkát végeztek. Fel kutyagoltam, a hideg esőben leszegtem a fejemet, és füstölgött az agyam, mint mindig azokban a napokban, miután rájöttem, hogy mi történt a gyerekek pénzével. Majdnem egy teljes hónappal azelőtt kirándultam a bankba, és ez azóta is folyton mardosott, úgy, ahogy az akkumulátorsav rág lukat az ember ruháján vagy bőrén, ha rácsöppen. Nem tudtam rendesen enni, nem bírtam három óránál többet aludni egyhuzamban, mert felébresztett valami lidércnyomás, alig jutott eszembe az is, hogy alsóneműt váltsak. A gondolataim mindig akörül forogtak, hogy miben töri a fejét Joe Selenával kapcsolatban, meg a pénz körül, amit elcsórt a bankból, meg hogy hogyan fogom visszaszerezni. Értettem én, hogy ha választ akarok kapni, egy darabig nem kéne ilyeneken gondolkoznom – ha hagyom, megjön magától is –, de nem voltam képes rá. Még ha a gondolataim tényleg máshol jártak is egy kicsit, a legapróbb kis dologra tüstént visszazökkentek ugyanabba a kerékvágásba. Beragadtam egy sebességbe, ami megörjített, és azt hiszem, ez volt az igazi oka annak, hogy végül beszéltem Verával arról, ami történt.

Biztos, hogy nem akartam beszélni vele; mióta a férje halála utáni májusban idetolta a képét, mogorva volt, mint egy nőstény oroszlán, aminek túske ment a mancsába, és nekem semmi érdekem nem fűződött ahhoz, hogy kiteregessem a szennyeseimet egy olyan nő előtt, aki úgy viselkedett, mintha az egész világ szarrá változott volna a számára. De amikor aznap odamentem, a hangulata végre jobbra fordult.

A konyhában volt, a kamra melletti falon függő parafa táblára tűzött fel éppen egy cikket, amit a bostoni Globe első oldaláról vágott ki. Azt mondta:

– Nézze meg, Dolores... ha szerencsénk van, és az időjárás is úgy akarja, valami egész meghökkenítő dolgot látunk a jövő nyáron.

Ennyi év után is még mindig szó szerint emlékszek annak a cikknek a címére, mert amikor olvastam, valami mintha megfordult volna bennem. TELJES NAPFOGYATKOZÁS BORÍTJA SÖTÉTSÉGBE JÖVŐ NYÁRON ÚJ-ANGLIA EGÉT, így szólt. Kis térkép mutatta Maine

államnak azt a részét, ami a napfogyatkozás útjába esik, és Vera tollal kis jelet tett rá oda, ahol Little Tall fekszik.

– Nem lesz ilyen a jövő század végéig – mondta. – A dédunokáink láthatják, Dolores, de mi akkor már nem leszünk... úgyhogy nem árt, ha ezt megbecsüljük!

– Valószínűleg bazi nagy eső lesz aznap – válaszoltam, alig gondolkozva a dolgon, és azt a sötét hangulatot figyelembe véve, amiben Vera a férje halála óta volt, azt hittem, rám förmed. Ehelyett csak nevetett, és dudorászva felment az emeletre. Emlékszek, arra gondoltam, hogy tényleg megváltozott a fejében az időjárás. Nemcsak hogy dudorászott, de még másnaposságnak se volt rajta nyoma.

Vagy két órával később fenn voltam a szobájában, áthúztam az ágyat, ahol olyan sok időt töltött tehetetlenül a későbbi években. Ő a székében ült az ablaknál, afgán kendőt kötött, és még mindig dudorászott. A kazán működött, de még nem volt igazán meleg – ezeknek a nagy házaknak, akár téliesítve vannak, akár nem, ezer év kell, hogy felmelegedjenek –, és ő a vállára terítette a rózsaszín kendőjét. Akkorra már erős nyugati szél fúj, és az eső, ami mellette az ablakot verte, úgy hallatszott, mintha homokot szórának marékszámra. Amikor kinéztem, láttam a garázsból kiszüremplő fénycsíkot, ami azt jelentette, hogy a jöttment – jól befészkelve magát – fön van a kis lakrészében.

Begyürkészttem a lepedő sarkait (Vera Donovannál nincs méretre szabott lepedő, arra az ember az utolsó fityingjét is ráteheti – a méretre szabott lepedő túl egyszerű lett volna), a változatosság kedvéért egyáltalán nem gondoltam se Joe-ra, se a gyerekekre, és az alsó ajkam elkezdett remegni. Hagyd abba, mondtam magamban. Most rögtön hagyd abba. De az ajkam nem hagyta abba. Aztán a felső is simizni kezdett. Hirtelen megtelt a szemem könnyel, a lábam megroggyant, leültem az ágyra, és sírtam.

Nem. Nem.

Ha elmondom az igazságot, akkor már semmit se hagyok ki. Az a helyzet, hogy nem egyszerűen sírtam; a kötényembe rejtettem az arcomat, és bömböltem. Fáradt voltam, zavarodott, és kifogytam a gondolatokból. Hetek óta alig aludtam valamicskét, és az istennek se láttam, hogyan tovább. És a gondolat, ami folyton visszatért a fejembe, az volt, hogy azt hiszem, tévedsz, Dolores. Azt hiszem, végül is Joe-n meg a gyerekeken jár az eszed. És persze hogy rajtuk járt. Olyannyira, hogy semmi másra nem tudtam gondolni, és pontosan ezért bömböltem.

Nem t'om, meddig sírhattam így, de azt tudom, hogy amikor befejeztem, taknyos volt az egész arcom, az orrom bedugult, és úgy kifogytam a szuflából, mintha versenyt futottam volna. A kötényemet is félttem levenni az arcomról, mert úgy gondoltam, ha leveszem, Vera azt mondaná: "Jó kis előadás volt, Dolores. Pénteken megkapod az utolsó béred. Kenopensky – tessék, Andy, ez volt a jöttment neve, végre rájöttem – majd odaadja." Ez rá vallott volna. Vagyis minden rá vallott volna. Vera már akkoriban is kiszámíthatatlan volt, pedig akkor még nem volt kásás az agya.

Amikor végül elvettem a kötényt az arcom elől, ő ott ült az ablaknál, ölében a kötés, és úgy nézett rám, mintha valami új és érdekes bogárfajta volnék. Emlékszek az arcán meg a homlokán végigmászó árnyékokra, amiket az ablaktáblán lecsurgó esőcseppek vetettek rá.

– Dolores – mondta –, nehogy azt mondd, hogy könnyelműen hagytad, hogy az a gonosz lelkű fráter, akivel élsz, már megint elintézzon.

Egy pillanatig a leghalványabb fogalmam se volt róla, miről beszél – amikor azt mondta, "elintézzon", az az éjszaka villant az eszembe, amikor Joe megütött a tűzfadarabbal, én meg megütöttem a tejszínes kancsóval. Aztán bekattant, és vihogni kezdtem. Pár másodpercig olyan nagyon nevettem, ahogy az előbb sírtam, és ezt se tudtam előbb abbahagyni, mint a sírást. Tudtam, hogy ez borzalom – az, hogy megint terhes vagyok Joe-tól, a legrosszabb volt, amire gondolni tudtam, és az, hogy már nem csináltuk azt, amitől gyerekek születnek, nem változtatott ezen –, de annak tudata, hogy mitől nevetek, egy kicsit se segített abbahagyni.

Vera nézett még egy-két másodpercig, aztán fölvette a kötést az öléből, és folytatta, olyan nyugodtan, ahogy kell. Még dudorászni is elkezdett megint. Mintha az, hogy a házvezetőnője ül a

vetetlen ágyon és bög, mint egy borjú holdas éjszakán, a világ legtermészetesebb dolga lett volna. Ha így volt, Donovanéknek bizonyára sajátos alkalmazottaik voltak odalenn, Baltimore-ban.

Egy idő után a nevetés megint sírássá változott, ahogy az eső fordul át néha egy kis havazásba a téli zivatarok során, ha a szél megfelelő irányból fúj. Aztán végül semmivé foszlott, és én csak ültem az ágyon, fáradt voltam és szégyelltem magamat... de valahogy ki is tisztultam.

– Sajnálom, Mrs. Donovan – mondtam. – Nagyon sajnálom.

– Tegezz – mondta.

– Hogyan? – kérdeztem.

– Tegezz – ismételte. – Ragaszkodom hozzá, hogy minden nő, aki az ágyamon hisztériázott, attól fogva tegezzen.

– Nem tudom, mi jött rám – mondtam.

– Ó – vágott vissza –, én azt hiszem, tudod. Mosakodj meg, Dolores... úgy festesz, mint aki egy tál spenótpürébe mártotta a képét. Használhatod a fürdőszobámat.

Kimentem, hogy megmossam az arcomat, és sokáig kint maradtam. Az az igazság, hogy kicsit féltem visszamenni. Amikor azt mondta, hogy tegezzem, már nem gondoltam arra, hogy elbocsát – az ember nem viselkedik így valakivel, akinek öt perc múlva ki akarja adni az útját –, de nem tudtam, mit fog csinálni. Tudott kegyetlen lenni; ha legalább ennyit nem érttetek meg abból, amit elmondtam, akkor az időmet pocsékoltam. Jól az emberbe tudott döfni akkor és ott, amikor és ahol csak akart, és amikor döfött, az kemény volt.

– Belefúlladtál, Dolores? – szölt ki, és én tudtam, hogy nem késlekedhetek tovább. Elzártam a csapot, megtöröltem az arcomat és visszamentem a hálószobába. Megint azonnal mentegetőzni kezdtem, de leintett. Még mindig úgy nézett rám, mintha valami bogár lennék, amit még nem látott addig.

– Tudod, asszony, a szar is megdermedt bennem az ijedségtől – mondta. – Hosszú évekig nem voltam biztos benne, hogy tudsz-e sírni; azt hittem, talán kőből vagy.

Dünyögtem valamit arról, hogy az utóbbi időben nem nagyon pihentem.

– Azt látom – mondta. – Remek lornyon van a szemedben, a kezeden meg pikáns kis reszketés.

– Hogy mi van a szememen? – kérdeztem.

– Nem fontos – mondta. – Ki vele, mi a baj. Egy ilyen váratlan kitörés okaként csak arra tudtam gondolni, hogy kalács sült a kemencédben, és be kell vallanom, hogy még mindig csak erre tudok gondolni. Úgyhogy világosíts fel, Dolores.

– Nem tudlak – mondtam, és verjen meg az isten, ha nem éreztem úgy, hogy az egész dolog megint készül visszarúgni, mint a papám öreg A-Fordjának kurblija, ha az ember nem fogta meg rendesen; ha nem vigyázok, hamarosan megint ott kötök ki az ágyán a kötényemmel az arcomon.

– De tudsz és fogsz is – mondta Vera. – Nem töltheted az egész napot azzal, hogy kibömbölsz a lelkedet. Megfájdul tőle a fejem, és be kell vennem egy aszpirint. Utálok az aszpirint. Irritálja a gyomorfalamat.

Leültem az ágy szélére és ránéztem. Kinyitottam a számat, de a leghalványabb fogalmam se volt, mi jön majd ki rajta. Végül ez jött:

– A férjem megpróbálja megdugni a tulajdon lányát, és amikor elmentem a bankba felvenni a gyerekek egyetemre félretett pénzét, hogy elvihessem a lányomat meg a fiaimat, felfedeztem, hogy bezsebelte az egész mindenséget. Nem, nem vagyok kőből. Egyáltalán nem vagyok kőből.

Megint sírva fakadtam, és sírtam egy darabig, de már nem annyira, mint előtte, és azt se éreztem, hogy az arcomat a kötényembe kell rejtenem. Amikor már csak szipogtam, azt mondta, meséljem el az egészet az elejétől kezdve, és semmit se hagyjak ki.

Erre én elmeséltem. Nem hittem volna, hogy bárkinek is el tudom mesélni ezt a történetet, legkevésbé Vera Donovannek, a sok pénzével, a baltimore-i házával meg a házi jöttmentjével, akit nemcsak azért tartott, hogy az autóját pátyolgassa, de elmeséltem neki, és éreztem, hogy minden szóval könnyebb lesz a teher a szívemen. Mindent kiöntöttem magamból, pont úgy, ahogy mondta.

– Szóval a padlón vagyok – fejeztem be. – Nem tudom kitalálni, mit csináljak azzal a gazemberrel. Azt hiszem, megvethetném a lábamat valahol, ha összepakolnám a gyerekeket, és elvinném őket a kontinensre – sose ijedtem meg a nehéz munkától –, de nem ez a lényeg.

– Hát akkor mi a lényeg? – kérdezte. Majdnem kész volt az afgán kendővel, amin dolgozott – életemben nem láttam még ilyen gyors ujjakat.

– Már mindent elkövetett, csak a lányát nem erőszakolta még meg – mondtam. – Úgy ráijesztett, hogy talán sose teszi magát egészen túl rajta, és majdnem háromezer dollárral jutalmazta meg magát a szemét viselkedéséért. Nem fogom hagyni, hogy meglógjon vele – ez az elcsesztett lényeg.

– Ez? – kérdezte azon a lány hangján, a tűk meg csak kat-kat-kattogtak, az eső tovább csurgott az ablaktáblákon, és az árnyékok úgy kígyóztak és tekeregtek az arcán meg a homlokán, mint fekete erek. Arról, ahogy néztem, eszembe jutott egy történet, amit a nagyanyám mesélt valaha a csillagok közt ülő három nővéréről, akik az élet szálait szövik... az egyik szövö, a másik tartja, a harmadik elvágja a szálát, ha éppen úgy hozza a szeszélye. Azt hiszem, az utolsó neve Atroposz volt. De ha nem, ebbe a névbe akkor is mindig beleborzongok.

– Igen – mondtam neki –, de verjen meg az isten, ha tudom, mit tegyek, hogy úgy bánjak vele, ahogy megérdemli.

Kat-kat-katt. Egy csésze tea állt mellette, és szünetet tartott addig, amíg kortyolt egyet. Jött olyan idő is, amikor az esetek nagy részében megpróbálta a jobb fülébe önteni a teát, meg Tetley sampont akart inni, de 1962-ben, azon az őszi napon még úgy vágott az esze, mint apám késes beretvája. Amikor rám nézett, a szeme mintha lukat fűrt volna belém.

– Mi a legrosszabb benne, Dolores? – kérdezte végül, amikor letette a csészét, és újra fölvette a kötést. – Mit mondanál a legrosszabbnak? Nem Selenának vagy a fiúknak, hanem magadnak.

Ezen még csak gondolkodnom se kellett.

– Az a gazember kinevet – mondtam. – Ez a legrosszabb. Néha látom az arcán. Sose mondtam el neki, de tudja, hogy bementem a bankba, átkozott jól tudja, és azt is tudja, mit találtam.

– Lehet, hogy csak képzelődés – mondta.

– Toszok a képzelődésre – vágtam rögtön vissza. – Ezt érzem.

– Igen – mondta –, hogy mit érzel, az fontos. Elismerem. Folytasd, Dolores.

Hogy érti azt, hogy folytassam? Hiszen mondom. Ennyi az egész. De talán mégse, mert még valami más is kipattant, mint krampusz a dobozból.

– Nem nevetne rajtam – mondtam –, ha tudná, egypárszor milyen közel álltam ahhoz, hogy örökre megállítsam a ketyegőjét.

Csak ült ott és nézett rám, azok a vékony, sötét árnyékok kergették egymást az arcán és belemásztak a szemébe, úgyhogy nem tudtam olvasni benne, és megint azokra a hölgyekre gondoltam, akik a csillagok közt szövik a szálakat. Különösen arra, amelyik az ollót fogja.

– Félek – mondtam. – Nem tőle... hanem magamtól. Ha nem szabadítom meg tőle hamar a gyerekeket, valami rossz

fog történni. Tudom. Van bennem valami, és csak egyre rosszabb lesz.

– Egy szem? – kérdezte nyugodtan, amitől végigfutott a hátamon a hideg! Mintha ablakot talált volna a koponyámon, amin keresztül egyenest a gondolataimba kukucskált. – Olyasmi, mint egy szem?

– Honnan tudod? – suttogtam, és ültömben libabőrös lett a karom, meg borzongani kezdtem.

– Tudom – mondta, és új sorba kezdett. – Erről én mindent tudok, Dolores.

– Hát... meg fogom ölni, ha nem vigyázok. Ettől tartok. Aztán tudok csak elfeledkezni a pénzről. Aztán tudok csak mindenről elfeledkezni.

– Ostobaság – mondta, és a tűk tovább kat-kat-kattogtak az ölében. – Férjek mindennap meghalnak, Dolores. Lehet, hogy az egyik pont most hal meg, miközben itt ülünk és beszélgetünk. Meghalnak, és a feleségükre hagyják a pénzüket. – Befejezte a sort és felnézett rám, de az esőcseppek árnyékai miatt még mindig nem láttam, mi van a szemében. Úgy tekeregtek és

vonaglottak az egész arcán, mint a kígyók. – Én csak tudom, nem? – kérdezte. – Végül is, nézd meg, mi történt az enyémmel.

Szólni se tudtam. A nyelvem a szájadlásomhoz tapadt, mint egy muslinca a légyapárhoz.

– Egy baleset – mondta tiszta hangon, szinte tanárosan – néha egy boldogtalan asszony legjobb barátja.

– Hogy érted ezt? – kérdeztem. Csak suttogtam, de kicsit csodálkoztam, hogy még ezt is ki tudom nyögni.

– Gondolj, amit akarsz – mondta. Aztán vigyorgott – nem mosolygott, hanem vigyorgott. Az igazat megvallva, Andy, az a vigyor a vért is megfagyasztotta bennem. – Csak jusson eszedbe, hogy ami a tiéd, az az övé, és ami az övé, az a tiéd. Ha például baleset érné, a bankszámláján lévő pénz a tiéd lenne. Ez a törvény a mi nagy hazánkban.

Rám szegezte a szemét, és egy pillanatra eltűntek az árnyékok, úgyhogy most tisztán láttam. Attól, amit láttam, gyorsan félrekaptam a tekintetemet. Kívül Vera olyan hűvös volt, mint egy jégtömb, de odabenn mintha forróság lett volna; mondhatnám, olyan forróság, mint egy erdőtűz közepén. Túl nagy forróság ahhoz, hogy a magamfajta sokáig nézhetné, az biztos.

– A törvény remek dolog, Dolores – mondta. – És amikor egy rossz embert baleset ér, néha az is remek dolog tud lenni.

– Azt mondd... – kezdtem. Ez már kicsit hangosabb volt a suttogásnál, de nem sokkal.

– Nem mondok semmit – mondta. Akkoriban Vera, ha úgy döntött, hogy végzett egy témával, úgy csapta le, mint egy könyv fedelét. Visszatömte a kötést a kosárba, és felállt. – De azt azért megmondom... hogy ez az ágy sohase lesz bevetve, amíg rajta ülsz. Lemegyek, és fölteszem a teáskannát. Ha itt végeztél, talán lejöhetnél, és megkóstolhatnál egy szeletet abból az almás pitéből, amit a kontinensről hoztam. Ha szerencséd van, még egy kanál vaníliafagylaltot is kaphatsz.

– Rendben – mondtam. Egymást kergették a gondolataim, és csak abban voltam teljesen biztos, hogy az a jonesporti pékségből származó almás pite nagyon is jó lesz. Több mint négy hete először voltam igazán éhes – legalább kimondtam, ami a szívemet nyomta.

Vera már az ajtóból fordult vissza, és rám nézett.

– Nem érzek szánalmat irántad, Dolores – mondta. – Nem mondtad meg nekem, hogy terhes vagy, amikor hozzám mentél, és nem is kellett; még a magamfajta matematikai tökfilkó is tud összeadni meg kivonni. Melyik hónapban voltál, a harmadikban?

– A hatodik hétben – mondtam. A hangom megint suttogóra halkult. – Selená egy kicsit előbb jött.

Bólintott.

– És mit csinál egy átlagos kislány a szigeten, amikor rájön, hogy megkelt a kalács? Magától értetődik, persze... de akik sebtében házasodnak, később gyakran megbánják, erre mintha te is rájöttél volna. Nagy kár, hogy szent emlékü anyád erre nem tanított meg úgy, mint arra, hogy úgy hámozd a krumplit, mintha élne, meg hogy a rest kétszer fárad. De egyet mondhatok, Dolores: hiába bömbölsz ki a szemedet köténnyel a fejedre, az nem őrzi meg a lányod szüzességét, ha az a bűdös vén kecske tényleg el akarja venni, vagy a gyerekeid pénzét, ha tényleg el akarja költeni. De a férfiakat néha, különösen az ivós férfiakat, tényleg érik balesetek. Leesnek a lépcsőn, megcsúsznak a fürdőkádban, néha meg elromlik a fűkük és tölgyfába rohannak a BMW-jükkel, amikor a szeretőjük Arlington Heights-i lakásából sietnek hazafelé.

Akkor becsukta maga mögött az ajtót, és lement. Bevettem az ágyat, és közben azon gondolkodtam, amit mondott... azon, hogy ha egy rossz embert ér baleset, az néha remek dolog tud lenni. Kezdtém látni, ami végig a szemem előtt volt – amit már korábban is láttam volna, ha a gondolataim nem csaponganak körbe vakrémületben, mint egy padlásszobában rekedt veréb.

Mire megettük a pitét, és Vera felment az emeletre, a délutáni pihenőjére, már tisztán láttam, hogy meg lehet csinálni. Meg akartam szabadulni Joe-tól, vissza akartam kapni a gyerekeim pénzét, és mindenekelőtt meg akartam fizetni neki mindenért, amit velünk művelt... különösen azért, amit Selenával tett. Ha a gazembert baleset éri – a megfelelő baleset –, mindez megtörténik. A pénz,

amit nem tudok megszerezni, amíg él, enyém, ha meghal. Lehet, hogy elég sunyi volt elvinni a pénzt, de soha nem volt annyira sunyi, hogy olyan végrendeletet írjon, amiben kisemmiz. Nem az észről volt szó – ahogy elvitte a pénzt, abból láttam, hogy sokkal ravaszabb, mint ahogy feltételeztem róla –, hanem arról, hogyan működik az agya. Egész biztos vagyok benne, hogy Joe St. George legfeljebb nem hitte, hogy valaha meg fog halni.

És mint feleségéhez, minden visszakerülne egyenest hozzám.

Mire aznap délután eljöttem a Fenyőházból, az eső már elállt, és én nagyon lassan sétáltam hazafelé. Még félúton se voltam, amikor eszembe jutott a fészker mögötti öreg kút.

Rám várt a ház, amikor hazaértem – a fiúk játszani voltak, Selena pedig hagyott egy cédulát, hogy átment Mrs. Devereaux-hoz a mosásban segíteni... tudjátok, ő mosta a Harborside Hotel összes ágyneműjét abban az időben. Fogalmam se volt, hol van Joe, de nem is érdekelt. A fontos az volt, hogy a teherautó nem állt ott, és az, hogy a hangtompítót csak egy hajszál tartotta a kipufogón, bőséges figyelmeztetést jelent majd, amikor visszajön.

Ott álltam egy percig, és Selena üzenetét néztem. Érdekesekek azok az apróságok, amik valakit végül arra készítetnek, hogy elszánja magát – hogy a "meg tudom csinálni"-tól a "meg lehet csinálni"-ig, majd a "meg fogom csinálni"-ig eljusson, hogy úgy mondjam. Még most se vagyok biztos benne, hogy tényleg meg akartam-e ölni Joe-t aznap, amikor Vera Donovan-tól hazatértem. Meg akartam vizsgálni a kutat, igen, de az nem volt több játéknál. Ha Selena nem hagyja azt a cédulát, lehet, hogy sose tettem volna meg... és nem számít, mi jön még ki ebből, Andy, de Selena ezt sohase tudhatja meg.

Az üzenet valahogy így szólt: "Mami – át kellett mennem Cindy Babcockkal Mrs. Devereaux-hoz, hogy segítsek a szállodai mosásban – sokkal többen jöttek a hétvégére, mint ahogy várták, és tudod, hogy kínozza Mrs. D.-t a köszvény. Szegény drága teljesen tanácstalannak hallatszott, amikor telefonált. Jövök, hogy segítsek vacsorát főzni. Csók, Sel."

Tudtam, hogy Selena nem hoz öt-hét dollárnál többet, de így is madarat lehet vele fogatni. Boldog lesz, hogy visszamehet, ha Mrs. Devereaux vagy Cindy megint hívja, és ha a jövő nyárra felajánlanak neki a szállodában egy szobalányi félállást, valószínűleg megpróbál rábeszélni, hogy engedjem, hadd vállalja el. Mert a pénz az pénz, és a szigeten akkoriban a cserekereskedelem még mindig általános életforma volt, és készpénzt csak nehezen lehetett szerezni. Mrs. Devereaux tényleg hívta megint, és örömmel írt volna ajánlást Selenának, ha Selena megkéri, mert Selena jól dolgozott, nem félt attól, hogy begörbül a háta vagy bepiszkítja a kezét.

Más szóval pont olyan volt, mint én az ő korában, és nézzétek, mi lett belőlem – takarítótündér, aki állandóan görbén jár, és a hátfájására egy üveg fájdalomcsillapító lapul a gyógyszeres szekrényében. Selena ebben semmi rosszat nem látott, de éppen csak a tizenötödiket töltötte be, és tizenöt éves korában egy lány nem tudja, mi a fenét lát, még akkor se, ha úgy nézi, hogy kiguvad a szeme. Újra meg újra elolvastam azt az üzenetet, és arra gondoltam, csessze meg... nem fogja úgy végezni, mint én, harmincöt éves korára öregem és majdnem kifacsartan. Nem fogja ezt csinálni, még ha bele kell hálnom is, hogy visszatartsam. De tudod, mit, Andy? Úgy gondoltam, nem mennek el idáig a dolgok. Úgy gondoltam, Joe-val majd elintéződik a halál, amire a házunkban szükség van.

Visszatettem a cédulát az asztalra, újra bekapcsoltam az esőköpenyemen a patentokat, és felhúztam a gumicsizmát. Aztán hátramentem, és megálltam a nagy fehér kőnél, ahol én meg Selena üldögéltünk azon az estén, amikor megmondtam neki, hogy nem kell többé félnie Joe-tól, megígérte, békén hagyja. Az eső elállt, de hallottam, hogy a ház mögötti szederbokrokról még mindig csöpög a víz, és láttam, hogy vízcseppek csillognak a csupasz ágakon. Olyanok voltak, mint Vera Donovan gyémánt fülbevalói, csak nem olyan nagyok.

Több mint negyedhektáros volt az a földdarab, és mire átverekedtem magamat rajta, átkozottul örültem, hogy felvettem az esőkabátot meg a magas csizmát. A nedvesség volt a legkevesebb; azok a tövisek gyilkoltak. A negyvenes évek végén azon a földön virág meg fű nőtt, a kút a fészker felőli oldalon volt, de vagy hat évvel azután, hogy én meg Joe összeházasodtunk és ideköltöztünk –

Freddy bácsikája hagyta ránk a házat, amikor meghalt –, a kút kiszáradt. Joe elhívta Peter Doyont, hogy fúrjon nekünk újat a ház nyugati oldalán. Azóta soha nem volt vízproblémánk.

Amikor nem használtuk többé a régi kutat, a fészker mögötti negyed hektárt benőtte az a mellig érő, kusza szederceserje, aminek a tövisei tépték és rángatták az esőkabátomat, ahogy föl és alá járkáltam a régi kút fedelét keresve. Miután három-négy helyen is megszúrtam a kezemet, lehúztam rá a kabát ujját.

Végül úgy találtam rá az átkozott kútra, hogy majdnem beleestem. Ráléptem valamire, ami ingatag is volt meg olyan szivacsos is, recsegést hallottam a lábam alól, és pont azelőtt húzódtam vissza, hogy a deszka, amire ráléptem, engedett. Ha nincs szerencsém, előreesek, és nagyon valószínű, hogy az egész fedél beomlik. Bimm-bamm, harangocska, kútba fullad a macska.

Letérdeltem, az egyik kezemet az arcom elé tartottam, hogy a szedertüskék ne karcolják meg, s a szememet se szúrják ki, és alaposan megnéztem.

A fedél olyan egy méter széles és másfél méter hosszú lehetett; a deszkák fehérek voltak, meggörbültek és elkorhadtak. Az egyiket benyomtam, és mintha egy medvecukrot nyomtam volna meg. Az a deszka, amelyikre rátettem a lábamat, teljesen behajlott, és láttam, hogy friss szálkák állnak ki belőle. Beleestem volna, így van, pedig akkoriban hatvan kilót nyomtam. Joe legalább huszonöt kilóval volt nehezebb.

Volt egy zsebkendő a zsebemben. Egy bokor tetejére kötöttem a fedél fészker felőli oldalán, hogy gyorsan megtaláljam. Aztán visszamentem a házba. Aznap éjjel úgy aludtam, mint egy bárány, és először nem álmodtam rosszat azóta, hogy Selenától megtudtam, miben töri a fejét az ő mesebeli papa-királyfija.

Ez november végén volt, és én semmi többet nem szándékoztam tenni egy darabig. Nem hiszem, hogy el kell mondanom, mért, de azért elmondom: ha bármi történik Joe-val nem sokkal azután, hogy beszéltem a lánnyal a kompon, Selena rossz szemmel nézhetne rám. Nem akartam, hogy ez történjen, mert énnekem egy része még mindig szerette apját, és valószínűleg mindig szeretni fogja, és mert tartottam attól, hogyan érezné magát, ha csak gyanítaná is, mi történt. Hogyan érezne irántam, há' persze – azt hiszem, ezt mondanom se kell –, de még jobban tartottam attól, hogyan érezne Önmaga iránt. Hogy hogy alakult... hát, most hagyjuk. Eljutok oda is, gondolom.

Úgyhogy hagytam, hadd teljen az idő, bár nekem mindig ez volt a legnehezebb, ha egyszer már elszántam magamat. De a napok így is hetekké gyűltek, ahogy máskor. Időről időre megkérdeztem Selenát:

– Rendes a papád? – ezt kérdeztem, és mind a ketten értettük, mit kérdezek igazából. Ő mindig igennel válaszolt, ami megkönnyebbülés volt, mert ha Joe megint elkezd, azon nyomban meg kellett volna szabadulnom tőle, és akkor fütyülök a kockázatra. Vagy a következményekre.

De amikor elmúlt a karácsony, és beköszöntött 1963, más dolgok miatt is nyugtalankodnom kellett. Az egyik a pénz volt – mindennap azzal a gondolattal ébredtem, hogy ez lesz a napja, amikor költeni kezd. Miért ne aggódtam volna miatta? Az első háromszázon elég gyorsan túljutott, és én sehogy se tudtam megakadályozni, hogy a maradékot is elcsessze, miközben én vártam, hogy az idő maga ossza be önmagát, ahogy ezt Joe anonim alkoholistái mondogatták. Meg nem tudtam mondani, hányszor vadásztam arra az istenverte takarékbetétkönyvre, amit akkor adtak neki, amikor saját számlát nyitott a dohányból, de sohase találtam meg. Úgyhogy csak annyit tehettem, hogy néztem, ahogy hazajön egy új láncfűrészszel vagy egy drága órával a karján, és reménykedtem, hogy nem vesztette el még egy részét, sőt az egészet, egy olyan pókerjátzmában, amilyen állítása szerint Ellsworthben meg Bangorban folyt minden hétvégén.

Aztán ott volt az a kérdés, hogy mikor és hogyan csináljam... vagyis, ha végül lesz egyáltalán merszem megcsinálni. Az az ötlet, hogy a régi kutat csapdának használom, odáig rendben volt; az volt a baj, hogy nem vezetett elég messzire. Ha szép tisztán hal meg, mint az emberek a tévében, akkor minden rendben. De én már harminc évvel ezelőtt is eleget láttam az életből ahhoz, hogy tudjam, a dolgok nemigen mennek úgy, ahogy a tévében.

Tegyük fel, hogy beleesik, és például ordítani kezd. A sziget akkor még nem volt úgy beépítve, mint manapság, de így is három szomszédunk volt az East Lane mentén – Caronék, Langillék meg Jolanderék. Lehet, hogy nem hallják meg a házunk mögötti szederbokrok közül jövő kiabálást, de az is lehet, hogy igen... különösen, ha nagy a szél, és a megfelelő irányból fúj. De még ez se minden. Az East Lane, mert a falu meg a fok között húzódik, elég forgalmas tud lenni. Folyton teherkocsik meg autók mentek el a házunk előtt, akkoriban még nem olyan sok, de éppen elég ahhoz, hogy ez nyugtalanítson egy asszonyt, aki olyanokon gondolkozik, amiken én gondolkoztam.

Már nagyjából eldöntöttem, hogy végül is nem használhatom a kutat a maradványok elsüllyesztésére, hogy ez túl kockázatos, amikor megkaptam a választ. Ezúttal is Verától jött, bár nem hiszem, hogy tudatában volt.

Tudjátok, lenyűgözte a napfogyatkozás. Annak az idénynek a nagy részét a szigeten töltötte, és amikor a tél kezdte erejét veszteni, minden héten új kivágást tűzött a konyhai táblára. Amikor a szokásos erős szelekkel és hideg latyakkal megjött a tavasz, még többet volt itt, és azok a kivágások minden másnap felbukkantak. Cikkek a helyi újságokból, olyan távoli lapokból, mint a Globe meg a New York Times, és olyan magazinokból, mint a Scientific American.

Izgatott volt, mert meg volt győződve róla, hogy a napfogyatkozás végül visszacsalogatja a Fenyőházba Donaldot meg Helgát – ezt újra meg újra elmondta –, de izgatott volt maga miatt is. Május közepére, mikor az idő végre kezdett felmelegedni, már elég derekasan berendezkedett – még csak nem is beszélt soha Baltimore-ról. Egyedül arról az elcseszett napfogyatkozásról beszélt. Négy fényképezőgépe volt az előszobaszekrényben – persze nem kiscserkész-gépekről beszélek –, három közülük már állványra szerelve. Nyolc vagy kilenc különleges napszemüveg, speciálisan elkészített nyitott dobozok, amiket "napfogyatkozás-nézőknek" nevezett, periszkópok, bennük különlegesen színezett tükrök, meg nem is t'om, mi még.

Aztán május vége felé, amikor beléptem, egy, a saját helyi lapunkból, a The Weekly Tide-ből kivágott cikket láttam a falitáblán. A HARBORSIDE LESZ A HELYIEK ÉS A NYARALÓK "NAPFOGYATKOZÁS-KÖZPONTJA", szolt a cím. A kép Jimmy Gagnont és Harley Foxot ábrázolta, amint valami építményt emelnek a szálloda tetejére, ami akkoriban is olyan lapos és sima volt, mint most. És tudjátok, mit? Úgy éreztem, valami megint megfordul bennem, pont úgy, mint amikor azt az első cikket láttam a napfogyatkozásról, ugyanarra a helyre tűzve.

A cikkben az állt, hogy a Harborside tulajdonosai egyfajta nyitott obszervatóriummá alakítják át a tetőt a napfogyatkozás napjára... csakhogy az egész úgy hangzott nekem, mint egy jól bevált üzlet vadonatúj címkével. Azt mondták, a tetőt "különleges módon felújították" az alkalomra (az az ötlet, hogy Jimmy Gagnon meg Harley Fox felújít valamit, elég vicces, ha az ember elgondolkozik rajta), és úgy számították, hogy háromszázötven különleges "napfogyatkozási jegyet" adnak el. A nyaralók kapják az első eresztést, aztán az állandó lakosok. Az ár tulajdonképpen elég jutányos volt – két dolcsi a beugró –, de persze úgy tervezték, hogy ételt meg italt szolgálnak fel, és a szállodák mindig így vágják meg a népeket. Különösen a bárban.

Még a cikket olvastam, amikor Vera bejött. Nem hallottam, és amikor megszólalt, vagy fél métert ugrottam.

– Na, Dolores – kérdezte –, melyikre mégy? A Harborside tetejére vagy a Sziget hercegnőjé-re?

– Hogyhogy a Sziget hercegnőjével? – kérdeztem.

– Kibéreltem a napfogyatkozás délutánjára – mondta.

– Nem lehet! – mondtam, de egy másodperccel azután, hogy ez kijött a számon, már tudtam, hogy kibérelte; Vera nem becsülte sokra se az üres beszédet, se az üres dicsekvést. De attól a gondolattól, hogy valaki kibérel egy akkora kompot, mint a Hercegnő, így is elállt a lélegzetem.

– De igen – mondta. – A fél vagyonom oda kellett érte adnom, Dolores, nagyrészt a helyettesítő kompra, mely aznap a Hercegnő vonalán közlekedik, de tényleg kibéreltem. És ha az én kirándulásomra jössz, ingyen utazhatsz, és minden italt én állok. – Aztán a szemhéja alól kémelve azt mondta: – Ez biztosan vonzza a férjedet, nem gondolod?

– Istenem – mondtam – mért bérelted ki azt az átkozott kompot, Vera? – A tegezés még mindig furcsán hangozott nekem, ahányszor csak kinyitottam a számat, de akkorra már tisztázta, hogy nem viccelt – nem engedte, hogy visszatérjek a magázáshoz, még ha akartam volna se, ami néha előfordult. – Szóval, tudom, hogy izgat a napfogyatkozás meg minden, de szerzechettél volna egy akkora kirándulóját is, mint a Vinalhaven, és valószínűleg fele áron.

Kicsit megvonta a vállát, ugyanakkor hátravetette hosszú haját – ez az ő csókold-meg-a-szebbik-felem pillantása volt, ha nem láttam volna még.

– Azért vettem bérbe, mert imádom azt a pocakos vén kurvát – mondta. – Little Tall Island a kedvenc helyem a világon, Dolores... tudod?

Tulajdonképpen tényleg tudtam, úgyhogy bólintottam.

– Persze, hogy tudod. És majdnem mindig a Hercegnő hozott ide... a vicces, dagadt, dökögő, vén Hercegnő. Azt mondták, kényelmesen és biztonságosan befogad négyszáz főt, ötvennel többet, mint a szálloda teteje, és én mindenkit elviszek, aki velem meg a gyerekekkel akar jönni. – Aztán vigyorgott, és az a vigyor teljesen rendben volt; egy olyan lány vigyora, aki boldog csak azért, mert életben van. – És tudod, mi van még, Dolores? – kérdezte.

– Nem én – mondtam. – Meg vagyok döbbenve.

– Senki előtt nem kell bókolnod és meghajolnod, ha... – Akkor abbahagyta, és a legfurább tekintetet vetette rám. – Dolores? Jól vagy?

De én semmit se tudtam mondani. A legborzasztóbb, a leggyönyörűbb kép nyomult a fejembe. Láttam a Harborside Hotel nagy, lapos tetejét, teli emberekkel, akik hátrahajtott fejjel álldogálnak, és láttam a Hercegnő-t mozdulatlanul állni a kontinens és a sziget közötti szorosban, fedélzete szintén zsúfolásig felfelé néző emberekkel, és mindezek fölött nagy, fekete, tűzzel körülvett kör függ az égen, ami teli van nappali csillagokkal. Kísérteties kép volt, elég ahhoz, hogy egy halott hátán is felálljon tőle a szőr, de nem ez szorította Össze a gyomromat. Hanem az, amikor a sziget másik felére gondoltam.

– Dolores? – kérdezte, és kezét a vállamra tette. – Görcseid vannak? Gyengének érzed magad? Gyere és ülj az asztalhoz, hozok egy pohár vizet.

Nem voltak görcseim, de egyszer csak tényleg gyengének éreztem magamat, úgyhogy odamentem, ahová mondta, és leültem... csakhogy a térdem olyan rozoga volt, hogy szinte belerogytam a székbe. Néztam, ahogy a vizet hozza, és azon gondolkoztam, amit előző novemberben mondott – hogy még egy magafajta matematikai tökfilkó is tud összeadni meg kivonni. Hát, még a magamfajta is hozzá tud adni a szállodai háromszázötvenhez négyszázat a Sziget hercegnőjéről, amiből hétszázötven jön ki. Az nem jelent mindenkit, aki július közepén a szigeten van, de Krisztusra mondom, elég derekas szám. Jól el tudtam képzelni, hogy a maradék vagy elmegy kivetni a csapdáit, vagy a partról meg a városi dokkokból nézi a napfogyatkozást.

Vera hozott nekem vizet, és én egy hajtásra megittam. Leült velem szemben, aggódva nézett.

– Jól vagy, Dolores? – kérdezte. – Nem akarsz lefeküdni?

– Nem – mondtam –, csak elfogott pár pillanatra a rosszullet.

És el is fogott. Ha az ember egyszer csak megtudja, melyik napon tervezi megölni a férjét, azt hiszem, ez bárkit képes rosszulletbe kergetni.

Vagy három órával később, amikor már elkészült a mosás, bevásároltam, eltettem a zöldségeket, kiporszívóztam a szőnyeget, és beraktam egy kis tál ragut a hűtőszekrénybe magányos vacsorájához (lehet, hogy időnként megosztotta ágyát a jöttmenttel, de sose láttam, hogy a vacsoraasztalához ültette volna), összeszedtem a dolgaimat, hogy elmenjek. Vera a konyhaasztalnál ült, és az újság keresztretjévényét fejtette.

– Gondolkozz rajta, hogy július 20-án velünk jössz-e a hajón, Dolores – mondta. – Hidd el nekem, sokkal kellemesebb lesz odakinn a szorosban, mint azon a forró tetőn.

– Köszönöm, Vera – mondtam –, de ha aznapra szabadnapot kapok, kétlem, hogy akárhová elmegyek... valószínűleg egyszerűen otthon maradok.

– Megsértődnél, ha azt mondanám, hogy ez nagyon ostobán hangzik? – kérdezte, és felnézett rám.

Mikor törődtél te azzal, hogy engem vagy bárki mást megsértesz, te beképzelt szuka? Ezt gondoltam, de persze nem mondtam. Azonkívül meg tényleg aggódónak látszott, amikor úgy gondolta, hogy elájulok, bár ez csak azért lehetett, mert félt, hogy az orromra esek, és összevérézem a konyha padlóját, amit pont az előző nap viksoltam föl.

– Nem én – mondtam. – Én ilyen vagyok, Vera... ostoba, mint a mosogatólé.

Akkor furán pillantott rám.

– Tényleg? – kérdezte. – Néha én is úgy hiszem... néha meg csodálkozom.

Elköszöntem, és hazamentem, közben újra meg újra megforgattam a fejemben az ötletet, lukakat keresve. Egyet se találtam – csak talánokat, a talánok meg az élet részei, nem? Balszerencse mindig előfordulhat, de ha az emberek túl sokat nyugtalankodnának miatta, soha semmit se végeznének. Azonkívül úgy gondoltam, ha a dolgok rosszra fordulnak, mindig visszaléphetek. Majdnem a legvégéig visszaléphetek.

Elmúlt a május, a hősök emléknapja jött és ment, és beköszöntött az iskolai szünet. Felkészültem rá, hogy visszatartsam Selenát, ha azzal nyaggatna, hogy dolgozni akar a Harborside-ban, de mielőtt még egyszer is vitáztunk volna erről, gyönyörű dolog történt. Huff tiszteletes, aki akkoriban a metodista lelkész volt, eljött, hogy velem meg Joe-val beszéljen. Azt mondta, hogy a winthropi metodista egyházi tábor alkalmazna két lányt, akik kiválóan tudnak úszni. Hát, Selena is, meg Tanya Caron is úgy úszott, mint a hal, Huffy ezt tudta, és hogy a mondandómat legalább egy kicsit rövidebbre fogjam, az iskola befejezése után egy héttel én meg Melissa Caron kikísértük a lányainkat a komphoz, ők a hajóról integettek, mi meg a kikötőből, és mind a négyen sírtunk, mint az ütődöttek. Selena csinos, rózsaszín ruhába öltözött az útra, és először láttam tisztán benne azt a nőt, aki majd lesz belőle. Ettől majdnem megszakadt a szívem, de még most is. Van valakinek véletlenül egy papír zsebkendője?

Köszönöm, Nancy. Nagyon köszönöm. Na, hol is tartottam?

Ja, igen.

Selena biztos helyen volt; maradtak a fiúk. Rávettem Joe-t, hogy hívja fel a nővérét New Gloucesterben, és kérdezze meg, elvállalnák-e őket július utolsó három és augusztus első hetében, ahogy mi elvállaltuk az ő két kis ördögfiókájukat néhány nyáron vagy egy hónapra, amikor fiatalabbak voltak. Azt hittem, Joe ellenezni fogja, hogy a kis Pete-et elküldjük, de nem tette – felteszem, arra gondolt, hogy milyen csend lesz, ha mind a hárman elmennek, és tetszett neki az ötlet.

Alicia Forbert – ez volt a nővére asszonyneve – azt mondta, örömmel elvállalják a fiúkat. Azt hiszem, Jack Forbert egy kicsit kevésbé örült, mint ő, de azon a kutyán Alicia csóválta a farkot, úgyhogy nem volt probléma – legalábbis ott nem.

A probléma az volt, hogy se a kis Joe, se a kis Pete nem nagyon akart menni. Nem igazán hibáztattam őket; a Forbert fiúk tinédzserek voltak, és egy nap bőven elegendő volt két olyan pimasz fickóból, mint ők. De azért nem hagytam, hogy ez meggátoljon – nem hagyhattam. Végül csak leszegtem a fejemet és beleökleltem őket. Kettejük közül a kis Joe bizonyult a keményebb diónak. Végül félrevontam, és azt mondtam:

– Csak arra gondolj, hogy vakációra mész, el az apádtól. – Ez úgy meggyőzte, ahogy semmi más, és ez elég szomorú dolog, ha belegondoltok, nem igaz?

Amikor a fiúk nyári kirándulását elrendeztem, nem volt más teendőm, csak várni, hogy elmenjenek, és azt hiszem, hogy a végén eléggé örültek, hogy mennek. Joe egy csomót ivott július negyedike óta, és azt hiszem, még a kis Pete se találta túl kellemesnek, hogy a közelében legyen.

Nem lepott meg, hogy ivott; segítettem is neki. Amikor kinyitotta a mosogató alatti szekrényt, és először látott benne egy vadonatúj üveg whiskyt meghúzódni, megdöbbsent – emlékszek, megkérdezte, hogy a fejemre estem-e vagy mi. De azután már nem kérdezett semmit. Miért kérdezett volna? Joe St. George negyedikétől halála napjáig az idő egy részében teljesen, az idő

nagy részében meg félig el volt ázva, és egy ilyen állapotban lévő embernek nem tart sokáig, hogy a jó szerencséjét alkotmányos jognak tekintse... különösen az olyannak, mint Joe.

Nekem ez úgy jött, mint az áldás, de a negyedike utáni időszak – a fiúk elutazása előtti meg az utána jövő hét – akkor se volt éppen kellemes. Amikor hétkor elindultam Verához, úgy feküdt mellettem az ágyban, mint egy darab romlott sajt, horkolt, a haja meg vadul meredezett fölfelé. Kettő-háromkor értem haza, és ő ott gubbasztott a verandán (oda húzta ki azt a randa, öreg hintaszékét), egyik kezében az American, másikban az aznapi második vagy harmadik ital. Soha senki nem ivott vele a whiskyből; az én Joe-mat nem lehetett vajszívűnek nevezni.

Abban a júliusban az American első oldalán majdnem mindennap cikk jelent meg a napfogyatkozásról, de azt hiszem, Joe-nak – minden újságolvasásával együtt – csak elég zavaros fogalma lehetett arról, hogy valami rendkívüli történik majd a hónapban. Tudjátok, nem rágódott ilyeneken. Joe a komcsikkal meg a szabadságért menetelekkel törődött (csak ő "távolsági niggerjáratoknak" hívta őket), meg azzal az istenverte katolikus bibsiimádóval a Fehér Házban. Ha tudta volna, mi történik Kennedyvel négy hónappal később, azt hiszem, meghalt volna a boldogságtól, ilyen piszok volt.

Mindegy, azért leültem melléje, és hallgattam, mit hantál össze arról, ami az aznapi újságban felpaprikázta. Azt akartam, szokjon hozzá ahhoz, hogy amikor hazamegyek, mellette vagyok, de ha azt mondanám, hogy ez könnyű volt, hazudnék. Nem bántam volna, ha feleannyit iszik, tudjátok, ha vidámabb kedve van közben. Vannak ilyen emberek, én tudom, de Joe nem tartozott közéjük. Az ivás előhozta belőle a nőt, és a Joe-ban lakó nő mindig két nappal egy istentelenül erős havibaj előtt volt.

De ahogy közeledett a nagy nap, kezdtem megkönnyebbülni, amikor eljöttem Verától, még akkor is, ha csak egy bűdös, részeg férjhez mentem haza. Vera az egész júniust azzal töltötte, hogy lótot-futott, fecsegett erről-arról, ellenőrizte és újra ellenőrizte a napfogyatkozás-felszerelését, és telefonálgatott – június utolsó hetében naponta legalább kétszer hívta azt a társaságot, amelyik a kompkirándulásról gondoskodott, és ez csak egy tétel volt a napi listán.

Hat lány dolgozott alattam júniusban, és nyolc július negyedike után; ez volt a legnagyobb személyzet, amit Vera akár a férje halála előtt, akár utána alkalmazott. A házat a padlástól a pincéig kisikáltuk – amíg nem ragyogott –, és minden ágyat megvetettünk. A fenébe, ideiglenes ágyakat tettünk még a napozóteraszra meg az emeleti erkélyre is. Vera legalább egy tucat alvóvendéget várt a napfogyatkozás hétvégéjére, de lehet, hogy húszat is. Nem volt számára elég óra egy napban, és úgy rohángált körbe, mint zsidóban a fájdalom, de boldog volt.

Aztán, pont akkoriban, amikor elküldtem a fiúkat Alicia nénikéjükhöz és Jack bácsikájukhoz – július tizedike-tizenegyedike táján lehetett, még mindig több mint egy héttel a napfogyatkozás előtt –, jó hangulata elromlott.

Elromlott? Csessze meg, nem. Ez nem igaz. Kipukkadt, mint egy léggömb, amit tüvel szúrnak ki. Egyik nap süvített, mint a repülő; másnap meg földig lógatta az orrát, és a szemében megjelent az a gonosz, zavaros kifejezés, amit olyan sokszor láttam már, mióta annyi időt töltött a szigeten egyedül. Aznap két lányt elbocsátott, az egyiket azért, mert egy zsámolyra állt, hogy lemossa a szalon ablakait, a másikat meg azért, mert a konyhában nevetgélt az egyik szállítóval. Ez a második különösen piszok dolog volt, mert a lány sírva fakadt. Azt mondta Verának, a középiskolából ismeri a fiatalembert, azóta nem látta, és kicsit beszélni akart vele a régi időkről. Bocsánatot kért, és könyörgött, hogy ne küldje el – azt mondta, ha elküldi, az anyja olyan dühös lesz, mint egy örült tyúk.

De ez semmi hatással nem volt Verára.

– Nézd a vidámabb oldalát, drágám – mondta a legszipirtyóbb hangján. – Lehet, hogy az anyád mérges lesz, de olyan sok időd lesz rá, hogy megbeszéljed mindazt, ami a jó öreg jonesporti középiskolában történt.

A lány – Sandra Mulcahey – lehajtott fejjel ment végig a behajtón, és úgy zokogott, mintha a szíve szakadna meg. Vera a hallban állt, és kicsit meghajolt, hogy nézhesse a bejárati ajtó ablakán

át. Viszketett a lábam, hogy seggbe rúgjam, amikor láttam, hogy úgy áll ott... de egy kicsit sajnáltam is. Nem volt nehéz kitalálni, mi változtatta meg a hangulatát, és nemsokára már biztosan tudtam. Bérelt komp ide, bérelt komp oda, a gyerekei végül is nem jönnek el, hogy vele nézzék a napfogyatkozást. Lehet, hogy csak más tervük volt, mint az olyan gyerekeknek szokott, akik nem is gondolnak rá, hogy érezhetnek a szüleik, de én úgy gondoltam, hogy akármi romlott is meg Vera meg köztük, az még mindig nem jött helyre.

Vera hangulata akkor javult, amikor tizenhatodikán és tizenhetedikén az első vendégei kezdtek feltünedezni, de én még mindig örültem, hogy mindennap eljövök onnét, és tizennyolcadikán, csütörtökön kidobott egy másik lányt is

– Karen Jolandert, ő volt az. Az volt a nagy bűne, hogy elejtett egy tányért, ami már úgyis repedt volt. Karen nem sírt, amikor végigment a behajtón, de tudni lehetett, hogy csak addig tartja magát, amíg túl nem jut az első dombon, aztán kifakad.

Hát, aztán valami hülyeséget csináltam – de ne felejtsetek el, akkor már magam is eléggé fel voltam húzva. Sikerült legalább addig várnom, míg Karen eltűnik a szem elől, de aztán megkerestem Verát. A hátsó kertben találtam rá. Úgy a fejébe húzta a szalmakalapját, hogy a karimája a fülét érte, és úgy csattogtatott azzal a kertészollóval, hogy az ember azt hihette volna, ő Madame Dufarge, aki fejeket nyisszant le, nem pedig Vera Donovan, aki rózsát vág a szalonba meg az ebédlőbe.

Egyenest odaléptem hozzá, és azt mondtam:

– Gyalázatos dolgot műveltél, hogy így kidobtad azt a lányt. Főlegyenesedett, és a legdölyfösebb gazdasszonyi pillantását küldte felém.

– Úgy gondolod? Nagyon örülök, hogy megmondtad a véleményed, Dolores. Tudod, könnyörögtem érte; minden este, amikor lefekszem, a sötétben végiggondolom a napot, és a szemem előtt elszuhanó minden eseménynél ugyanazt a kérdést teszem fel: "Mit tett volna Dolores St. George?"

Hát, ez mindennél jobban feldühített.

– Egy dolgot mondok, amit Dolores Claiborne nem tesz

– mondtam –, és az az, hogy kirak valakit, amikor elege van és csalódott valami miatt. Azt hiszem, ehhez nem ülök elég magas lovon.

Leesett az álla, mintha valaki kihúzta volna a szegecseket, amik az állkapcsát tartják. Egész biztos vagyok benne, hogy először sikerült igazán meglepnem, és sietősen odébbmentem, mielőtt még észrevenné, mennyire megijedtem. Mire a konyhába értem, a lábam úgy remegett, hogy le kellett üljek, és arra gondoltam, te megörültél, Dolores, hogy így megcibálsz a farkát. Csak annyira álltam föl, hogy kilessek a mosogató fölötti ablakon, de háttal állt nekem, és megint teljes erejéből dolgozott az ollóval; a rózsák úgy hullottak a kosarába, mint véres fejű, halott katonák.

Hazafelé készülődtem aznap délután, amikor mögém lépett, és azt mondta, várjak egy percet, beszélni akar velem. Úgy éreztem, a szívemre mázsás kő nehezedik. Egyáltalán nem volt kétségem afelől, hogy eljött az időm – most mondja meg, hogy a szolgálataimra többé nem tart igényt, utoljára még egy csókold-meg-a-szebbik-felem pillantást vet rám, aztán elindulok az úton, ezúttal végleg. Az ember azt hihetné, megkönnyebbülés megszabadulni tőle, és felteszem, bizonyos fokig az is lett volna, de én akkor is fájdalmat éreztem a szívem körül. Harminchat éves voltam, tizenhat éves korom óta keményen dolgoztam, és sohase bocsátottak el. Mindegy, bizonyos kibaszásokkal az embernek szembe kell néznie, és én minden erőmmel megpróbáltam felkészülni erre, amikor megfordultam, hogy ránézzek.

De amikor megpillantottam az arcát, tudtam, nem azért jött, hogy kirúgjon. Lemosta az arcfestéket, amit aznap reggel magára kent, és a duzzadt szemhéjáról az jutott eszembe, hogy vagy szunyókált, vagy sírt a szobájában. Barna papírzacskó volt a karjában, és valahogy úgy odalökte nekem.

– Tessék – mondta.

– Mi ez? – kérdeztem.

– Két napfogyatkozás-néző meg két tükrös doboz – mondta. – Azt hiszem, neked meg Joe-nak tetszeni fog. Véletlenül... – Ekkor abba hagyta, és az összeszorított öklébe köhögött, csak aztán nézett megint egyenest a szemembe. Egyet csodáltam benne, Andy – nem számít, hogy mit mondott, vagy hogy milyen nehéz volt ez neki, az emberre nézett, amikor mondta. – Véletlenül mindegyikből van két fölösleges – mondta.

– Ó – mondtam. – Sajnálattal hallom.

Ezt elhessentette, mintha légy volna, aztán megkérdezte, hogy nem gondoltam-e meg magamat azzal kapcsolatban, hogy vele meg a barátaival kompra szálljak.

– Nem – mondtam –, azt hiszem, a tulajdon verandám korlátjára rakom fel a piskótámat, és onnan nézem Joe-val. Vagy ha a nagy mogult játssza, lemegyek a Keleti-fokhoz.

– Ha már a nagymogulnál tartunk – mondta, és még mindig rám nézett –, elnézést akarok kérni a ma reggelért... és meg akarlak kérni, hívd fel Mabel Jolandert, és mondd meg neki, hogy meggondoltam magam.

Nagy kurázsira volt szüksége, hogy ezt mondja, Andy – te nem ismerted őt úgy, ahogy én, úgyhogy gondolom, ezt egyszerűen el kell hinned nekem, de borzasztó nagy kurázsit kellett hozzá. Ha bocsanatkérésről volt szó, ott Vera Donovan nem nagyon jeleskedett.

– Megmondom – mondtam szelíd hangon. Majdnem kinyújtottam a kezemet, hogy megfogjam az Övét, de végül nem tettem. – Csak Karennek hívják, nem Mabelnek. Mabel hat vagy hét évvel ezelőtt dolgozott itt. Most New Hampshire-ben van, azt mondja az anyja... a telefontársaságnál dolgozik, és nagyon jól megy sora.

– Akkor Karen – mondta. – Hívd vissza. Csak annyit mondj neki, Dolores, hogy meggondoltam magam, egy szóval se többet. Érted?

– Igen – mondtam. – És köszönöm a napfogyatkozási kellékeket. Biztos jól tudjuk majd használni őket.

– Nagyon szívesen – mondta. Ajtót nyitottam, hogy induljak, de utánam szólt: – Dolores!

Hátranéztem a vállam fölött, és furcsán bólintott egy kicsit, mintha olyat tudna, amit nem kéne tudnia.

– Néha az embernek magas lóra kell ülnie, hogy életben maradjon – mondta. – Néha egy nő csak a szipirtóságába kapaszkodhat. – Aztán becsukta az ajtót az orrom előtt... de kedvesen. Nem csapta be.

Na jó; most jön a napfogyatkozás napja, és ha elmondom, mi történt – mindent, ami történt –, az nem megy szárazon. A fenébe is, az óráim szerint majd két órája beszélek egyhuzamban, elég rég ahhoz, hogy kiégesse az olajat a csapágyakból, és még messze vagyok attól, hogy befejezzem. Úgyhogy mondok valamit, Andy – vagy megvász annak a Jim Beamnek egy hüvelykjétől, ami az íróasztalfiókban van, vagy felfüggesztjük ma estére. Mit szólsz hozzá?

Na – köszönöm. Ember, ez aztán jó helyre ment! Nem; tedd el. Egy elég, hogy telítse a szivattyút; lehet, hogy kettő már eltömi a csöveket.

Rendben van – menjünk tovább.

Tizenkilencedikén este olyan nyugtalanul feküdtem le, hogy majdnem a gyomromra ment, mert a rádióban azt mondták, valószínűleg esni fog. Olyan átkozottul elfoglalt, hogy megtervezem, mit csináljak, és ehhez bátorságot merítsek, hogy az eső gondolata még csak át se suhant az agyamon. Egész éjjel hánykolódni fogok, gondoltam, amikor lefeküdtem, aztán arra gondoltam, hogy nem, Dolores, és azt is megmondom, mért – semmit se tehetsz az időjárással, és különben se számít. Tudod, hogy végezni akarsz a férjeddal, még akkor is, ha egész nap úgy zuhog, mintha dézsából öntenék. Már túl messzire mentél ahhoz, hogy meghátrálj. És ezt tényleg tudtam, úgyhogy lehunytam a szememet, és úgy aludtam, mint a bunda.

A szombat -1963. július 20. – forró volt, párás és felhős. A rádió azt mondta, végül is valószínűleg nem fog esni, eltekintve néhány felhőszakadástól későeste, de a nap nagy részében felhős lesz az ég, és a parti települések esélye, hogy tényleg lássák a napfogyatkozást, nem több ötven százaléknál.

De én így is azt éreztem, hogy nagy teher csúszott le a vállamról, és amikor elmentem Verához, hogy segítek felszolgálni a nagy villásreggelit, amit tervezett, a lelkem nyugodt volt, és az aggodalmaim eltűntek. Tudjátok, nem számított, hogy felhős az ég; az se számított volna, ha időnként elered az eső. Amíg nem zuhogott, a szállodaiak fent ültek a tetőn, Vera vendégei meg kint voltak a szorosan, és mindnyájan remélték, lesz annyi szakadás a felhőtakarón, hogy egy pillantást vethessenek arra, ami életükben még egyszer nem történik meg... legalábbis Maine államban nem. Tudjátok, a remény hatalmas ereje az emberi természetnek – ezt nálam senki se tudja jobban.

Úgy emlékszek, Verának végül tizenhét vendége volt azon a péntek éjszakán, de még ennél is többen voltak a szombati reggelin – harmincan-egyvenen, szerintem. A többiek, akik vele mentek a hajón (és ezek főleg szigeti népek voltak, nem idegenek), egy óra körül kezdtek gyülekezni a városi kikötőben, és az öreg Hercegnő-nek kettő tájban kellett indulnia. Mire a napfogyatkozás ténylegesen elkezdődött – fél öt körül –, az első két-három hordó sörnek ki kellett ürülnie.

Arra számítottam, hogy Vera teljesen izgatott lesz, és majd kiugrik a bőréből, de néha azt hiszem, sportot csinált abból, hogy megleljen. Egy hullámos csíkos, piros-fehér cuccot viselt, ami inkább hasonlított köpenyre, mint ruhára – kaftán, azt hiszem, így hívják –, és egyszerű lófarkba fogta a haját, ami messze volt azoktól az ötvendolcsis frizuráktól, amiket akkoriban rendszerint hordott.

Körbe-körbe járta a hosszú büféasztalt, amit a hátsó gyepen, a rózsakert közelében állítottak fel, odament a barátaihoz, és nevetgélt velük – a kinézetükről és a hangjukról ítélve a legtöbben Baltimore-ból jöttek –, de aznap más volt, mint a napfogyatkozást megelőző héten. A napfogyatkozás napján inkább egy virágok közt repkedő pillangóra hasonlított, és a nevetése se volt olyan éles vagy hangos.

Amikor látta, hogy egy tálca rántottát hozok kifelé, odasietett hozzám, hogy pár utasítást adjon, de nem úgy lépkedett, mint a megelőző napokban – mintha igazából futni szeretne –, és a mosoly nem tűnt el az arcáról. Úgy gondoltam, boldog – ennyi az egész. Beletörődött, hogy a gyerekei nem jönnek, és úgy döntött, így is boldog lehet. És ennyi az egész... csakhogy én ismertem és tudtam, hogy Vera Donovan milyen ritkán boldog. Mondok én valamit, Andy – még majdnem harminc évig ismertem azután, de nem hiszem, hogy még egyszer is boldognak láttam. Elégedettnek, igen, beletörődöttnek, de boldognak? Sugárzónak és boldognak, akár egy pillangó a virágos réten forró, nyári délután? Nem hiszem.

– Dolores! – mondta. – Dolores Claiborne! – Azután még jó darabig nem szólított a lánynevemen – bár aznap reggel Joe még élt és jól volt –, és azelőtt se. De amikor így szólított, minden porcikám beleborzongott, ahogy összeborzadsz, ha egy liba átsétál azon a helyen, ahol egyszer majd eltemetnek.

– Reggelt, Vera – válaszoltam. – Kár, hogy ilyen szürke nap van.

Fölpillantott az égre, ahol alacsonyan nyirkos, nyári felhők függtek, aztán elmosolyodott.

– Háromra kisüt a nap – mondta.

– Ez úgy hangzik, mintha parancsba adtad volna – mondtam.

Persze csak ugrattam, de ő komolyan bólintott, és azt mondta:

– Igen... pontosan ez történt. Most szaladj a konyhába, Dolores, és nézd meg, hogy az a hülye szállító miért nem hozott még egy kanna friss kávé.

Elindultam, hogy megtegyem, amit kért, de alig tettem négy lépést a konyhaajtó felé, amikor utánam szólt, pont úgy, mint két nappal azelőtt, amikor azt mondta, néha egy nőnek szipirtyónak kell lennie, hogy életben maradjon. Hátrafordultam és az járt a fejemben, hogy ugyanezt mondja el megint. De nem. Ott állt a csinos, piros-fehér zsákruhájában, keze a csípőjén, az a lófark meg a vállán, és nem látszott többnek huszonegy évesnél abban a fehér, reggeli fényben.

– Háromra kisüt, Dolores! – mondta. – Meglátod, hogy igazam lesz!

A reggeli tizenegyre véget ért, és délre rám meg a lányokra maradt a konyha, mert a szállító meg az emberei leköltöztek a Sziget hercegnőjé-re, hogy előkészítsék a második felvonást. Vera elég

későn távozott, negyed egy körül, maga vitte le az utolsó három-négy vendéget a kikötőbe az öreg Ford Ranchen, amit a szigeten tartott. Én vagy egyig oda voltam kötve a mosogatáshoz, aztán azt mondtam Gail Lavesque-nek, aki aznap többé-kevésbé a helyettesem volt, hogy egy kicsit fáj a fejem és kavarog a gyomrom, és most már, hogy a kosz javát elpucoltuk, hazamegyek. Kifelé menet Karen Jolander megölelt és hálálkodott. Megint sírva fakadt. Esküszök az égre, hogy annak a lánynak egyfolytában szivárog a szeme, mióta ismerem.

– Nem tudom, ki beszélt veled, Karen – mondtam –, de nekem semmit se kell megköszönnöd... én egyetlen árva mozdulatot se tettem.

– Senki nem mondott semmit – mondta –, de én tudom, hogy maga volt, Mrs. St. George. Senki más nem merne szólni a vén sárkánynak.

Homlokon csókoltam, és azt mondtam neki, azt hiszem, nincs miért aggódnia, amíg nem ejt el több tényért. Aztán hazaindultam.

Mindenre emlékszek, ami történt, Andy – mindenre-, de attól fogva, hogy Vera behajtójáról a Center Drive-ra léptem, mintha olyan dolgokra emlékeznék, amik az ember életének legragyogóbb, legvalóságosabb álmában történnek. Egyre arra gondoltam, "hazamegyek, hogy megöljem a férjem, hazamegyek, hogy megöljem a férjem", mintha beverhetném a fejembe, ahogy az ember egy szöveget ver be valami kemény fába, tikbe vagy mahagóniba, csak hogy én sokáig nem hagytam abba. De visszatekintve erre, azt hiszem, ez végig a fejemben volt. Ami nem tudta megérteni, az a szívem volt.

Amikor beértem a faluba, az utcák már kísértetiesen kiürültek, bár csak negyed kettő körül járt, és a napfogyatkozás kezdete még mindig háromóránál volt. Az a kisváros jutott eszembe az állam déli részében, ahol állítólag senki se lakik. Aztán felnéztem a Harborside tetejére, és az még kísértetiesebb volt. Máris százan vagy még többen voltak odafent, ténferegtek, és lesték az eget, mint a gazdák vetéskor. Lenéztem a dombról a kikötőre, és ott láttam a Hercegnő-t, a kiszállóhidat leeresztve, és az autófédélzet kocsik helyett emberekkel volt teli. Itallal a kezükben járkáltak körbe ezen a nagy, szabadtéri koktélpartin. Maga a kikötő zsúfolásig volt emberekkel, és a szorosban vagy ötszáz kisebb hajó horgonyzott és várakozott – legalábbis több, mint amennyit valaha egyszerre láttam. És úgy tűnt, mintha mindenki – akár a hotel tetején, akár a városi kikötőben, akár a Hercegnőn – sötét szemüveget viselne, és kormozott üvegű napfogyatkozás-nézőt vagy tükrös dobozt tartana a kezében. Azelőtt és azután sose volt még ilyen nap a szigeten, és ha nem az járt volna a fejemben, ami valóban a fejemben járt, azt hiszem, akkor is álomnak tűnt volna az egész.

Napfogyatkozás ide vagy oda, a fűszeres nyitva volt – azt hiszem, az a szarházi még az apokalipszis reggelén is úgy ülné az üzletében, mint máskor. Beugrottam, vettem egy üveg piros címkés Johnnie Walkert, aztán elindultam az East Lane-en a ház felé. Első dolgom volt, hogy odaadtam Joe-nak az üveget – nem lacafacáztam, csak beleejtettem az ölébe. Aztán bementem a házba, és fogtam a zacskót, amit Vera adott, amelyikben a napfogyatkozás-nézők meg a tükrös dobozok voltak. Amikor visszamentem a hátsó verandára, Joe maga előtt tartotta a whiskys üveget, hogy lássa a színét.

– Megiszod, vagy csak gyönyörködöl benne? – kérdeztem.

Gyanakodva pillantott rám, és azt mondta:

– Mi a franc ez, Dolores?

– Ajándék, hogy megünnepeljük a napfogyatkozást – mondtam. – De ha akarod, kiönthetem a mosogatóba is.

Úgy tettem, mintha nyúlnék érte, mire ő nagyon gyorsan visszarántotta.

– Fene sok ajándékot adsz nekem mostanában – mondta. – Napfogyatkozás ide vagy oda, nem engedhetünk meg magunknak ilyen dolgokat. – De ez nem akadályozta meg abban, hogy elővegye a zsebkését, és felhasítsa a pecsétet; még csak úgy se tűnt, hogy lelassította volna.

– Hát, az igazat megvallva, nem csak a napfogyatkozás miatt van – mondtam. – Olyan jól éreztem magamat, meg olyan könnyűnek, hogy meg akartam osztani a boldogságomat. És mióta észrevettem, hogy téged többnyire az tesz boldoggá, ami egy üvegből jön...

Néztem, ahogy leveszi a kupakot, és tölt magának egy lórúgásnyit. Remegett kicsit a keze, én meg nem bántam. Minél inkább le van robbanva, annál jobbak az esélyeim.

– Te meg mitől érzed jól magadat? – kérdezte. – Valaki feltalálta a rusnyaságot gyógyító pirulát?

– Elég aljas dolog ilyet mondani valakinek, aki épp most vett neked egy üveg elsőrendű whiskyt – mondtam. – Lehet, hogy tényleg vissza kéne vennem. – Megint érte nyúltam, és ő megint visszarántotta.

– Arra várhatsz – mondta.

– Akkor légy rendes – mondtam neki. – Mi lett azzal a nagy háládatossággal, amit állítólag a körben tanultál?

Nem törődött velem, csak tovább nézett, mint egy bolti eladó, aki megpróbálja eldönteni, hogy hamis tízest kapott-e.

– Mitől érzed olyan istenverte jól magadat? – kérdezte megint. – A kölykök miatt, mi? Hogy nincsenek itthon.

– Nem, már hiányoznak – mondtam, és ez igaz is volt.

– Ja, ez rád vall – mondta, és ivott. – Akkor mitől?

– Később elmondom – mondtam, és felálltam. Megragadta a karomat, és így szólt:

– Most mondd el, Dolores. Tudod, hogy nem szeretem, ha pimasz vagy.

Lenéztem rá, és azt mondtam:

– Jobb lesz, ha leveszed rólam a kezedet, különben az az üveg szesz még összetörök a fejedem. Nem akarok veled verekedni, Joe, különösen ma nem. Van egy kis finom szalámi, svájci sajt meg keksz.

– Keksz! – mondta. – Asszony, Jézus könnyezik!

– Ne is törődj velem – mondtam. – Készíték magunknak egy tálcányi hors d'oeuvres-t, ami olyan finom, mint amit Vera vendégei esznek a kompon.

– Az ilyen flancos étel nekem szart se ér – mondta. – Ne foglalkozz a lótúróval; csak csinálj nekem egy szendvicset.

– Jól van – álltam rá. – Csinálok.

Addigra már a szorost nézte – valószínűleg arról jutott eszébe, hogy megemlékeztem a kompot –, és lebiggyesztette az alsó ajkát, olyan csúnyán, ahogy szokta. Több hajó állt ott, mint valaha is, és mintha kicsit világosodott volna fölöttük az ég.

– Nézd meg! – mondta azon a gúnyos hangján... azon, amit a kis fia olyan fenemód próbált utánózni. – Nem történik más, csak egy viharfelhő megy át a nap előtt, és mind a gályájukba élveznek. Remélem, esni fog! Remélem, úgy fog ömleni, hogy belefut az a beképzelt picca, akinél dolgozol, meg a többiek is!

– Ez az én Joe-m – mondtam. – Mindig vidám, mindig irgalmas.

Rám nézett, még mindig a melléhez szorítva azt az üveg whiskyt, akár a medve egy darab lépet.

– Az isten szerelmére, asszony, mit karattyorsz te itten?

– Semmit – mondtam. – Bemegyek, hogy elkészítsem az ételt... egy szendvicset neked és egy kis hors d'oeuvres-t nekem. Aztán leülünk, iszunk egy kicsit, és nézzük a napfogyatkozást – Vera mind a kettőnknek küldött egy nézőt meg egy olyan hogyishívják tükrös dobozt –, és amikor vége, elmondom, mitől vagyok olyan boldog. Meglepetés.

– Nem szeretem a kibaszott meglepetéseket – mondta.

– Tudom, hogy nem szereted – mondtam neki. – De ebben nagy örömet találsz majd, Joe. Ezer év alatt se találád ki. – Aztán a konyhába mentem, úgyhogy tényleg nekiláthatott annak az üvegnek, amit a fűszeresnél vettem neki. Azt akartam, hogy élvezze – tényleg azt akartam. Végül is ez volt az utolsó szesz életében. Az anonim alkoholistákra se lesz szüksége, hogy távol tartsák a piától. Ott nem, ahová indul.

Ez volt életem leghosszabb délutánja, és a legkülönösebb is. Ott ült a verandán a hintaszékében, egyik kezében az újság, másikban az ital, és a nyitott konyhaablakon át morgott nekem valami miatt, amit a demokraták akartak tenni lent, Augustában. Teljesen megfledkezett arról, hogy

megpróbálja kitalálni, mitől vagyok boldog, és ugyanúgy a napfogyatkozásról is. Én a konyhában készítettem a szendvicset, egy dallamot dúdolgattam, és arra gondoltam: "Jól csináld meg, Dolores – tegyél rá egy kicsit abból a vöröshagymából, amit szeret, meg elég mustárt ahhoz, hogy csípős legyen. Jól csináld meg, mert ezt eszi utoljára életében."

Onnét, ahol álltam, kinézhettem a fészerre, és láttam a fehér követ meg a szederbozót szélét. Még mindig ott volt a zsebkendő, amit az egyik bokor tetejére kötöttem; ezt is láttam. Ide-oda lengedezett a szellőben. Ahányszor libbent egyet, mindig az alatta lévő szivacsos kútfedélre gondoltam.

Emlékszek, a madarak énekeltek azon a délutánon, és én hallottam, hogy az emberek a szorosban kiabálnak egymásnak, halk és távoli hangon – mintha a rádióból hallottam volna a hangjukat. Még arra is emlékszek, mit dúdoltam: "Szép Grácia, mily édes hang." Tovább dúdoltam, míg a sajtos kekszemet készítettem (nem kívántam jobban, mint a tyúk a macskakövet, de azt se akartam, hogy Joe kíváncsiskodjon, mért nem eszek).

Úgy negyed három körüljárhatott, amikor visszamentem a verandára, egyik kezemen az ételes tálcát egyensúlyozva, mint egy pincéernő, másikban a zacskó, amit Vera adott. Az ég még mindig felhős volt, de látni lehetett, hogy tényleg egy kicsit világosabb lett.

Jó kis trakta volt, mint kiderült. Joe nem nagyon dicsérte, de abból, ahogy lerakta az újságját és a szendvicset nézte evés közben, láttam, hogy ízlik neki. Eszembe jutott valami, amit egy könyvben olvastam vagy moziban láttam: "A halálraítélt kiadós vacsorát evett." Amint ez a fejembe vette magát, már nem tudtam szabadulni tőle.

De ez nem akadályozott abban, hogy belemerüljek a saját dolgomba; amint elkezdtem, addig ettem, míg minden sajtos keksz el nem fogyott, és egy egész üveg kólát is ittam. Egyszer-kétszer azon kaptam magamat, hogy eltűnődök, vajon a hóhéroknak jó étvágyuk van-e aznap, amikor a munkájukat kell végezniük. Vicces, hová el nem jutnak az ember gondolatai, amikor elszánja magát, hogy megtegyen valamit, nem?

A nap éppen akkor tört át a felhőkön, amikor befejeztük. Eszembe jutott, amit Vera mondott nekem aznap reggel, az órára néztem, és mosolyogtam. Percre pontosan három óra volt. Nagyjából ekkor hajtott vissza a város felé Dave Pelletier – akkoriban ő hordta ki a szigeten a postát –, pokolian igyekezett, és hosszú, kakasfarok-porcsíkot húzott maga után. Késő estig nem láttam más kocsit az East Lane-en.

A tálcára tettem a tányérokat meg az üres üdítősüveget, és ehhez lehajoltam, de mielőtt fölegyenesedhettem volna, Joe olyasmit csinált, amit évek óta nem: az egyik kezét a tarkómra tette, és megcsókolt. Volt már jobb is; a lehelete piától, hagymától meg szalámitól szaglott, és nem borotválkozott, de ez akkor is csók volt, és nem volt benne se gonoszság, se részegség, se csipkelődés. Egyszerűen kedves csók volt, és már idejét se tudtam, mikor adott utoljára. Lehunytam a szememet, és hagytam. Emlékszek rá – lehunytam a szememet, az ajkát az ajkamon, a napot meg a homlokomon éreztem. Az egyik melegebb és finomabb volt, mint a másik.

– Nem is volt rossz, Dolores – mondta... és ez nagy dicséret volt tőle.

Egy pillanatra meginogtam – nem fogok itt ülve mást mondani. Olyan pillanat volt ez, amikor nem úgy láttam Joe-t, ahogy a kezét Selenára teszi, hanem ahogy a homloka kinézett a tanulószobában, 1945-ben – amilyenek akkor láttam, meg ahogy azt akartam, hogy pont úgy csókoljon meg, mint most; ahogy arra gondoltam, "ha megcsókol, kinyújtom a kezemet, és megérintem a bőrt a szemöldöke fölött csók közben... hogy lássam, olyan sima-e, mint amilyenek látszik".

Akkor kinyújtottam a kezemet és megérintettem, pont úgy, ahogy annyi évvel azelőtt álmodtam róla, amikor még csak egy éretlen lány voltam, és abban a percben, ahogy ezt megtettem, az a belső szem tágabbra nyílt, mint valaha. És azt látta, hogy Joe folytatná, ha hagynám, hogy folytassa – nemcsak megszerezné azt, amit Selenától akar, vagy elkölné a pénzt, amit a gyerekei bankszámlájáról rabolt, hanem tovább menne; ócsárolná a kis Joe-t a jó jegyeiért meg azért, hogy szereti a történelmet; hátba verné a kis Pete-et, ahányszor csak Pete bibsinek hív valakit, vagy azt

mondja az egyik osztálytársáról, hogy lusta, mint egy nigger; tovább menne; mindig tovább menne. Ha hagynám, addig folytatná, míg össze nem roppannak vagy tönkre nem mennek, és végül úgy halna meg és hagyja itt minket, hogy semmi másunk nem lenne, csak számlák meg egy gödör, amibe beletemetjük.

Hát, nekem volt számára egy gödröm, csak az tíz méter mély volt kettő helyett, és föld helyett kődarabokkal volt bélelve. Az biztos, hogy nekem volt számára egy gödröm, és egy csók három, de még az is lehet, hogy öt év után, ezen nem változtatott. De az se, hogy megérintettem a homlokát, ami sokkal inkább okozója volt minden bajomnak, mint az a nyafka kis szerkentyűje... de én akkor is megérintettem újra; az egyik ujjammal végigtapintottam, és arra gondoltam, hogyan csókolt meg a Samoset Inn udvarán, miközben a zenekar odabent a "Holdfény-koktél"-t játszotta, és hogyan éreztem közben apja kölnijét az arcán.

Aztán megkeményítettem a szívemet.

– Örülök – mondtam, és megint felemeltem a tálcát. – Amíg én elmosom ezt a pár edényt, nézd meg, mit tudsz kezdeni azokkal a nézőkkel meg a tükrös dobozokkal.

– Baszok mindenre, amit az a gazdag picca adott neked – mondta –, és baszok az istenverte napfogyatkozásra is. Láttam már sötétséget. Minden istenverte éjszaka.

– Jól van – mondtam. – Tégy, amit akarsz. Az ajtóig jutottam, amikor azt mondta:

– Lehet, hogy később te meg én hancúrozunk egyet. Mit gondolsz erről, Dee?

– Lehet – mondtam, és végig arra gondoltam, hogy igaz, rengeteg hancúr lesz. Mielőtt aznap másodszor is besötétedik, Joe St. George-dzsal többet fogok hancúrozni, mint amennyiről valaha álmodott.

Miközben a mosogatónál álltam és elmostam azt a pár edényt, rajta tartottam a szememet. Évek óta semmi mást nem csinált az ágyban, mint aludt, horkolt meg fingott, és azt hiszem, ő is tudta, úgy, ahogy én, hogy a piának ehhez ugyanannyi köze volt, mint a rusnya képemnek... lehet, hogy több is. Megijedtem, hogy a későbbi meló gondolatától visszacsavarja a kupakot arra az üveg Johnnie Walkerre, de ilyen balszerencsém nem volt. Joe-nak a baszás (bocsánat a szóért, Nancy) szeszély volt, ahogy előtte a csókolás. Az üveg sokkal valóságosabb volt neki. Az üveg ott volt, meg tudta érinteni. Kivette az egyik napfogyatkozás-nézőt a zacskóból, és föltartotta a nyelénél fogva, forgatta erre meg arra, hunyorogva nézte vele a napot. Eszembe jutott róla valami, amit a tévében láttam egyszer – egy csimpánz próbált meg beállítani egy rádiót. Aztán letette, és töltött magának egy újabb italt.

Amikor visszamentem a verandára a varrókosarammal, láttam, hogy már olyan bagoly szerű, vörös karikás a szeme, mint amikor úton van a mérsékelt betintázástól az alapos feltankoltság felé. Elég szúrósan nézett rám, kétségtelenül azon tűnődött, hogy zsémbelni fogok-e.

– Ne törődj velem – mondtam édesen, mint a méz –, én csak ülök itt, varrogatok egy kicsit, és várom, hogy elkezdődjön a napfogyatkozás. Jó, hogy előbújít a nap, nem?

– Jézusom, Dolores, te biztos azt hiszed, hogy ma van a születésnapom – mondta. Hangja kezdett megvastagodni és bedühödni.

– Hát... valami olyasmi – mondtam, és nekiláttam, hogy megvarrjak egy szakadást a kis Pete farmerjén.

A következő másfél óra lassabban telt, mint bármi kislánykorom óta, amikor Cloris nénikém megígérte, hogy eljön, és elvisz életem első filmjére Ellsworthbe. Befejeztem a kis Pete farmerjét, megfoltoltam a kis Joe két vászonnadrágját (az a fiú már akkoriban se viselt semmilyen farmert – azt hiszem, részben már akkor eldöntötte, hogy politikus lesz, ha felnőtt), és beszegtem Selena két szoknyáját. Utoljára új cipzárt varrtam Joe két-három jó nadrágja közül az egyikbe. Régi volt, de nem agyonhasznált. Emlékszek, arra gondoltam, hogy a temetéshez megteszi.

Aztán, pont akkor, amikor arra gondoltam, sose fog már megtörténni, észrevettem, hogy kicsit halványabb a kezemen a fény.

– Dolores – mondta Joe. – Azt hiszem, ez az, amire te meg a többi bolond vártok.

– Aha – mondtam. – Azt hiszem. – Az udvarban a fény a július délutáni erős sárgáról olyan halvány rózsaszínűre változott, és a háznak a kocsibehajtóra vetülő árnyéka olyan furán elvékonyodott, amit se azelőtt, se azóta nem láttam.

Kivettem az egyik tükrös dobozt a zacskóból, úgy fogtam, ahogy Vera az előző héten vagy százszor megmutatta, és akkor nagyon vicces gondolatom támadt: az a kislány is ezt csinálja, gondoltam. Aki az apja ölében ül. Ugyanezt csinálja.

Akkor nem tudtam, mit jelent ez a gondolat, Andy, és most se tudom igazán, de azért elmondom – mert elszántam magamat, hogy mindent elmondok, és mert később megint gondoltam rá. Csakhogy a következő egy-két másodpercben nemcsak gondoltam rá; láttam őt, ahogy embereket látunk álmunkban, vagy ahogy, gondolom, az ószövetségi próféták láthatták a dolgokat látomásaikban: egy tíz év körüli lányt, saját tükrös dobozával a kezében. Piros és sárga csíkos, rövid ruhát viselt – tudjátok, olyan nyári ruhát, amin pánt van ujj helyett –, és mentacukor színű rúzzsal volt kifestve. Haja szőke, hátul feltűzve, mintha idősebbnek akart volna látszani a koránál. Láttam mást is, valamit, amiről Joe jutott az eszembe: a papája keze a lány lábán nyugodott, eléggé fönt. Talán följebb, mint kellett volna. Aztán eltűnt a kép.

– Dolores? – kérdezte Joe. – Jól vagy?

– Hogy érted? – kérdeztem vissza. – Persze, hogy jól.

– Furán néztél ki egy percig.

– Csak a napfogyatkozás – mondtam, és tényleg úgy gondoltam, Andy, hogy az, de arra is gondoltam, hogy az a kislány, akit akkor és később megint láttam, valódi kislány, és hogy valahol másutt ül az apjával a napfogyatkozás sávjában ugyanakkor, amikor én a hátsó verandán üldögélek Joe-val.

Belenéztem a dobozba, és egy apró, fehér kis napot láttam, ami olyan fényes volt, mintha egy izzó Ötvencentes lett volna, és egy sötét görbe harapott bele az egyik oldalába. Egy darabig ezt néztem, aztán Joe-t. Ő maga előtt tartotta az egyik nézőt, és belekémlelt.

– A francba – mondta. – Tényleg eltűnik.

A tücskök nagyjából akkor zendítettek rá a fűben; gondolom, úgy döntöttek, aznap korábban nyugszik le a nap, és ideje elkezdeniük. Lenéztem a szorosban úszó hajókra, és láttam, hogy a víz alattuk már sötétebb kék – volt bennük valami kísérteties és gyönyörű egyszerre. Az eszem egyre azt akarta hinni, hogy a fura, sötét nyári ég alatt úszó sok hajó csak vízió.

Az órákra pillantottam és láttam, hogy tíz perc múlva öt. Ez azt jelentette, hogy a következő órában a szigeten senki semmi másra nem gondol és semmi másra nem figyel. Az

East Lane kísértetiesen üres volt, a szomszédaink vagy a Sziget hercegnőjé-n, vagy a szálloda tetején voltak, és ha tényleg ki akarom csinálni Joe-t, eljött az ideje. A beleim mintha egyetlen rugóba csavarodtak volna, és nem tudtam egészen kiűzni a fejből azt a dolgot, amit láttam – a papája ölében ülő kislányt –, de nem hagytam, hogy ez megakadályozzon vagy eltérítsen, egyetlen percre se. Tudtam, hogy ha azonnal nem teszem meg, soha nem fogom megtenni.

Letettem a tükrös dobozt a varrásom mellé, és így szóltam:

– Joe.

– Mi van? – kérdezte. Addig lefitymálta a napfogyatkozást, de most, hogy tényleg elkezdődött, mintha nem tudta volna levenni róla a szemét. A fejét hátravetette, és a napfogyatkozás-néző olyan fura, halvány árnyékot vetett az arcára.

– Itt a meglepetés ideje – mondtam.

– Milyen meglepetésé? – kérdezte, és amikor leeresztette a napfogyatkozás-nézőt, ami csak ez a dupla rétegű, különleges, polarizált üveg volt, aztán rám nézett, láttam, hogy végül is nem nyugózta le a napfogyatkozás, vagy nem teljesen. Félúton járt a tajtrészség felé, és olyan ingatag volt, hogy megijedtem. Ha nem érti meg, amit mondok, a tervem el van cseszve, mielőtt még beindul. És akkor mit csináljak? Nem tudtam. Az egyetlen, amit tudtam, az halálra rémített: nem fordulok vissza. Nem számít, hová fajulnak a dolgok vagy mi történik később, nem fordulok vissza.

Aztán kinyújtotta a kezét, megragadta a vállamat és megrázott.

- Az isten szerelmére, miről beszélsz, asszony? – kérdezte.
- Tudsz a gyerekek bankszámláján lévő pénzről? – kérdeztem.

A szeme összeszűkülött egy kicsit, és láttam, hogy egyáltalán nem olyan részeg, mint ahogy gondoltam. Megértettem valami mást is – az az egy csók semmin se változtatott. Végül is mindenki adhat csókot; Iskarióti Júdás is csókkal mutatta meg a rómaiaknak, melyik Jézus.

- Mi van vele? – kérdezte.
- Elvette.
- Egy fenét!

– De igen – mondtam. – Miután rájöttem, hogy játszadózol Selenával, elmentem a bankba. Ki akartam venni a pénzt, aztán fogni a gyerekeket és elvinni tőled.

Eltátotta a száját, és néhány másodpercig csak bámult rám. Aztán nevetni kezdett – egyszerűen hátradől a hintaszékben és csak hahotázott, miközben a nappal tovább sötétedett körülötte.

– Hát lóvá tettelek, mi? – kérdezte. Aztán töltött magának még egy kis whiskyt, és megint az eget leste a napfogyatkozás-nézővel. Ezúttal alig láttam az árnyékot az arcán. – A fele eltűnt, Dolores! – mondta. – Már a fele eltűnt, vagy tán több is!

Belenéztem a tükrös dobozomba, és láttam, hogy igaza van; annak az ötvencentesnek csak a fele maradt meg, és egyre több tűnt el belőle.

- Aha – mondtam. – A fele eltűnt, így van. Ami a pénzt illeti, Joe...

– Azt felejtse el – mondta. – Ne törd rajta azt a minden lében kanál fejedet. Az a pénz nagyon jó helyen van.

– Ó, emiatt nem aggódom – mondtam. – Cseppet se. De ahogy lóvá tettél... az megüli az agyamat.

Bólintott, olyan ünnepélyesen és elgondolkodva, mintha azt akarta volna mutatni, hogy megérti, sőt együtt is érez, de nem tudja kifejezni. Nemsokára megint kitört belőle a nevetés, akár egy kiskölyökből, akit megdorgál egy tanára, akitől a legkevésbé se tart. Olyan nagyon nevetett, hogy kis ezüstfelhőt köpött a levegőbe.

– Bocsáss meg, Dolores – mondta, amikor megint tudott beszélni –, nem akarok nevetni, de tényleg megelőztelek, mi?

- Meg hát – feleltem. Végül is ez volt az igazság.

– Alaposan lóvá tettelek – mondta, és közben nevetett meg rázta a fejét, mint amikor valaki egy igazán térdcsapkodó viccet hall.

- Aha – feleltem –, de tudod, hogy szól a mondás.

– Nem én – mondta. Az ölébe ejtette a napfogyatkozás-nézőt, és felém fordult, hogy rám nézzen. Olyan nagyon nevetett, hogy könnyek jelentek meg abban a vérekes kis disznószemében. – Te vagy az, aki minden alkalomra tud egy mondást, Dolores. Mit mondanak azokról a férjekről, akik végül legyőzik minden lében kanál feleségüket?

– Ha átvernek egyszer, az az ő szégyenük, ha átvernek kétszer, az az enyém – mondtam. – Te átvertél Selenával kapcsolatban, és aztán átvertél a pénzzel is, de azt hiszem, végül elkaptalak.

– Hát, lehet, hogy igen, és lehet, hogy nem – mondta –, de ha azért aggódsz, hogy elköltöttem, leállhatsz, mert...

- Nem aggódom – szakítottam félbe. – Mondtam már. Egy cseppet se aggódom.

Akkor rideg pillantást vetett rám, Andy, a mosolya apránként elolvadt.

- Már megint az a nagyokos kifejezés van a képeden – mondta –, amire én fütyülök.

- Szar ügy – mondtam.

Sokáig nézett rám, megpróbálta kitalálni, mi zajlik a fejemben, de azt hiszem, ez akkor is olyan homályban maradt előtte, mint korábban. Megint lebiggyesztette az ajkát, és akkorát sóhajtott, hogy hátrafújta azt a hajtincset, ami a homlokába hullott.

– Dolores, a legtöbb nőnem érti a legfontosabb dolgot a pénzzel kapcsolatban – mondta –, és te se vagy kivétel a szabály alól. Az egésztest összeraktam egy számlára, ennyi az egész... hogy többet kamatozzon. Azért nem mondtam meg neked, mert nem akartam a sok tudatlan dumádat hallgatni.

Hát, így is meg kell hallgatnom, mint mindig, de ami elég, az elég, – Aztán megint fölemelte a napfogyatkozás-nézőt, hogy jelezze, lezárta a témát.

– Egyetlen számlára a saját neveden – mondtam.

– Na és? – kérdezte. Akkorra már mintha késő alkonyatban ültünk volna, és a fák fakulni kezdtek a láthatár előtt. Hallottam, hogy a ház mögött egy lappantyú énekel, valahol másutt meg egy kecskefejő. Éreztem, hogy a hőmérséklet is esni kezd. Furcsa érzésem támadt az egészszől... mintha egy álmom valahogy valóságosra fordult volna. – Mért ne lenne az én nevemen? Az apjuk vagyok, nem?

– Hát, a véred bennük van. Ha ettől apa leszel, akkor, gondolom, az vagy.

Láttam, hogy megpróbálja kiszámítani, érdemes-e ebbe belekapni és nyúzni még egy darabig, de úgy döntött, hogy nem.

– Ne beszélj erről többé, Dolores – mondta, – Figyelmeztetek.

– Hát, talán csak még egy kicsit – válaszoltam mosolyogva. – Tudod, teljesen elfeledkeztl a meglepetésről.

Megint gyanakodva nézett rám.

– Mi a faszról hablatyolsz, Dolores?

– Hát, meglátogattam a takarékbetét-osztály főnökét a jonesporti Coastal Northern Bankban – mondtam. – Kedves ember, Mr. Pease-nek hívják. Elmagyaráztam, mi történt, és ez borzasztóan feldúlta. Különösen amikor megmutattam neki az eredeti betétkönyveket, amik nem vesztek el, ahogy te mondtad neki.

Ekkor vesztette el Joe azt a kis érdeklődését is a napfogyatkozás iránt. Csak ült a szaros, vén hintaszékében, és tágra nyitott szemmel bámult. Elborult a tekintete, és az ajkát úgy összeszorította, hogy olyan vékony, fehér vonal lett belőle, mint egy forradás. Visszaejtette a napfogyatkozás-nézőt az ölébe, a kezét meg nagyon lassan kinyitotta és összezárta.

– Kiderült, hogy ezt nem lett volna szabad megtenned – mondtam neki. – Mr. Pease utánanézett, hogy a bankban van-e még a pénz. Amikor megtalálta, mind a ketten megkönnyebbülten sóhajtottunk. Megkérdezte, szeretném-e, hogy kihívja a zsarukat, és elmondjuk nekik, mi történt. Láttam az arcán, fenemód reménykedik abban, hogy nemet mondok. Megkérdeztem, át tudja-e utalni nekem a pénzt. Utánanézett egy könyvben, és azt mondta, át. Úgyhogy azt mondtam neki: "Akkor ezt fogjuk tenni." És megcsinálta. Hát ezért nem aggódom már a gyerekek pénze miatt, Joe... már nálam van, nem nálad. Nem remek egy meglepetés ez?

– Hazudsz! – üvöltött rám Joe, és olyan gyorsan állt fel, hogy majdnem felborult a hintaszék. A napfogyatkozás-néző leesett az öléből, és darabokra tört a veranda kövén. Bárcsak lenne egy képem arról, ahogy akkor nézett; megdöbbsenttem, így van – mégpedig teljes mértékben. A piszkos disznó arcára kiülő kifejezés majdnem mindent megért, amin az óta a nap óta átmentem, amikor a kompon beszéltem Selenával. – Ezt nem tehetik! – kiáltotta. – Annak a dohánynak egy centjéhez se nyúlhatsz, még a kibaszott betétkönyvbe se nézhatsz bele...

– Nem? – kérdeztem. – Akkor honnan tudom, hogy máris elköltöttél háromszázat belőle? Örülök, hogy nem többet, de akkor is pokolian dühös vagyok, ahányszor csak gondolok rá. Egyszerűen tolvaj vagy, Joe St. George... aki olyan mélyre süllyedt, hogy még a tulajdon gyerekeit is meglopja!

Az arca olyan fehér volt, mint egy hulláé félhomályban. Csak a szeme volt eleven, égett a gyűlöletről. Kezét maga előtt tartotta, kinyitotta és becsukta. Egy pillanatra lenéztem, és láttam a napot – akkorra már fél se volt, csak egy kövér sarló –, amint vissza-visszatükröződik a lába körül heverő törött füstüveg szilánkjában. Aztán visszanéztem rá. Nem lett volna jó, ha leveszem a szememet róla, amilyen hangulatban volt.

– Mire költötted azt a háromszázat, Joe? Kurvákra? Kártyára? Mindkettőre? Tudom, hogy nem tragacsra, mert egy új sincs hátul.

Nem szólt semmit, csak állt ott, a kezét nyitogatta és zárogatta, és láttam, hogy mögötte az első szentjánosbogarak már világítanak a hátsó udvaron. A szorosban a hajók már csak szellemek

voltak, és én Verára gondoltam. Úgy gondoltam, ha nincs máris a hetedik mennyországban, valószínűleg az előcsarnokában jár. Nem mintha Verára kellett volna gondolnom; Joe-n kellett jártatnom a gondolataimat. Meg akartam mozdítani, és úgy ítélt meg, ehhez még egy löket kell.

– Különben, azt hiszem, nem is érdekel, mire költötted – mondtam. – Nálam van a maradék, és az nekem elég. Azt egyszerűen baszhatod... mármint ha a petyhüdt, vén nudlidat fel tudod állítani.

Végigbotorkált a verandán, a napfogyatkozás-néző szilánkjai ropogtak a talpa alatt, és megragadta a karomat. Ki tudtam volna siklani előle, de nem akartam. Akkor még nem.

– Fogd be azt a pimasz pofádat – suttogta, és whiskypárát lehelt az arcomba. – Ha te nem, én majd befogom.

– Mr. Pease azt akarta, hogy tegyem vissza a pénzt a bankba, de én nem voltam hajlandó... úgy gondoltam, hogyha a gyerekek számlájáról le tudtad venni, akkor megtalálod a módját, hogy az enyémről is levedd. Aztán egy csekket akart adni, de attól tartottam, hogyha azelőtt találsz ki, hogy miben töröm a fejemet, mielőtt én azt akarom, hogy kitaláld, akkor megakadályozod a kifizetést. Úgyhogy azt mondtam Mr. Pease-nek, adja oda készpénzben. Ez nem tetszett neki, de végül kifizette, és most nálam van minden centje, és olyan helyre tettem, ahol biztonságban van.

Akkor megragadta a torkomat. Elég biztos voltam benne, hogy megteszi, és féltem, de ezt is akartam – ettől sokkal inkább elhiszi majd az utolsó dolgot, amit el fogok mondani. De még csak nem is ez volt a legfontosabb. Attól, hogy megragadta a torkomat, az egész valahogy mintha inkább önvédelemnek tűnt volna – ez volt a legfontosabb. És tényleg önvédelem volt, nem számít, mit mond erről a törvény; tudom, mert én ott voltam, a törvény meg nem. A végén önmagamot védtem, meg a gyerekeimet.

Elzárta a légutamat, és kiabálva fojtogatott. Nem emlékszek az egészre; azt hiszem, egyszer-kétszer bevágta a fejemet az egyik verandaoszlopba. Istenverte cafat vagyok, azt mondta, megöl, ha nem adom vissza neki azt a pénzt, az a pénz az övé – ilyen hülyeségeket. Kezdtém megijedni, hogy tényleg megöl, mielőtt elmondhatnám neki, amit hallani akar. A hátsó udvaron jóval sötétebb lett, és úgy látszott, tele van azokkal az apró kis fényekkel, mintha ahhoz a száz-kétszáz szentjánosbogárhoz, amit eddig láttam, tízezer vagy még több csatlakozott volna. És olyan messziről hallottam a hangját, hogy azt hittem, az egész balul ütött ki valahogy – hogy én estem bele a kútba helyette.

Végül elengedett. Megpróbáltam talpon maradni, de nem tartott meg a lábam. Megpróbáltam visszarogyni a székre, amin ültem, de túl messzire rángatott tőle, és a seggem visszafelé éppen a szék szélébe ütközött. A veranda kövén kötöttem ki, az üvegcserépek mellett, mert mindössze annyi maradt a napfogyatkozás-nézőből. Egyetlen nagy darab maradt belőle, a nap sarlója ékkékként csillogott benne. Már-már nyúltam érte, aztán mégse. Nem akartam megválni, még akkor se, ha lehetőséget adott rá. Nem tudtam megválni. Egy ilyen vágás – üveggel – lehet, hogy később nem tűnik fel jó színben. Szóval, értitek, hogyan gondolkoztam... nem fér sok kétség a szándékossághoz, ugye, Andy? Az üveg helyett megragadtam a tükrös dobozt, ami valami kemény fából készült. Mondhatnám, hogy gondolkoztam azon, ha arra kerül a sor, megütöm vele, de ez nem volna igaz. Akkor valójában egyáltalán nem gondolkoztam sokat.

De köhögtem – olyan átkozottul erősen köhögtem, hogy úgy tűnt, csoda, ha nem köpök vért is a nyállal együtt. Úgy éreztem, ég a torkom.

Olyan vadul rántott talpra, hogy a kombiném egyik pántja elszakadt, aztán a könyökhajlatába szorította a nyakamat és magához rántott, csókos közelségbe – nem mintha csókos kedvében lett volna.

– Megmondtam, mi lesz veled, ha nem hagyod abba a pimaszkodást – mondta. A szeme furán könnyben úszott, mintha sírna, de engem ebben az rémített meg, hogy úgy látszott, egyenest keresztülnéz rajtam, mintha számára már nem léteznék. – Milliószer megmondtam. Most már hiszel nekem, Dolores?

– Igen – mondtam. Úgy fáj a torkom a szorításától, hogy mintha sárral teli szájjal beszéltem volna. – Igen, hiszek.

– Mondd még egyszer! – mondta. Könyökhajlatával még mindig szorította a nyakamat, de most olyan erősen, hogy becsípte az egyik ideget. Sikoltottam. Nem tehettem róla; borzasztóan fájt. Ettől el vigyorodott. – Mondd, hogy komolyan gondolod – mondta.

– Hiszek! – sikoltottam – Komolyan hiszek! – Megterveztem, hogy rémülten viselkedek, de Joe megspórolta nekem a fáradságot; aznap végül is nem kellett színészkednem.

– Jó – mondta –, ennek örülök. Most pedig mondd meg, hol a pénz, és minden egyes centje ott legyen.

– Kint van a fészker mögött – mondtam. Már nem úgy beszéltem, mintha tele volna a szájam sárral; akkorra úgy beszéltem, mint Groucho Marx az Arra mérget vehetsz-ben. Ami valahogy illett a helyzethez, ha értitek, mire gondolok. Aztán azt mondtam neki, hogy beletettem a pénzt egy korsóba, és eldugtam a szederbokrok között.

– Ilyet csak nő csinál! – mondta gúnyosan, aztán a verandalépcső felé lökött. – Na, gyerünk. Menjünk érte.

Lementem a verandalépcsőn, majd végig a ház oldala mentén, Joe a nyomomban. Addigra már majdnem éjszakai sötétség volt, és amikor a fészkerhez értünk, valami furcsát láttam, amitől néhány másodpercre minden másról elfeledkeztem. Megálltam, és felmutattam az égre, a szederbozót fölé.

– Nézd, Joe! – mondtam. – Csillagok!

És ott voltak – olyan tisztán láttam a Göncölszekeret, mint csak téli éjszakákon. Az egész testem libabőrös lett, de Joe-nak nem jelentett semmit. Olyan erősen lökött meg, hogy majdnem elestem.

– Csillagok? – kérdezte. – Egy csomót látsz majd, ha nem hagyod abba az időhúzást, asszony... azt garantálom.

Elindultam. Az árnyékunk teljesen eltűnt, és a nagy, fehér kő, ahol én meg Selena ültünk azon az estén, az előzőévben, majdnem reflektorként ragyogott, mint ahogy teliholdkor láttam. A fény nem hasonlított a holdvilágra, Andy – nem tudom leírni, milyen volt, milyen komor és hátborzongató –, de ennyi elég lesz. Tudom, hogy nehéz volt megítélni a dolgok közötti távolságokat, akárcsak holdfényben, és hogy egy szederbokrot se lehetett felismerni – egyetlen nagy folt volt az egész, csak a szentjánosbogarak táncoltak előtte összevissza.

Vera újra meg újra elmondta, hogy veszélyes közvetlenül nézni a napfogyatkozást; azt mondta, kiégetheti az ember recehártyáját, sőt meg is vakíthatja. De én akkor se tudtam megállni, hogy hátra ne fordítsam a fejemet és ne vessek egy gyors pillantást a vállam fölött, ahogy Lót felesége se tudta megállni, hogy ne vessen egy utolsó pillantást Szodoma városára. Azóta is őrzöm az emlékezetemben, amit láttam. Hetek, néha egész hónapok is eltelnek anélkül, hogy Joe-ra gondolnék, de alig telik el nap, hogy ne gondolnék arra, amit aznap délután láttam, amikor a vállam fölött felnéztem az égre. Lót felesége sóbálvánnyá változott, mert nem tudott parancsolni a szemének meg a gondolatainak, és én néha úgy gondolom, csoda, hogy nekem nem kellett ugyanezt az árat fizetnem.

A napfogyatkozás nem volt még teljes, de már közel állt hozzá. Maga az ég mélybíbor színt öltött, és amit a szoros fölött láttam, az olyan volt, mint egy nagy, fekete pupilla, amit majdnem teljesen áttetsző tűzfátyol vesz körül. Az egyik oldalon még maradt egy vékony sarló, mint olvadt aranycsepp a kemencében. Nem kellett volna ezt a látványt nézmem, tudom, de amikor néztem, mintha nem tudtam volna elfordulni. Olyan volt... hát, nevetettek, de akkor is elmondom. Olyan volt, mintha az a belső szem kiszabadult volna belőlem valahogy, mintha felúszott volna az égre, és onnan nézett volna le, hogy lássa, mire jutok. De sokkal nagyobb volt, mint valaha is képzeltem! Sokkal feketébb!

Talán addig néztem volna, míg teljesen meg nem vakulok, de Joe megint megtaszított, és nekilökött a fészker falának. Ez valahogy felébresztett, és megint nekiindultam. Nagy, kék foltot láttam magam előtt, mint amikor az ember belenéz a vakuba, és arra gondoltam: "Ha kiégett a recehártyád, és egész életedben ezt kell nézned, az elég lesz neked, Dolores – olyan bélyeg az, amelyet Kainnak kellett viselnie."

Elmentünk a fehér kő mellett, Joe a nyomomban, el nem engedte a ruhám nyakát. Éreztem, hogy a kombiném egyik oldalán lecsúszik, ott, ahol elszakadt a pánt. Abban a sötétben, és mert az a nagy, kék folt ott függött a dolgok közepén, minden időn és téren kívülinek látszott. A fészker vége csak egy sötét forma volt, mintha valaki fogott volna egy ollót, és tető alakú lukat vágott volna vele az égre.

Joe a szederbozót széle felé lökött, és amikor az első tüske megszúrta a lábikrámat, eszembe jutott, hogy ezúttal elfelejtettem farmert húzni. Ettől eltűnődtem, mit felejtettem még el, de persze késő volt bármin változtatni; láttam, hogy az a kis szövetdarab libeg a maradék fényben, és csak arra jutott időm, hogy eszembe jusson, a kútfedél alatta van. Aztán kitéptem magamat a markából, és teljes erőmmel berontottam a szedercserjébe.

– Ne hagyj itt, te cafat! – üvöltött rám, és hallottam, hogy törnek a gallyak, amikor utánam csörtetett. Éreztem, hogy megint megragadja a ruhám nyakát, és majdnem elcsúsz. Kirántottam magamat, és továbbmentem. Nehéz volt futni, mert a kombiném csúszott lefelé, és folyton beakadt a cserjébe. Végül a tüskék letéptek belőle egy nagy, hosszú csíkot, és egy csomó bőrt a lábamról is. Térdemtől a bokámig véreztem, de nem vettem észre, míg vissza nem tértem a házba, és az még sokára volt.

– Gyere vissza! – bömbölte, és ezúttal a karomon éreztem a kezét. Kirántottam, úgyhogy elkapta a kombinémat, ami akkorra már úgy úszott mögöttem, akár egy menyasszonyi uszály. Ha tartott volna, úgy csévélt fel, mintegy nagy halat, de régi volt és kopott a két- vagy háromszázszori mosástól. Éreztem, hogy leszakad a csík, amit elkapott, és hallottam, ahogy nekihehvülve és a szuszából kifogyva káromkodik. Hallottam a roppanó, csattogó és visszacsapódó gallyak hangját, de alig láttam valamit; amint beértünk a szederbozótba, sötétebb volt, mint a mormota seggelukában, és végül már az a zsepi se segített, amit felkötöttem. Ehelyett megpillantottam a kútfedél szélét – csak egy fehér villanást láttam a sötétben magam előtt –, és minden erőmmel ugrottam. Éppen sikerült, és mivel háttal voltam Joe-nak, nem láttam, hogy rálép. Nagy rrreccs hallatszott, aztán ordított...

Nem, ez nem igaz.

Nem ordított, gondolom, ezt ti is ugyanúgy tudjátok, ahogy én. Visított, mint egy nyúl, aminek a lába beszorult a csapdába. Megfordultam, és nagy lukat láttam a fedél közepén. Joe feje kilógott belőle, és ő minden erejével kapaszkodott az egyik összetört deszkába. A keze vérezett, és kis vércsík csurgott le az állán a szája sarkából. A szeme akkora volt, mint egy ajtógomb.

– Jézusom, Dolores – mondta. – Ez a régi kút. Gyorsan húzz ki, mert teljesen beleesek.

Én csak álltam ott, és néhány másodperc múlva megváltozott a szeme. Láttam, hogy megérti, miről szól ez az egész. Sose rettegtem úgy, mint akkor, amikor ott álltam a kútfedél távolabbi végénél, és bámultam, miközben az a fekete nap ott függött az égen tőlünk nyugatra. Elfeledkeztem a farmerről, ő meg nem úgy esett bele, ahogy kellett volna. Úgy láttam, mintha minden kezdene rosszra fordulni.

– Ó – mondta. – Ó, te cafat. – Aztán kezdett kifelé kecmeregni.

Azt mondtam magamban, futnom kell, de a lábam nem mozdult. Különben is, hová fussak, ha kijut? Egy dologra rájöttem a napfogyatkozás napján: ha az ember szigeten él, és megpróbál megölni valakit, rendes munkát kell végeznie. Ha nem, nincs hová menekülni és nincs hová bújni.

Hallottam, hogy miközben azon küszködik, hogy apránként kimásszon, a körmei szálkákat karmolnak le abból az öreg deszkából. Az a hang olyan, mint amikor a napfogyatkozást néztem – valami, ami mindig jóval közelebb volt hozzám, mint akartam. Néha még álmomban is hallom, csak az álomban kimászik, és utánam jön megint, pedig a valóságban nem ez történt. A deszka, amit karmolászott, egyszer csak beszakadt a súlya alatt, ő meg lezuhant. Olyan gyorsan történt, hogy szinte mintha sohase lett volna ott; egyszer csak nem volt ott más, csak egy megroggyant, sűrű fanégyszög, a közepén meg egy csipkés fekete luk, és szentjánosbogarak zúgtak ide-oda fölötte.

átkozott dr. McAuliffe-fal... de ez még egy-két csavarral odább van onnét, ahol most tartok. Igenis megálltam, hogy elvegyem, ez a lényeg, és ez nekem azt súgja, hogy még mindig eszemnél voltam. De azért éreztem, hogy a pánik megpróbál belém furakodni, ahogy a macska próbálja meg a mancsát egy doboz fedele alá dugni, ha éhes és ételt szimatol odabenn.

Selenára gondoltam, és ez segített távol tartani a pánikot. Elképzelttem, ahogy a Winthrop-tó partján áll Tanyával meg negyven-ötven kis táborozóval, mindegyikük a saját tükrös dobozával, amit a kézművesműhelyben készített, és a lányok pontosan elmagyarázzák nekik, hogyan nézzék a napfogyatkozást. Ez nem volt olyan tiszta, mint a kútnál támadt látomásom, amelyikben a kislány az ágy alatt kereste a sortját meg a blúzáát, mégis elég tiszta ahhoz, hogy halljam, ahogy Selena a kicsikkel beszél azon a lassú, kedves hangján, nyugtatgatja azokat, akik félnek. Erre gondoltam, meg arra, hogy itt kell lennem neki meg az öccseinek, amikor visszajönnek... és ha megadom magamat a pániknak, valószínűleg nem leszek itt. Túl messzire mentem és túl sokat tettem, és senki nem maradt, akire számíthattam, csak én magam.

Bementem a fészkerbe, és megtaláltam Joe nagy, hatelemes zseblámpáját a munkaasztalán. Bekapcsoltam, de semmi se történt; hagyta kimerülni az elemeket, ami rá vallott. De az asztal alsó fiókját meg szoktam tömni újakkal, mert télen nagyon gyakran marad ki az áram. Kivettem egy fél tucatot, és megpróbáltam belerakni a zseblámpába. Először annyira remegett a kezem, hogy a padlón szerteszét szórtam az elemeket, és négykézlábra kellett ereszkednem értük. Másodszor már beraktam őket, de egyet-kettőt biztosan fordítva tettem be siettemben, mert nem gyulladt meg a fény. Arra gondoltam, hogy ott hagyom; a nap végül is nemsokára előbújik. Csakhogy a kút fenekén sötét lesz, még ha előbújik is, azonkívül meg egy hang valahonnét legbelülről azt mondogatta, hogy tegyek-vegyek, amíg csak akarok – hogy (talán ha elég hosszú időt töltök el, akkor Joe végül megadja magát a szellemnek, mire visszatérek hozzá.

Végre működésbe hoztam a lámpát. Szép, erős fényt adott, és így legalább visszataláltam a kútfedélhez anélkül, hogy még jobban felsértettem volna a lábamat. A leghalványabb fogalmam se volt arról, mennyi idő telt el, de még mindig sötét volt, és még mindig csillagok ragyogtak az égen, úgyhogy gondoltam, nincs még hat óra, és a nap nagyobbik fele még mindig el van fődve.

Még félúton se jártam visszafelé, amikor már tudtam, hogy nem halt meg – hallottam, ahogy nyöszörög és a nevemen szólongat, könyörög, hogy húzzam ki. Nem tudom, hogy Jolanderék, Langillék vagy Caronék hallották volna-e, ha otthon vannak, vagy se. Úgy döntöttem, az lesz a legjobb, ha nem tűnődök ezen; egy csomó problémám volt enélkül is. Ki kellett találnom, mit csináljak vele, ez volt a legnagyobb, de nem jutottam túl sokra. Ahányszor csak megpróbáltam választ találni, ez a belső hang ordítani kezdett velem. "Ez nem tisztességes – kiabálta az a hang –, erről nem volt szó, halottnak kéne lennie, az Isten verje meg, halottnak! "

– Segííts, Duh-lorrrr-iss! – úszott fel Joe hangja. Színtelenül, visszhangozva szólt, mintha egy barlangban kiabálna. Bekapcsoltam a lámpát, és megpróbáltam lenézni, de nem sikerült. A kútfedélen lévő luk túl messzi volt ott, a közepén, és a fény csak az akna tetejét mutatta – nagy gránittömböket, amiken mindenütt moha nőtt. A moha feketének és mérgezőnek látszott a fénysugárban.

Joe látta a fényt.

– Dolores! – szólított. – Az isten szerelmére, segíts! Teljesen összetörtem!

Most ő hallatszott úgy, mintha sárral a szájában beszélne. Nem válaszoltam. Úgy éreztem, ha beszélnem kell vele, biztosan megőrülök. Ehelyett félreraktam a zseblámpát, kinyújtóztam, amilyen messzire csak tudtam, és sikerült megfognom az egyik deszkát, amit betört. Meghúztam, az meg olyan könnyen kijött, mint egy odvas fog.

– Dolores! – kiabálta, amikor ezt hallotta. – Ó, istenem! Ó, hála istennek!

Nem válaszoltam, csak kitortem egy másik deszkát, aztán még egyet és megint egyet. Akkorra láttam, hogy kezd világosodni, és a madarak úgy énekeltek, mint nyáron, amikor feljön a nap, De az ég még mindig sokkal sötétebb volt, mint lennie kellett volna abban az órában. A csillagok

eltűntek, de a szentjánosbogarak még mindig köröztek. Közben tovább szaggattam a deszkákat, a kút széle felé haladva, ahol térdepeltem.

– Dolores! – úszott tel a hangja. – Tied lehet a pénz! Az egész! És sohase érek többé Selenához, esküszök a mindenható Istenre és az összes angyalaira, nem én! Kérlek, drágám, csak segíts kimászni ebből a lukból!

Felszedtem az utolsó deszkát – ki kellett rántanom a szederindák közül, hogy szabaddá tegyem – , és magam mögé hajítottam. Aztán levilágítottam a kútba.

Az első, amire a fénysugár rávetült, a felfelé fordított arca volt, és én felsikoltottam. Kis, fehér kör volt, benne két nagy, fekete lukkal. Egy-két másodpercig azt hittem, valamilyen okból köveket nyomott a szemébe. Aztán hunyorgott, és végül is csak a szeme volt az, ami rám bámult. Arra gondoltam, mit láthat – semmit, csak egy női fej sötét körvonalát egy ragyogó fénykör mögött.

Térdepelt, és mindenütt véres volt az álla, a nyaka, meg az inge eleje. Amikor kinyitotta a száját és a nevemet sikoltotta, még több vére ömlött ki. Amikor lezuhant, a legtöbb bordáját eltörte, és ezek valószínűleg beleálltak mindkét tüdejébe, mint a sündisznó tüskéi.

Nem tudtam, mit tegyek. Ott kuporogtam, éreztem, hogy visszatér a nap melege, a nyakamon, a karomon meg a lábamon éreztem, és levilágítottam rá. Aztán felemelte a karját, és integetett, mintha fuldokolna, és ezt már nem bírtam. Kikapcsoltam a lámpát, és hátrahúzódtam. Ott ültem a kút szélén, összekuporodtam, átfogtam vérző térdemet, és reszkettem.

– Kérlek! – szólított. – Kérlek! – és – Kérleek – és végül: – Kérleeeeeeeeeek, Duh-lorrrr-issss!

Ó, borzasztó volt, borzasztóbb annál, hogy el lehetne képzelni, és ez így folytatódott még sokáig. Addig folytatódott, míg azt nem gondoltam, megőrülök tőle. A napfogyatkozásnak vége volt és a madarak befejezték reggelt köszöntő éneküket és a szentjánosbogarak már nem köröztek (vagy lehet, hogy csak nem láttam már őket) és hallottam, hogy a szorosban a hajók dudálnak egymásnak, ahogy néha szoktak, pam-pa-ra-ri-ram, pam-pam, és ő még mindig nem hagyta abba. Néha könyörgött, és édesemnek szólított; mindent elmondott, hogy mit fog csinálni, ha kiengedem onnét, hogy megváltozik, hogy új házat épít, és megveszi nekem azt a Buickot, amiről azt hitte, mindig akartam. Aztán szidalmazott, és azt mondta, kiköt a falhoz, feldug egy forró piszkavasat a pinámba, és figyelni hogy vonaglok rajta, mielőtt megöl.

Egyszer megkérdezte, hogy ledobnám-e neki azt az üveg whiskyt. El tudjátok hinni? Az istenverte üvegét kérte, aztán szidalmazott, és koszos, vén, elhasznált picsának nevezett, amikor látta, hogy nem adom oda neki.

Végre kezdett megint sötétedni – igazából sötétedni –, úgyhogy legalább fél kilenc volt, de lehet, hogy kilenc is. Hallottam, hogy megint autók járnak az East Lane-en, de addig semmi se hallatszott. Ez jó volt, de tudtam, nem számíthatok rá, hogy a szerencsém örökké tart.

Kicsivel később felkaptam a fejemet a mellemről, és rájöttem, hogy elszundítottam. Nem tarthatott sokáig, mert volt még egy kis alkonypír az égen, de a szentjánosbogarak visszatértek, tették a dolgukat, mint rendszeren, és a bagoly megint huhogni kezdett. Most, másodszorra, kicsikét nyugodtabbnak hallatszott.

Kissé változtattam a helyzetemen, és csikorgattam a fogamat, mert mintha apró tűk szurkáltak volna, amikor megmozdultam; olyan sokáig térdepeltem, hogy térdtől lefelé elmacskásodott a lábam. De semmit se hallottam a kútból, és reménykedni kezdtem, hogy végre meghalt – hogy feldobta a talpát, miközben szunyókáltam. Aztán halk, surrogó zajokat hallottam, meg nyöszörgést és sírást. Ez volt a legrosszabb, hallani, hogy sír, mert olyan nagy fájdalmat okozott neki a mozgás.

A bal karommal támaszkodtam, és megint levilágítottam a kútba. Fenemód nehéz volt rávenni magamat, különösen most, hogy majdnem teljes volt a sötétség. Valahogy sikerült talpra állnia, és láttam, hogy a lámpa sugara a bakancsa körül csillogó három-négy tócsáról tükröződik vissza. Erről eszembe jutott, hogyan néztem a napfogyatkozást azokban a törött füstüvegdarabokban, amikor belefáradt abba, hogy fojtogasson, én meg a verandára zuhantam.

Amikor lenéztem oda, végre megértettem, mi történt – hogyan sikerült tíz-tizenkét métert zuhannia úgy, hogy csak csúnyán összetörte magát, és nem halt meg azon nyomban. A kút már

nem volt teljesen száraz, tudjátok. Nem telt meg újra – ha megtelt volna, azt hiszem, belefulladás, mint egy patkány az esővízes hordóba –, de a fenéke nedves volt és sáros. Felfogta egy kicsit az esést, és valószínűleg az se ártott, hogy részeg volt.

Lehajtott fejjel állt, egyik oldalról a másikra ingott, és a kezét a kőfalnak szorította, nehogy megint elessen. Aztán fölnézett, és amikor megpillantott, vigyorgott. Attól a vigyortól a hideg futkározott a hátamon, Andy, mert egy halott ember vigyora volt – egy halotté, akinek teljesen véres az arca meg az inge, egy halotté, aki mintha kavicsokat nyomott volna a szemébe.

Aztán fölfelé kezdett mászni a falon.

Én meg csak néztem, és még mindig nem tudtam elhinni. Beprézelte az ujjait a falból kiálló két nagy kő közé, és felhúzta magát addig, hogy két másik közé ékelhesse a lábát. Ott megpihent egy percre, aztán láttam, hogy az egyik kezével megint a feje fölött tapogatódzik. Úgy nézett ki, mint egy dagadt, fehér bogár. Talált egy másik követ, amibe kapaszkodhatott, megerősítette a fogást, és a másik kezét is fölemelte. Aztán megint felhúzta magát. Amikor legközelebb megállt pihenni, a fénysugár felé fordította véres arcát, láttam, hogy a kőről, amibe kapaszkodott, kis mohadarabok hullottak az arcára meg a vállára.

Még mindig vigyorgott.

Ihatnék még egy kicsit, Andy? Nem, nem a Beamból – abból elég ma estére. Innentől kezdve a víz is megteszi.

Kösz. Nagyon köszönöm.

Szóval, a következő fogást kereste, amikor megcsúszott és leesett. Sáros toccsanás hallatszott, amikor a seggére esett. Visított és a melléhez kapott, mint amikor a tévében valaki szívrohamot kap, aztán a feje előrebukott a mellére.

Nem bírtam tovább. Kibotladoztam a szederindák közül, és visszarohantam a házba. Bementem a fürdőszobába, és a belemet is kihánytam. Aztán a hálósobába mentem, és lefeküdtem. Egész testemben remegtem, és egyre csak arra gondoltam: mi lesz, ha még mindig nem halt meg? Mi lesz, ha egész éjjel életben marad, ha napokig életben marad, mert megissza, ami a kövek közül szivárog, vagy ami a sáron át feljön? Mi lesz, ha addig visít segítségért, míg valaki Caronék, Langillék vagy Jolanderék közül meg nem hallja, és nem szól Garrett Thibodeau-nak? Vagy mi lesz, ha holnap idejön valaki – az egyik ivócimborája, vagy valaki, aki dolgozni hívja a hajójára vagy azt akarja, hogy szereljen meg egy motort –, és meghallja, hogy visítás jön a szederbozótból? Mi lesz akkor, Dolores?

Volt egy másik hang is, ami mindezeket a kérdéseket megválaszolta. Gondolom, a belső szemé volt, de sokkal inkább hallatszott Vera Donovan hangjának, mint Dolores Claiborne-énak; tiszta volt és száraz, amolyan csókold-meg-a-szebbik-felem-ha-nem-tetszik-szeni. "Persze, hogy meghalt – mondta az a hang –, és ha nem, akkor is meghal nemsokára. Meghal a sok meg a hideg meg az átfúrt tüdeje miatt. Nyilván vannak, akik nem hinnék el, hogy valaki megfagyhat egy júliusi éjszakán, de azok még sohase töltöttek pár órát tíz méterrel a föld alatt, közvetlenül a sziget nyirkos kőzetén ülve. Tudom, hogy egyikre se kellemes gondolni, Dolores, de ez legalább azt jelenti, hogy nem kell tovább nyugtalankodnod. Aludj egy sort, és amikor visszatérsz oda, majd meglátod."

Nem tudtam, van-e abban a hangban értelem, de úgy látszott, van, és én tényleg megpróbáltam elaludni. De nem tudtam. Valahányszor kicsit elszenderedtem, azt hittem, Joe-t hallom, ahogy a fészert mellett a hátsó ajtó felé botladozik, és valahányszor megreccsent a ház, felugrottam.

Végül nem bírtam már tovább. Levettem a ruhámat, farmert és pulóvert húztam (eső után köpönyeg, gondolom, ezt mondjátok erre), felszedtem a zseblámpát a fürdőszoba kövéről, a komód mellől, ahová akkor ejtettem, amikor letérdeltem hányni. Aztán visszamentem.

Sötétebb volt, mint valaha. Nem tudom, fenn volt-e a hold aznap éjjel, de az se számított volna, ha fenn van, mert a felhők megint elfedték az eget. Minél közelebb jutottam a fészert mögötti szedercserjéhez, annál súlyosabb lett a lábam. Mire a zseblámpa sugarában megint megpillantottam a kútfedelet, mintha alig tudtam volna a lábamat emelni.

Mégis sikerült – kényszerítettem magamat, hogy egyenest odamenjek. Ott álltam és hallgatóztam majdnem öt percig, de semmit nem hallottam, csak a tücsköket, a szederbokrokat zörgető szelet meg egy bagoly huhogását valahonnan... talán ugyanazét, amelyiket már az előbb is hallottam. Ja, és kelet felől, a távolból hallottam a partra kicsapó hullámokat, csak ehhez a zajhoz az ember úgy hozzászokik a szigeten, hogy már alig hallja meg. Ott álltam Joe zseblámpájával a kezemben, a sugarat a kútfedélen lévő lukra irányoztam, zsírosnak, ragadósnak éreztem magamat, verejték csurgott az egész testemről, csípte a vágásokat és szúrásokat, amiket a szedertüskék ejtettek, és azt mondtam magamban, térdelj le, és nézz bele a kútba. Végül is, nem ezért jöttem ki ide?

Ezért, de amikor tényleg kint voltam, nem tudtam megtenni. Csak remegni tudtam, és magas, nyöszörgő hangot eresztettem ki a torkomon. A szívem se vert igazán, csak verdesett a mellemben, mint egy kolibri szárnya.

Aztán egy kossal, vérrel és mohával összekent fehér kéz kígyózott ki abból a kútból, és megragadta a bokámat.

Elejtettem a zseblámpát. A kút szélénél álló bokrok közé esett, ami nagy szerencse volt; ha a kútba esik bele, tényleg nagy szarban lettem volna. De nem gondoltam a zseblámpára meg a szerencsémre, mert a szar, amiben voltam, elég nagy volt, és az egyetlen, amire gondoltam, az a kéz volt a bokámon, az a kéz, ami a kút felé vonszolt. Arra, meg egy sorra a bibliából. Úgy zengett a fejemben, mint egy nagy vasharang: Vermet ástam ellenségeimnek, és magam estem bele.

Sikítottam, és megpróbáltam elhúzódni, de Joe olyan erősen szorított, hogy úgy éreztem, mintha cementből volna a keze. A szemem eléggé hozzászokott a sötétséghez, úgyhogy láttam őt még úgy is, hogy a zseblámpa sugara más irányba világított. Végül is, majdnem sikerült kimászni a kútból. Isten tudja, hányszor zuhanhatott vissza, de a végén majdnem a tetejéig eljutott. Azt hiszem, valószínűleg teljesen kijutott volna, ha nem jövök vissza idejében.

A feje alig fél méterrel volt alatta annak, ami a deszkafedélelől megmaradt. Még mindig vigyorgott. Az alsó fogsora kicsit kiállt a szájából – most is olyan tisztán látom, Andy, mint téged, ahogy itt ülsz velem szemben –, és olyan volt, mint egy lófogsor, amikor az emberre vigyorg. Néhány foga feketének látszott a rajta lévő vértől.

– Duh-lorrrr-iss – lihegte, és egyre csak húzott. Felsikoltottam, és a hátamra esve csúsztam a felé az átkozott luk felé a földön. Hallottam, hogy a szedertüskék zörrennek és pattognak, miközben a farmerom csúszik mellettük és rajtuk. – Duh-lorrr-issss, te cafat – mondta, de addigra ez már olyan volt, mintha énekelne nekem. Emlékszek, arra gondoltam: "Mindjárt rázendít a »Holdfény-koktél«-ra."

Megragadtam az ágakat, és a kezem tele lett tövisekkel meg friss vérrel. Fejbe rúgtam azzal a lábammal, amelyiket nem szorított, de kicsit alacsonyra sikerült; párszor választékot csináltam a hajába a tornacipóm sarkával, de nagyjából ennyi volt az egész.

– Gyerünk, Duh-lorrrr-issss – mondta, mintha el akart volna vinni egy fagylaltra vagy táncolni a Fudgy countryzenéjére.

A seggem megakadt az egyik deszkán, ami még megmaradt a kút szélén, és tudtam, hogy ha azonnal nem csinállok valamit, együtt fogunk lebukfencezni, és ott is maradunk, valószínűleg egymás karjaiban. És amikor ránk találnak, lesznek olyanok – főleg olyan tökfejek, mint Yvette Anderson – akik azt mondják, csak meg akartuk mutatni, mennyire szeretjük egymást.

Ez megtette a magáét. Ebből egy kis többleterőt merítettem, és egy utolsót rántottam magamon hátrafelé. Majdnem kibírta, de aztán lecsúszott a keze. A tornacipóm nyilván arcon találta. Felordított, a kezével párat csapkodott a cipóm orránál, aztán örökre eltűnt. Vártam, hogy hallom, lezuhan a fenéig, de nem zuhan. A szarházi egyáltalán nem adta fel; ha úgy élt volna, ahogy meghal, nem tudom, lett volna-e valami probléma köztünk, közte meg köztem.

Feltérdepeltem, és láttam, hogy hátrafelé himbálódzik a luk fölött... de valahogy megkapaszkodott. Felnézett rám, kirázott egy véres hajcsomót a szeméből, és vigyorgott. Aztán megint kiemelte a kezét a kútból, és megkapaszkodott a földben.

– Dul-OOH-russ – nyöszörögte. – Dul-OOOH-russ, Dul-OOOH-russ, Dul-OOOOHHH-russ!
– Aztán elkezdett kifelé mászni.

– Üsd agyon, te tökfej – mondta akkor Vera Donovan. Nem a fejemben, ahogy annak a kislánynak a hangja, akit korábban láttam. Értitek, mit mondok? Hallottam azt a hangot, ahogy most ti hárman hallotok engemet, és ha Nancy Bannister magnója ott lett volna, újra és újra és újra visszajátszhatnátok azt a hangot. Ezt olyan biztosan tudom, ahogy a nevemet.

Mindegy, megragadtam az egyik követ, ami a kút mellett feküdt a földön. Ő valahogy megfogta a csuklóm, de én kiszabadítottam a követ, mielőtt még jobban megszoríthatott volna. Nagy kő volt, teljesen beborította a száraz moha. A fejem fölé emeltem. Ő felnézett rá. A feje addigra kint volt a lukból, és úgy látszott, mintha a szeme kocsányon lógott volna. Minden erőmmel rádobtam a követ. Hallottam, ahogy szétroppan az állkapcsa. Olyan volt, mint amikor az ember egy porcelántányért a tűzhelyre ejt. Aztán eltűnt, lezuhant a kútba, és vele ment a kő is.

Akkor elájultam. Az ájulásra nem emlékszek, csak arra, hogy fekszek, és az eget nézem. A felhők miatt semmit se lehetett látni, úgyhogy lehunytam a szememet... csakhogy amikor kinyitottam, az ég megint teli volt csillagokkal. Eltartott egy darabig, amíg rájöttem, mi történt, hogy elájultam, és míg nem voltam magamnál, a felhők elvonultak.

A zseblámpa még mindig a szederceserjében feküdt a kút mellett, és még mindig szépen és erősen égett. Felvettem és levilágítottam a kútba. Joe a kút fenekén feküdt, feje a vállára billent, keze az ölében, két lába meg kificamodva. A kő, amivel agyonütöttem, köztük hevert.

Öt percen át rajta tartottam a fényt, vártam, hogy megmozdul-e, de nem moccant. Aztán fölálltam és visszamentem a házba. Kétszer is meg kellett állnom, mert forgott velem a világ, de végül sikerült. Bementem a hálószobába, útközben levettem a ruháimat, és hagytam őket ott, ahol leestek. Beálltam a zuhany alá, és csak álltam ott vagy tíz percig olyan forró víz alatt, amelyet csak el bírtam viselni, nem szappanoztam magamat, nem mostam meg a hajam, semmit se csináltam, csak álltam ott felemelt arccal, hogy a víz mindenhol érje. Azt hiszem, már a zuhany alatt elaludtam volna, csakhogy hűlni kezdett a víz. Mielőtt jéghidegre hűlhetett volna, gyorsan megmostam a hajamat, és kijöttem. A karom meg a lábam összevissza volt karcolva, és a torkom még mindig pokolian fájt, de nem hittem, hogy ezekbe belehalok. Fel se merült bennem, hogy miután Joe-ra rátalálnak a kútban, minek értelmezhetik ezeket a karcolásokat, nem is beszélve a nyakamon lévő zúzódásokról. Legalábbis akkor még nem.

Belebújtam a hálóingembe, az ágyra zuhantam, és gyorsan elaludtam úgy, hogy a villany égett. Alig egy óra múlva sikoltozva ébredtem arra, hogy Joe keze a bokámon van. Megkönnyebbültem, amikor rájöttem, hogy csak álom volt, de aztán arra gondoltam: "Mi lesz, ha megint kimászik a kútból?" Tudtam, hogy nem fog – örökre végeztem vele, amikor fejbe vágtam azzal a kővel, és ő másodszor is lezuhant –, de énem egyik fele biztos volt benne, hogy igen, meg hogy egy percen belül kimászik. És ha kimászik, idejön értem.

Ott feküdtem, és megpróbáltam kivárni, de nem tudtam – az a kép, hogy kimászik a kútból, egyre tisztább lett, és a szívem olyan gyorsan vert, hogy úgy éreztem, szétrobban. Végül felvettem a tornacipőmet, fogtam a lámpát, és hálóingben kirohantam. Ezúttal kúsztam a kúthoz, semmi pénzért nem tudtam rávenni magamat, hogy két lábon menjek. Túlságosan félttem attól, hogy fehér keze kinyúl a sötétségből és megragad.

Végül levilágítottam. Ugyanúgy feküdt ott, mint az előbb, keze az ölében, a feje meg félrebillenve. A kő ugyanott hevert, szétvetett lába közt. Sokáig néztem, és amikor visszamentem a házba, kezdtem tudni, hogy tényleg meghalt.

Bemásztam az ágyba, eloltottam a lámpát, és nagyon gyorsan elaludtam. Emlékszek, az utolsó, amire gondoltam, az volt: "Most már rendben leszek" – de nem voltam. Pár órával később felébredtem, biztos voltam benne, hogy hallok valamit a konyhából. Biztos, hogy Joe-t hallok a konyhából. Megpróbáltam kiugrani az ágyból, de a lábam belegabalyodott a takarókba, és leestem a padlóra. Felálltam, és elkezdtem körbetapogatózni a lámpa kapcsolója után, és biztos voltam benne, hogy a torkomra siklik a keze, mielőtt megtalálhatnám.

Há' persze, hogy ez nem történt meg. Felkapcsoltam a villanyt, és körbejártam az egész házat. Üres volt. Aztán felvettem a tornacipőmet, fogtam a zseblámpát és kirohantam a kúthoz.

Joe még mindig a kút fenekén feküdt, keze az ölében, feje a vállán. Mégis sokáig kellett nézmem, amíg meg tudtam győzni magamat, hogy ugyanarra a vállára billen. És egyszer azt hittem, megmoccan a lába, bár nagyon valószínű, hogy csak egy árnyék mozdult. Sok ilyesmit láttam, mert a zseblámpa, ezt meg kell mondanom, egyáltalán nem volt biztos kézben.

Ahogy ott kuporogtam hátrafogott hajjal, a legfurább késztetés kerített hatalmába – szerettem volna térden állva előredőlni, míg bele nem zuhanok a kútba. Vele találunk majd meg – nem ideális vég, ami engem illet –, de legalább nem úgy akadnának rám, hogy átölel... és nem kéne folyton arra ébrednem, hogy ott van velem a szobában, vagy úgy érezném, hogy ki kell rohannom a lámpával, és meg kell győződnöm róla, hogy még mindig halott.

Aztán megint Vera hangja szólalt meg, csak ezúttal tényleg a fejemben. Ezt ugyanúgy tudom, mint azt, hogy első alkalommal egyenest a fülembé beszélt. "Az egyetlen hely, ahová zuhansz, az a tulajdon ágyad – mondta az a hang. – Aludj egy kicsit, és mire felébredsz, a napfogyatkozásnak tényleg vége lesz. Meg leszel lepve, mennyivel jobban néznek ki a dolgok napsütésben."

Ez jó tanácsnak hangzott, és én elindultam, hogy kövessem. De azért mind a két bejárati ajtót bezártam, és mielőtt ágyba bújtam, olyat tettem, amit se azelőtt, se azóta: odatámasztottam egy széket az ajtógomb alá. Szégyellem bevallani – ég az arcom, úgyszólván gondolom, elpirultam –, de ez biztosan segített, mert abban a pillanatban elaludtam, hogy a fejem a párnát érte. Amikor legközelebb kinyitottam a szememet, nappali fény áradt be az ablakon. Vera azt mondta, hogy szabadnapos vagyok – azt mondta, Gail Lavesque meg még néhány lány rendbe tudja rakni a házat a nagy vendégség után, amit huszadika estéjére tervezett –, és ennek igencsak örültem.

Felkeltem, és megint lezuhanyoztam, aztán felöltöztem. Fél óráig tartott, amíg mindezt végigcsináltam, mert olyan ügyefogyott voltam. Főleg a hátam miatt; ez a gyenge pontom, azóta az este óta, hogy Joe a vesémre ütött azzal a hasábfával, és egész biztos vagyok benne, hogy megint megerőltettem, amikor először is kirángattam a földből, majd a fejem fölé emeltem azt a követ, amivel kupán vágtam. Akárhogy volt is, mondhatom, kurvára fájt.

Amikor végre felöltöztem, abban a ragyogó napsütésben leültem a konyhaasztal mellé, ittam egy csésze erős kávé, és azokon a dolgokon gondolkodtam, amiket el kéne végezmem. Nem volt sok, és bár semmi se pont úgy ment, ahogy akartam, ezeket rendbe kellett rakni; ha elfeledkezek valamiről vagy átsiklok valamin, börtönbe kerülök. Joe St. George-ot nem nagyon szerették Little Tallon, és nem voltak sokan, akik kárhoztattak volna azért, amit tettem, de az ember nem kap kitüntetést és nem rendeznek neki díszfelvonulást, ha valakit megöl, még akkor se, ha ez a valaki egy hitvány szar volt.

Töltöttem magamnak még egy adag kátrányt, és kimentem a hátsó verandára meginni... meg hogy körülnézzek. Mind a két tükrös dobozt meg az egyik nézőt visszatettem a bolti zacskóba, amit Vera adott. A másik néző darabjai ugyanott heverték azóta, hogy Joe hirtelen felugrott, az meg lecsúszott az öléből, és összetört a veranda kövén. Jó darabig gondolkodtam azokon az üvegcserepeken. Végül bementem, fogtam a seprűt meg a lapátot, és összesöpörtem. Úgy döntöttem, hogy mivel a szigeten annyian ismerik a szokásaimat, gyanúsabb volna, ha ott hagynám.

Először azt találtam ki, hogy azt mondom, egyáltalán nem láttam Joe-t aznap délután. Úgy gondoltam, azt mondom az embereknek, hogy már elment, amikor én hazaértem Verától, és egy cetli nem sok, annyit se hagyott, amiben közli, hová vitte azt a tahó seggét, és hogy azt a drága skót whiskyt kiöntöttem az udvaron, mert dühös voltam rá. Ha olyan vizsgálatokat csinálnak, amik kimutatják, hogy részeg volt, amikor beleesett a kútba, az se zavart volna egy cseppet se; Joe egy csomó helyen szerezhette piát, akár mindjárt a konyhai mosogató alól is.

A tükörbe vetett egyetlen pillantás meggyőzőt arról, hogy ez nem lesz jó – ha Joe nem volt otthon, hogy azokat a zúzódásokat a nyakamra tegye, akkor tudni akarják majd, hogy ki tette oda őket, és mit fogok mondani? A Mikulás? Szerencsére hagytam magamnak egy kiutat – azt mondtam Verának, hogy ha Joe a nagymogult játssza, valószínűleg otthagynom, hogy főzze a saját

levesét, és a Keleti-fokról nézem a napfogyatkozást. Semmilyen terv nem volt a fejemben, amikor ezt mondtam, de most áldottam magamat érte.

Maga a Keleti-fok nem jó – azok, akik ott voltak, tudják, hogy nem voltam velük –, de Russian Meadow útba esik a Keleti-fok felé, onnan jó kilátás nyílik nyugatra, és ott egyáltalán nem volt senki. Ezt láttam a verandán álló székemből, és akkor is, amikor mosogattam. Az egyetlen igazi kérdés...

Hogyan, Frank?

Nem, egy cseppet se aggódtam amiatt, hogy a teherautója otthon volt. Tudod, '59-ben három vagy négy ittas vezetése jött össze közvetlenül egymás után, és végül egy hónapra el is vették a jogosítványát. Edgar Sherrick, aki akkoriban a rendőrünk volt, eljött hozzánk, és azt mondta neki, hogy ihat akár ítéletnapig is, ha úgy akarja, de legközelebb, ha ittas vezetésen kapja, a megyei bíróság elé viszi, és egy évre próbálja meg elvetetni tőle a jogosítványát. Edgar meg a felesége elvesztett egy kislányt, akit egy részeg sofőr ütött el 1948-ban vagy '49-ben, és bár Edgar más dolgokból nemigen csinált gondot, a kormány mögött ülő részekkel könyörtelen volt. Joe tudta ezt, és az Edgarral a verandánkon folytatott könnyű csevelés után nem vezetett, ha két pohár italnál több volt benne. Nem, amikor visszajöttem Russian Meadow-ról és nem találtam otthon Joe-t, azt hittem, az egyik barátja nyilván eljött érte, és elvitte valahová, hogy megünnepeljék a napfogyatkozást-ezt a történetet akartam előadni.

Abba kezdtem bele, hogy az egyetlen igazi kérdés az volt, mit tegyek a whiskysüveggel. Az emberek tudták, hogy az utóbbi időben én veszem neki az italt, de ez rendben volt; tudtam, azt hiszik, azért teszem, hogy ne verjen. De hol végezte volna az a palack, ha az általam kitalált történet igaz? Lehet, hogy ez nem számít, de az is lehet, hogy igen. Ha az ember gyilkosságot követ el, sose tudhatja, mi tér majd vissza később kísérteni. Tudomásom szerint ez a legjobb ok arra, hogy ne tegye meg. Joe helyébe képzeltem magamat – nem volt olyan nehéz, mint gondolnátok –, és azonnal tudtam, hogy Joe senkivel sehová nem ment volna, amíg egy korty whisky maradt abban az üvegben. Ennek le kellett mennie vele a kútba, és pontosan oda is ment... vagyis a kupakot kivéve. Azt beledobtam a szemébe, a törött füstüveg kis kupacának a tetejébe.

Kimentem a kúthoz, az üvegben lötyögött a whisky maradéka, és azt gondoltam: "Magába öntötte a jó piát, és ezzel nem volt baj, nem is számítottam másra, de valahogy Összetévesztette a nyakamat egy pumpanyéllal, és ezzel volt a baj, úgyhogy fogtam a tükrös dobozomat, és magamban kimentem Russian Meadow-ra, átkozva az osztókét, ami arra készítetett, hogy megálljak és megvegyem neki azt a Johnnie Walkert. Mire visszatértem, elment. Nem tudom, hová vagy kivel, és nem is érdekelt. Csak összetakarítottam a mocskát, és reménykedtem, hogy jobb állapotban lesz, mire hazaér." Úgy gondoltam, ez elég szelíden hangzik, meg hogy kiállja a próbát.

Gondolom, főleg az nem tetszett azzal az istenverte palackkal, hogy ha megszabadulok tőle, az azt jelenti, hogy vissza kell menni, és megint meg kell nézni Joe-t. De addigra már nem sokat számított, hogy nekem mi tetszik és mi nem.

Aggódtam a szederbokrok állapota miatt, de nem voltak olyan nagyon letiporva, ahogy tartottam tőle, és néhány máris fölegyenesedett. Úgy számítottam, mire bejelentem Joe eltűnését, már úgy néznek ki, mint máskor.

Reméltem, hogy a kút fényes nappal már nem látszik olyan borzalmasnak, de annak látszott. A fedél közepén lévő luk még hátborzongatóbb volt. Most, hogy néhány deszka hátra volt húzva, nem annyira hasonlított szemhez, de még ez se segített. Szem helyett inkább üres szemgödörnek látszott, amiben végül annyira elrohadt valami, hogy teljesen kiürült. És éreztem azt a nyirkos, rezes szagot. Az a lány jutott róla eszembe, akit a gondolataimban láttam, és azon tűnődtem, ő hogy lehet másnap reggel.

Sarkon akartam fordulni, hogy visszamenjek a házba, de inkább egyenest a kúthoz léptem anélkül, hogy egyszer is megtorpantam volna. Amilyen gyorsan csak lehetett, túl akartam lenni a következő részen... és nem akartam visszanézni. Onnantól kezdve, Andy, már a gyerekeimre kellett gondolnom, és szembe kellett néznem bármivel, ami jön.

Lekuporodtam, és lenéztem. Joe még mindig ott feküdt, keze az ölében, feje meg a vállára billenve. Bogarak rohángáltak az arcán, és ez a látvány tudatta velem egyszer s mindenkorra, hogy tényleg meghalt. Fogtam az üveget egy nyakára csavart zsepivel – nem az ujjlenyomat miatt, csak nem akartam megérinteni –, és leejtettem. Melléje esett a sárba, de nem tört össze. De a bogarak szétfutottak; leszaladtak a nyakára, az inge gallérja alá. Ezt sohase felejttem el.

Épp fölálltam, hogy menjek – azoknak a menedéket kereső bogaraknak a látványától megint hányingerem lett –, amikor megakadt a szemem azoknak a deszkáknak a kupacán, amiket akkor félrehúztam, hogy le tudjak nézni. Nem lett volna jó ott hagyni őket; mindenféle kérdéseket támasztanak, ha ott hagyom.

Gondolkoztam ezen egy darabig, aztán amikor rájöttem, hogy elúszik velem a reggel, és valaki bármikor betoppánhat, hogy akár a napfogyatkozásról, akár Vera nagy eseményeiről beszélgessem, azt mondtam, pokolba vele, és belehajigáltam őket a kútba. Aztán visszamentem a házba. Visszadolgoztam magamat a házba, azt kell mondanom, mert jó sok tövisről lógtak a ruhám meg a kombiném darabkái, és amennyit csak tudtam, Összeszedtem. Aznap később még visszamentem, és begyűjtöttem azt a háromnégyet, amit először kihagytam. Voltak ott bolyhok Joe flanelingéből is, de azokat ott hagytam. "Kezdjen velük Garrett Thibodeau, amit tud – gondoltam. – Kezdjen velük akárki, amit tud. Mindenképpen úgy látszik majd, hogy Joe berúgott, és beleesett a kútba, és amilyen hírben Joe errefelé áll, bármit határoznak, nagyon valószínű, hogy az mellettem szól majd."

De azok a kis ruhadarabkák nem mentek a szemétre az üvegcserepekkel meg a Johnnie Walker-kupakkal együtt; ezeket még aznap bedobtam a tengerbe. Már átvágtam az udvaron és készültem fölmenni a veranda lépcsőjén, amikor egy gondolat hasított belém. Joe megragadta a kombinémnek azt a darabját, amit magam után vonszoltam – mi van, ha még mindig nála van? Mi van, ha az egyik kezében szorongatja, ami az ölében hever a kút fenekén.

Ettől megfagyott bennem a vér... szó szerint megfagyott. Ott álltam az udvaron a forró júliusi napon, a hátamon futkosott a hideg, és csontomig hatolt a fagy, ahogy olyan versekben áll, amiket a középiskolában olvastam. Aztán megint Vera szólalt meg a fejemben. "Mivel semmit nem tehetsz ez ügyben, Dolores – mondta –, azt tanácsolom, hogy hagyd." Nagyon jó tanácsnak tűnt, úgyhogy felmentem a lépcsőn a házba.

A délelőtt nagy részét azzal töltöttem, hogy járkáltam a házban meg a verandán, és kerestem... hát, nem is t'om. Nem t'om, mit kerestem pontosan. Talán azt vártam, hogy az a belső szem megakad majd valamin, amit el kell intézni vagy el kell rendezni, ahogy megakadt azon a kis deszkahalmon is. Ha így volt, se láttam semmit.

Tizenegy óra körül tettem meg a következő lépést, ami az volt, hogy felhívtam Gail Lavesque-et a Fenyőházban. Megkérdeztem, mit gondol a napfogyatkozásról meg mindenről, aztán megkérdeztem, hogy mentek a dolgok odaát öméltóságánál.

– Hát – mondta –, nem panaszkodhatok, mert senkit se láttam, csak azt az idősebb fickót a kopasz fejével meg a kefebajszával... tudod, kire gondolok?

Mondtam, hogy tudom.

– Fél tíz körül lejött a földszintre, kiment a kertbe, lassan járt, és valahogy tartotta a fejét, de legalább járt, amit a többiekről nem lehet elmondani. Amikor Karen Jolander megkérdezte, hogy kér-e egy pohár frissen préselt narancslevet, odarohant a veranda szélére, és kihányt a petúniák közé. Hallanod kellett volna, Dolores... Bleeeeeee-öhhh!

Úgy nevettem, hogy szinte sírtam, és életemben nem nevettem még nagyobb.

– Nyilván óriási bulit csaptak, amikor visszajöttek a kompról – mondta Gail. – Ha öt centet kapok minden cigarettacsikkért, amit ma reggel kiöntöttem – csak öt centet, figyelj –, vehetnék magamnak egy vadonatúj Chevroletet. De tipp-toppra ki kell pucolnom a házat, mire Donovan naccsága lecipeli a másnaposságát a lépcsőn, arra számíthatsz.

– Tudom, hogy kipucolod – mondtam –, és ha segítség kell, tudod, kit kel! hívni, nem?

Gail erre elnevette magát.

– Ne is törődj vele – mondta. – Te könyökig ledolgoztad a karodat a múlt héten... és Donovan naccsága ugyanúgy tudja ezt, ahogy én. Holnap reggelnél előbb nem akar látni, és én se.

– Jól van – mondtam, aztán egy kis szünetet tartottam. Azt várta, hogy elköszönök tőle, és amikor mást mondtam, különösen odafigyelt rá... és én ezt akartam. – Ugye nem láttad Joe-t arrafelé? – kérdeztem.

– Joe-t? – kérdezte. – A te Joe-dat?

– Aha.

– Nem... egyáltalán nem volt erre. Mért kérdezed?

– Nem jött haza az éjjel.

– Ó, Dolores! – mondta, és egyszerre hallatszott rémültnek meg érdeklődőnek. – Ivott?

– Persze – mondtam. – Nem mintha igazán aggódnék... nem ez az első alkalom, hogy kimaradt éjszakára a holdat ugatni. Előkerül; rossz pénz nem vész el.

Aztán letettem, és éreztem, hogy remekül elültettem az első magot.

Sajtos pirítóst készítettem magamnak ebédre, aztán nem tudtam megenni. A sajt meg a pirítós szagától fülledt forróság támadt a gyomromban. Bevettem inkább két aszpirint, és lefeküdtem. Nem hittem, hogy elalszok, de elaludtam. Amikor felébredtem, majdnem négy óra volt, és újabb magokat kellett elültetni. Felhívtam Joe barátait – vagyis azt a keveset, akinek volt telefonja –, és megkérdeztem őket, látták-e. Nem jött haza az éjjel, mondtam, még mindig nincs itthon, és kezdek aggódni. Há' persze, hogy mind nemet mondott, és mindegyik hallani akarta az összes szennyes részletet, de csak Tommy Andersonnak meséltem valamennyit – valószínűleg azért, mert tudtam, Joe már hencegett Tommynak azzal, hogy ő kordában tartja a feleségét, és szegény mamlasz Tommy ezt bekajálta. De így is vigyáztam rá, hogy túlzásba ne vigyem; csak annyit mondtam, hogy Joe meg én veszekedtünk, és nagyon valószínű, hogy Joe ettől bedühödött. Aznap este telefonáltam még párszor, olyanoknak is, akiket már hívtam, és örömmel tapasztaltam, hogy a történetek máris kezdenek terjedni.

Nem aludtam nagyon jól aznap éjjel; szörnyű álmaim voltak. Az egyik Joe-ról szólt. A kút fenekén állt, felnézett rám a fehér arcával meg azzal a két fekete körrel az orra fölött, amitől úgy nézett ki, mintha széndarabokat nyomott volna a szemébe. Azt mondta, magányos, és egyre csak könyörgött, hogy ugorjak le hozzá a kútba, és legyek a társasága.

A másik rosszabb volt, mert az meg Selenáról szólt. Olyan négyéves lehetett, és az a rózsaszín ruha volt rajta, amit Trisha nagyfi vett neki épp a halála előtt. Selena odajött hozzám az udvaron, és láttam, hogy a szabóollóm van a kezében. Nyújtottam érte a kezemet, de ő csak a fejét rázta.

– Az én hibám, és nekem kell fizetnem érte – mondta. Aztán az arcához emelte az ollót, és levágta vele az orrát – nyissz. A porba esett a két kis fekete lakkcipője közé, és én sikoltozva felébredtem. Csak négy óra volt, de az aznap éjjeli alvásomnak lőttek, és nem vagyok annyira hülye, hogy ezt ne tudtam volna.

Hétkor megint felhívtam Verát. Ezúttal Kenopensky vette fel. Mondtam neki, tudom, hogy Vera vár reggel, de nem tudok menni, legalábbis addig nem, míg ki nem derül, hol a férjem. Azt mondtam, már két éjjel nem jött haza, és eddig mindig egy részeg éjszaka volt a határ.

A beszélgetés vége felé maga Vera vette föl a másik telefont, és megkérdezte, mi történik.

– Úgy látszik, a férjem elkeveredett valahol – mondtam. Néhány pillanatig egy szót sem szólt, és én sokat adtam volna érte, ha tudom, mire gondol. Aztán megszólalt, és azt mondta, ha az én helyemben lenne, egyáltalán nem zavarná Joe St. George elkeveredése.

– Hát – mondtam –, három gyerekünk van, és én valahogy úgy megszoktam már. Később itthon leszek, ha előkerül.

– Jól van – mondta, aztán: – Itt vagy még, Ted?

– Igen, Vera – mondta ő.

– Na menj, csinálj valami férfihoz illőt – mondta. – Verj valamit be vagy lökj valamit félre. Mindegy.

– Igen, Vera – ismételte, és kis kattanas hallatszott, amikor letette.

Vera néhány pillanatig még így is hallgatott. Aztán így szólt:

– Lehet, hogy baleset érte, Dolores.

– Igen – mondtam –, az egyáltalán nem lepne meg. Keményen ivott az elmúlt néhány héten, és amikor a napfogyatkozás napján megpróbáltam beszélni vele a gyerekek pénzéről, átkozottul közel volt hozzá, hogy megfojtson.

– Ó... igazán? – kérdezte. Újabb másodpercek teltek el, aztán azt mondta: – Jó szerencsét, Dolores.

– Köszönöm – mondtam. – Lehet, hogy szükségem lesz rá.

– Tudasd velem, ha tehetek valamit érted.

– Nagyon kedves tőled – mondtam.

– Semmiség – válaszolta. – Egyszerűen ki nem bírnam, ha elvesztenélek. Mostanában nehéz olyan alkalmazottat találni, aki nem söpri a koszt a szőnyeg alá.

Olyanról nem is beszélve, akinek eszébe jut, hogy a lábtörölt a megfelelő irányba forgassa, amikor visszateszi, gondoltam, de nem mondtam. Csak megköszöntem, és letettem. Vártam egy fél órát, aztán odacsörögtem Garrett Thibodeau-nak. Semmi se volt olyan különleges és modern akkoriban Little Tallon, mint egy rendőrfőnök; Garrett volt a városi rendőr. Akkor vette át az állást, amikor Edgar Sherricket 1960-ban szélütés érte.

Mondtam neki, hogy Joe nem volt otthon az elmúlt két éjjel, és kezdek aggódni. Garrett elég bambának hallatszott – azt hiszem, még annyi ideje se volt fenn, hogy megigya az első kávéját –, de azt mondta, kapcsolatba lép a kontinensen lévő rendőrséggel, és beszél pár emberrel a szigeten. Tudtam, hogy ugyanazokkal, akiket én már hívtam – bizonyos esetekben kétszer is –, de nem mondtam. Garrett azzal fejezte be, hogy biztos benne, Joe ebédre otthon lesz. Ez az, vén szaros, gondoltam, és letettem, és lila hó is fog esni, mi? Azt hiszem, annak az embernek volt hajlama arra, hogy szarás közben a "Yankee Doodle"-t énekelje, de kétlem, hogy a szövegére emlékezett volna.

Egy egész átkozott hét eltelt, mire megtalálták, de addig majdnem becsavarodtam. Selena szerdán jött meg. Kedden késő délután hívtam fel, hogy nincs meg az apja, és kezd komolynak látszani a dolog. Megkérdeztem, akar-e hazajönni, mire ő azt mondta, hogy igen. Melissa Caron – tudjátok, Tanya anyja – ment el érte. A fiúkat hagytam, ahol voltak – kezdetnek elég volt Selenával foglalkozni. Kint kapott el a veteményeskertben csütörtökön, még mindig két nappal azelőtt, hogy végül rátaláltak Joe-ra, és azt mondta:

– Mama, árulj el valamit.

– Jól van, drágám – mondtam. Azt hiszem, elég nyugodt volt a hangom, de jól el tudtam képzelni, mi következik... de tényleg.

– Csináltál vele valamit? – kérdezte.

Hirtelen visszatért az álmom – Selena négyévesen a csinos, rózsaszín ruhájában, amint felemeli a szabóollót, és levágja az orrát. És imádkoztam: "Istenem, segíts, hogy hazudhassak a lányomnak. Kérlek, Istenem. Soha semmit nem kérek Tőled, ha segítesz hazudni a lányomnak, hogy higgyen nekem és ne kételkedjen."

– Nem – mondtam. A kertészkesztyűmet viseltem, de levettem, hogy a csupasz kezemet tehessem a vállára. Egyenest a szemébe néztem. – Nem, Selena – mondtam neki. – Részeg volt és komisz, úgy fojtogatott, hogy ilyen zúzódások maradtak a nyakamon, de semmit se csináltam vele. Csak itthagytam, mégpedig azért, mert félttem maradni. Ugye ezt meg tudod érteni? Megérted, és nem hibáztatsz? Te tudod, milyen az, félni tőle. Ugye tudod?

Bólintott, de le nem vette rólam a szemét. Sötétebb kék |Volt, mint amilyennek valaha láttam – az óceán színe vihar előtt. Lelki szememmel láttam az ollót megvillanni, és apró gomborrát a porba pottyanni. És megmondom, mit gondolok – azt gondolom, hogy Isten a fél imámat teljesítette aznap. Ő általában így válaszol, ezt észrevettem. A Joe-ról később mondott egyetlen hazugság se volt jobb annál, amit Selenának azon a forró júliusi délutánon mondtam, a bab meg az ubi között... de hitt-e nekem? Hitt-e, és vajon egy percig se kételkedett? Hiába szeretném azt hinni, hogy a válasz igen, nem tudom elhinni. A kétség sötétítette el úgy a szemét akkor és azután mindig.

– A legnagyobb bűnöm – mondtam –, hogy vettem neki egy üveg piát... megpróbáltam megvesztegetni, hogy kedves legyen... pedig több eszem is lehetett volna.

Nézett még egy percig, aztán lehajolt, és fogta azt a zsák uborkát, amit leszedtem.

– Jól van – mondta. – Beviszem ezt a házba.

És ennyi volt az egész. Sose beszélünk erről többet, se azelőtt, hogy megtalálták, se azután. Biztosan egy csomó mindent hallott rólam a szigeten is meg az iskolában is, de sose beszélünk erről többet. De akkor, aznap délután a kertben, kezdett beköltözni hozzánk a hideg. Amikor az első repedés keletkezik a családban. Azóta ez csak szélesedett.

Olyan rendszeresen hív és ír, mint az óramű, ez jól megy neki, de akkor is távol vagyunk egymástól. Elhidegültünk. Amit tettem, azt főleg Selenáért tettem, nem a fiúkért vagy a pénz miatt, amit a papájuk megpróbált ellopni. Főleg Selena miatt vezettem a halálba, és azért, hogy megvédtem az apjától, a legbensőségesebb szeretetével kellett fizetnem. Egyszer hallottam az én papámat, hogy azt mondta, Isten elképzelt egy szukát is aznap, amikor a világot teremtette, és az évek során megértettem, mire gondol. És tudjátok, mi a legrosszabb benne? Hogy néha vicces. Néha olyan vicces, hogy az ember nem állja meg nevetés nélkül, még akkor se, ha minden széthull körülötte.

Közben Garrett Thibodeau meg a cimborái egyfolytában azzal voltak elfoglalva, hogy nem találják Joe-t. Már arra a gondolatra jutottam, hogy magamnak kell rábukkannom? bármennyire nem tetszett az ötlet. Ha nincs a dohány, boldogan ott hagytam volna, míg meg nem szólal a végítélet harsonája. De a pénz odaát volt Jonesportban, az ő nevében lapult egy bankszámlán, és nekem nem tetszett, hogy hét évet várjak a törvényes halottá nyilvánításra, ami alapján megkaphatom. Selenának bő két év múlva főiskolára kellett mennie, és szüksége volt annak a pénznek egy részére az induláshoz.

Végül kezdett terjedni az az elképzelés, hogy Joe magával vitte az üveget a ház mögötti fák közé, és ittasan hazafelé tartva vagy csapdába lépett, vagy elesett a sötétben. Garrett állította, hogy az ő elképzelése, de ezt borzasztó nehezen hittem el azok után, hogy együtt jártunk iskolába. Nem baj. Csütörtök délután kített egy jelentkezési ívet a Városháza ajtajára, és szombat reggel – vagyis a napfogyatkozás után egy héttel – kiállított egy negyven-ötven emberből álló keresőcsapatot.

A Highgate Woods Keleti-fok felé eső végén láncot alkottak, és elindultak a ház felé, először az erdőn, majd Russian Meadow-n át. Egy óra körül láttam, hogy hosszú láncban mennek át a réten, nevetnek és tréfálkoznak, de amikor a birtokunkra értek, és bejutottak a szederbozótba, abbahagyták a viccelődést, és káromkodni kezdtek.

A bejárati ajtóban álltam, és torkomban dobogó szívvel figyeltem, ahogy jönnek. Emlékszek, arra gondoltam, hogy legalább Selena nincs otthon – átment Laurie Langillhez –, és ez áldás volt. Aztán azon gondolkoztam, lehet, hogy a sok szederceserje miatt egyszerűen azt mondják majd, cseszse meg, és abbahagyják a kutatást, mielőtt a régi kút közelébe jutnának. De csak jöttek. Egyszer csak hallottam, hogy Sonny Benoit felkiált:

– Hé, Garrett! Ide! Gyere ide! – és tudtam, hogy lesz, ami lesz, megtalálták Joe-t.

Há' persze, hogy volt boncolás. Még aznap elvégezték, hogy megtalálták, és gondolom, még akkor is tartott, amikor Jack meg Alicia Forbert alkonyattájt hazahozta a fiúkat. Pete sírt és teljesen zavartnak látszott – nem hiszem, hogy valóban megértette, mi történt a papájával. De a kis Joe értette, és amikor félrevont, azt hittem, ugyanazt a kérdést teszi fel nekem, amit Selena, és megacéloztam magamat, hogy ugyanazt hazudjam neki. De ő valami teljesen mást kérdezett.

– Mama – kérdezte –, ha örülök neki, hogy meghalt, Isten a pokolra küld?

– Joey, az ember nem sokat tehet az érzéseiről, és azt hiszem, ezt Isten is tudja – mondtam.

Aztán sírva fakadt, és valami olyasmit mondott, amitől megszakadt a szívem.

– Én megpróbáltam szeretni – ezt mondta nekem. – Mindig próbáltam, de nem hagyta.

A karomba vontam, és amilyen erősen csak tudtam, megöleltem. Azt hiszem, körülbelül olyan szorosan, amilyen hangos jajveszékelésbe kezdtem az egész ügy miatt... de persze jusson

esetekbe, hogy nem aludtam túl jól, és még mindig nem volt a leghalványabb fogalmam se, hogyan alakulnak majd a dolgok.

Ugy volt, hogy kedden lesz egy vizsgálat, és Lucien Mercier, aki az egyetlen hullaház tulajdonosa volt akkoriban Little Tallon, azt mondta, végül megengedték, hogy szerdán eltemessem Joe-t az Oaks temetőben. De hétfőn, a vizsgálat előtti napon, Garrett felhívott telefonon, és megkért, hogy néhány percre menjek át az irodájába. Erre a hívásra számítottam, és ettől rettegem, de nem volt mit tenni, menni kellett, úgyhogy megkértem Selenát, adjon a fiúknak ebédet, és elmentem. Garrett nem volt egyedül. Dr. John McAuliffe volt nála. Többé-kevésbé erre is számítottam, de a szívem mégis összeszorult egy kicsit.

McAuliffe volt a megyei rendőrségi orvos akkoriban. Három évvel később halt meg, amikor egy hóeke nekiment a kis, bogárhátú Volkswagenjének. Amikor McAuliffe meghalt, Henry Briarton vette át az állást. Ha '63-ban Briarton a megyei orvos, akkor sokkal könnyebb lett volna a lelkem az aznapi kis beszélgetés előtt. Briarton okosabb, mint szegény öreg Garrett Thibodeau volt, de csak egy kicsivel. John McAuliffe meg... neki olyan agya volt, mint a világitótorony lámpája.

Tőről metszett, tartósított skót volt, aki közvetlenül a második világháború vége után bukkant fel errefelé, nyertett, raccsolt meg minden. Gondolom, amerikai állampolgár lehetett, mert praktizált is meg megyei szolgálatot is vállalt, de biztosan nem úgy beszélt, mint errefelé a népek. Nem mintha ez számított volna; tudtam, hogy le kell hengerelnem, mindegy, hogy amerikai, skót vagy pogány kínai.

Hófehér haja volt, bár nem lehetett több negyvenötnél, kék szeme meg olyan fényes és szúrós, mint a fűrő. Amikor rám nézett, úgy éreztem, mintha egyenest a fejembe látna, és sorrendbe szedné az ott látott gondolatokat. Amikor megláttam őt Garrett mellett, és hallottam, hogy az ajtó bekattan mögöttem, elzárva a Városháza többi részét, tudtam, hogy ami másnap a kontinensen történik, annyit se számít, mint a kocsis káromkodása. Az igazi vizsgálat itt lesz, ebben az apró rendőri irodában, ahol az egyik falon a Webre olajtársaság naptára lóg, a másikon meg egy kép Garrett anyjáról.

– Sajnálom, hogy fájdalmadban háborgatlak, Dolores – mondta Garrett. idegesen összedörzsölte a kezét, amiről Mr. Pease jutott eszembe odaát, a bankban. De Garrettnek biztosan kérgesebb volt a keze, mert olyan hangot hallatott, mint amikor egy finom smirgli dörzsölődik a száraz deszkához. – De dr. McAuliffe szeretne néhány kérdést feltenni. Láttam, hogy Garrett milyen tanácstalanul néz a dokira, hogy nem tudja, milyen kérdések lehetnek ezek, és ez még jobban megrémített. Nem tetszett, hogy az a ravasz skót olyan komolynak ítéli az ügyeket, hogy titokban tartja őket, és esélyt se ad szegény öreg Garrett Thibodeau-nak, hogy az elcsessze a dolgokat.

– Fogaggya legőszintébb részvéteket, Mrs. St. George – mondta McAuliffe azzal a vaskos skót akcentusával. Alacsony ember volt, de tömör és jókötésű. Takaros kis bajsza volt, olyan fehér, mint a haja, háromrészes gypjúöltönyt viselt, és a külseje se hasonlított jobban az itteni népekre, mint a beszéde. Az a kék szeme belefürödött a homlokomba, és láttam, hogy egy csöpp részvétellel sincs irántam, hiába mondja. Valószínűleg senki más iránt se... önmagát is beleértve. – Naggyon, naggyon sajnálom, hogy ilyen fájdalom és szerencsétlenség érte.

Az biztos, – és ha elhiszem, mást is mondasz, gondoltam. Utoljára azt sajnáltad igazán, doki, amikor a bedobós vévét kellett használnod, és elszakadt a zsinag a tízcentesen. De rögtön elszántam magamat, hogy nem mutatom előtte, mennyire rémült vagyok. Lehet, hogy behúz a csőbe, lehet, hogy nem. Jusson eszetekbe, legjobb tudomásom szerint azt kellett volna elmondania, hogy amikor Joe-t a megyei kórházban az asztalra fektették és kinyitották a kezét, egy kis fehér nejlondarab esett ki belőle; egy kombiné szegélye. Ezt mondhatta volna, így van, de akkor se szereztem meg neki azt az Örömet, hogy feszengek a szeme előtt. Hozzászókkott ahhoz, hogy az emberek feszengenek, ha rájuk néz; ezt már a kötelességének tekintette, és tetszett neki. – Köszönöm szépen – mondtam.

– Helyet foglalna, asszonyom? – kérdezte, mintha az ő irodája volna, és nem a szegény, öreg, zavart Garretté.

Leültem, ő pedig megkérdezte, megengedném-e, hogy füstöljön. Azt feleltem, ami engem illet, nekem már befűtöttek. Felkacagott, mintha vicceltem volna... de a szeme nem nevetett. Elővett egy nagy, régi, fekete hangafa pipát a zakója zsebéből, és megtömte. De közben le nem vette rólam a szemét. Még azután se, hogy a foga közé szorította, és füst szállt fel a pipa fejéből. Ahogy lesett rám a füstön keresztül, attól rám jött a félsz, és megint a világítótorony lámpája jutott eszembe – azt mondják, az majdnem két mérföldre világít még olyan éjszakán is, amikor olyan sűrű a köd, hogy az ember a kezével megfaraghatja.

Minden szándékom ellenére feszengeni kezdtem a tekintetétől, aztán arra gondoltam, amit Vera Donovan mondott: "Hülyeség... férjek mindennap meghalnak, Dolores." Eszembe jutott, hogy McAuliffe addig bámulhatna Verára, míg ki nem esik a szeme, de még annyit se érne el, hogy Vera fordítva rakja keresztbe a lábát. Ettől a gondolattól kicsit megkönnyebbültem és lecsillapodtam; összekulcsoltam a kezemet a táskámon, és vártam.

Végül, amikor látta, hogy nem fogom a székről a padlóra vetni magamat, és bevallani, hogy megöltem a férjem – úgy képzelem, ez könnyzáporral együtt tetszett volna neki –, kivette a pipát a szájából, és így szólt:

– Maga azt mondta a rendőrfőnöknek, Mrs. St. George, a férjétől származnak azok a zúzódások a nyakán.

– Ühüm – mondtam.

– Hogy maga meg ő kiültek a verandára a napfogyatkozást nézni, és ott vita kezdődött.

– Ühüm.

– És megkérdezhetem, miről szólt a vita?

– Főleg pénzről – mondtam –, piával körítve.

– De maga vette neki a szeszt, amit aznap megivott, Mrs. St. George! Nem igaz?

– Ühüm – mondtam. Éreztem, hogy többet is akarok mondani, hogy ki akarom magyarázni magamat, de nem mondtam, bár tudtam volna. Ezt akarta McAuliffe, tudjátok – hogy előrerohanjak. Hogy egyenest egy börtöncellába magyarázzam bele magamat.

Végül feladta a várakozást. Malmozott az ujjáival, mintha ideges volna, aztán megint rám szegezte azt a világítótorony szemét.

– A fojtogatási incidens után maga otthagytá a férjét; fölment Russian Meadow-ra, ami a Keleti-fok felé esik, hogy egyedül nézze a napfogyatkozást.

– Ühüm.

Hirtelen előrehajolt, apró keze apró térdén, és így szólt:

– Mrs. St. George, tudja, milyen irányból fúj aznap a szél?

Olyan volt, mint az a nap '62 novemberében, amikor úgy találtam meg a régi kutat, hogy majdnem beleestem – mintha ugyanazt a recsenést hallottam volna, és azt gondoltam: "Légy óvatos, Dolores Claiborne; ó, légy nagyon óvatos. Ma mindenfelé vannak kutak, és ez az ember minden egyes istenverte kút helyét ismeri."

– Nem – mondtam –, nem tudom. És amikor nem tudom, merről fúj a szél, az rendszerint azt jelenti, hogy szélcsend van.

– Tulajdonképpen nem volt több szellőnél... – kezdte Garrett, de McAuliffe felemelte a kezét, és belefojtotta a szót.

– Nyugatról fúj – mondta. – Nyugati szél, nyugati szellő, ha így jobban tetszik, óránként hét-kilenc mérföld, tizenötös szellőkésekkel. Furcsának találom, Mrs. St. George, hogy az a szél nem vitte el magához a férje kiáltásait oda, ahol Russian Meadow-n állt, ami még fél mérföldre sincs.

Legalább három másodpercig egy szót se szóltam. Elhatároztam, hogy egyetlen kérdésére se válaszolok, míg magamban háromig nem számolok. Ez megóvott attól, hogy túl gyorsan mozduljak, és azzal fizessek érte, hogy beleesek az egyik gödörbe, amit nekem ásott. De McAuliffe nyilván azt hitte, hogy már az elején zavarba hozott, mert előrehajolt a székében, és én állítom meg esküszök rá, hogy a szeme egy-két pillanatra kékes izzásúról fehér izzásúra változott.

– Ez engem nem lep meg – mondtam. – Egyrészt, hét mérföld óránként nem sokkal több fuvalatnál egy fülledt napon. Másrészt, vagy ezer hajó volt a szorosban, mind dudáltak egymásnak. És honnét tudja, hogy kiabált egyáltalán? Maga nem hallotta, az olyan biztos, mint a fene.

Hátradólt, és kicsit csalódottnak látszott.

– Ez ésszerű következtetés – mondta. – Tudjuk, hogy maga az esés nem ölte meg, és az orvos szakértő vélemény erősen azt sugallja, hogy legalábbis hosszabb ideig tudatánál volt. Mrs. St. George, ha maga esik bele egy használaton kívüli kútba, és azon kapja magát, hogy eltört a sípcsontja, négy bordája és megrándult a csuklója, maga nem hívna segítséget?

Kivártam a három másodpercet, aztán azt mondtam:

– Nem én estem bele a kútba, dr. McAuliffe. Joe esett bele, és ő ivott.

– Igen – vágta rá dr. McAuliffe. – Maga vett neki egy üveg skót whiskyt, bár mindenki, akivel beszéltem, azt mondja, hogy maga utálta, ha iszik, hisz kellemetlenkedő és veszekedős lett, ha ivott; maga vett neki egy üveg whiskyt, és ő nemcsak hogy megitta, de be is rúgott. Nagyon berúgott. És a szája is teli volt vérrel, meg az inge is tapadt a vértől, le, egész az öve csatjáig. Ha Összeveti e vérzés tényét a törött bordákkal meg a velejáró tüdőszérülésekkel, melyeket elszenvedett, tudja, mi derül ki ebből?

Három másodperc.

– Nem én – mondtam.

– Több törött borda is átfúrta a tüdejét. Az ilyen sérülések mindig vérzéssel járnak, de ritkán véreznek ilyen erősen. Az ilyesfajta vérzés, úgy következtetek, valószínűleg arra készítette az elhunytat, hogy többször is segíciségért kiáltson. – Így mondta, Andy... segíciség.

Ez nem volt kérdés, de én akkor is háromig számoltam, mielőtt megszólaltam:

– Azt hiszi, hogy segíciségért kiabált odalentről. Erre akar kilukadni, ugye?

– Nem, asszonyom – mondta. – Nem csak azt hiszem; ez a meggyőződésem.

Ezúttal nem vártam.

– Dr. McAuliffe – mondtam –, azt hiszi, hogy én löktem bele a férjemet abba a kútba?

Ez kissé felrázta. Nemcsak pislogott az a világítótorony szeme, de el is homályosult néhány pillanatra. Egy kicsit pizmogott még a pipájával, aztán visszatolta a szájába és tovább szívta, közben végig azt próbálta eldönteni, mihez is kezdjen ezzel.

Mielőtt eldöntötte volna, Garrett szólalt meg. Olyan vörös volt, mint a rák.

– Dolores – mondta –, biztos vagyok benne, hogy senki se gondolja... vagyis hogy senkinek még csak meg se fordult a fejében, hogy...

– De igen – szakította félbe McAuliffe. Pár pillanatra mellékvágányra tereltem a gondolatait, de láttam, hogy nagyobb gond nélkül visszatért a fővonalra. – Az enyémben megfordult Értse meg, Mrs. St. George, ez a munkámmal jár...

– Ó, ne törje magát azzal a Mrs. St. George-dzsal – mondtam. – Ha azzal vádol, hogy először belelöktem a férjemet a kútba, aztán ott álltam fölötte, míg ő segíciségért kiabált, akkor csak rajta, szólítson Doloresnek.

Akkor nemcsak próbálkoztam vele, hogy kiakasszam, Andy, de kutya legyek, ha nem sikerült – másodszer, annyi idő alatt. Kétlem, hogy bántak volna vele ilyen keményen az orvosi egyetem óta.

– Senki sem vádolja semmivel, Mrs. St. George – mondta teljesen megmerevedve, de a szemében azt láttam: "Legalábbis még nem."

– Hát akkor jó – mondtam. – Mert tudja, az az elképzelés, hogy én löktem bele Joe-t a kútba, egyszerűen butaság.

Legalább huszonöt kilóval nehezebb volt nálam... de lehet, hogy még többel is. Az elmúlt években derekasán elhájasodott. És az öklét se félt használni, ha valaki az útjába került. Úgy mondom ezt magának, hogy tizenhat évig voltam a felesége, és egy csomó embert talál, aki ugyanezt fogja mondani.

Há' persze, hogy Joe rég nem ütött meg, de én sose próbáltam meg helyesbíteni a szigeten elterjedt képzetet, hogy ezt ő állandó feladatának tartja, és ennek átkozottul örültem akkor, amikor McAuliffe kék szeme megpróbálta kifúrni a homlokomat.

– Senki sem mondja, hogy maga lökte bele a kútba – mondta a skót. Már sebesen visszakozott. Láttam az arcán, hogy ennek tudatában van, de fogalma se volt, hogy történt. Az arca arról árulkodott, hogy nekem kéne visszakoznom.

– De tudja, biztosan kiáltott. Kiabálnia kellett egy darabig – talán órákig is –, méghozzá egész hangosan.

Három másodperc.

– Lehet, hogy már értem – mondtam. – Lehet, hogy azt hiszi, véletlenül beleesett a kútba, én meg hallottam, hogy kiabál, de elfordítottam a fületem. Erre akar kilukadni?

Láttam az arcán, hogy pontosan erre akar kilukadni. Azt is láttam, hogy dühös, mert nem úgy mennek a dolgok, ahogy várta, ahogy szoktak menni, amikor ezeket a kis meghallgatásokat tartja. Arcának mindkét felén apró, égővörös folt ütött ki. Ennek örültem, mert azt akartam, hogy dühös legyen. Egy McAuliffe-féle férfival könnyebb bánni, amikor dühös, mert az ilyenek hozzá vannak szokva ahhoz, hogy megőrizték hidegvérüket, miközben mások elvesztik az övéket.

– Mrs. St. George, nagyon nehéz lesz itt valami érdemlegest végezni, ha maga folyton a saját kérdéseivel válaszol az enyémeke.

– Ugyan, maga nem kérdez, dr. McAuliffe – mondtam tágra nyílt és ártatlan szemmel. – Maga azt mondja, hogy Joe biztosan kiabált... "kiáltott", igazából ezt a szót használta... úgyhogy én csak megkérdeztem, hogy...

– Jól van, jól van – mondta, és úgy rakta bele a pipáját Garrett bronz hamutartójába, hogy az megkondult. A szeme már csillogott, és a homlokán vörös csík húzódott, ami passzolt az arcán lévő foltokhoz. – Mrs. St. George, maga hallotta, hogy segítségért kiált?

Két másodperc...

– John, azt hiszem, semmi szükség rá, hogy zaklasd ezt az asszonyt – vágott közbe Garrett, aki kényelmetlenebbül érezhette magát, mint valaha, és vigyen el az ördög, ha nem zavarta meg ismét annak a skatulyából kilépett kis skótnak a koncentrációját. Majdnem felnevettem. Nem tett volna jót nekem, ha nevetek, ezt nem kétlem, de akkor is közel álltam hozzá.

McAuliffe megfordult, és azt mondta Garrettnek:

– Beleegyeztél, hogy ezt én intézzem.

Szegény Öreg Garrett olyan gyorsan vetette hátra magát a székében, hogy majdnem felborította, és biztos vagyok benne, hogy szemrehányást tett magának.

– Oké, oké, nem kell mindjárt begurulni – motyogta.

McAuliffe visszafordult hozzám, készen arra, hogy megismételje a kérdést, de én nem hagytam. Addigra már volt időm elszámolni majdnem tízig is.

– Nem – mondtam. – Nem hallottam semmit, csak a bolond népeket a szorosban, akik a hajóik dudáját nyomogatták, és a torkukat is kikiabálták, amikor látták, hogy megkezdődik a napfogyatkozás.

Várta, hogy mondok még valamit – régi trükkje volt, hogy csendben maradt, és hagyta, hogy az emberek berohanjanak a bozótba –, és a csend megnyúlt. Én meg csak tartottam a táskámon az összekulcsolt kezemet, és hagytam, hadd nyúljon tovább. Ő engem nézett, én meg őt.

"Beszélni fogsz, asszony – mondta a szeme. – Elmondasz majd mindent, amit hallani akarok... kétszer is, ha úgy akarom."

Mire az én szemem így válaszolt: "Nem, nem fogok, pajtás. Ülhetsz ott, és átfúrhatsz azzal a gyémántkemény, csecsemőkék szemeddal, míg a pokolból korcsolyapálya nem lesz, de nem szedsz ki még egy szót belőlem, hacsak ki nem nyitod a szádát, és meg nem kérdezel."

Így folytattuk vagy egy teljes percen át, párbajt vívtunk a szemünkkel, mondhatni, és a vége felé éreztem, hogy gyengülök, hogy mondani akarok valamit neki, ha csak annyit is: "Nem tanította

meg rá az anyukája, hogy udvariatlanság így bámulni?" Aztán Garrett szólalt meg – vagyis inkább a gyomra. Hosszú hangot adott, ami így szólt: goiiiiinnnggg.

McAuliffe fenemód undorodva ránézett, mire Garrett elővette a zsebkését, és pucolni kezdte vele a körmeit. McAuliffe jegyzetfüzetet húzott elő gyapjúzakója (gyapjú! júliusban!) belső zsebéből, megnézett benne valamit, aztán visszatette.

– Megpróbált kimászni – mondta végül olyan közömbösen, ahogy valaki azt mondja: "Ebédmeghívásom van."

Úgy éreztem, mintha valaki villát nyomott volna a derekamnak, ahol Joe akkor a hasábfával megütött, de megpróbáltam nem mutatni.

– Ó, igen? – kérdeztem.

– Igen – mondta McAuliffe. – A kútakna nagy kövekkel van bélelve (csak úgy mondta, hogy "köekkel", Andy, ahogy ők mondják), és több kövön is véres kéznyomokat találtunk. Úgy látszik, talpra állt, aztán lassan megindult fölfelé, egyik kezével a másik után. Bizonyára herculesi erőfeszítés volt, a pokoli fájdalom ellenére.

– Sajnálom, hogy szenvedett – mondtam. A hangom olyan nyugodt volt, mint mindig – legalábbis azt hittem –, de éreztem, hogy izzadság kezd csurogni a hónaljamból, és emlékszek, megijedtem, hogy megindul a szemöldökömön vagy a halántékom apró üregeiből is, ahol látja. – Szegény, öreg Joe.

– Úgy biza' – mondta rám szegezett, majd odébsikló világítótorony-szemmel McAuliffe. – Szegény... öreg... Joe. Azt hiszem, tulajdonképpen kijuthatott volna saját erejéből. Valószínűleg nem sokkal azután meghalt volna, hogy ez sikerül neki, de így van; azt hiszem, kijuthatott volna. Valami azonban megakadályozta ebben.

– Mi volt az? – kérdeztem.

– Betört a koponyája – mondta McAuliffe. A szeme ragyogott, mint mindig, de a hangja úgy elhalkult, akár egy doromboló macskáé. – Egy nagy követ találtunk a lába között. A férje vére borította, Mrs. St. George. És abban a vérben egy kevés porcelánszilánkot találtunk. Tudja, mire következtek ebből?

Egy... kettő... három.

– Hogy az a kő a műfogait is összetörte a fejével együtt – mondtam. – Nagy kár... Joe különösen szerette őket, és nem tudom, hogy csinálja majd Lucien Mercier, hogy megfelelően nézzen ki nélkük a szemlén.

McAuliffe széthúzta a száját, amikor ezt mondtam, én meg jól megnézhettem az ő fogsorát. Abban nem voltak műfogak. Felteszem, mosolynak szánta, de nem volt az. Egy csöppet se.

– Igen – mondta, és apró fogainak mindkét sorát kivillantotta, egészen az ínyéig. – Igen, ez az én következtetésem is... azok a porcelánszilánkok az alsó fogsorából származtak. Na most, Mrs. St. George... van valami fogalma arról, hogyan üthette meg az a kő a férjét éppen akkor, amikor a kútból való menekülés határán járt?

Egy... kettő... három.

– Nincsen – mondtam. – Magának?

– Van – mondta. – Én azt gyanítom, hogy valaki kihúzta a földből, aztán kegyetlenül és előre megfontolt szándékkal belevágta fölfelé néző, könyörgő arcába.

Erre aztán senki nem szólt semmit. Én akartam, Isten a tudója; a lehető leggyorsabban be akartam szállni, hogy azt mondjam: "Nem én voltam. Talán valaki más, de én nem." De nem tudtam megszólalni, mert megint a szederbozótban voltam, és ezúttal mindenfelé elcseszett kutak tátongtak.

Beszéd helyett csak ültem ott és néztem rá, de éreztem, hogy megint ki akar verni a víz, és összekulcsolt kezeim még jobban szorítani akarták egymást. A körmeim elfehérednek, ha egymásra feszítem őket... és ő ezt észrevenné. McAuliffe-et arra teremtették, hogy ilyesmiket észrevegyen; ez egy újabb rés lett volna, amibe az ő világítótoronyának fénye bevilágít. Megpróbáltam Verára gondolni, meg arra, hogy nézne ő McAuliffe-ra – mintha kis darab kutyaszar volna a cipőjén –, de

úgy látszott, ahogy az a szem belém fúródik, az semmi jót nem jelent. Addig Vera mintha ott lett volna velem a szobában, de most már nem. Már senki se volt ott, csak én meg az a fess kis skót doktor, aki valószínűleg a képeslapokban látott amatőr detektívnek képzelte magát (és akinek a tanúvallomása már több mint egy tucat embert börtönbe küldött a part mentén, tudtam meg később), és én úgy éreztem, egyre közelebb jutok ahhoz, hogy kinyissam a számat, és kikotyogjak valamit. És a pokoli az volt benne, Andy, hogy a leghalványabb fogalmam se volt, végül mi lesz az. Hallottam a Garrett asztalán ketyegő órát – erős, mélyről jövő hangja volt.

És már mondtam volna valamit, amikor az az ember, akiről megfeledkeztem – Garrett Thibodeau –, megszólalt helyettem. Nyugtalanul, hadarva beszélt, és rájöttem, hogy ő se bírja tovább azt a csendet – biztos azt hitte, addig tart, amíg valaki fel nem visít, csak hogy enyhítsen a feszültségen.

– Na most, John – mondta –, azt hittem, egyetértettünk abban, hogy ha Joe magára húzta azt a követ, az kijöhetett magától is, és...

– Ugyan már, nem fognád be?! – kiáltott rá McAuliffe éles, csalódott hangon, mire én megnyugodtam. Vége volt. Tudtam, és azt hiszem, az a kis skót is tudta. Mintha ketten lettünk volna egy sötét szobában, ahol ő az arcomat csiklandozza valamivel, ami akár borotvapenge is lehet... aztán az esetlen, öreg Thibodeau rendőrfőnök belebotlik valamibe, az ablaknak esik, mire a roló csattanva és zörögve felszalad, bezúdul a fény, én meg látom, hogy végül is csak egy tollpíhével érintett meg.

Garrett morgott valamit arról, hogy McAuliffe-nak nem kéne vele így beszélnie, de a doki rá se hederített. Visszafordult hozzám, és megkérdezte:

– Nos, Mrs. St. George? – keményen, mintha sarokba szorított volna, de addigra mind a ketten tudtuk, miről van szó. Már csak abban reménykedhetett, hogy hibát követtek el... de nekem három gyerekre is gondolnom kellett, és ha az embernek gyerekei vannak, akkor óvatos lesz.

– Már elmondtam, amit tudok – mondtam. – Berűgött, míg a napfogyatkozást vártuk. Készítettem neki egy szendvicset, gondoltam, az tán kijózanítja egy kicsit, de nem. Ordibálni kezdett, aztán fojtogatott és körberángatott egy kicsit, úgyhogy én felmentem Russian Meadow-ra. Amikor visszajöttem, ő már eltűnt. Azt hittem, elment az egyik barátjával, de végig lent volt a kútban. Felteszem, megpróbált levágni az út felé. Lehet, hogy még keresett is, bocsánatot akart kérni. Ezt már sose fogom megtudni... és talán jobb is. – Jó szúrósan néztem rá. – Megpróbálhatná maga is ezt az orvosságot, dr. McAuliffe.

– Nem érdekelnek a tanácsai, asszonyom – mondta McAuliffe, és azok a színes foltok az arcán még fényesebben és forróbban égtek. – Örül neki, hogy meghalt? Ezt mondja meg!

– Ennek meg mi a fészkes fene köze van ahhoz, ami történt velem? – kérdeztem. – Jézus Mária, mi a baja magának?

Nem válaszolt – csak egészen gyengén remegő kézzel felvette a pipáját, és hozzálátott, hogy újra meggyújtsa. Egyetlen újabb kérdést nem tett föl; az utolsó kérdést aznap Garrett Thibodeau tette fel nekem. McAuliffe ezt azért nem kérdezte, mert nem számított, legalábbis neki nem. De Garrettnek jelentett valamit, nekem meg még többet, mert amikor aznap kiléptem a Városházáról, semmi nem ért véget; bizonyos tekintetben az, hogy kijöttem, csak a kezdet volt. Az az utolsó kérdés, meg ahogy válaszoltam, rengeteget számított, mert rendszerint a tárgyalóteremben szart se jelentő dolgokról suttognak a legtöbbit a nők a hátsó kerítésknél teregetés közben, vagy a férfiak a rákhalászahajókon, amikor hátukat a kormányoskabinnak vetve ebédelnek. Lehet, hogy ezek a dolgok nem juttatják az embert börtönbe, de a város szemében akasztófával érhetnek fel.

– Az isten szerelmére, miért vettél neki pont egy üveg szeszt? – Garrett szinte mekegett. – Mi ütött beléd, Dolores?

– Azt hittem, békén hagy, ha van mit innia – mondtam. – Azt hittem, békésen ülhetünk egymás mellett a napfogyatkozást nézve, és ő békén hagy.

Nem sírtam, tényleg nem, de éreztem, hogy egy könnycsepp lecsorog az arcomon. Néha azt hiszem, ez volt az oka, hogy a következő harminc évben tovább tudtam élni Little Tallon – ez az

egyetlen könnycsepp. Ha ez nincs, lehet, hogy megőrjítenek a suttogásukkal és kárpálásukkal, meg azzal, hogy a hátam mögött mutogatnak – aha, lehet, hogy ez lett volna a vége. Én kemény vagyok, de nem tudom, elég kemény lehet-e bárki ahhoz, hogy kibírjon harminc év pletykát meg olyan kis névtelen leveleket, amikben azt írják: "Megúsztad a gyilkosságot." Kaptam pár ilyet – és azt is jól el tudom képzelni, ki küldte őket, bár ez ma már mellékes –, de ezek megszűntek, mire az iskola azon az Őszön elkezdődött. Úgyhogy azt hiszem, mondhatjuk, hogy az egész életemet, ezt a részét is beleértve, annak az egyetlen könnycseppnek köszönhetem... meg Garrettnak, aki úgy kérdezett, hogy végül is nem maradtam köszívű, és megsirattam Joe-t. Semmi számítás nem volt ebben, erre ne is gondoljak. Arra gondoltam, mennyire sajnálom, hogy Joe úgy szenvedett, ahogy az a skatulyából kilépett kis skót mondta. Dacára mindennek, amit elkövetett, meg annak, hogy hogy gyűlöltem, amióta rájöttem, mit akar tenni Selenával, sose akartam, hogy szenvedjen. Azt hittem, az esés megöli, Andy – Isten1 szent nevére esküszök, hogy azt hittem, az esés rögtön megöli.

Szegény öreg Garrett Thibodeau olyan vörös lett, mint a stoplámpa. Kitért egy csomó papírzsebkendőt az asztalon fekvő dobozból, és anélkül, hogy rám nézett volna, felém nyújtotta – gondolom, azt hitte, ez az első könnycsepp azt jelenti, hogy zokogni fogok –, közben meg mentegetőzött, hogy "ilyen nehéz kihallgatásnak" vetettek alá. Fogadok, ezek voltak a legnagyobb szavak, amiket ismert.

McAuliffe erre hümmögő hangot hallatott, mondott valamit arról, hogy ott lesz a vizsgálatnál, és meghallgatja a vallomásumat, aztán elment – tulajdonképpen kivonult, és úgy becsapta maga mögött az ajtót, hogy megzörrent az üveg. Garrett megvárta, hogy elkotródjon, aztán az ajtóhoz kísért, fogta a karomat, de még mindig nem nézett rám (ez tulajdonképpen elég komikus volt), és egész idő alatt dűnnyögött. Nem tudom pontosan, mit dűnnyögött, de gondolom, bármi volt is az, Garrett a maga módján azt mondta, hogy sajnálja. Annak az embernek vajszíve volt, és nem bírta látni, hogy valaki boldogtalan, ez a javára szól... de szól valami Little Tall mellett is: hol másutt lehet egy ilyen ember húsz évig rendőrfőnök úgy, hogy amikor végül nyugdíjazták, vacsorát rendeznek a tiszteletére, ahol a végén még meg is éljenezik? Megmondom, mire gondolok – ahol egy vajszívű ember sikerrel szolgálja a törvényt, ott nem lehet rossz élni. Egyáltalán nem. De még így is, sose örültem jobban annak, hogy becsukódik mögöttem egy ajtó, mint aznap, amikor Garrett csukta be.

Szóval, ez volt a buzera, és a másnapi vizsgálat ehhez képest semmi se. McAuliffe ugyanazokat a kérdéseket tette fel, és ezek ugyan kemény kérdések voltak, de fölöttem már semmi hatalmuk nem volt, és ezt mind a ketten tudtuk. Az én egyetlen könnycseppem nagyon szép volt, de McAuliffe kérdései – meg az, hogy mindenki látta, olyan zabos rám, mint egy medve – nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy meginduljon a szóbeszéd, ami azóta is járja a szigeten. Na ja; mindentől függetlenül is lett volna szóbeszéd, nem igaz?

Az ítélet baleset folytán bekövetkezett halálról szólt,

McAuliffe-nak ez nem tetszett, és a végén síri hangon felolvasta a megállapításait, anélkül, hogy egyszer is felpillantott volna, de amit mondott, az elég hivatalos volt: Joe részegen beleesett a kútba, valószínűleg jó ideig kiabált segítségért anélkül, hogy választ kapott volna, aztán megpróbált egyedül kimászni. Majdnem a tetejéig eljutott, aztán rossz kőbe kapaszkodott. Az meglazult, úgy zuhant a fejére, hogy betörte a koponyáját (nem is beszélve a műfogairól), és megint lesodorta a kút fenekére, ahol meghalt.

Talán a legnagyobb dolog az volt – és én erre csak később jöttem rá – hogy nem találtak indítékot, amit rám akasszanak. Persze az emberek a városban (és kétségkívül dr. McAuliffe is) úgy gondolták, hogy ha én voltam, azért tettem, hogy megszabaduljak a veréstől, de ez önmagában nem volt elég súlyos. Csak Selena meg Mr. Pease tudta, mekkora indítékom volt valójában, és senki se gondolt arra, még a ravasz, öreg dr. McAuliffe se, hogy kikérdezze Mr. Pease-t. És ő se jelentkezett magától. Ha jelentkezik, kiderül a Fecsegő Bójában folytatott kis beszélgetésünk, ő meg nagy valószínűséggel bajba kerül a bankban. Végül is rábeszéltem, hogy szegje meg a szabályokat. Ami Selenát illeti... hát, azt hiszem, Selena a saját bírósága elé állított. Időről időre magamon éreztem

sötét és borús tekintetét, és gondolatban hallottam, ahogy megkérdi: "Csináltál vele valamit? Csináltál, mama? Én tehetek róla? Nekem kell fizetnem érte?"

Azt hiszem, ő tényleg fizetett érte – ez a legrosszabb benne. A kis, szigeti lányból, aki soha nem járt Maine államon kívül, míg tizennyolc évesen el nem ment egy úszótalálkozóra, Bostonba, okos, sikeres nő lett New York Cityben – két évvel ezelőtt megjelent róla egy cikk a New York Times-ban, tudtátok? ír abba a sok magazinba, és így is talál rá időt, hogy hetenként írjon nekem... de úgy érzem, ezek udvariassági levelek, ahogy a kéthetenkénti telefonok is udvariassági hívások. Azt hiszem, a telefonok meg a fecsegő kis levelek segítségével csendesíti le a szívét, amiért sose jön vissza ide, amiért minden kapcsolatot megszakított velem. Igen, azt hiszem, megfizetett érte, így van; azt hiszem, mind közül a legártatlanabb fizette a legtöbbet, és fizet még ma is.

Negyvennégy éves, sose volt férjnél, túl sovány (látom a képeken, amiket néha küld), és azt hiszem, iszik – többször is hallottam a hangján, amikor hívott. Az a gyanúm, hogy ez lehet az egyik oka annak, amiért nem jön haza többet; nem akarja, hogy lássam, úgy iszik, mint az apja. Vagy talán mert attól tart, mit mondhat, ha többet iszik a kelletténél, miközben én józan maradok. Mit kérdezhet.

De mindegy is; ez már veszett fejsze nyele. Megúsztam, ez a lényeg. Ha biztosítás lett volna, vagy Mr. Pease nem tartja a száját, nem tudom, megúsztam volna-e. A kettő közül valószínűleg egy dagadt biztosítási nyomozó a rosszabb. Az utolsó, amire kerek e világon szükségem lett volna, az valami nagyokos biztosítási nyomozó, karöltve azzal a nagyokos kis skót doktossal, aki pokoli dühös volt már attól a gondolattól is, hogy egy tudatlan, szigeti asszony legyőzi. Nem, azt hiszem, ha ketten lettek volna, megfogják.

Szóval mi történt? Hát, ami, úgy képzem, mindig történik az ilyen esetekben, amikor gyilkosságot követnek el, és nem derül rá fény. Az élet ment tovább, ennyi az egész. Senki se bukkant fel egy információval az utolsó pillanatban, mint a moziban, én nem próbáltam senki mást megölni, és Isten nem sújtott le rám villámával. Talán úgy érezte, ha egy Joe St. George-féle miatt csapna belém a villám, az árampocsékolás volna.

Az élet egyszerűen ment tovább. Én visszatértem a Fenyőházba Verához. Selena összel, amikor megint iskolába ment, felelevenítette régi barátságait, és néha nevetni is hallottam telefonálás közben. Amikor akis Pete végül megtudta a hírt, nehezen fogadta... és a kis Joe is. Joey tulajdonképpen nehezebben fogadta, mint vártam. Fogyott, és lidérces álmai voltak, de a következő nyárra nagyjából helyrejött. Az egyetlen dolog, ami valójában változott még 1963-ban, az volt, hogy áthívtam Seth Reedet, és cementfedelelet tettem vele a régi kútra.

Joe halála után hat hónappal a vagyonát elrendezték a megyei hagyatéki bíróságon. Még csak ott se voltam. Vagy egy hét múlva kaptam egy papírt, amiben az állt, hogy minden az enyém – eladhatom, elcserélhetem vagy bedobhatom a nagy, kék tengerbe. Amikor átnéztem mindazt, ami utána maradt, azt hittem, az lesz a legjobb, ha bedobom a tengerbe. Egy meglepő dologra azért rájöttem: ha az ember férje hirtelen hal meg, kapóra jöhet, hogy minden barátja idióta volt, mint Joe-nak. Az öreg, rövidhullámú rádiót, amit tíz évig toldozgatott, Norris Pinette-nek adtam el huszonöt dollárért, a hátsó udvaron álló három ócska teherautót meg Tommy Andersonnak. Az a bolond repesett, hogy megkaphatja, én meg a pénzből vásároltam egy '59-es Chevyt, aminek kehesek voltak a szelepei, de különben jól működött. A nevemre írtam Joe takarékbetétkönyvét is, és újra megnyitottam a gyerekek egyetemi számláit.

Ja, és még egy dolog – 1964 januárjában megint elkezdtem a lányneveimet használni. Nem csaptam nagy csinnadrattát körülötte, de elsüllyedtem volna, ha egész életemben hurcolnom kell magammal a St. George nevet, mint egy kutya farkra kötött konzervdobozt. Gondolom, azt mondhatnátok, elvágtam a dobozt tartó madzagot... de tőle nem szabadultam meg olyan könnyen, mint a nevétlől, azt megmondhatom.

Nem erre számítottam; hatvanöt éves vagyok, és Ötven év alatt megtanultam, hogy embernek lenni nagyjából annyi, mint választani, és kifizetni a számlákat, amikor esedékesek. Némelyik választás istenverte komisz, de ez nem azt jelenti, hogy az ember csak úgy elsétálhat előle –

különösen akkor nem, ha mások is rá vannak utalva arra, hogy az ember megtegye helyettük, amit ők maguk nem tudnak megtenni. Ilyen esetben a legjobbat kell választani, aztán meg kell fizetni az árát. Számomra az ár egy csomó éjszaka volt, amikor a lidérces álmoktól kivert a veríték, de még inkább, amikor egyáltalán el se tudtam aludni; ez, meg az a hang, amit a kő adott, amikor az arcába vágódott, és összezúzta a koponyáját meg a műfogait – az a hang, ami olyan volt, mint a tűzhelynek verődő porcelántányér.

Harminc éve hallom. Néha felébreszt, néha nem hagy elaludni, néha meg fényes nappal lep meg. Lehet, hogy otthon söpröm a verandát, vagy Veránál pucolom az ezüstöt, vagy leülök ebédelni, miközben nézem a tévében az Oprah-show-t, és egyszer csak meghallom. Azt a hangot. Vagy a puffanást, amikor leért a kút fenekére. Vagy a kútból felszálló hangját: "Duh-lorrrr-issss..."

Felteszem, ezek a hangok, amiket néha hallok, nem nagyon különböznek azoktól a képektől, amiket Vera látott, amikor a sarkokban kígyózó drótok meg az ágy alatt húzódó porcicák miatt visítózott. Voltak alkalmak, különösen miután tényleg kezdett gyengülni, amikor bemásztam melléje az ágyba, átöleltem, és a kő hangjára gondoltam, aztán lehunytam a szememet, és egy porcelán tányért láttam, ami egy tűzhelyre esik, és darabokra törik. Ilyenkor megöleltem Verát, mintha a nővérem lenne, vagy én magam. Feküdtünk abban az ágyban, mindegyikünk a saját rémületével, és végül együtt szenderedtünk el – ő velem, hogy távol tartsa magától a porcicákat, én meg vele, hogy távol tartsam magamtól a porcelántányér hangját –, és néha, mielőtt elaludtam, arra gondoltam: "így van ez. Így fizet meg az ember a szipirtyóságáért. És nincs értelme azt mondani, hogy ha az ember nem szipirtyó, akkor nem kéne fizetnie, mert néha a világ csinál szipirtyót belőle. Amikor odakint minden gyászos meg sötét, és csak te vagy benn, hogy fényt gyűjts és tápláld, akkor muszáj szipirtyónak lenni. De jaj, az ár Az a borzalmas ár."

Andy, megengeded, hogy még egy aprócska kortyot igyak abból a te üvegedből? Soha senkinek nem árulom el.

Köszönöm. És magának is köszönöm, Nancy Bannister, hogy elvisel egy ilyen bőbeszédű vén tyúkot, mint én. Hogy bírják az ujjai?

Igen? Jó. Most már ne csüggedjen; körülményesen közelítettem meg a dolgot, tudom, de azt hiszem, végre így is eljutottam ahhoz a részhez, amit igazából hallani akar. Ez jó, mert késő van, és fáradt vagyok. Egész életemben dolgoztam, de nem emlékszek rá, hogy valaha ilyen fáradt lettem volna, mint most.

Tegnap reggel odakint teregettem – mintha már hat éve lett volna, pedig csak tegnap volt –, és Verának éppen tiszta napja volt. Ezért ért az egész olyan váratlanul, és részben ezért zavarodtam úgy össze. Amikor tiszta napja volt, néha rájött a szipirtyóság, de ez volt az első és utolsó eset, hogy megőrült.

Szóval, odalent voltam az oldalsó udvarban, ő meg fönt ült a tolószékében, és ellenőrizte a műveletet, ahogy szerette. Időről időre lekiabált:

– Hat csipesz, Dolores! Hat csipesz minden egyes darabhoz! Meg ne próbáld négygel elintézni, mert figyellek!

– Egen – mondtam –, tudom, és fogadok, azt szeretnéd, ha tíz fokkal hidegebb volna, meg húszcsomós szél fújna.

– Mi? – káromlott le rám. – Mit mondtál, Dolores Claiborne?

– Azt mondtam, valaki biztos felszórta sóderral a kertet – mondtam –, mert jobban csikorog, mint máskor.

– Mit okoskodsz, Dolores? – kiáltott vissza repedt, reszkető hangján.

Olyannak hallatszott, mint azokon a napokon, amikor a szokásosnál egy kicsit több napsugár talált utat a padlásszobájába. Tudtam, hogy később rosszalkodhat, de nem nagyon törődtem vele – akkor egyszerűen annak örültem, hogy legalább ennyire magánál van. Az igazat megvallva olyan volt, mint régen. Az elmúlt három-négy hónapban zsibbadtabb volt egy kalapáccsal megütött hüvelykujjnál, és jó volt, hogy visszatért... már amennyire a vén Vera valaha is visszatérhetett, ha

értitek, mire gondolok. – Nem, Vera – kiáltottam fel neki. – Ha okoskodnék, már rég nem dolgoznék nálad.

Arra számítottam, hogy ezután lekiabál nekem valamit, de nem tette. Úgyhogy tovább teregettem az ágyneműjét, a pelenkáit, a konyharuháit meg a többit. Aztán, amikor félkosáryi még hátravolt, abbahagytam. Rossz érzésem volt. Nem tudom megmondani, miért, vagy hogy hol kezdődött. Egyszer csak ott volt. És egy pillanatra a legfurcsább gondolat ötlött fel bennem: "Az a lány bajban van... az, amelyiket a napfogyatkozás napján láttam, amelyik engem látott. Már felnőtt, majdnem Selenával egyidős, de szörnyű bajban van."

Megfordultam, és felnéztem, szinte vártam, hogy annak a kislánynak a felnőtt változatát látom, az élénk csíkos ruhájában és a rózsaszínű rúzzsal, de nem láttam senkit, és ez rossz volt. Rossz volt, mert Verának kellett volna ott lennie, félig a tetőre lógva, hogy meggyőződjön róla, megfelelő számú ruhacsipeszt használok-e. De eltűnt, és én nem értettem, hogy lehet, mert magam ültettem bele a székébe, aztán, amikor úgy ült az ablaknál, ahogy szerette, beállítottam a féket.

Aztán hallottam, hogy sikít. – Duh-lorrrrr-iss!

Micsoda hidegfutott végig a hátamon, amikor ezt hallottam, Andy! Mintha Joe jött volna vissza. Egy pillanatra földbe gyökerezett a lábam. Aztán megint sikított, és másodszorra már felismertem a hangját.

– Duh-lorrr-iss! Porcicák! Mindenhol! Ó-édes-Istenem! Ó-édes-Istenem! Duh-lorrr-iss, segíts! Segíts!

Megfordultam, hogy berohanjak a házba, megbotlottam az átkozott ruháskosárban, és elterültem rajta meg az ágyneműn, amit éppen teregettem. Valahogy belegabalyodtam, és ki kellett verekednem magamat belőle. A lepedők egy percre mintha kezeket növesztettek volna, és megpróbáltak volna megfojtani, vagy egyszerűen visszatartani. És mindeközben Vera egyfolytában visított, nekem meg eszembe jutott az álom, amit láttam, az álom a porfejekről meg a hosszú, kiálló porfogaikról. Csakhogy lelki szememmel Joe

arcát láttam azon a fejen, és a szeme teljesen fekete meg üres volt, mintha valaki két széndarabot tömött volna egy porfelhőbe, amiben azok lebegve függenek.

– Dolores, jaj, kérlek, gyere gyorsan! Jaj, kérlek, gyere gyorsan! A porcicák! MINDENHOL A PORCICÁK!

Aztán csak visított. Borzalmas volt. A legvadabb álmaitokban se hinnétek, hogy egy ilyen dagadt, vén szipirtó, mint Vera Donovan, ilyen hangosan tud visítani. Mintha tűzvész, árvíz meg világvége mind összekavarodott volna.

Valahogy kiverekedtem magamat az ágyneműből, és amikor felálltam, éreztem, hogy a kombiném egyik pántja elpattan, mint a napfogyatkozás napján, amikor Joe majdnem megölt, mielőtt sikerült megszabadulnom tőle. És ismeritek azt az érzést, amikor mintha már jártatok volna valahol, és tudjátok, mit fognak mondani az emberek, mielőtt még kimondanak. Ez az érzés olyan erősen a hatalmába kerített, hogy mintha körülöttem mindenütt szellemek lettek volna, akik láthatatlan ujjakkal csiklandoznak.

És tudjátok, mit? Mintha porszellemek lettek volna.

Berohantam a konyhaajtón, és olyan gyorsan vettem a lépcsőket, ahogy csak a lábam bírta, közben ő meg egyre csak visított, visított, visított. A kombiném kezdett lecsúszni, és amikor fölértem, hátranéztem, mert biztos voltam benne, hogy Joe mögöttem botladozik, és a szegély után kapkod.

Aztán megint előrenéztem, és megpillantottam Verát. Már megtette a folyosó háromnegyed részét az első lépcső felé, háttal nekem totyogott, és menet közben visított. Nagy, barna folt volt a hálóinge ülepén, ahová belecsinált – akkor utoljára nem gonoszságból vagy szipirtóságból, hanem tiszta, páni félelemből.

A tolószéke keresztben beszorult a szobája ajtajába. Nyilván kiengedte a féket, amikor látta azt, ami úgy megrémítette. Azelőtt, amikor erőt vett rajta a rettegés, mindig csak ült vagy feküdt, ahol volt, és segítségért bömbölt, és egy csomóan vannak, akik megmondhatják, hogy saját erejéből nem

tudott megmozdulni, de tegnap megmozdult; esküszök rá. Kiengedte a féket a székén, megfordította, áthajtotta a szobán, aztán amikor az beragadt az ajtóba, valahogy kiszállt belőle, és ingadozva végigment a folyosón.

Ott álltam egy-két másodpercig földbe gyökerezett lábbal, néztem, ahogy tántorog, és azon tűnődtem, mi az, amit látott, ami elég borzalmas lehetett ahhoz, hogy most ezt csinálja, hogy járjon, amikor pedig a járóképes napjainak már vége – mi az, amit csak porcicának tud hívni.

De láttam, merre tart – egyenest az első lépcső felé.

– Vera! – kiáltottam rá. – Vera, hagyd abba ezt az örültséget! Le fogsz esni! Állj meg!

Aztán rohantam, amilyen gyorsan csak bírtam. Megint hatalmába kerített az az érzés, hogy mindez másodszor történik, csak ezúttal úgy éreztem, mintha Joe volnék, hogy én vagyok az, aki megpróbál valakit utolérni és elkapni.

Nem tudom, hallott-e engem, vagy zápuult agyával azt gondolta-e szegény, hogy nem mögötte vagyok, hanem előtte. Csak annyit tudok biztosan, hogy tovább sikítózott:

– Dolores, segíts! Segíts, Dolores! A porcicák! – és kicsit gyorsabban tántorgott.

Már nagyjából a folyosó végére ért. Elszáguzdultam a szobája ajtaja mellett, és istenverte módon bevágtam a bokámat a toloszék egyik lábtartójába – itt lehet látni a nyomát. Rohantam, amilyen gyorsan csak bírtam, üvöltöttem, hogy "Állj, Vera! Állj!", míg be nem rekedtem.

Átvágott a pihenőn, és a lábát a levegőbe emelte. Semmiképp se tudtam volna megmenteni – csak vele zuhanhattam volna magam is –, de ilyen helyzetben az embernek nincs ideje gondolkozni vagy számíthatni. Ugrottam felé, amikor a lábát az üres levegőbe emelte, és kezdett előredőlni. Egy utolsó pillantást vettem az arcára. Nem hiszem, hogy tudta, le fog gurulni; semmi mást nem láttam rajta, csak düledt szemű pánikot. Láttam már ezt a tekintetet, bár sose volt ilyen sötét, és mondhatom, semmi köze nem volt az eséstől való félelemhez. Nem arra gondolt, hogy mi van előtte, hanem arra, hogy mi van mögötte.

A levegőbe markoltam, és semmit se kaptam el, csak a hálóinge apró csücskét a bal kezem mutató- és középső ujjával. De úgy kicsusszant közülük, mint egy sóhajzás.

– Duh-lorrrrr... – sikoltotta, aztán tompa, húsos puffanás hallatszott. A vér megfagyott bennem annak a hangnak az emlékétől; olyan volt, mint amikor Joe leért a kút fenekére. Láttam, hogy bukfcencet vet, aztán hallottam, hogy valami roppan. Olyan tiszta és éles volt a hang, mint amikor az ember egy gallyat tör ketté a térdén. Láttam, hogy vér spriccel ki a fejből, és többet nem akartam látni. Olyan gyorsan fordultam félre, hogy a lábam Összegabalyodott, és térdre rogytam. Visszabámultam a folyosóra, a szobája felé, és amit láttam, attól felsikoltottam. Joe volt az. Néhány másodpercig olyan tisztán láttam, mint most tégedet, Andy; láttam poros, vigyorgó arcát, amint rám les a toloszék alatt, az ajtónyílásba beszorult kerék küllői között.

Aztán eltűnt, és hallottam, hogy Vera nyöszörög és sír.

Nem tudtam elhinni, hogy túlélte azt az esést; még mindig nem tudom elhinni. Joe se halt meg azonnal, há' persze, de ő élete virágjában lévő férfi volt, ez meg egy lottyadt öregasszony, akinek fél tucat kisebb és legalább három szélütése volt. És nem volt sár meg latyak se, ami tompította volna az esését, mint a Joe-ét.

Nem akartam lemenni hozzá, nem akartam látni, mi je tört el és hol vérzik, de ez persze nem volt kérdés; én voltam ott egyedül, és ez azt jelentette, hogy mennem kell. Amikor fölálltam (ehhez a korlát oszlopába kapaszkodva kellett felhúznom magamat, olyan erőtlennek éreztem a térdemet), ráléptem a kombiném szegélyére. A másik pánt is elpattant, és kicsit fölemeltem a ruhámat, hogy le tudjam húzni... és ez is pont olyan volt, mint akkor. Emlékszek, lenéztem a lábamra, hogy lássam, Össze van-e karcolva, és vérzik-e a szederbozót tuskéitől, de persze semmi ilyesmi nem volt.

Lázásnak éreztem magamat. Ha voltatok már tényleg betegek, és a látatok csak ment egyre följebb, akkor tudjátok, miről beszélek; az ember nem igazán érzi kívül magát a világból, de olyan biztos, mint a fene, hogy benne se érzi magát. Mintha minden üveggé változna, és az ember semmit se tudna biztosan megfogni; minden síkos. Így éreztem magamat, amikor ott álltam a lépcsőpihenőben, görcsösen szorongattam a korlátoszlopot, és néztem, hol végzi Vera. Kicsivel a

lépcsősor felén túl feküdt, mindkét lába úgy maga alá csavarodott, hogy alig lehetett látni. Vér csurgott le szegény öreg arcának fél oldalán. Amikor lebotladoztam oda, ahol feküdt, mentemben még mindig a korlátba kapaszkodva, hogy óvjam azt a drága életemet, az egyik szeme fölfelé fordult üregében, hogy rám nézzen. A csapdába esett állat tekintete volt az.

– Dolores – suttogta. – Az a csirkefogó egész idő alatt üldözött.

– Csitt – mondtam. – Igyekezz nem beszélni.

– Igen, üldözött – mondta, mintha ellenkeztem volna vele. – Ó, a disznó. A mocskos disznó.

– Lemegyek – mondtam. – Hívnom kell az orvost.

– Ne – mondta rá. Kinyújtotta a kezét, és megfogta a csuklóm. – Orvost ne. Kórházat se. A porcicák... még ott is. Mindenhol.

– Meggyógyulsz, Vera – mondtam, és elhúztam a kezemet. – Amíg nyugodtan fekszel és nem mozdulsz, nem lesz baj.

– Dolores Claiborne azt mondja, hogy nem lesz baj! – mondta azon a száraz, kellemetlen hangon, amit még akkor használt, amikor nem érték szélütések, és nem támadt teljes zűrzavar a fejében. – Micsoda megkönnyebbülés egy szakértő véleményét hallani!

Amikor annyi év után ezt a hangot hallottam, úgy éreztem, mintha megütöttek volna. Ez azonnal kiragadott a pánikból, és első ízben néztem igazán az arcába úgy, ahogy az ember olyasvalakit néz, aki pontosan tudja, miről beszélnek a többiek, és minden szavát komolyan gondolja.

– Már csak halottnak vagyok jó – mondta –, és ezt te is ugyanúgy tudod, ahogy én. Azt hiszem, eltört a gerincem.

– Azt te nem tudhatod, Vera – mondtam, de már nem akartam olyan bőszen a telefonhoz menni, mint addig. Azt hiszem, tudtam, mi következik, és ha megkérdi azt, amiről úgy gondoltam, meg fogja kérdezni, nem tudom, hogy háritottam volna el. Tartoztam neki már 1962 óta, amikor azon az esős őszi napon ültem az ágyán, és az arcom elé tartott köténybe a szememet is kibőgtem. És a Claiborne-ok mindig megfizetik a tartozásukat.

Amikor megint megszólalt, olyan világos és tiszta volt, mint harminc évvel ezelőtt, amikor Joe még élt, és a gyerekek még otthon voltak.

– Tudom, hogy már csak egy dolgot érdemes eldöntenem – mondta –, és az az, hogy az én időm szerint haljak-e meg, vagy valami kórházé szerint. Az ő idejük túl hosszúvá nyúlta. Az én időm most jött el, Dolores. Unom már, hogy a férjem arcát lássam a sarkokban, amikor gyenge vagyok és zavarodott. Unom, hogy lássam, amint holdfénynél kiemelik azt a Corvette-et a bányatóból, ahogy a víz kizúdul az utasülés nyitott ablakán...

– Vera, nem tudom, miről beszélsz – mondtam.

Felemelte a kezét, és egy-két másodpercig legyezett felém a maga öreg, türelmetlen módján; aztán visszajött mellé a lépcsőre.

– Unom, hogy lepisálom a lábam, és távozása után fél órával elfelejtem, ki látogatott meg. Túl akarok lenni rajta. Segítesz?

Letérdeltem melléje, fölemeltem a kezét, ami a lépcsőre esett, és a mellemhez szorítottam. A hangra gondoltam, amit a kőadott, amikor Joe arcába vágódott – arra a hangra, ami olyan volt, mint amikor egy porcelán tányér szilánkokra törik a tűzhelyen. Azon tűnődtem, hogy hallhatom-e megint azt a hangot anélkül, hogy elveszteném az eszemet. És tudtam, hogy ugyanúgy hangzik majd, mert Vera ugyanúgy hangzott, amikor a nevemen szólított, ugyanúgy hangzott, amikor legurult a lépcsőn, és darabokra törte magát, ahogy mindig félt attól, hogy a cselédek eltörlik a kényes poharakat, amiket a szalonban tartott, és a kombiném odafönt hevert kis, fehér nejlongombóban, szakadt pántokkal, és ez is pont olyan volt, mint akkor. Ha elintézem, az ugyanúgy hangzik majd, mint amikor Joe-t elintéztem, és én tudtam ezt. Aha. Ugyanúgy tudtam, ahogy azt, hogy az East Lane abban a töredezett, öreg lépcsőben végződik, a Keleti-fok oldalánál.

Fogtam a kezét, és azon gondolkodtam, milyen a világ – hogy néha a rossz férfiakat baleset éri, a jó asszonyokból meg szipirtyók lesznek. Néztem, milyen borzasztó és reménytelen módon emeli fel a szemét, hogy az arcomba nézhessen, és figyeltem, ahogy a vér a koponyáján lévő sebből lecsurog

az arca mély ráncain, ahogy a tavaszi eső csurog le a domboldalba szántott barázdákon. Így szóltam;

– Ha ezt akarod, Vera, segítek.

Akkor sírva fakadt. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor nem ködös és bolond állapotában láttam sírni.

– Igen – mondta. – Igen, ezt akarom. Áldjon meg az Isten, Dolores.

– Ne izgulj – mondtam. A számhoz emeltem öreg, ráncos kezét, és megcsókoltam.

– Siess, Dolores – mondta. – Ha tényleg segíteni akarsz, siess, kérlek.

"Mielőtt mind a ketten elveszítjük a bátorságunkat" – mintha ezt mondta volna a szeme.

Megint megcsókoltam a kezét, aztán a hasára tettem, és felálltam. Ezúttal ez nem okozott nehézséget; visszaköltözött az erő a lábamba. Lementem a lépcsőn a konyhába. Mielőtt kimentem teregetni, előkészítettem a sütéshez való dolgokat; az járt a fejemben, hogy ma jó lenne kenyeret sütni. Verának volt egy sodrófája, egy nagy, súlyos, fekete erezetű szürke márványból készült darab. A konyhapulton feküdt, a sárga, műanyag lisztesdoboz mellett. Miközben még mindig úgy éreztem, mintha álmodnék vagy magas lázam volna, felvettem, és a szalonon keresztül az előcsarnokba indultam. Miközben átmentem azon a szobán, ahol azt a sok szép, régi darabját tartotta, azokra az időkre gondoltam, amikor azt a trükköt csináltam a porszívóval, meg ahogy megfizetett érte egy darabig. Végül mindig ravaszabb volt, és bosszút állt... nem ezért vagyok még itt? Kijöttem a szalonból az előcsarnokba, aztán azt a sodrófát az egyik fanyelénél fogva felmentem hozzá a lépcsőn. Amikor odaértem, ahol leszegett fejjel és maga alá csavarodott lábbal feküdt, nem akartam várni; tudtam, ha várok, képtelen leszek az egészet megtenni. Nem szabad többet beszélni. Amikor odaértem hozzá, le akartam térdelni, és olyan erősen meg gyorsan, ahogy csak tudtam, agyon akartam ütni azzal a márvány sodrófával. Lehet, hogy olyan lesz, mintha esés közben történt volna vele, lehet, hogy nem, de mindenképpen meg akartam tenni. Amikor melléje térdeltem, láttam, hogy erre nincs szükség; végül is maga intézte el, mint a legtöbb dolgot életében. Amíg a konyhában voltam a sodrófáért, vagy talán amíg a szalonon vágtam át, egyszerűen lehunyta a szemét és meglépett.

Leültem mellé, a sodrófát a lépcsőre tettem, fogtam a kezét, és az ölemben tartottam. Vannak alkalmak az ember életében, amikor nem valóságosak a percek, úgyhogy össze se tudja számolni őket. Csak annyit tudok, hogy beszélgettem vele egy darabig. Nem t'om, mondtam-e valamit vagy se. Azt hiszem, mondtam – azt hiszem, megköszöntem, hogy engedett, hogy elengedett engem, hogy nem kellett megint az egészen keresztülmennem –, de lehet, hogy ezeket csak gondoltam. Emlékszek, az arcomhoz szorítottam a kezét, aztán megfordítottam, és megcsókoltam a tenyerét. Emlékszek, néztem, és arra gondoltam, milyen rózsaszínű és tiszta. A vonalak nagyrészt elmosódtak rajta, és úgy nézett ki, mint egy csecsemőkéz. Tudtam, föl kéne állnom, és telefonálnom kéne valakinek, hogy elmondjam, mi történt, de kimerült voltam – nagyon kimerült. Könnyebbnek tűnt csak ülni ott és fogni a kezét.

Aztán megszólalt a csengő. Ha nem csöngetnek, még jó darabig ott ülök, azt hiszem. De tudjátok, hogy van ez a csengővel – az ember úgy érzi, mennie kell, bármi van. Felálltam, és letotyogtam a lépcsőn, mint egy tíz évvel öregebb asszony (az az igazság, hogy tíz évvel öregebbnek éreztem magamat), egész úton a korlátba kapaszkodva. Emlékszek, arra gondoltam, a világ mintha még mindig üvegből volna, és átkozottul óvatosnak kell lennem, hogy el ne csússzak és meg ne vágjam magamat, amikor el kell engednem a korlátot és át kell vágnom az előszobán az ajtóhoz.

Sammy Marchant volt az, aki postásapkáját olyan ostobán hátratólta a fején, ahogy szokta – valószínűleg azt hiszi, ha így viseli a sapkáját, attól úgy néz ki, mint egy rockzenész. Az egyik kezében a rendes posta volt, a másikban meg egy olyan kitömött boríték, ami ajánlva jött úgy hetenként New Yorkból – értesítés arról, hogy állnak Vera üzleti ügyei, há' persze. Egy Greenbush nevű fickó gondoskodott a pénzéről, mondtam már?

Mondtam? Akkor jó – kösz. Annyit fecsegek, hogy már alig emlékszek, mit mondtam és mit nem.

Néha voltak ezekben az ajánlott borítékokban papírok, amiket alá kellett írni, és Vera, ezt legtöbbször meg tudta tenni, ha segítettem neki szilárdan tartani a karját, de néhányszor, ha ködös volt a feje, én magam írtam oda a nevét. Ez nem jelentett semmit, és később se hangzott el soha egyetlen kérdés se róluk. Az utóbbi három-négy évben az aláírása már úgymint csak macskakaparás volt. Úgyhogy itt van még valami, amiért elkaphattok, ha tényleg el akartok kapni: hamisítás.

Sammy, amint kinyílt az ajtó, előrenyújtotta a tömött borítékot – azt akarta, hogy írjam alá, mint az ajánlott levelet máskor is –, de amikor jobban megnézett, tágra nyílt a szeme, és hátrált egy lépést a verandán. Tulajdonképpen inkább ugrás volt ez, mint lépés – és tekintve, hogy Sammy Marchant csinálta, mintha ez volna a megfelelő szó.

– Dolores! – mondta. – Mi bajod van? Véres vagy!

– Nem az én vérem – mondtam, és a hangom olyan nyugodt volt, mintha azt kérdezte volna, mit nézek a tévében, mire én megmondom neki. – A Veráé. Leesett a lépcsőn. Meghalt.

– Szent isten – mondta, aztán berohant mellettem a házba, a postástáskája közben a csipőjét verdeste. Eszembe se jutott, hogy megpróbáljam kint tartani, és kérdelem tőletek: mi haszna lett volna, ha nem engedem be?

Lassan követtem. Az az üvegszerű érzés eltűnt, de a cipőmnek mintha ólomtalpa lett volna. Amikor a lépcső aljához értem, Sammy már fenn volt, és Vera mellett térdelt. A táskáját letette, mielőtt letérdelt, és az visszacsúszott a lépcsőn, levelek, vízsámlák meg L. L. Bean-katalógusok szóródtak belőle szanaszét.

Fölmentem hozzá, lépcsőről lépcsőre vonszoltam a lábamat. Sohase éreztem még magamat ilyen fáradtnak. Még amikor Joe-t megöltem, akkor se éreztem akkora fáradtságot, mint tegnap reggel.

– Meghalt, így van – mondta, és körülnézett.

– Aha – válaszoltam. – Mondtam, hogy meghalt.

– Azt hittem, nem tud járni – mondta. – Mindig azt mondtad, Dolores, hogy nem tud járni.

– Hát – feleltem –, gondolom, tévedtem. – Hülyeségnek éreztem ezt úgy, hogy ott feküdt, de mi a fenét mondhattam volna? Bizonyos szempontból könnyebb volt John McAuliffe-fal beszélni, mint szegény, ostoba Sammy Marchant-tal, mert azt, amire McAuliffe gyanakodott, nagyjából meg is tettem. Az a baj az ártatlansággal, hogy az ember többé-kevésbé ragaszkodik az igazsághoz.

– Ez mi? – kérdezte aztán, és rámutatott a sodrófára. Ott hagytam a lépcsőn, amikor megszólalt a csengő.

– Mit gondolsz? – kérdeztem vissza rögtön. – Kalicka?

– Sodrófának látszik – mondta.

– Nagyon jó – mondtam. Mintha messziről hallottam volna a tulajdon hangomat, mintha az meg én más-más helyen lettünk volna. – Lehet, hogy mindenkit meglepsz, Sammy, és végül bekerülsz az egyetemre.

– Jó, de mit keres egy sodrófa a lépcsőn? – kérdezte, és egyszer csak észrevettem, hogyan néz rám. Sammy egy nappal se több huszonegy évesnél, de a papája benne volt a keresőosztagban, amelyik rátalált Joe-ra, és egyszer csak rájöttem, hogy Duke Marchant valószínűleg elültette Sammyben meg a többi, nem túl fényes cimborájában azt a gyanút, hogy Dolores Claiborne St. George elintézte az urát. Emlékeztek, hogy azt mondtam, aki ártatlan, az többé-kevésbé ragaszkodik az igazsághoz? Hát, amikor láttam, hogy néz rám Sammy, hirtelen elhatároztam, hogy ez olyan alkalom lehet, amikor a kevesebb sokkal biztonságosabb, mint a több. – A konyhában voltam, és kenyérsütéshez készülődtem, amikor leesett – mondtam. A másik dolog az ártatlansággal kapcsolatban – hogy a hazugságok, amiket az ember elhatároz, főleg el nem tervezett hazugságok; az ártatlanok nem töltenek órákat azzal, hogy kidolgozzák a történeteiket, ahogy én kidolgoztam az enyémet arról, hogy fölmentem Russian Meadow-ra a napfogyatkozást nézni, és nem láttam többé viszont a férjemet, csak a Mercier-halottasházban. Abban a pillanatban, hogy az a

hazugság a kenyérsütésről elhagyta a számát, tudtam, visszaüthet rám, de ha látod a tekintetét, Andy – sötét, gyanakvó és rémült volt egyszerre –, te is hazudtál volna.

Fölállt, készült megfordulni, aztán ott maradt, ahol volt, és fölfelé nézett. Követtem a tekintetét. A kombinémat láttam gombócba gyűrve a lépcsőpihenőben.

– Gondolom, levette a kombinéját, mielőtt leesett – mondta, és megint rám nézett. – Vagy leugrott. Vagy akármi fenét csinált. Te is úgy gondolod, Dolores?

– Nem – mondtam –, az az enyém.

– Ha kenyeret sütöttél a konyhában – mondta nagyon lassan, mint egy nem túl okos gyerek, aki egy számtanfeladatot próbál megoldani a tábla előtt –, akkor mit keres az alsóneműd a lépcsőpihenőben?

Nem tudtam kitalálni, mit mondjak. Sammy lépett egyet lefelé a lépcsőn, aztán még egyet, olyan lassan, ahogy beszélt, fogta a korlátot, le nem vette a szemét rólam, és hirtelen megértettem, mit csinál: tartja a távolságot. Mert attól fél, hogy a fejembe vehetem, őt is lelököm úgy, ahogy hite szerint Verát lelöktem. Akkor jöttem rá, hogy nemsokára itt fogok ülni, ahol ülök, és mondani fogom, amit mondok. A szeme akár hangosan is mondhatta volna, amit kiolvastam belőle: "Egyszer megúszta, Dolores, és tekintetbe véve, hogy a papám szerint miféle ember volt Joe St. George, lehet, hogy az rendben is van. De mit követett el ellened ez az asszony azonkívül, hogy etetett, tetőt adott a fejed fölé és rendes bért fizetett neked?" De mindennél inkább azt mondta a szeme, hogy az a nő, aki egyszer lök, és megússza, lökhet még egyszer; hogy adott helyzetben lökni fog még egyszer. És ha a lökés nem elég ahhoz, amire elszánta magát, nem fog sokáig gondolkodni, mielőtt elhatározza, hogy másképp végezze be művét. Egy márvány sodrófával például.

– Ehhez semmi közöd, Sam Marchant – mondtam. – Jobb lesz, ha eridsz a dolgozóra. Hívnom kell a mentőket. Csak szedd össze a postát, mielőtt mész, különben egy csomó hitelkártya-társaság lóg majd a seggeden.

– Mrs. Donovannek nincs szüksége mentőkre – mondta, miközben még két lépést tett lefelé, és egész idő alatt rajtam tartotta a szemét –, és én nem megyek sehová. Azt hiszem, jobb lesz, ha a mentők helyett először Andy Bissette-et hívod.

Amit, mint tudod, megtettem. Sammy Marchant ott állt, és figyelte, hogy hívlak. Miután letettem a telefont, fölszedte a postát, amit kiszórt (időről időre gyorsan hátrapillantott, valószínűleg meg akart győződni róla, nem lopózik-e a háta mögé a sodrófával a kezemben), aztán csak állt a lépcső lábánál, mint egy örkutya, ami sarokba szorított egy betörőt. Nem beszélt, de én se. Átsuhant a fejemen, hogy átmehtének az étkezőn meg a konyhán a hátsó lépcsőhöz, és elvehetném a kombinémat. De mi haszna lett volna? Látta már, nem? És a sodrófa még mindig ott feküdt a lépcsőn, nem? Elég hamar jöttél, Andy, Frankkel együtt, és egy kicsivel később én lementem a szép, új rendőrörsünkre, és vallomást tettem. Ez csak tegnap délelőtt volt, úgyhogy azt hiszem, nem kell fölmelegíteni azt a zagyvalékot, ugye? Tudjátok, nem szóltam semmit a kombinéről, és amikor a sodrófáról kérdeztetek, azt mondtam, nem vagyok benne egész biztos, hogy került oda. Csak ennyit tudtam kitalálni, legalábbis amíg valaki ide nem jön, hogy levegye, a fejemről az ÜZEMEN kívül táblát.

Miután aláírtam a vallomást, beszálltam a kocsiba, és hazahajtottam. Az egész olyan gyorsan és simán ment – úgy értem, a vallomástétel meg minden –, hogy majdnem meggyőztem magamat, nincs miért aggódnom. Végül is, nem öltem meg; tényleg leesett. Ezt mondogattam magamban, és mire a behajtónkra fordultam, már majdnem odáig jutottam, hogy meg voltam győződve, nem lesz semmi baj.

Ez az érzés csak addig tartott, amíg a kocsitól a hátsó ajtóig értem. Egy cetli volt rá fölrajzszögezve. Egy egyszerű jegyzetfüzetpapír. Zsírfolt volt rajta, mintha olyan füzetből tépték volna ki, amelyet némely férfi a farzsebében hord. NEM ÚSZOD MEG MÉG EGYSZER, ez állt rajta. Ennyi volt az egész. A fenébe, ennyi elég is, nem gondoljátok?

Bementem, és feltéptem a konyhaablakot, hogy kiengedjem a penészszagot. Utálom azt a szagot, és mintha mindig ilyen szaga volna a háznak mostanában, hiába szellőztetek. Ez nemcsak azért van, mert most Veránál lakok – vagy legalábbis laktam –, bár persze szerepet játszik benne; főleg azért van, mert a ház halott... olyan halott, mint Joe meg a kis Pete.

A háznak igenis megvan a saját életük, amit a bennük élő emberektől kapnak; ebben tényleg hiszek. A mi kis földszintes hajlékunk túlélte Joe halálát meg azt, hogy a két nagyobb gyerek egyetemre ment, Selena a Vassarba, teljes ösztöndíjjal (az egyetemre szánt pénz rá eső része, amiért úgy aggódtam, ruhákra meg tankönyvekre ment el), a kis Joe pedig följebb, Maine állam egyetemére, Oronóba. Túlélte még azt a hírt is, hogy a kis Pete meghalt egy laktanyai robbanásnál Saigonban. Rögtön az odaérkezése után történt, alig két hónappal azelőtt, hogy az egész ügy véget ért. Vera nappalijában, a tévében néztem, ahogy az utolsó helikopterek fölszállnak a követség tetejéről, és egyre csak sírtam. Tettem ezt úgy, hogy nem féltem attól, mit szól, mert lement Bostonba bevásárlókörrútra.

A kis Pete temetése után költözött ki az élet a házból; miután a társaság legutolsó tagja is elment, és mi hárman – én, Selena meg a kis Joe – ott maradtunk egymás közt. A kis Joe a politikáról beszélt. Éppen igazgatói állást kapott a városnál, Machiasban, ami nem is volt rossz egy olyan gyereknek, akinek még meg se száradt a tinta a diplomáján, és azon gondolkodott, hogy egy-két éven belül az állam törvényhozásába pályázik.

Selena beszélt egy keveset az órákról, amiket az Albany Főiskolai Előkészítőben tartott – ezután költözött le New York Citybe, és lett belőle újságíró –, aztán elhallgatott. Ő meg én éppen az edényeket pucoltuk, amikor hirtelen éreztem valamit. Gyorsan megfordultam, és láttam, hogy azzal a sötét szemmel néz rám. Mondhatnám, hogy olvastam a gondolataiban – tudjátok, a szülők néha tudnak olvasni a gyerekeik gondolataiban –, de az az igazság, hogy nem volt rá szükségem; tudtam, mire gondol, tudtam, hogy ez sose megy ki teljesen a fejéből. Ugyanazokat a kérdéseket láttam a szemében, mint tizenkét évvel ezelőtt, amikor a bab meg az ubi között odajött hozzám a kertben: "Csináltál vele valamit?", meg "Én tehetek róla?", meg "Meddig kell fizetnem érte?". Odaléptem hozzá, Andy és átöleltem. Ő is megölelt, de a teste mereven feszült az enyémnek – mereven, akár a nyárs –, és akkor éreztem, hogy kiköltözik az élet a házból. Úgy suhant ki, mint egy haldokló utolsó lehelete. Azt hiszem, Selena is érezte. A kis Joe nem; ő a ház képét az egyik kampányfüzete elejére rakta – gondolja, ettől úgy néz ki, mint az itteniek, és a választóknak ez tetszik, ezt észrevettem –, de egyáltalán nem érezte, mikor halt meg a ház, mert sose szerette igazán. Miért is szerette volna, az Isten szerelmére? A kis Joe-nak ez a ház csak az a hely volt, ahová iskola után jött, ahol az apja szakálta, és könyvmoly anyámasszony katonájának nevezte. A Cumberland Hall, az az épület, ahol az egyetemen lakott, sokkal inkább otthona volt a kis Joe-nak, mint ez az East Lane-i ház valaha is.

De nekem otthonom volt, és Selenának is. Azt hiszem, az én kislányom itt élt még sokáig azután is, hogy lerázta Little Tall Island porát a lábáról; azt hiszem, itt élt az emlékeiben... a szívében... az álmaiban. A lidércnyomásaiban.

Az a penészszag – az ember sose szabadulhat meg tőle, ha egyszer igazából beveszi ide magát.

Egy darabig az egyik nyitott ablaknál ültem, hogy egy szippantásnyi friss tengeri levegőt szívjak, aztán furán éreztem magamat, és úgy döntöttem, hogy bezárom az ajtókat. Az első ajtó könnyű volt, de a hátsón úgy beszorult a tolózár, hogy nem tudtam megmozdítani, amíg rá nem csöppentettem egy kis olajat. Végül engedett, és én rájöttem, miért makacszkodott annyira: egyszerűen berozsdált. Néha öt meg hat napokat töltöttem egyhuzamban Veránál, de nem emlékeztem rá, mikor vettem magamnak utoljára a fáradságot, hogy bezárjam a házat.

Az, hogy erre gondoltam, mintha kivett volna belőlem minden bátorságot. A hálószobába mentem, lefeküdtem, és a fejemre húztam a párnát, mint kislánykoromban, amikor rossz voltam, és ezért korán ágyba küldtek. Csak sírtam, sírtam, sírtam. Sose hittem volna, hogy ennyi könnyem van. Sírtam Veráért meg Selenáért meg a kis Pete-ért; gondolom, még Joe-ért is. De főleg

magamért sírtam. Sírtam, amíg be nem dugult az orrom, és hasgörcseim nem támadtak. Végül elaludtam.

Amikor felébredtem, sötét volt, és csörgött a telefon. Felkeltem, és betapogatóztam a nappaliba, hogy fölvegyem. Amint beleszóltam, valaki – egy nő – azt mondta:

– Nem Őlheted meg. Remélem, tudod. Ha a törvény nem kap el, mi elkapunk. Nem vagy olyan okos, mint amilyennek hiszed magad. Nem akarunk itt gyilkosokkal együtt élni, Dolores Claiborne; addig nem, amíg még maradtak rendes keresztények a szigeten, akik ezt megakadályozzák.

A fejem olyan kába volt, hogy először azt hittem, álmodok. Mire rájöttem, hogy tényleg ébren vagyok, letette. Elindultam a konyha felé, hogy föltegyem a kávéskannát vagy kivegyek egy sört a hűtőből, amikor megint csörgött a telefon. Ezúttal is egy nő volt, de nem ugyanaz. Mocsok ömlött a szájából, én meg gyorsan leraktam. Megint sírhatnék volt, de elsüllyedtem volna, ha sírok. Inkább kihúztam a telefon dugaszát a falból. A konyhába mentem, és ittam egy sört, de nem ízlett, és végül a javát a mosogatóba öntöttem. Azt hiszem, igazából egy kis whiskyre vágytam, de egy csepp tömény szesz se volt a házban Joe halála óta.

Eresztettem egy pohár vizet, de azon kaptam magamat, hogy nem bírom a szagát – olyan szaga volt, mint az aprópénznek, amit egy kisgyerek egész nap az izzadt markában hurcol. Erről az éjszaka jutott eszembe a szederbozótban – ahogy ugyanez a szag egy fuvallattal megcsapta az orromat –, erről meg a rózsaszín rúzsos és csíkos ruhás lány jutott eszembe. Arra gondoltam, hogyan suhant át a fejemen, hogy az asszony, akivé cseperedett, bajban van. Azon tűnődtem, hogy van meg hol van, de azon sose, hogy van-e, ha értitek, mire gondolok; tudtam, hogy van. Most is. Ebben sose kételkedtem.

De ez nem számít; a gondolataim megint kalandoznak, és a szájam csak utánuk kullog, mint a kisbárány. Csak azt kezdtem el mondani, hogy a konyhám csapjából folyó víz se tett jobbat, mint Mr. Budweiser legjobb söre – még egypár jégkocka se vette el azt a rezes szagot –, és végül valami hülye vidám műsor mellett kötöttem ki, és Hawaii Punchot ittam, amit a hűtő mélyén tartok a kis Joe ikreinek. Fagyasztott ételt melegítettem magamnak, de amikor kész lett, nem volt hozzá étvágyam, és végül kikapartam a moslékba. Beértem inkább még egy Hawaii Punchsal – bevittem a nappaliba, és csak ültem ott a tévé előtt. Az egyik komédia váltotta a másikat, de én egy fikarcnyi különbséget nem láttam köztük. Felteszem, azért, mert nem nagyon figyeltem.

Meg se próbáltam kitalálni, mit tegyek; vannak gondolatok, amikkel bölcsebb nem éjszaka kísérletezni, mert ebben az időszakban az embernek csak rosszat tesznek a gondolatai. Naplemente után bármit talál ki, tíz alkalomból kilencszer utána kell gondolnia reggel. Úgyhogy csak ültem ott, és nem sokkal azután, hogy a helyi hírek befejeződtek, és megkezdődött a Ma éjjeli műsora, megint elaludtam.

Álmodtam. Magamról meg Veráról, csak Vera olyan volt, mint amikor megismertem, akkoriban, amikor Joe még élt, és a gyerekeink – az övéi is, meg az enyémeik is – az idő java részében még körülöttünk meg láb alatt voltak. Álomban mosogattunk – ő mosogatott, én meg törülgettem. Csakhogy nem a konyhában; a kis Franklin kályha előtt álltunk, a házam nappalijában. És ez fura volt, mert Vera soha nem volt a házamban – egyszer se, egész életében.

De ebben az álomban ott volt. Az edények műanyag lavórban a kályha tetején álltak – nem az én régi darabjaim, hanem az ő jó Spode porcelánjai. Elmosott egy tányért, aztán odaadta nekem, de minden egyes darab kicsúszott a kezemből, és eltört a téglákon, amiken a kályha állt. Vera így szólt:

– Légy óvatosabb, Dolores; ha nem vagy óvatos, és baleset történik, mindig óriási a felfordulás.

Megígértem, hogy óvatos leszek, és megpróbáltam, de a következő tányér is kicsúszott az ujjaim közül, aztán a következő, meg a következő, meg a következő is.

– Ez egyáltalán nincs így jól – mondta végül Vera. – Nézd meg, micsoda fölfordulást csinálsz!

Lenéztem, de a tányérok törött darabjai helyett a téglákat Joe műfogainak és törött köveknek az apró darabjai borították.

– Ne adj többet, Vera – mondtam, és sírva fakadtam. – Azt hiszem, nem bírom eltörölgetni az edényeket. Lehet, hogy túlságosan megöregedtem, nem t'om, de hogy nem akarom az összeset összetörni, azt tudom.

De ő így is tovább adogatta, én meg csak ejtegettem őket, és egyre hangosabb meg nagyobb lett a zaj, amit akkor csaptak, amikor a téglákra estek, míg aztán már inkább dörgő hangra hasonlított, nem arra a merev csattanásra, amit akkor hallani, amikor a porcelán valami keményre esik és széttörik. Hirtelen rájöttem, hogy álmodok, de ezek a dörgések nem az álom részei. Olyan hirtelen riadtam fel, hogy majdnem a padlóra estem a székből. Újabb dörrenés hallatszott, és ezúttal már tudtam, mi ez – puska.

Felálltam, és odamentem az ablakhoz. Két teherautó haladt el az úton. A platókon emberek ültek, egy az elsők és – azt hiszem – kettő a másodikon. Mintha mindegyiknek lett volna puskája, és pár másodpercenként valamelyik belelőtt egyet az égbe. Fényes torkolattűz látszott, majd újabb hangos dörrenés hallatszott. Abból, ahogy a férfiak (gondolom, férfiak voltak, bár nem tudnám biztosan állítani) dülöngéltek – meg ahogy a kocsik kanyarogtak –, azt mondanám, az egész társaság segrészeg volt. És felismertem az egyik kocsit is. Mi?

Nem, nem mondom meg – magam is elég nagy bajban vagyok. Nem akarok senkit magammal rángatni egy kis részeg, éjszakai lövöldözés miatt. Végül is, lehet, hogy nem ismertem fel azt a teherautót.

Mindegy, amikor láttam, hogy semmit se lukasztanak ki, csak pár alacsonyan szálló felhőt, fölnyomtam az ablakot. Úgy gondoltam, a dombunk lábánál lévő téren akarnak megfordulni, és meg is fordultak. Az egyik átkozottul közel állt hozzám, hogy lefulladjon, és az lett volna csak a röhej.

Megint feljöttek, túlkölve-dudálva, torqukszakadtából üvöltve. A kezemmel tölcseért formáltam a szám előtt, és olyan hangosan, ahogy tudtam, kikiabáltam: 236

– Tűnés innét! Az emberek aludni szeretnének!

Az egyik teherautó kicsit szélesebben kanyarodott, és majdnem az árokba rohant, úgyhogy, gondolom, meghökkentettem őket, igen. Az a fickó, aki annak a kocsinak a platóján állt (akiről pár pillanattal előbb még azt hittem, felismertem), seggel nekiesett a műszerfalnak. Jó tudom van, ha már itt tartunk, és ha úgy akarom, a legjobbakkal is felveszem a versenyt.

– Tűnj el Little Tall Islandról, te átkozott, gyilkos picse! – ordított vissza az egyik, és még egypár lövést eresztett a levegőbe. De azt hiszem, ez csak azért volt, hogy megmutassák, milyen tökösek, mert nem jöttek vissza. Hallottam, ahogy eldübörögnek a város felé – egy sütibe fogadok, az istenverte kocsmába, ami tavalyelőtt nyílt –, a kipufogódobjaik dörögtek, a kipufogócsövek meg pufogtak, ahogy a cifra sebességváltásaikat csinálták. Tudjátok, hogy van az a férfikkal, amikor részegen vezetik a teherautóikat.

Hát ez szétzúzta a legrosszabb kedvemet. Nem félttem már, és halálbiztos, hogy sírhatnék se volt. Begurultam, de nem annyira, hogy ne tudjak gondolkozni, vagy megérteni, mért csinálják a népek, amit csinálnak. Amikor a mérgelem megpróbált elragadni, megállítottam azzal, hogy Sammy Marchantra gondoltam, arra, hogy milyen volt a szeme, amikor ott térdelt a lépcsőn, és először azt a sodrófát nézte, aztán engem – sötét, mint az óceán vihar előtt, akár a Selenáé azon a napon, a kertben.

Már tudtam, Andy, hogy vissza kell jönnöm ide, csak azoknak az embereknek a távozása után nem áltattam már magamat azzal, hogy kedvemre választhatom ki, mit mondom el és mit titkolok el. Megértettem, hogy mindent őszintén be kell vallanom. Visszafeküdtem, és békésen aludtam reggel negyed kilencig. Ez volt a leghosszabb alvásom, mióta férjhez mentem. Gondolom, azért pihentem ki magamat, hogy az egész elcseszett éjszakát végig tudjam beszélni.

Amikor felkeltem, amilyen gyorsan csak tudtam, el akartam indulni – a keserű pirulát legjobb azonnal lenyelni –, de mielőtt kiléphettem volna a házból, valami eltérített ettől, különben már sokkal előbb elmondhattam volna nektek mindezt.

Megfürödtem, és mielőtt felöltöztem, visszadugtam a telefon dugaszát a falba. Már vége volt az éjszakának, és nem voltam félálomban se. Úgy gondolkodtam, hogy ha valaki telefonál és gorombaságokkal illet, én is szolgálhatok pár gorombasággal, kezdve a "nyúlbélán" meg a "mocskos, névtelen spiclin". Az biztos, hogy csak a harisnyámat tekertem föl, és máris csöngött. Felvettem, készen arra, hogy akárki van a vonal másik végén, egy jó adag miértet öntök a nyakába, amikor megszólalt az a női hang:

– Halló? Beszélhetnék Dolores Claiborne asszonnyal? Azonnal tudtam, hogy távolsági beszélgetés, és nemcsak a kis visszhang miatt, amit akkor hallani, amikor a hívás messziről jön. Tudtam, mert a szigeten senki se hívja a nőket asszonynak. Lehetünk kisasszonyok vagy valamilyen nék, de az asszony még mindig nem tudott áttörni a szoroson, csak havonta egyszer, a bolt képeslapállványán.

– Én vagyok – mondtam.

– Itt Alan Greenbush – mondta a nő.

– Fura – mondtam olyan vidáman, ahogy csak lehet –, maga nem hallatszik egy Alan Greenbushnak.

– Az irodája beszél – mondta, mintha én lennék a legostobább alak, akiről életében hallott. – Tartaná, amíg szólok Mr. Greenbushnak?

Úgy meglepett, hogy a név először nem is ütött szöveget a fejembe – tudtam, hogy már hallottam, de azt nem, hogy hol.

– Milyen ügyben? – kérdeztem.

Szünet következett, mintha nem igazán kéne kiadnia egy ilyen információt, de aztán így szólt:

– Azt hiszem, Mrs. Vera Donovan ügyében. Tartaná, Claiborne asszony?

Aztán bekattant – Greenbush, aki azokat a kitömött borítékokat küldte ajánlva.

– Aha – mondtam.

– Hogyan? – kérdezte.

– Tartom – mondtam.

– Köszönöm – válaszolta. Kattanás hallatszott, és hagytak ott várakozni egy darabig alsóneműben. Nem volt hosszú várakozás, de hosszúnak tűnt. Mielőtt beleszólt volna a kagylóba, felmerült bennem, hogy biztos arról van szó, hogy alkalmanként aláírtam Vera nevét – elkaptak. Elég valószínűnek látszott; soha nem vettétek még észre, hogy ha valami egyszer elromlik, akkor minden más is elromlik a nyomában?

Aztán beleszólt:

– Claiborne asszony? – kérdezte.

– Igen, Dolores Claiborne – mondtam.

– Little Tall Island helyi törvényhatósági képviselője tegnap délután felhívott, és tájékoztatott róla, hogy Vera Donovan elhunyt – mondta. – Elég későn kaptam a hívást, ezért úgy döntöttem, hogy ma reggelig várok a telefonnal.

Gondoltam, megmondom neki, vannak népek a szigeten, akik nem olyan finnyásak az időpontot illetően, de persze nem mondtam meg.

A torkát köszörülte, aztán így szólt:

– Öt évvel ezelőtt kaptam egy levelet Mrs. Donovantól, melyben kifejezetten arra utasított, hogy adjak meg önnek bizonyos, a vagyonát illető információkat a halálát követő huszonnégy órán belül, – Megint a torkát köszörülte, és azt mondta: – Bár azóta gyakorta beszéltem vele telefonon, tulajdonképpen ez volt az utolsó levél, amelyet tőle kaptam. – Olyan száraz, keresett hangon beszélt. Olyasféle hangon, amiből az ember alig hall valamit.

– Miről beszél, ember? – kérdeztem. – Hagyja ezt az egész köntörfalazást, és mondja meg!

Így szólt:

– Örömmel tájékoztatom, hogy eltekintve egy kis adománytól a Kis Csavargók Új-angliai Otthona számára, ön Mrs. Donovan végakarátának egyetlen haszonélvezője.

A nyelvem a szájpaplásomhoz tapadt, és csak arra tudtam gondolni, hogy ette meg Vera egy idő után a porszívós trükköt.

– Még ma kap egy igazoló táviratot – mondta –, de nagyon örülök, hogy jóval annak megérkezése előtt beszélhettem önnel... Mrs. Donovan nagyon nyomatékosan fejezte ki a kívánságát ebben az ügyben.

– Aha – mondtam –, nagyon nyomatékos tudott lenni, így van.

– Biztos vagyok benne, hogy fájdalmat okoz önnek Mrs. Donovan halála – valamennyiünknek fájdalmat okoz –, de tudatni szeretném önnel, hogy most nagyon gazdag asszony lesz, és ha tehetek valamit azért, hogy a segítségére legyek az új körülmények közt, boldog lennék, ha megtehetném, ahogy Mrs. Donovannak is a segítségére voltam. Természetesen jelentkezem majd, hogy tájékoztassam, hogyan áll a végakarat hivatalos érvényesítése, de nem igazán számítok problémákra vagy késlekedésre. Tulajdonképpen...

– Hé, várjon, pajtás – mondtam, és ez olyan brekegésféle volt. Egész úgy hangzott, mint egy béka a száraz tóban. – Mennyi pénzről beszél maga?

Há' persze, hogy tudtam, jól el van eresztve, Andy; ezen nem változtatott, hogy az utóbbi években csak flanel hálóinget viselt, és állandóan Campbell levest meg Gerber bébiételt evett. Láttam a házat, láttam a kocsikat, és néha egy picivel többet láttam azokban a kitömött borítékokban érkezett papírokból, mint csak az aláírás helyét. Némelyik tőzsdeátulalási nyomtatvány volt, és ha az ember kétezer Upjohn-részvényt ad el, és vesz négyezer Mississippi Valley Light 'n' Powert, akkor nem éppen a szegényház felé tántorog.

Nem azért kérdeztem meg, hogy elkezdhessek hitelkártyákért folyamodni meg dolgokat rendelni a Sears-katalógusból – nem vettem ilyet a fejembe. Ennél jobb okom volt. Tudtam, hogy az a sok ember, aki azt hiszi, megöltem Verát, valószínűleg ráveti magát minden dollárra, amit rám hagyott, és én tudni akartam, mennyire vágnak majd meg. Úgy gondoltam, hatvan-hetvenezer dollár lehet... bár a férfi azt mondta, Vera hagyott egy kis pénzt egy árva házra is, és én úgy számítottam, ez levesz belőle valamennyit.

Valami más is mardosott – úgy mart, ahogy egy júniusi bögöly mar, amikor meglepszik az embrenyakán. Valami nem stimmel az egész ügygel. Nem tudtam megfogni – ahogy nem jöttem rá arra se, kicsoda pontosan Greenbush, amikor a titkárnője először mondta a nevét.

A férfi olyasmit mondott, amin nem tudtam egészen eligazodni. Valahogy így hangzott: bla-bla-bla-harminc-millió-dollár-körül.

– Mit mondott, uram? – kérdeztem.

– Hogy az érvényesítés, az illetékek és néhány más apró levonás után az összeg valahol harmincmillió dollár körül lesz.

A telefonkagylót tartó kezemet kezdtem olyannak érezni, mint amikor fölbredek, és rájövök, hogy rajta aludtam... a kézfejem elzsibbadt, az ujjaim meg bizsergtek. A lábam is bizsergett, és hirtelen megint úgy éreztem, hogy a világ üvegből van.

– Bocsánat – mondtam. Hallottam, hogy a szájam tökéletesen és tisztán beszél, de mintha egyetlen szóval se álltam volna kapcsolatban, ami kijött rajta. Csak csapkodott, mint a redőny erős szélben. – Nem valami jó itt a vonal. Mintha valami olyasmit mondott volna, amiben szerepelt a millió szó. – Aztán nevettem, csak hogy mutassam, tudom, micsoda butaság ez, de énem egyik fele biztosan úgy gondolta, hogy egyáltalán nem butaság, mert ez volt a leghamisabban hangzó nevetés, ami életemben kijött belőlem – jah-jah-jah, valahogy így szólt.

– Tényleg milliót mondtam – mondta. – Valójában harmincmilliót. – És tudjátok, azt hiszem, kajánul nevetett volna, ha nem Vera Donovan holttestén át jutok ahhoz a pénzhez. Azt hiszem, izgatott volt – hogy a száraz, fontoskodó hangja mögött pokolian izgatott volt. Felteszem, úgy érezte magát, mint John Bearsford Tipton, az a gazdag fickó, aki egy szempillantás alatt ajándékozott el egymillió dolcsit abban a régi tv-műsorban. A bizniszemet akarta, há' persze, ez hozzá tartozott – volt egy olyan érzésem, hogy a hozzá hasonló fickóknak a pénz olyan, mint a

villanyvonat, és ő nem akarta látni, hogy egy ilyen hatalmas készlet, mint a Veráé, elússzon tőle –, de azt hiszem, az volt neki a legfőbb szórakozás, hogy hallotta, ahogy locsogok összevissza.

– Nem értem – mondtam, és a hangom már olyan gyenge volt, hogy magam is alig hallottam.

– Azt hiszem, megértem, hogyan érez – mondta. – Nagyon nagy összeg ez, és eltart egy darabig, amíg az ember hozzászokik.

– Mennyi ez igazából? – kérdeztem, és ezúttal tényleg nevetett. Ha akkor ott el tudom érní, Andy, azt hiszem, ülepen rúgtam volna.

Megint elmondta, hogy harmincmillió dollár, én meg egyfolytában arra gondoltam, ha a kezem kicsit jobban meghülyül, elejtem a telefont. És kezdtem pánikba esni. Mintha valaki lett volna a fejemben, aki acélkábelt lóbál körbe-körbe. Azt gondoltam, harmincmillió dollár, de ezek csak szavak voltak. Amikor megpróbáltam megérteni, mit jelentenek, az egyetlen kép, amit a fejemben alkotni tudtam róla, olyan volt, mint amilyeneket azokban a Kacsamesék képregényfüzetekben láttam, amiket a kis Joe olvasott a kis Pete-nek, amikor Pete négy- vagy öt éves volt. Hatalmas nagy páncéltermet láttam, teli érmékkel meg bankókkal, csak ahelyett, hogy Dagobert bácsi totyogott volna körbe abban a sok dohányban a kamásnis lábával meg azzal a kis kerek cvikkerrel a csőrén, én voltam az a papucsomban. Aztán ez a kép eltűnt, és arra gondoltam, milyen volt Sammy Marchant szeme, amikor a sodrófáról rám, majd megint a sodrófára nézett. Olyan, amilyen a Selenáé azon a napon a kertben, sötét és teli kérdéssel. Aztán arra a nőre gondoltam, aki telefonált és azt mondta, vannak még rendes keresztények a szigeten, akik nem akarnak gyilkosokkal együtt élni. Azon tűnődtem, mit gondol majd az a nő meg a barátai, amikor megtudják, hogy Vera ráadásul harmincmillió dollárt hagyott rám... és ez a gondolat csaknem pánikba ejtett.

– Ezt nem teheti! – mondtam elég dühödten. – Hall engem? Nem tud rávenni, hogy elfogadjam!

Most rajta volt a sor, hogy azt mondja, nem hallja jól – hogy valahol biztosan zavar van a vonalban. És ezen csöppet se lepődtem meg. Ha egy Greenbushhoz hasonló férfinak valaki azt mondja, hogy nem kér harmincmillió dollár készpénzt, akkor arra gondol, hogy valami nyilván el van cseszve a berendezésben. Már nyitottam a számat, hogy megint elmondjam neki, vissza kell vennie, és minden centjét odaadhatja a Kis Csavargók Uj-angliai Otthonának, amikor hirtelen megértettem, mi a baj az egészszel. Ez nem csupán meglegyintett; úgy esett le a fejemre, mint egy darab téglá.

– Donald meg Helga! – mondtam. Ez valószínűleg úgy hangzott, mint amikor egy tv-kvíz versenyzője a jutalomkörben az utolsó másodpercben rukkol elő a helyes válasszal.

– Hogyan, kérem? – kérdezte elég óvatosan.

– A gyerekei! – mondtam. – A fia meg a lánya! Az a pénz az övék, nem meg az enyém! Ők rokonok! Én nem vagyok semmi, csak egy sehonnai házvezetőnő!

Olyan hosszú hallgatás következett, hogy biztos voltam benne, szétkapcsoltak, és ezt egy kicsit se sajnáltam. Az igazat megvallva, erőtlennek éreztem magamat. Már le akartam tenni, amikor így szólt azon a színtelen, fura hangján:

– Nem tudja?

– Mit nem tudok? – üvöltöttem rá. – Tudom, hogy van egy Donald nevű fia meg egy Helga nevű lánya! Tudom, túlságosan jól ment nekik ahhoz, hogy eljöjjenek látogatóba, pedig Verának mindig volt helye számukra, de ahhoz nem mehet elég jól nekik, hogy most, amikor Vera meghalt, elosztogassanak egy olyan vagyont, amilyenről maga beszél!

– Nem tudja? – kérdezte megint. Aztán, mintha nem is nekem tenné fel a kérdéseket, hanem önmagának: – Lehet, hogy nem tudja, pedig ennyi ideje dolgozik nála? Lehet? Kenopensky nem mondta volna el? – És mielőtt szóhoz juthattam volna, kezdte megválaszolni a saját átkozott kérdéseit. – Persze lehetséges. Egy helyi lap eldugott oldalán megjelent apró hírtől eltekintve az egész dolgot eltitkolta – az ember ezt harminc éve még megtehetette, ha hajlandó volt fizetni a kiváltságért. Még abban sem vagyok biztos, hogy volt-e gyászjelentés. – Elhallgatott, aztán úgy folytatta, mint aki éppen fölfedezett valami újat – valami óriásit – valakiről, akit egész életében ismert: – Úgy beszélt róluk, mintha élnének, hát nem? Ennyi éven át!

– Mit hablatyol itt össze? – üvöltöttem rá. Úgy éreztem, mintha egy lift menne lefelé a gyomromban, és egyszer csak mindenféle dolgok – apró dolgok – kezdtek összeállni a fejemben. Nem akartam, de akkor is összeálltak. – Há' persze, hogy úgy beszélt róluk, mintha élnének! Élnek! A fiúnak ingatlanügynöksége van Arizonában... Golden West Associates! A lány ruhatervező San Franciscóban... Gaylord Fashions!

Csakhogymindig azokat a nagy, papírkötésű történelmi regényeket olvasta, borítójukon mély dekoltázsú nők csókoltak félmeztelen férfiakat, és azoknak a könyveknek Golden West volt a márkanevük – mindegyiknek a tetején ez állt vékony fóliacsíkon. És hirtelen az is eszembe jutott, hogy egy Gaylord nevű kisvárosban született, Missouriban. Szerettem volna azt hinni, hogy valami más a neve – Galen vagy talán Galesburg –, de tudtam, hogy nem. A lánya akkor is elnevezhette a ruhaüzletét a városról, ahol az anyja született... vagy valami ilyesmi, mondtam magamban.

– Claiborne asszony – mondta Greenbush halk, izgatott hangon –, Mrs. Donovan férje egy szerencsétlen baleset során halt meg, amikor Donald tizenöt, Helga pedig tizenhárom éves volt...

– Ezt tudom! – mondtam, mintha el akartam volna hitetni velem, hogy ha ezt tudom, mindent tudok.

– ...és ezt követően rossz érzések alakultak ki Mrs. Donovan és a gyerekek között.

Ezt is tudtam. Emlékeztem az emberek megjegyzéseire, hogy milyen hallgatagok voltak a gyerekek, amikor 1961-ben a hősök emléknapiján megjelentek, hogy a nyarat szokás szerint a szigeten töltsék, meg hogy többen is említették, soha nem látni már hármójukat együtt, ami különösen furcsa volt, tekintetbe véve, hogy Mr. Donovan az előző évben halt meg hirtelen; az ilyesmi rendszerint közelebb hozza egymáshoz az embereket... bár gondolom, a városiak némileg mások ilyen ügyekben. Aztán eszembe jutott még valami, amit Jimmy DeWitt mondott nekem annak az évnek az őszén.

– Ünneprontó vitájuk volt egy étteremben '61. július 4. után – mondtam. – A fiú meg a lány másnap elment. Emlékszek, a jöttment – úgy értem, Kenopensky – vitte át őket a kontinensre azon a nagy motorcsónakon, amijük akkoriban volt.

– Igen – mondta Greenbush. – Úgy esett, hogy én Ted Kenopenskytől tudtam meg, miről folyt a vita. Donald azon a tavaszon kapta meg a jogosítványát, és Mrs. Donovan egy autót vett neki születésnapjára. A lány, Helga, azt mondta, ő is akar egy kocsit. Vera – Mrs. Donovan – nyilvánvalóan megpróbálta megmagyarázni a lánynak, hogy ez buta ötlet, főleg kocsit kapnia jogosítvány nélkül, amit nem is szerezhet meg tizenöt éves koráig. Helga azt mondta, hogy ez igaz lehet Marylandben, de Maine-ben nem ez a helyzet – hogy ott szerezhet jogosítványt tizennégy évesen is... amennyi akkor volt. Igaz lehetett ez, Claiborne asszony, vagy csak egy kamasz lány agyszüleménye volt?

– Akkor igaz volt – mondtam –, bár azt hiszem, ma már legalább tizenöt év a korhatár. Mr. Greenbush, az a kocsi, amit a fiúnak vett születésnapjára... az egy Corvette volt?

– Igen – mondta –, az. Honnan tudja, Claiborne asszony?

– Valószínűleg láttam róla egy képet valamikor – mondtam, de alig hallottam a tulajdon hangomat. A hang, amit hallottam, a Veráé volt. "Unom látni, amint holdfénynél kiemelik azt a Corvette-et a bányatóból – mondta, amikor haldokolva feküdt a lépcsőn. – Unom látni, amint a víz kizúdul az utasülés nyitott ablakán."

– Meglep, hogy volt nála kép erről – mondta Greenbush. – Tudja, Donald és Helga Donovan abban az autóban halt meg. 1961 októberében történt, majdnem egy évvel az után a nap után, hogy az apjuk meghalt. Úgy tűnt, a lány vezetett.

Tovább beszélt, de alig hallottam, Andy – túlságosan elfoglalt, hogy kitöltsem az üres helyeket, és olyan gyorsan kitöltöttem, hogy azt hiszem, tudnom kellett, hogy meghaltak... valahol mélyen végig tudnom kellett. Greenbush azt mondta, ittak és óránként vagy százmérföldes sebességgel hajtották azt a Corvette-et, amikor a lány elvétett egy kanyart és belerohant a bányatóba; azt mondta, valószínűleg mind a ketten jóval azelőtt meghaltak, hogy az a flancos kétüléssel elérte volna a feneket.

Azt is mondta, baleset volt, de én talán kicsit többet tudtam a balesetekről, mint ő.

Így volt ezzel talán Vera is, és ő talán mindig tudta, hogy annak a vitának, amit azon a nyáron folytattak, szar köze se volt ahhoz, hogy Helga megkapja-e Maine állam jogosítványát vagy se; ez csak a legalkalmasabb csont volt, amit szopogatni lehetett. Amikor McAuliffe megkérdezte, min vitatkoztunk Joe-val, mielőtt fojtogatott, azt feleltem, hogy főleg pénzről, piával körítve. Az emberek vitáinak felszínén többnyire egész más van, mint a mélyén, ezt észrevettem, és lehet, hogy Ők azon a nyáron igazából arról vitatkoztak, mi történt Michael Donovannel az előző nyáron.

Vera meg a jöttment ölte meg azt az embert, Andy – mindenből ez derült ki, csak épp el nem mesélte. Nem is fogták meg soha, de a családon belül néha vannak emberek, akik a kirakósnak azokat a darabjait is látják, amiket a törvény nem. Olyanok például, mint Selena... és talán olyanok is, mint Donald meg Helga Donovan. Azon tűnődök, hogyan néztek rá azon a nyáron, mielőtt a Harborside éttermében vitatkoztak, és végleg elhagyták Little Tallt. Egyre csak próbálom felidézni, milyen volt a szemük, amikor ránéztek, hogy olyan volt-e, amilyen a Selenáé, amikor rám nézett, és egyszerűen képtelen vagyok rá. Talán idővel eszembe jut, de ez semmi ahhoz képest, ami elé igazából nézek, ha értitek, mire gondolok.

Jól tudom, hogy a jogosítvány tizenhat éves korban túl korai egy Don Donovan-féle ördögfiókának – átkozottul korai –, és ha hozzávesszük azt a szuper kocsit, hát, az beutaló a katasztrófára. Vera elég okos volt, hogy ezt tudja, és nyilván betegre rettegte magát; lehet, hogy az apát gyűlölte, de a fiát imádta, mint magát az életet. Tudom, hogy imádta. De akkor is vett neki autót. Amilyen kemény volt, beletette azt a bombát a fia zsebébe, meg a Helgáéba is, ahogy kiderült, pedig a fiú csak elsőéves egyetemista volt, és valószínűleg éppen hogy elkezdett borotválkozni. Azt hiszem, Andy, ez bűn volt. És talán arra akarok gondolni, hogy csak az volt, mert nem szeretném azt hinni, hogy félelem keveredett bele, hogy az olyan gazdag kölykök, mint ők, talán zsarolhatták az anyjukat az apjuk halálával. Nem igazán hiszem... lehetséges, ezt tudjátok; lehetséges. Egy olyan világban, ahol egy ember hónapokat tölthet azzal, hogy megpróbálja a tulajdon lányát lefektetni, azt hiszem, minden lehetséges.

– Meghaltak – mondtam Greenbushnak. – Ezt mondja nekem.

– Igen – mondta.

– Meghaltak már harminc éve vagy még régebben – mondtam.

– Igen – ismételte.

– És minden, amit Vera mesélt róluk – mondtam –, hazugság volt.

Megint a torkát köszöri – az az ember a világ egyik legnagyobb torokköszöri, ha a vele folytatott beszélgetésem szolgálhat alapul –, és amikor megszólalt, majdnem egészen emberi volt a hangja.

– Mit mesélt róluk, Claiborne asszony? – kérdezte.

És amikor gondolkoztam rajta, Andy, rájöttem, hogy pokolian sokat mesélt, kezdve '62 nyaratól, amikor megjelent, és tíz évvel öregebbnek meg tíz kilóval könnyebbnek nézett ki, mint egy évvel azelőtt. Emlékszek, azt mondta, lehet, hogy Donald meg Helga a házban töltik az augusztust, és ellenőrizzem, van-e elegendő zabpelyh itthon, mert ők csak azt esznek reggelire. Emlékszek, októberben megint feljött – ez volt az az ősz, amikor Kennedy meg Hruscsov azon gondolkodott, hogy felrobbantsák-e az egész bagázst vagy se –, és azt mondta, hogy a jövőben sokkal többet fogunk találkozni.

– Remélem, a gyerekekkel is találkozik majd – mondta, de volt valami a hangjában, Andy... meg a szemében...

Főleg a szemére gondoltam, amikor ott álltam a telefonkagylóval a kezemben. A szájával mindenfélét mondott az évek során, arról, hogy hova járnak iskolába, mit csinálnak, kivel járnak éppen (Vera szerint Donald megnősült és két gyereke van; Helga férjhez ment és elvált), de rájöttem, hogy 1962 nyara óta a szeme csak egyetlen dologról beszélt, újra meg újra: hogy meghaltak. Aha... de talán nem teljesen. Addig nem, amíg élt egy cingár, csúnyácska házvezető egy szigeten, a maine-i partok mentén, aki még mindig azt hitte, hogy élnek.

Innen a gondolataim előreugrottak 1963 nyarára – arra a nyárra, amikor megöltem Joe-t, a napfogyatkozás nyarára. Verát lenyűgözte a napfogyatkozás, de nemcsak azért, mert életreszóló dolog volt. Nem, nem. Azért volt szerelmes bele, mert azt hitte, hogy ez hozza vissza Donaldot meg Helgát a Fenyőházba. Ezt mondta újra meg újra meg újra. És az a dolog a szemében, az a dolog, ami tudta, hogy meghaltak, egy időre eltűnt annak az évnek a tavaszán meg kora nyarán.

Tudjátok, mit gondolok? Azt gondolom, hogy 1963. április-májusától július közepéig Vera Donovan örült volt; azt gondolom, hogy arra a pár hónapra tényleg hitt benne, hogy élnek. Kitorolte az emlékezetéből annak a Corvette-nek a látványát, amint kiemelik a bányatóból; az akarat pusztá erejével visszahitte őket az életbe. Visszahitte őket az életbe? Nem, ez nem egész pontos. Visszanapfogyatozta őket az életbe.

Megőrült, és azt hiszem, meg akart maradni örültnek – talán, hogy visszakapja őket, talán, hogy büntesse magát, talán mindkettőt egyszerre –, de a végén túl sok alapvető józanság volt benne, és nem maradhatott örült. A napfogyatkozás előtt egy héttel-tíz nappal az egész kezdett összeroppanni. Úgy emlékszek arra az alkalomra, amikor mi, akik nála dolgoztunk, arra az istentelen napfogyatkozási kirándulásra meg az utána következő estélyre készültünk, mintha tegnap lett volna. Jó hangulatban volt egész júniusban meg július elején, de az idő tájt, hogy elküldtem a gyerekeimet, minden pokollá változott. Akkor kezdett Vera úgy viselkedni, mint az Alice Csodaországban Szív Királynője, kiabált az emberekkel már azért is, ha csak kicsit ferde szemmel néztek rá, és jobbra-balra rugdalta ki a személyzetet. Azt hiszem, akkor dőlt dugába utoljára az a kísérlete, hogy visszakívánja őket az életbe. Azután már mindig tudta, hogy meghaltak, de akkor is folytatta a vendéglátást, ahogy tervezte. El tudjátok képzelni azt a bátorságot, ami ehhez kellett? Azt a totális, kőkemény, zsigerből jövő kurázsit?

Emlékszek még valamire, amit mondott – ez azután volt, hogy szembeszálltam vele a Jolander lány kirúgása miatt. Amikor Vera később odajött hozzám, biztosra vettem, hogy elbocsát. Ehelyett adott egy zacskónyi napfogyatkozás-szerkentyűt, és olyasmit tett, ami – legalábbis Vera Donovantól bocsánatkérésnek számított. Azt mondta, hogy egy nőnek néha magas lóra kell ülnie.

– Néha – mondta – egy nő csak a szipirtyóságába kapaszkodhat.

Aha, gondoltam. Amikor már semmi más nem maradt, ez ott van. Ez mindig ott van.

– Claiborne asszony – szólt egy hang a fülembé, és ekkor eszembe jutott, hogy a férfi még mindig vonalban van; teljesen elszakadtam tőle. – Claiborne asszony, ott van még?

– Itt vagyok – mondtam. Megkérdezte, mit mesélt Vera a gyerekeiről, és ettől azokon a szomorú, régi napokon kezdtem el gondolkodni... de nem értettem, hogy tudtam mindezt elmondani neki, ennek a New York-inak, aki semmit se tud arról, hogy élünk mi itt fenn, Little Tallon. Hogy élt Vera Little Tallon. Másként mondva, rengeteg sokat tudott az Upjohn- meg a Mississippi Valley Light 'n' Power-részvényekről, de szart se a sarokban tekergőző drótokról.

Vagy a porcicákról.

– Azt kérdeztem, mit mondott...

– Azt mondta, hogy tartsam megvetve az ágyukat, és bőségesen legyen zabpelyhely a spájzban – mondtam. – Azt mondta, készen akar állni, mert bármikor úgy dönthetnek, hogy visszajönnek. – És ez elég közel járt a valósághoz, Andy – Greenbush számára mindenképpen.

– Hát, ez meglepő! – mondta úgy, mintha valami drága orvos azt mondta volna: "Hát, ez agydaganat!"

Beszéltünk még egy kicsit ezután, de nem nagyon tudom, miket mondtunk. Azt hiszem, megint megmondtam neki, hogy nem akarom a pénzt, egyetlen huncut vasat se akarok belőle, és tudom abból, ahogy beszélt velem – kedvesen, megnyerően és valahogy olyan vidítani akaróan –, hogy amikor veled beszélt, Andy, te nem adtál tovább egyetlen olyan hírt se, amit talán Sammy Marchanttól megtudtál, és amire az emberek Little Tallon figyelnek. Felteszem, úgy gondoltad, hogy semmi köze hozzá, legalábbis egyelőre.

Emlékszek, azt mondtam neki, hogy az egészséget adja oda a Kis Csavargóknak, mire ő azt felelte, hogy Ő ezt nem teheti. Azt mondta, én megtehetem, amint a végrendeletet hivatalosan

érvényesítették (bár a világ legnagyobb bolondja is megmondhatta volna, Greenbush nem hiszi, hogy ilyesmit teszek, ha végre megértem, mi történt), de nem variálhat vele.

Végül megígértem, hogy visszahívom, ha "egy kicsit rendeződnek a gondolataim", ahogy ő fogalmazta, aztán letettem. Sokáig csak álltam ott – olyan negyedóraig vagy még tovább. Úgy éreztem... borzongok. Úgy éreztem, mintha az a pénz teljesen belepne, rám ragadna, mint a legyek a légyapírra, amit a papám akasztott fel nyaranta a színben, amikor kicsi voltam. Féltem, ha megmozdulok, egyre erősebben ragad rám, és úgy beborít, hogy fikarcnyi esélyem se lesz valaha kimászni belőle.

Mire mégis megmozdultam, Andy, teljesen megfeledkeztem róla, hogy idejőjtek hozzád, a rendőrségre. Az igazat megvallva felöltözni is majdnem elfelejtettem. Végül felrántottam egy régi farmert meg egy pulóvert, bár a ruha, amit fel akartam venni, takarosán kiterítve feküdt az ágyon (ott fekszik most is, hacsak be nem tört valaki, és bosszút nem állt a ruhán, mert bosszút szeretett volna állni azon, aki viseli). Felhúztam az öreg kalucsnimat is, és ezzel rendben volt.

Megkerültem a fészert meg a szederbozót közt fekvő nagy, fehér követ, megálltam egy kicsit, hogy benézzek a cserje közé, és hallgassam, hogy zörgeti a szél azokat a tüskés ágakat. Éppen csak láttam a cement kútfedél fehérjét. Ettől borzongás jött rám, mint az olyanokra, akiket komoly nátha vagy influenza dönt le. Átvágtam Russian Meadow-n, aztán lesétáltam oda, ahol a Lane véget ér, a Keleti-fokhoz. Álltam ott egy darabig, hagytam, hogy a tengeri szél hátrafújja a hajamat és tisztára mosson, ahogy szokott, aztán lementem a lépcsőn.

Ó, ne nézz már olyan aggódva, Frank – a kötél a tetején meg az a figyelmeztető tábla most is ott van; csak arról van szó, hogy végső soron nem nagyon izgatott az a roskatag lépcsősor, amin le kellett mennem.

Lementem az aljáig, ide-oda lépegettem, míg le nem értem a szikláig. Ott volt a régi városi kikötő – amit az Öregek Simmons Docknak hívtak –, tudjátok, de mostanra semmi se maradt belőle, csak pár cölöp meg két nagy,

teljesen rozsdás és pattogzó vasgyűrű, amit a gránitba erősítettek. Úgy néztek ki, amilyenek én egy sárkány koponyájának a szemüregait képzelem, ha valóban léteznének ilyen dolgok. Sokszor horgásztam abban a kikötőben kiskoromban, Andy, és alighanem azt hittem, hogy mindig ott lesz, de a tenger végül mindent elnyel.

Ültem a legelső lépcsőn, lóbáltam a kalucsnimat, és ott maradtam hét órán át. Figyeltem az apályt, majd csaknem végig a dagályt is, amíg elegendő nem lett a helyből.

Először megpróbáltam a pénzre gondolni, de nem tudtam rávenni magamat. Talán az olyanoknak, akiknek egész életükben ennyijük van, ez sikerülhet, de nekem nem. Valahányszor megpróbáltam, csak Sammy Marchantot láttam, ahogy előbb a sodrófára néz... aztán rám. Ennyit jelentett nekem az a pénz, Andy, és ennyit jelent most is – ahogy Sammy Marchant azzal a sötét tekintettel fölnéz rám, és azt mondja: "Azt hittem, nem tud járni. Mindig azt mondtad, Dolores, hogy nem tud járni."

Aztán Donaldra meg Helgára gondoltam. "Ha átvernek egyszer, az az ő szégyenük", mondtam csak úgy magamban, miközben ott ültem, és a lábam olyan közel himbálózott a hullámokhoz, hogy azok néha habosan törtek meg rajta. "Ha átvernek kétszer, az az enyém." Csakhogy Vera sose vert át igazán... a szeme sose vert át.

Emlékszek, egyszer ráébredtem arra – ez a hatvanas évek végén lehetett –, hogy nem láttam őket, egyetlenegy se, mióta a jöttment 1961-ben, azon a júliusi napon visszavitte őket a kontinensre. És ez úgy aggasztott, hogy megtörtem egy régen fennálló szabályt, azt, hogy egyáltalán nem beszélek róluk, hacsak Vera nem hozza szóba őket.

– Hogy vannak a gyerekek, Vera? – kérdeztem, a szavak kicsusszantak a számon, mielőtt tudtam volna, hogy jönnek, Isten a tanúm, ez történt. – Hogy vannak igazából?

Emlékszek, a szalonban ült éppen, a székben kötött az ablak előtt, és amikor megkérdeztem, abbahagyta, amit csinált, és fölnézett rám. Aznap erősen sütött a nap, ragyogó, éles csíkot húzott az arcára, és ahogy nézett, abban valami olyan ijesztő volt, hogy egy-két pillanatig közel álltam a

sikításhoz. Csak a késztetés elmúltával jöttem rá, hogy a szemétől ijedtem meg. Mélyen ülő, fekete karikák a napnak abban a csikjában, ahol minden más ragyogott. Mint Joe szeme, amikor a kút fenekéről nézett föl rám... mint fehér tésztába nyomott kis, fekete kavicsok vagy széndarabok. Abban az egy-két pillanatban mintha kísértetet láttam volna. Aztán kicsit mozdított a fején, és megint Vera volt, aki ott ült, és úgy nézett ki, mintha túl sokat ivott volna előző este. Nem először fordult volna elő vele.

– Nem tudom pontosan, Dolores – mondta. – Elhidegültünk. – Csak ennyit mondott, és csak ennyit kellett mondania. Az összes történet, amit az életükről mesélt – kitalált történetek voltak ezek, már tudom –, nem mondott annyit, mint ez az egy szó: "elhidegültünk". A Simmons Docknál töltött idő jó részében azon gondolkodtam, milyen borzasztó szó ez. Elhidegült. A pusztá hangzásától is összeborzadok.

Ott ültem, és még egyszer utoljára megrágtam azokat a régi csontokat, aztán félredobtam őket, és felálltam onnét, ahol a nap javát eltöltöttem. Úgy döntöttem, hogy nem érdekel, mit hisztek ti vagy akárki más. Látjátok, vége mindennek – Joe-nak, Verának, Michael Donovannek, Donaldnak és Helgának... meg Dolores Claiborne-nak is. Így vagy úgy, minden híd felégett az akkor és a mostan közt. Tudjátok, az idő is egy szoros, pont olyan, mint ami a szigetek meg a kontinens között húzódik, de az egyetlen komp, ami át tud kelni rajta, az emlékezet, és az olyan, mint egy kísértethajó – ha azt akarjuk, hogy eltűnjön, egy idő után el is fog.

De mindent félretéve, akkor is vicces, ahogy a dolgok alakultak, hát nem? Emlékszek, mi suhant át a fejemen, amikor felálltam, és visszafordultam ahhoz a roskatag lépcsősorhoz – ugyanaz, ami akkor suhant át rajta, amikor Joe kinyújtotta a karját a kútból, és majdnem magával húzott:

Vermet ástam ellenségeimnek és magam estem bele. Amikor megragadtam azt az öreg, szálkás korlátot, és nekiindultam hogy visszamásszak azokon a lépcsőkön (közben persze feltételeztem, hogy másodszor is elbírnak), úgy láttam, ez végül bekövetkezett, és hogy mindig tudtam, egyszer majd bekövetkezik. Csak nekem kicsit tovább tartott, hogy beleesek az enyémbé, mint Joe-nak, hogy beleessen az övébe.

Verának is volt egy verme, amibe bele kellett esnie – és ha valamiért hálás vagyok, az az, hogy nekem nem kellett a gyerekeimet úgy visszaálmódom az életbe, mint neki bár néha, amikor Selenával beszélek telefonon, és hallom a hadarását, azon tűnődök, megmenekülhet-e bármelyikünk is az élet kínjától és fájalmától. Őt nem tudtam átverni Andy – a szegény az enyém.

Akkor is elviselem, amit el tudok viselni, és a fogamat csikorgatom, hogy úgy nézzen ki, mintha vigyorognék mint mindig. Megpróbálom észben tartani, hogy a három gyerekem közül kettő még él, hogy olyan sikeresek, amire csecsemőkorukban senki se számított Little Tallon, és sikeresebbek, mint amilyenek talán akkor lettek volna, ha azt a semmirekellő apjukat nem éri baleset 1963. július 20-ának délutánján. Az élet, tudjátok, nem vagy-vagy kérdése, és ha valaha elfelejtek hálás lenni, hogy a lányom és az egyik fiam él, míg Vera fia és lánya meghalt, el kell számolnom a hálátlanság bűnével, amikor majd a Mindenható trónusa elé kerülök.

Ezt nem akarom.

Már elég szárad a lelkiismeretemen – és valószínűleg a lelkemen is. De figyeljete ti hárman, és halljátok, ha semmi mást nem hallotok is mindent, amit tettem, szeretetből tettem... abból a természetes szeretetből, amit egy anya érez a gyerekei iránt. Ez a legerősebb szeretet a világon, és a leghalálosabb is. Nincs olyan szipirtyó a földön, mint egy gyerekeit féltő anya.

Amikor felértem a lépcső tetejére, és a védőkötélen belül állva néztem a tengert, az álmomra gondoltam – arra az álomra, amiben Vera a tányérokat adogatta, én meg leejtettem őket. A kő hangjára gondoltam, amit akkor adott, amikor Joe arcába vágódott, meg arra, hogy a két hang ugyanolyan.

De főleg Verára meg magamra gondoltam – a két szipirtyóra, akik egy kis sziklatömbön laktak a maine-i partok mentén, akik az utóbbi évek java részében együtt éltek. Arra gondoltam, hogyan aludt együtt ez a két szipirtyó, amikor az öregebbik rettegett, és hogyan múlták el az éveket abban a nagy házban, a két szipirtyó, akik végül idejük java részét azzal töltötték, hogy egymással

szipirtyóskodtak. Arra gondoltam, hogyan tett bolonddá, és hogyan tettem utána rögtön én is bolonddá őt, meg hogy milyen boldogok voltunk, amikor megnyertünk egy menetet. Arra gondoltam, milyen volt Vera, amikor a porcicák Összeszövetkeztek ellene, hogyan sikoltzott és remegett, mint egy állat, amit egy nála nagyobb lény sarokba szorít, hogy darabokra tépje. Emlékszek, hogyan bújtam melléje az ágyba, fontam köréje a karomat, és éreztem, hogy remeg, akár egy vékony pohár, amit valaki egy kés nyelével ütöget. Éreztem a könnyeit a nyakamban, kikeféltam vékony szálú, száraz haját, és azt mondtam:

– Cccs, drága... cccs. Azok az undok porcicák mind eltűntek. Biztonságban vagy. Mellettem biztonságban.

De ha valamire rájöttem, Andy, az az, hogy sose tűntek el, igazán sose. Az ember azt hiszi, hogy megszabadult tőlük, hogy mindet eltakarította, és egy szál porcica sincs sehol, de akkor visszajönnek, olyanok, mint az arcok, mindig olyanok, mint az arcok, és az arcok, amikre hasonlítanak, mindig azok, amiket az ember sose akar látni, se ébren, se álmában.

Arra is gondoltam, ahogy ott feküdt a lépcsőn, és azt mondta, hogy fáradt, hogy túl akar lenni rajta. És ahogy ott álltam azon a roskatag mólón a vizes kalucsnimban, elég jól tudtam, miért akarok ott lenni azokon a lépcsőkön, amik olyan korhadtak, hogy még az ördögfiókák se játszanak rajta, amikor az iskolának vége van, vagy azokon a napokon, amikor hokiznak. Én is fáradt voltam. Tudomásom szerint a lehető legjobban éltem le az életemet. Sose tértem ki a munka elől, sose léptem vissza a dolgoktól, amiket meg kellett tennem, még akkor se, ha ezek borzasztóak voltak. Verának igaza volt, amikor azt mondta, hogy egy nőnek néha szipirtyónak kell lennie, ha életben akar maradni, de szipirtyónak lenni nehéz feladat, ezt az egész világ előtt kijelentem, én meg olyan fáradt voltam. Túl akartam lenni rajta, és felötlött bennem, hogy még nem késő visszamenni azokon a lépcsőkön, és hogy ezúttal meg se kell állnom a legalsónál... nem kell, ha nem akarok.

Aztán megint őt hallottam – Verát. Úgy hallottam, mint azon az éjszakán a kút mellett, nemcsak a fejemben, hanem a fülemben is. Ezúttal sokkal kísértetiesebb volt, azt mondhatom; '63-ban legalább élt

"Mire nem gondolsz, Dolores? – kérdezte azon a gögös, csókold-meg-a-szebbik-felem hangján. – Én nagyobb árat fizettem, mint te; nagyobb árat fizettem, mint amire bárki képes, de akkor is együtt éltem az alkuval, amit kötöttem. De ennél többet is tettem. Amikor már csak a porcicák meg az álmok maradtak arról, hogy mi történhetett volna, fogtam az álmokat, és a sajátjaimmá tettem őket. A porcicák? Hát lehet, hogy azok végül leterítették, de azelőtt sok évig éltem velük. Most neked van egy csomó belőlük, de ha elveszted a kurázsit, ami aznap volt benned, amikor azt mondtad, hogy a Jolander lány kirúgása gyalázatos dolog volt, akkor rajta. Rajta, ugorj. Mert a kurázsid nélkül, Dolores Claiborne, csak egy hülye öregasszony vagy a sok közül."

Visszaléptem, és körülnéztem, de csak a Keleti-fokot láttam, sötéten és nedvesen attól a peremtől, ami szeles napokon a levegőben száll. Egy lelket se lehetett látni. Álltam még ott egy darabig, néztem, ahogy a felhők rohannak az égen – szeretem figyelni őket, olyan magasan vannak, szabadon és csendesen haladnak odafönn a pályájukon –, aztán megfordultam, és elindultam hazafelé. Útközben kétszer-háromszor meg kellett állnom pihenni, mert az a hosszú ücsörgés a lépcső alján, a nyirkos levegőben, szörnyű kint hozott a hátamba. De sikerült. Amikor visszaértem a házba, bevettem három aszpirint, beszálltam a kocsiba, és egyenest idehajtottam.

Ennyi.

Nancy, látom, hogy majd egy tucatnyi apró kazettát halmozott fel, és az aranyos kis magnója mindjárt kimerül. Meg én is, de én azért jöttem ide, hogy előadjam a mondandómat, és el is mondtam – minden átkozott szavát, és minden szó igaz. Tedd, amit tenned kell velem, Andy; én végeztem a részemmel, és úgy érzem, megbékültem magammal. Csak ez számít, gondolom; ez, meg az, hogy az ember pontosan tudja, kicsoda. Én tudom, ki vagyok: Dolores Claiborne, két hónap hibádzik a hatvanhatodik születésnapomhoz, nyilvántartott demokrata párti vagyok, és egész életemben Little Tall Islanden laktam.

Azt hiszem, Nancy, még két dolgot akarok mondani, mielőtt lenyomja a masináján a STOP gombot. A világon végül a szipirtyók maradnak meg... és ami a porcicákat illeti: *csezzék* meg!

ÚJSÁGKIVÁGÁSOK

Az ellsworthi Americanból, 1992. november 6. (1. o.):

TISZTÁZÓDOTT A SZIGETEN LAKÓ ASSZONY

A Little Tall Island-i Dolores Claiborne, a szintén Little Tall-i Mrs. Vera Donovan régi társa, mentesült a Mrs. Donovan halálával kapcsolatos vádak alól egy különleges halottkémiai vizsgálat során, melyet tegnap tartottak Machiasban. A vizsgálat célja annak megállapítása volt, hogy Mrs. Donovan esetében "idegen kezűség" történt-e, azaz hogy halála gondatlanság vagy büntény következménye volt-e. A Miss Claiborne-nak munkaadója halálában játszott szerepét illető spekulációt az táplálta, hogy Mrs. Donovan, aki halála idején állítólag szenilis volt, társára és házvezetónőjére hagyta vagyona zömét. Bizonyos források szerint a vagyon értéke meghaladja a tízmillió dollárt.

A bostoni Globe-ból, 1992. november 20. (1. o.):

Boldog Hálaadás-ünnep Somerville-ben

NÉVTELEN JÓTEVŐ 30 MILLIÓT ADOTT AZ ÁRVAHÁZNAK

A Kis Csavargók Új-angliai Otthonának megdőbbent vezetői a ma délután sebtében összehívott sajtótájékoztatón jelentették be, hogy idén kissé korán köszönt a karácsony a százötven éves árvaházra, hála egy névtelen adományozó harmincmillió dollárjának.

– E bámulatos adomány hírét Alan Greenbushtól, a híres New York-i ügyvédtől és hites könyvvizsgálótól kaptuk – mondta a láthatóan izgatott Brandon Jaegger, az árvaház igazgatótanácsának elnöke. – Teljesen tisztességes dolognak látszik, de az adomány mögött rejlő személy – az őrangyal, talán azt kellene mondanom – tökéletesen komolyan gondolja a névtelenségét. Szinte magától értetődik, hogy az Otthonban valamennyien majd kiugrunk a bőrünkéből.

Ha a sok millió dolláros adomány valódinak bizonyul, a Kis Csavargók váratlan szerzeménye a legnagyobb egy összegű jótékony hozzájárulás, amelyet ilyen massachusettsi intézmény kapott 1938 óta, amikor...

A The Weekly Tide-ből, 1992. december 14. (16. o.):

Little Tall-i jegyzetek "Kandi Kitty" tollából

Mrs. Lottie McCandless nyerte az elmúlt hét péntekének estéjén a karácsonyi tombolát Jonesportban – a díj összege 240 \$, és ez rengeteg karácsonyi ajándékot jelent! Kandi Kitty *olllyan* irigy! Őszintén gratulálok, Lottie!

John Caron fivére, Philo, lejött Derryből, hogy segítsen Johnnak a szárazdokkban álló hajóját, a *Hullócsillag*-ot hézagolni. Semmi sem fogható egy kis "testvéri szeretet" ebben az áldott időszakban, ugye, fiúk?

Jolene Aubuchon, aki Patricia nevű unokájánál lakik, múlt csütörtökön befejezte a St. Helens tűzhányót ábrázoló, 2000 darabos kirakós játékát. Jolene azt mondja, hogy a jövőre esedékes 90. születésnapját a Sixtusi kápolnát ábrázoló, 5000 darabos játék kirakásával ünnepli meg. Hajrá, Jolene! Kandi Kittynek és a *Tide* minden munkatársának tetszik a stílusod!

Dolores Claiborne ezen a héten eggyel több személyre vásárol be! Azt már tudta, hogy fia, Joe – "Mr. Demokrata" –, augusztai fáradalmait családjával együtt otthon, egy "szigeti karácsony" során piheni ki, de most azt mondja, hogy lánya, Selena St. George, a híres újságíró, húsz év után először látogat haza! Dolores azt mondja, "nagyon boldognak" érzi magát. Amikor Kandi megkérdezte, megbeszél-e Selenának az *Atlantic Monthly*-ben legutóbb megjelent "glosszáját", Dolores csak mosolygott, és azt mondta: – Sok mondandónk lesz, abban biztos vagyok.

A lábadozóosztályon Kandi úgy hallotta, hogy Vincent Bragg, aki októberben karját törte futballozás közben...

1989. október-1992. február